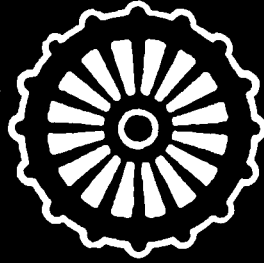

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 8

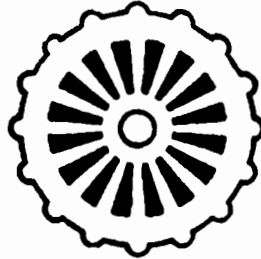
සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

දීඝනිකාය

දවනිය භාගය

මහවග්ගිය

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 8

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

02 වන ග්‍රන්ථය

දීඨිනිකාය

දව්නිය භාගය

මහවග්ගිය

ලඬකා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනාවෙන්

අගගමභාපණ්ඩිත

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක

සාවිරයන් වහන්සේ

විසින් කරනලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් සමුපෙතයි

මු: ව: 2550

ත්‍රි: ව: 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 8

The Second Book in the
Suttanta-Pitaka

2

DĪGHA-NIKĀYA (II)

With the Sinhala translation by

**The Venerable Aggamahāpandita
Balangoda Ānanda Maitreya Mahā Nāyaka Thera**

සුභභන්ත පිටකෙ

දීඝ්ඛිකායො

මහාවග්ගො

සුත්තාන්ත පිටකයෙහි

දීඝ්ඛිකාය

මහාවග්ගිය

**“තරාගතපපවෙදිතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවචො විරොචති,
නො පටිච්ඡන්තො.”**

**“මහණෙනි, තරාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරණ ලද ධර්මය
හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වැසුණේ නො ම බබලයි.”**

(අභිභූතනරනිකාය, තිකතිපාත - හරණ්ඩුවගා, 9 සූත්‍රය)

ප මු න
CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	xxi
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xxiii
සංඥාපනය	xxv
සංකේත නිරූපණය	xxvii
පාළිභෝධිය	xxix
විෂය සූචිය	xxxi
පෙළ හා පරිවර්තනය	2-564
ශාරාදිපාද සූචි	567
ස්ථාන හා පුද්ගල සංඥා සූචි	571
විශේෂ පදනුක්කමණිකා	579

සංස්කාරක නිවේදනය

සුත්‍රාන්ත පිටකයට අයත් ආගමග්‍රන්ථයන් අතුරෙහි පළමු වැන්න වූ දීඝනිකායෙහි ද්විතීය භාගය වන මහාවර්ගය බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ-මාලායෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය වෙයි.

ලඬිකා බෞද්ධ මණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූ සබරගමු සද්ධම්මචංසික නිකායාන්තර්ගත රාස්සාගල විහාරගණයෙහි, මහානායක ධුරිණ අග්ගමහා-පණ්ඩිත බළන්තොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය ස්වාමීන්ද්‍රයෝ දික්සති පෙළ සිංහල භාෂායෙන් සපුරා පරිවර්තන කළහ. එහි ප්‍රථම භාගය වූ ශීලස්කන්ධ වර්ගය 1962 දී මුද්‍රිත වී ඇත.

ශ්‍රී ලඬිකා විදේහාදය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි උපකුලපති ව සිටි සමස්ත ලඬිකා අමරපුර මහානිකායෙහි මහානායක ධුරය ද දැරූ ආනන්ද මෙමත්‍රෙය මහානායක ස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ භාෂාන්තරයෙහි හා සමයාන්තර-යෙහි ද බුද්ධි විශදතා ඇති කෙනෙකි. ඔබ මේ ද්විතීය භාගයෙහි අනුවාදය ද මැනවින් සිදු කොට ඇත. දුර්බොධාර්ථ ඇති ඇතැම් ධර්මපදයන් සඳහා අර්ථකථාගත විවරණ ද වරහන් තුළ දක්වමින් ධර්මව්‍යාඛ්‍යානය නිපදවා ඇති සැටි ද, ඒ සඳහා ඔබට හුරු වූ සුගම භාෂාස්වරූපය මැනවින් හසුරුවා ඇති සැටි ද, සුධීන්ගේ පැසැසීමට ලක් වෙතී සිතමි හ.

මුද්‍රණකායතීය ඉක්මනින් නිමවාලීම සඳහා ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයේ ස්ථවිරවරුන්ගේ සහාය ඇති වූ අප දු හට මහත් පරිශ්‍රමයක් දරන්නට සිදුවූ බව ද කියැ යුතු ය.

තවද ශ්‍රී ලඬිකාජනරජයේ ගරු අග්‍රාමාත්‍ය උත්තමාවගේ අනුග්‍රහය ද ගරු සංස්කෘතික ඇමැතිතුමා ප්‍රමුඛ ධර්මකාරීන්ගේ උදෙසාගය ද විශේෂ-යෙන් සංස්කෘතික සහකාර අධ්‍යක්ෂ සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ ක්‍රියාශීලිභාවයද කෘතඥතා පූර්වක වූ සඳහන් කරමිහ.

දෙහිවල කිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරීන් ඇතුළු මේ සද්ධර්ම ප්‍රකාශනයෙහි සහාය වූ හැම පින්වත්හු මැ මේ හේතුවෙන් සුබභාගී වෙත්වා' යි ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට:

ශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඬිකානන්ද ස්ථවිර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක.

1976 නොවැම්බර් 10 දින,
ත්‍රිපිටක කායතීලය,
මහානායක වාටිකාරාමය,
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ. 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක:

අභ්‍යමහාපණ්ඩිත බ්‍රහ්මන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහා සථවීරපාදයන් වහන්සේ.

සහාපති:

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාවක ධර්මීයයෙහි (භික්ෂුවිඤ්චි චිදාලයෙහි) අධිපති ත්‍රිපිටකවාගීඤ්චරාවායඪී, කෝදගොඩ ශ්‍රී ඥානාලොක දක්ෂිණ ලඛ්‍යායෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රච්චනොදය පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාවායඪී, ත්‍රිපිටක වාගීඤ්චර, උබුගම ශ්‍රී ලඛ්‍යානන්ද-කෝච්චේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධරී මහා සඛ්‍යසභායෙහි අනුනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක:

ගාඤ්චති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලොක - ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධරී මහාසඛ්‍යසභායෙහි අනුනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

ගාඤ්චති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ සිරි අනොමදස්සී ඛට්ඨර දිශායෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

භිඝුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත, කරභමපිටිගොඩ සිරි සුමනසාර සථවීරයන් වහන්සේ.

කොළඹ, නිඹිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන පඤ්ඤාලඛකාර නායක සථවීරයන් වහන්සේ.

ලේඛකාධිකාරී:

කොළඹ, බෞද්ධාලොක මාවතෙහි බෞද්ධාලොක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල - කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථවීරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

දීඝනිකාය භෙවත් දීඝාගමය වනාහි සංගීතියට නැඟු පෙරවාද ත්‍රිපිටකයෙන් සුත්‍ර පිටකයෙහි පළමුවන පොතය. මෙය පිළිබඳව විශේෂයෙන් කිය යුතු දෑ මෙහි මුද්‍රිත වූ පළමු වන කාණ්ඩයෙහි (සීලක්ඛන්ධ වග්ගයෙහි) මුල ම සඳහන් ව ඇත.

එහි සීලක්ඛන්ධවග්ගයේ සුත්‍රවල අදහස සැකෙවින් දක්විණ. මේ දීඝනිකායයේ දෙවෙනි භාගය යැ. මෙහි එන සුත්‍රයන් ගේ සංක්ෂේප අදහස් පහත දක්වේ.

1. මහාපදන සුත්‍රයෙහි —

විපස්සි බුදුරජුන් පටන් කොට පහළ වූ අප බුදුරජුන් ඇතුළු සත් බුදුවරුන් ගේ වර්ත දක්වේ.

2. මහානිදන සුත්‍රයෙහි —

පට්ඨවසමුප්පාදය සවිස්තර ව දක්වේ.

3. මහාපරිනිර්වාණ සුත්‍රයෙහි —

බුදුරජුන් පිරිනිවන් පානු පිණිස කුසිනාරාවට වැඩි ගමන ද ඒ අතර දෙසු ධර්ම ද දක්වෙත්.

4. මහා සුදර්ශන සුත්‍රයෙහි —

බුදුරජුන් කුසිනාරා නුවර උපවත්තන සල්වෙනෙහි යමා සල් රුක් අතර පැනැවුණු යහනෙහි වැඩහිඳ කුසිනාරාපුරයේ ඉතා පෙර මහාසුදර්ශන නම් සක්විති රජ සමයෙහි පැවැති ශ්‍රී විභූතිය ද පසු කලැ ඒ සියල්ල පිරිහී ගිය සැටි ද වදාරා ලොව සියල්ලෙහි අනිත්‍යතාව ද ශ්‍රාවකයන් ආත්ම ද්වීප ව විසිය යුතු බව ද වදළ නියා දක්වේ.

5. ජනවසහ සුත්‍රයෙහි —

කලුරිය කළ ඇතැම් ශ්‍රාවකයන්ගේ පරලෝභනිය බුදුරජුන් පැවැසීම ද, කලුරිය කළ බිම්සර රජ ජනවසහ නම් සිවුමහරජයෙහි දෙවියකු ව ඉපි ද සිට බුදුරජුන් දක්නට අවුත් දෙවලෙ වැ දෙවියන් තුනුරුවන් කෙරෙහි ඇති හක්තිය ද, සතත් කුමාර බඹඟු බුදුරජුන් ගෙන් අසා දන ගත් සජත සමාධි පරිඡකාර ධර්ම දෙවියනට පැවැසූ අයුරු ද දක්වෙත්.

6. මහාගොවිත්ද සූත්‍රයෙහි —

පන්සිළු දෙවපුත් අවුත් තවතිසාහි දේවසභාවක පැවැති කථාවක් පැවැසීම දැක්වේ. මෙහි සක්දෙවියු බුදුගුණ අටක් පැවැසීම, සනත්කුමාර බඹුහු බුදුරජුන් බොහෝ පෙර ජෝතිපාල නම් මාණවක ව ඉපිද මහාගොවිත්ද නමින් ප්‍රසිද්ධ ව රජුන් සදෙනකුට ගුරු තනති සිට අනුශාසනා කොට ඔවුනට සුගති ගමනට මග පෙන්වූ සැටි පැවැසීම, ඔහුගේ කථාව ඇසූ බුදුරජුන් පන්සිළුහට මහාගොවිත්දානු-ශාසනය නොයඹාණික නොවන බව ද මේ අරි අටහිමගම පුක්ඛසන මග බව පැවැසීම යන මෙතෙක් දැ දැක්වේ.

7. මහාසමය සූත්‍රයෙහි —

කිඹුල්වත් නුවර අසල මහවෙතෙහි වැඩහුන් බුදුරජුන් හා මහා සංඝයා අත්තට රැස්වූ දෙවබඹුන් මුළුව ගැන සඳහන් වේ. ඔවුන් ගේ නම් වැල ද දැක්වේ.

8. සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රයෙහි —

පන්සිළුහු බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි ගී ගැයිම හා වැයිම, සක්දෙව පැමිණ ප්‍රශ්න විචාරීම්, සක්දෙව සෝවාන් වීම දැක්වේ.

9. මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි —

සතර සතිපට්ඨාන භාවනා විස්තර වේ.

10. පායාසිරාජඤ්ඤ සූත්‍රයෙහි —

කුමරකසුප් මහතෙරුන් ද පායාසිරාජඤ්ඤයා ද අතර පරලොචක් ඇතිනැතිබව පිළිබඳ ව පැවැති ධර්ම සංවාදය දැක්වේ.

මෙසේ දීඝනිකායයේ මේ මහාවර්ගය සූත්‍ර දහයෙකින් පරිමිතය.

මෙය සකස් කිරීමෙහි දී මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථපරිවර්තක මණ්ඩලයෙහි සභාපතිවූ පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණාලෝකප්‍රධානසංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද සම්පාදක වූ පණ්ඩිත ලබුලම ලංකානන්ද නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද ශෝධාපත්‍ර බැලීම හා ග්‍රන්ථ සුවිස සකස් කිරීමෙහි ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයේ සෙසු මහතෙරවරුන් කිහිප නම ගේ ද සහයෝගය ලද බව ස්තූතිපෙරටුව සඳහන් කරමින.

මෙයට,
බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය ස්ථවිර.

මහරගම
වටයවත්ත පාර,
ශ්‍රී වන්දුසේබරාරාමය.
1976.11.04.

සංකේත නිරූපණය

- සී. සිංහල පුස්තකාල පිටපත
සීච්චු. සිංහල මුද්‍රිත දිසනිකාය
මජ්ඣිම. බුරුම ජට්ඨසංගීති-සොධිත දිසනිකාය
ඝණා. ඝණාම තාය් අක්ෂර මුද්‍රිත දිසනිකාය
කා. කාමබොජ අක්ෂර මුද්‍රිත පොත.
PTS. Text Society Edition.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

ආ ආ ඉ ඊ උ ඌ ඍ ඎ

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṅa			
ටṭa	ඨṭha	ඳḍa	ඬḍha	ඹṃba			
තta	ථtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	ඞba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha	ළḷa	ෆḥ
කka	කkka	කිki	කිki	කුku	කුku	කෙke	කොko
ඛkha	ඛkka	ඛිkhi	ඛිkhi	ඛුkhu	ඛුkhu	ඛෙkhe	ඛොkho
ගga	ගgga	ගිgi	ගිgi	ගුgu	ගුgu	ගෙge	ගොgo

CONJUNCT - CONSONANTS

කකkka	ඤඤṅṅa	ඉtra	මම්mpha
කඛkka	ඹඹṃba	උddda	මඹmmba
කඡkka	ඣඣjha	උdddha	මඹmmbha
කිkri	ඤඤ, ඤඤ	උdra	මම්mma
කචkva	ඤඤ, ඤඤ	උච, උdva	මඹmmbha
කඛkya	ඤඤඣjha	උචdhva	යය, යyya
කඵkva	උඋṭṭa	ඤඤnta	යyyha
ගගgga	උඋ, උඋṭṭha	ඤඤntha	ලලlla
ගඝggha	උඋddda	ඤඤnda	ලලlya
ඛඛkka	උඋdddha	ඤඤndha	ලලlha
ඉඉgga	ඹඹṃṃba	ඤඤnna	මමwha
ඛඛkka	ඣඣṭṭa	ඤඤnha	සසssa
ඛඛkka	ඣඣṭṭha	ඤඤppa	සසsma
ඛඛkka	ඣඣ, ඣඣ	ඤඤppha	සසsva
චචcca	ඤඤntta	ඣඣbbba	භභhha
චචcca	ඤඤnttha	ඣඣbbbha	භභhva
ඡඡjja	ඤඤntva	ඣඣbra	ඣඣḷha
ඡඡjja		ඣඣmpa	

ආ ආ ඉ ඊ උ ඌ ඍ ඎ

විෂය සූචිය

1.	මහාපදන සූත්‍රය	2 - 79
2.	මහානිදන සූත්‍රය	80 - 109
3.	මහාපරිනිබ්බාන සූත්‍රය	110 - 265
4.	මහාසුදස්සන සූත්‍රය	266 - 305
5.	ජනවසභ සූත්‍රය	306 - 333
6.	මහාගොච්ඡන්ද සූත්‍රය	334 - 381
7.	මහාසමය සූත්‍රය	382 - 395
8.	සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රය	396 - 435
9.	මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය	436 - 503
10.	පායාසිරාජඤ්ඤ සූත්‍රය... ..	504 - 565

සුභසාහසරපිටකෙ

දීඨිනිකායො

(දුතියො භාෂො)

මහාවග්ගො

4. “ඉවෙජ්ජයාථ තො තුමෙහ භික්ඛවෙ පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං සොතු”න්ති.

“එතස්ස හගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං හගවා පුබ්බෙ-
තිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං කරෙය්‍ය. හගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු
ධාරෙසසන්ති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤාථ, සාධුක්ඛං මනසි කරොථ,
භාසිසන්ති”ති. “එවච්ඡන්තෙ”ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චෙස්‍යාසුං,
හගවා එතදවොච:

5. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනවුත්තොකප්පො¹ යං විපසයි හගවා අරහං
සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ උදපාදි. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකතිංසොකප්පො²
යං සිඛි හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ උදපාදි. තස්මිංකොඤ්ඤව
ඛො භික්ඛවෙ එකතිංසෙ කප්පෙ වෙසසභු හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො
ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකොඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කකුසන්ධො
හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකොඤ්ඤව ඛො
භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කොණාගමනො හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො
ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකොඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කසප්පො හගවා
අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකොඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ
හද්දකප්පෙ අහං එතරහි අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ උපපන්නො.

6. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො ඛන්තියො ජාතියා.
අහොසි, ඛන්තියකුලෙ උදපාදි. සිඛි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො
ඛන්තියො ජාතියා අහොසි, ඛන්තියකුලෙ උදපාදි. වෙසසභු භික්ඛවෙ
හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො ඛන්තියො ජාතියා අහොසි, ඛන්තියකුලෙ
උදපාදි. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො බ්‍රාහ්මණො
ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. කොණාගමනො භික්ඛවෙ හගවා
අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි.
කසප්පො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා
අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. අහං භික්ඛවෙ එතරහි අරහං සමමා-
සමුච්ඡෙදො ඛන්තියො ජාතියා අහොසි, ඛන්තියකුලෙ උපපන්නො.

7. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො කොණ්ඩකොඤ්ඤ
ගොතෙන්න අහොසි. සිඛි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො
කොණ්ඩකොඤ්ඤ ගොතෙන්න අහොසි. වෙසසභු භික්ඛවෙ හගවා අරහං
සමමාසමුච්ඡෙදො කොණ්ඩකොඤ්ඤ ගොතෙන්න අහොසි. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ
හගවා අරහං සමමාසමුච්ඡෙදො කසප්පො ගොතෙන්න අහොසි.

1. එකනවුත්තප්පෙ - ම ජ ස.,
2. එකතිංසෙ කප්පෙ - ම ජ ස.,

කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො කසපො ගොතෙතන අහොසි. කසපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො කසපො ගොතෙතන අහොසි. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමඛුද්ධො ගොතමො ගොතෙතන¹.

8. විපසසිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස අසීති² වසසහසසාති ආයුපමාණං අහොසි. සිඛිස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමා සමඛුද්ධස්ස සත්තතිවසසහසසාති ආයුපමාණං අහොසි. වෙසසභුස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස සවසීවස්ස-සහසසාති ආයුපමාණං අහොසි. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස වත්තාලීස³වසසහසසාති ආයුපමාණං අහොසි. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස තිංසවසසහසසාති ආයුපමාණං අහොසි. කසපස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස විසති⁴වසසහසසාති ආයුපමාණං අහොසි. මස්සං භික්ඛවෙ, එතරහි අපඤ්ඤා ආයුපමාණං පරිත්තං ලභුකං යො වීරං ජීවති යො වසසතං අපං වා භියෙය්‍යා.

9. විපසී භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො පාටලියා මූලෙ අභිසමඛුද්ධො. සිඛි භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො පුණ්ඩරිකස්ස මූලෙ අභිසමඛුද්ධො. වෙසසභු භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො සාලස්ස මූලෙ අභිසමඛුද්ධො. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො සිරිපස්ස මූලෙ අභිසමඛුද්ධො. කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො උදුඹරස්ස මූලෙ අභිසමඛුද්ධො. කසපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමඛුද්ධො තිග්‍රොධස්ස මූලෙ අභිසමඛුද්ධො. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමඛුද්ධො අසාපස්ස මූලෙ අභිසමඛුද්ධො.

10. විපසීස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස ඛණ්ඩ තිස්සං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. සිඛිස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස අභිභුසමභවං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. වෙසසභුස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස සොණ්ණකතරං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස විධුරසඤ්චිවං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස භියොය්‍යාසුකතරං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කසපස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස තිස්සභාරද්වාජං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. මස්සං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස සාධිපුත්තමොගගලලානං නාම සාවකයුගං හොති අග්ගං හද්දයුගං.

1. ගොතමො ගොතෙතන අහොසි. සි මු ස්‍යා
2. අසීති. PTS. 3. වත්තාලීසං ම ජ සං, PTS. 4. විසති. PTS.

කොණාගමනාස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස සොස්ථිජො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොසි අගභුපට්ඨාකො. කසපස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස සබ්බථිකො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොසි අගභුපට්ඨාකො. මඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරභි අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස අනෙකො භික්ඛු උපට්ඨාකො හොති අගභුපට්ඨාකො.¹

13. විපසයිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස ඛන්ධමා නාම රාජා පිතා අහොසි. ඛන්ධමඤ්ඤා නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති.² ඛන්ධමස රඤ්ඤා ඛන්ධමඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. සිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස අරුණො නාම රාජා පිතා අහොසි. පභාවඤ්ඤා නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. අරුණස රඤ්ඤා අරුණවඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. වෙසභුස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස සුපපතීකො³ නාම රාජා පිතා අහොසි. සසවඤ්ඤා නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. සුපපතීකස රඤ්ඤා අනොමං නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කකුසභිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස අභිදනො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. විසාඛා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන ඛෙමො නාම රාජා අහොසි. ඛෙමස රඤ්ඤා ඛෙමවඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කොණාගමනස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස සඤ්ඤාදනො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. උතතරා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන සොහො නාම රාජා අහොසි. සොහස රඤ්ඤා සොහවඤ්ඤා නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කසපස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස බ්‍රහ්මදනො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. ඛන්ධමඤ්ඤා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි. ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන කිකී නාම⁴ රාජා අහොසි. කිකීස රඤ්ඤා ඛාරාණසි නාම නගරං රාජධානි අහොසි. මඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරභි අරහතො සමමාසමච්ඡුදාස සුදෙධාදනො රාජා පිතා අහොසි, මායාදෙවී මාතා ජනෙනති. කපිලවත්ථු නාම නගරං රාජධානි⁵ ති.

ඉදමචොව හගවා, ඉදං වඤ්ඤා සුගතො උච්ඡායාසනා විහාරං පාවිසි.

14. අට ඛො තෙසං භික්ඛනං අචිරපකකතතස හගවතො අයමනතරා කපා උදපාදි: “අච්ඡරියං ආවුසො තරාගතස මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා, යනු භි නාම තරාගතො අතිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිනපපඤ්ඤෙ ජිනවට්ඨමෙ පරියාදිතවමෙ සබ්බද්ධිසම්චිතවතො ජාතිතොපි අනුසාරිසති, නාමතොපි අනුසාරිසති,

1. උපට්ඨාකො අහොසි සිඉ. 2. ජනෙනති - සතා. 3. සුපපති කො - ම ජ සං. 4. කිංකී නාම - සතා.

ගොතතොපි අනුසාරිසසති, ආයුපමාණතොපි අනුසාරිසසති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිසසති, සාවකසනිපාතතොපි අනුසාරිසසති: 'එවංඡචා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, එවංනා මා එවංගොතො එවංසීලා එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලිත්තා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපිති. කිංඤ්ඤා ධො ආවුසො තථාගතසෙව නු ධො එසා ධම්මධාතු සුපච්චිදධා, යසො ධම්මධාතුයා සුපච්චිදධාතො තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤෙ ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවලො සබ්බදුක්ඛ විනිවසෙත ජාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති, ගොතතොපි අනුසාරති, ආයුපමාණතොපි අනුසාරති, සාවකයුගතො පි අනුසාරති, සාවකසනිපාතතො පි අනුසාරති: 'එවං ඡචා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, එවංනාමා එවංගොතො එවංසීලා එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලිත්තා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපිති', උදුගු දෙවතා තථාගතසෙ එතච්ඤං ආරොලෙසුං යෙන තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤෙ ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවලො සබ්බදුක්ඛවිනිවසෙත ජාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති, ආයුපමාණතොපි අනුසාරති, සාවකයුගතොපි අනුසාරති, සාවකසනිපාතතොපි අනුසාරති: 'එවංඡචා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපි, එවංනාමා එවංගොතො එවංසීලා එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලිත්තා තෙ හගවනො අහසුං ඉතිපිති'' අයඤ්ඤෙ භිදං තෙසං භික්ඛුනං අත්තරාකථා වීඨකතා භොති.

15. අථ ධො හගවා සායනභසමයං ජතිඤ්ඤානා වුච්ඡිතො යෙන, කරෙරිමණ්ඤලොලො තෙනුපසඛිසමී. උපසඛිසමීධා පඤ්ඤාකෙත ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඣ ධො හගවා භික්ඛු ආමනෙහපි: "කායනු'ඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරභි කථාය සනිහිසිත්තා? කා ච පන වො අත්තරා කථා වීඨකතා?" කි. එවං වුසෙත තෙ භික්ඛු හගවන්තා එතදවොදුං: "ඉධ හසෙත අමහාකං අවිරජකකන්තසෙ හගවතො අයමන්තරා කථා උදපාදි:

'අවජච්චාං ආවුසො අබ්භුතං ආවුසො තථාගතස්ස මභිඤ්ඤිකතා මහානුභාවතා, යත්ඛි නාම තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙ ඡිත්ත වටුමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවකෙත ජාතිතොපි අනුසාරිසසති, නාමතොපි අනුසාරිසසති, ගොක්ඛතො පි අනුසාරිසසති, ආයුප්පමාණතො පි අනුසාරිසසති, සාවකයුගතො පි අනුසාරිසසති, සාවකසන්ධිපාතතො පි අනුසාරිසසති: 'එවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්ඛා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපිති. කිත්තු ඛො ආවුසො තථාගතස්සෙව නු ඛො එසා ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිඤ්ඤා යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිඤ්ඤා තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙව ඡිත්තවටුමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවකෙත ජාතිතො පි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ගොක්ඛතොපි අනුසාරිති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතො පි අනුසාරිති, සාවකසන්ධිපාතතොපි අනුසාරිති: එවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්ඛා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපිති? උදුහු දෙවතා තථාගතස්ස එතමඤ්ඤං ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙ ඡිත්තවටුමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවකෙත ජාතිතො පි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ගොක්ඛතොපි අනුසාරිති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතො පි අනුසාරිති, සාවකසන්ධිපාතතොපි අනුසාරිති: 'එවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්ඛා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපිති? අයං ඛො තො භනෙත අන්තරාකථා විප්පකතා හොති. අථ භගවා අනුප්පකො'ති.

16. "තථාගතස්සෙවෙසා භික්ඛවෙ ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිඤ්ඤා යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිඤ්ඤා තථාගතො අනිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙ ඡිත්තවටුමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛචීතිවකෙත ජාතිතොපි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ගොක්ඛතො පි අනුසාරිති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිති, සාවකසන්ධිපාතතොපි අනුසාරිති: එවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්ඛා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි'ති. දෙවතා පි තථාගතස්ස එතමඤ්ඤං ආරොචෙසුං එවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්ඛා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි'ති. ඉච්ඡය්‍යාථ තො තුමෙහ භික්ඛවෙ භියොරායොඤ්ඤාය පුඤ්ඤනිවාසපටිසංයුක්තං ධම්මං කථං සොතුහති?'

17. “එතස්ස හගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො. යං හගවා භියොනා-
සොමනාය පුච්චන්තිවාසපට්ඨසංයුතං ධම්මං. කථං කරොය්‍ය හගවතො
සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙසසන්ති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ සුඡොථ, සාධුකං
මනසි කරොථ, හාසිසාමී”ති. ‘එවංහනෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො
පච්චසෙසාසු. හගවා එතදවොච:

18. “ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනවුතො කප්පො¹. යං විපස්සී
හගවා අරහංසමොසමුච්චෙධො ලොකෙ උදපාදි. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවා
අරහං සමොසමුච්චෙධො ඛන්තියො ජාතියා අහොසි, ඛන්තියකුලෙ උදපාදි.
විපස්සී භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමොසමුච්චෙධො කොණ්ඩකෙසු ගොතෙතන
අහොසි. විපස්සීස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමොසමුච්චෙධස
අසීතිවසසහසානි ආයුපමාණං අහොසි. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවා
අරහං සමොසමුච්චෙධො පාටලියා මුලෙ අභිසමුච්චෙධො. විපස්සීස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුච්චෙධස ඛණ්ඩකිසං නාම සාවකයුගං
අහොසි අහං හද්දයුගං. විපස්සීස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො
සමොසමුච්චෙධස තයො සාවකානං සනතිපාතා අහෙසුං; එකො
සාවකානං සනතිපාතො අහොසි අච්චිසව්චිකඛුසතසහසං. එකො
සාවකානං සනතිපාතො අහොසි භික්ඛුසතසහසං. එකො සාවකානං
සනතිපාතො අහොසි අසීතිභික්ඛුසතසහසානි. විපස්සීස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුච්චෙධස ඉමෙ තයො සාවකානං සනති-
පාතා අහෙසුං සච්චෙසං යෙව ඛිණාසවානං. විපස්සීස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුච්චෙධස අයොතො නාම භික්ඛු උච්චා-
තො අහොසි අගගුච්චාතො. විපස්සීස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො
සමොසමුච්චෙධස බනධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බද්ධුමති නාම
දෙවී මාතා අහොසි ජනෙතති. බනධුමස රකෙසු බනධුමති නාම
නගරං රාජධානි අහොසි.

19. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී ඛොධිසකො තුසිතා කායා වච්චා
සතො සමපජානො මාදකුච්චිං ඔකකමි. අයමෙඤ්ඤං ධම්මතා.

20. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යද ඛොධිසකො තුසිතා කායා වච්චා
මාදකුච්චිං ඔකකමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභකෙ,
සසමාණොභවණියා පජාය සදෙවමනුසාය අප්පමාණො උලාරො² ඕහාසො
පාතභවති අතිකකමෙච දෙවානං දෙවානුභාවං. යා පි තා ලොකනතරිකා
අසා අසංවුතා අනධකාරා අනධකාරතිමිසා, යඤ්චිමෙ වන්දිමසුරියා
එවංමභිඤ්ඤා එවංමහානුභවා ආභාය නානුභොනති, තඤ්චි අප්පමාණො
උලාරො ඕහාසො පාතභවති අතිකකමෙච දෙවානං දෙවානුභාවා. -

1. එකනවුත්තපෙස-ම ජ සං.
2. ඔලාරො - සාය

යෙ පි තඨ සත්ථා උපපන්නා,¹ තෙ පි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාං සඤ්ඤානභතී 'අඤ්ඤා පි කීර හො සන්තී සත්ථා ඉධුපපන්නා'ති. අයඤ්ච දසසහසී ලොකධාතු සංකමපති සමපකමපති සමපවෙධති. අපමාණො ච උළාරො ඔභාසො ලොකෙ පාතුභවති අතිකකමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

21. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, වත්තාරො නං දෙවපුත්තා වතුඤ්ඤා² රක්ඛාය උපභවජ්ජනී: 'මා නං බොධිසත්තං වා බොධිසත්තමාතරං වා මනුසෙසා වා අමනුසෙසා වා කොච්චි වා විභෙයොසී'ති. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

22. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, පකතියා සීලවතී බොධිසත්තමාතා හොති චීරතා පාණාතිපාතා, චීරතා අදික්ඛාදනා, චීරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, චීරතා මුසාවාද, චීරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මානා. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

23. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, න බොධිසත්තමාතු පුරිසෙසු මාන.සං උපපජ්ජති කාමඉඤ්ඤාපසංභිතං. අනාතිකමානියා ච බොධිසත්තමාතා හොති කෙනච්චි පුරිසෙන රක්ඛාචිකෙනා. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

24. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, ලාභිනී බොධිසත්තමාතා හොති පඤ්චනතං කාමඉඤ්ඤානං. සා පඤ්චිති කාමඉඤ්ඤාති සමපජිතා සමඛිභිභුතා පරිචාරෙති. අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා.

25. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, න බොධිසත්තමාතු කොච්චිදෙව ආබ්බාධො උපපජ්ජති. සුඛිනී බොධිසත්තමාතා හොති අතිලනනකායා. බොධිසත්තඤ්ඤා බොධිසත්තමාතා තිරොකුච්ඡිගතං පසති සබ්බඛපවචං අභිනිජ්ජියං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණි වෙචරියො සුභො ජාතිමා අවංසො සුපරිකමමකතො අවෙජා විපසනෙතා සබ්බාකාරසමපනෙතා, තත්‍ර යං සුභතං ආචුතං නීලං වා පිතං වා ලොභිතං වා ඔදනං වා පඤ්ඤාසුභතං වා, තමෙනා වතකුමා පුරිසො භතෙඤ්ඤා කරිත්වා පච්චෙවකෙඛය්‍ය: අයං බො මණි වෙචරියො සුභො ජාතිමා අවංසො සුපරිකමමකතො අවෙජා විපසනෙතා සබ්බාකාර සමපනෙතා, තත්‍රිදං සුභතං ආචුතං නීලං වා පිතං වා ලොභිතං වා ඔදනං වා පඤ්ඤාසුභතං වා'ති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතෙනා හොති, න බොධිසත්තමාතු කොච්චිදෙව ආබ්බාධො උපපජ්ජති. සුඛිනී බොධිසත්තමාතා හොති අතිලනනකායා. බොධිසත්තඤ්ඤා බොධිසත්තමාතා තිරොකුච්ඡිගතං පසති සබ්බඛපවචං ඛිං. අභිනිජ්ජියං, අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා:

1. උපපන්නා - ම ඡ සං, ස්‍යා පූජා
2. වතුඤ්ඤා - ම ඡ සං, වාතුඤ්ඤා - ස්‍යා

26. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සත්තාභජාතෙ බොධිසතෙක බොධිසත්තමාතා කාලං කරොති, තුසිතං, කායං උප පජජති. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

27. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා නව වා දස වා මාසෙ ගඛං. තුච්ඡිනා පරිභරිතා විජායතති, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. දසෙව මාසාති බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා තුච්ඡිනා පරිභරිතා විජායති. අමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

28. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා ගිසිත්තා වා ගිපත්තා වා විජායතති, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. ධීතා'ව බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

29. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසතෙතා මාතුකුච්ඡිමහා ගික්ඛමති, දෙවා පඨමං පතිගණ්ඤතති, පචජා මනුසසා. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

30. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසතෙතා මාතුකුච්ඡිමහා නික්ඛමති, අපාතෙතා'ව බොධිසතෙතා පඨවිං හොති. වත්තාරො නා දෙවපුත්තා පටිග්ගහෙතා මාතු පුරතො ධපෙනති. 'අත්තමනා දෙවි හොභි මහෙසකෙඛා. තෙ පුත්තො උපාතෙතා'ති, අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

31. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසතෙතා මාතුකුච්ඡිමහා ගික්ඛමති, විසදෙ'ව නික්ඛමති අමකඛිතො උදෙදනා' අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුභිරෙන, අමකඛිතො කෙනවි අසුචිනා, සුදෙධා විසදෙ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණිරතනං කාසිකෙ වජෙඤ්ඤ ගික්ඛිතං නෙව මණිරතනං කාසිකං වඤ්ඤං මකෙඛති, නාපි කාසිකං වඤ්ඤං මණිරතනං මකෙඛති - තං කිසස හෙතු: උභිතං සුද්ධිතං. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යද්ද බොධිසතෙතා මාතුකුච්ඡිමහා නික්ඛමති, විසදෙ'ව නික්ඛමති, අමකඛිතො උදෙදන අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුභිරෙන අමකඛිතො කෙනවි අසුචිනා, සුදෙධා විසදෙ. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

32. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ද බොධිසතෙතා මාතුකුච්ඡිමහා ගික්ඛමති, දෙව උදකසස ධාරා' අත්තලිසඛා පාතුභවතති: එකා සිත්තස ඵකා උණ්ඤසස, යෙන බොධිසත්තස උදකඛිච්චං කරොන්ති මාතුච්චි'. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

1. උදෙත - ම ඡ සං
2. උදකධාරා - සීඉ.

3. මාතු ච - සීඉ. ම ඡ සං සා

33. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සමපතිජාතො ඛොධිසනෙතො සමෙහි පාදෙහි පතිට්ඨභිජා උත්තරාහිමුඛො¹ සත්ත පදවිතිහාරො² භවජති සෙතමහි ජනෙත අනුභිරමානො³, සධ්ධා ව දීඝා අනුවලොකෙති⁴, අසභිඤ්ච වාවමහාසති: “අග්ගො’භමඤ්ච ලොකස්ස, ජෙට්ඨො’භමඤ්ච ලොකස්ස, ඤෙට්ඨො’භමඤ්ච ලොකස්ස, අයමභතිමා ජාති, නත්ථි’දුති පුනඛතවො”ති. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

34. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද ඛොධිසනෙතො මාකුකුච්ඡමහා තික්ඛමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ, සසසමණ්ඩ්‍රාගමිණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අපපමාණො උළාරො ඔහාසො පාතුවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යා’පි තා ලොකනතරිකා අසා අසංචුතා අනධකාරා අනධකාරතිමියා, යත්ථිමෙ වජ්ඣමසුරියා එවමමහානුභාවා ආභාය නානුභොහති, තත්ථි අපපමාණො උළාරො ඔහාසො පාතූ භවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යෙ’පි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙ’පි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති: “අඤ්ඤං’පි කිර හො සන්ති සත්තා ඉධුපපන්නා”ති. අයඤ්ච දසසභසී ලොකධාතූ සංකමපති සමපකමපති සමපවෙධති. අපපමාණො ව උළාරො ඔහාසො ලොකෙ පාතූභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

35. ජාතෙ ඛො පන භික්ඛවෙ විපසයිමහි කුමාරෙ ඛෙඤ්චමනො රඤ්ඤං පටිවෙදෙසු: ‘පුත්තො තෙ දෙව ජාතො: තං දෙවො පසකතු’ති. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ ඛෙඤ්චමා රාජා විපසයි කුමාරං, දීඝො නෙමිත්තෙ ඩ්‍රාගමිණෙ ආමන්තාපෙජා එතදවොච:-

‘පසන්තූ භොතො නෙමිත්තා ඩ්‍රාගමිණා කුමාරන්හි.’ අද්දසංඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ නෙමිත්තා ඩ්‍රාගමිණා විපසයි කුමාරං දීඝො ඛෙඤ්චමං⁵ රාජානං එතදවොචු: ‘අත්තමනො දෙව භොහි. මහෙසකෙඛා තෙ දෙව පුත්තො උපපනෙතා. ලාභා තෙ මහාරාජ, සුලදධං තෙ මහාරාජ, යසා තෙ කුලෙ එවරුපො පුත්තො උපපනෙතා.’

36. “අයං හි දෙව කුමාරො ආන්තංසමහාපුරිසලකඛණෙහි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙච භතියො භවන්ති අනාඤ්ඤං-සවෙ අභාරං අජ්ඣාවසති, රාජා භොති වක්ඛවති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරහෙතො විජිතාවි ජනපදස්ථාවරියපපනෙතො සත්තරත්තා-සමන්තාගතො. තස්සිමාති සත්ත රත්තාති භවන්ති: සෙය්‍යථීදං-

1. උත්තරොහිමුඛො, සායා,
 2. පදවිතිහාරො, ම ජ සං
 3. අනුධාරිසමානෙ, ම ජ සං
 4. විලොකෙති, ජා
 5. අඤ්ඤං, ම ජ සං.
 6. ඛෙඤ්චමනා, ම ජ සං.

වකකරතනං භජීරතනං අසකරතනං මණිරතනං ඉජීරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහසං ඛො පනසස පුඤ්ඤා භවන්ති සුරා වීරඛකරූපා පරසෙනපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩන අසසෙන්ත ධමමන අභිච්චිය අඤ්ඤාවසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුච්චො ලොකෙ වීචක්ඛවජ්ඤෙ.

37. කතමෙහි වායං දෙව කුමාරො අමතංසමහාපුරිසලකඛණෙහි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතසස මහාපුරිසසං දෙව භගියො භවන්ති අනඤ්ඤා-සචෙ අගාරං අඤ්ඤාවසති, රාජා භොති වකකවත්ති ධමමකො ධමමරාජා වාතුරකො විජීතාචී ජනපදඤ්ඤාවරියපපකො සකරතනං සමන්තාගතො, තස්මිංහි සත්ත රතනානි භවන්ති: සෙයාපීදං-වකකරතනං භජීරතනං අසකරතනං මණිරතනං ඉජීරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං, පරොසහසං ඛො පනසස පුඤ්ඤා භවන්ති සුරා වීරඛකරූපා පරසෙනපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩන අසසෙන්ත ධමමන අභිච්චිය අඤ්ඤාවසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුච්චො ලොකෙ වීචක්ඛවජ්ඤෙ.

අයං හි දෙව කුමාරො සුපතච්චිතපාදෙ. යමපායං දෙව කුමාරො සුපතච්චිතපාදෙ, ඉදම්පිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛණං භවති.

ඉමසං දෙව කුමාරසං හෙට්ඨාපාදනලෙසු වකකානි ජාතානි සහසාරානි සතොමිකානි සනාහිකානි සබ්බාකාරපරිපුරාණි. යමපි දෙව ඉමසං කුමාරසං හෙට්ඨාපාදනලෙසු වකකානි ජාතානි සහසාරානි සතොමිකානි සනාහිකානි සබ්බාකාරපරිපුරාණි, ඉදම්පි සං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛණං භවති.

අයං හි දෙව කුමාරො ආයතපණ්ණි. (යමපායං දෙව කුමාරො ආයතපණ්ණි ඉදම්පිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛණං භවති.*)

- අයං හි දෙව කුමාරො දීඝඛගුලී. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො මුද්දතඵණ්ණසපාදෙ. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො ජාලහසපාදෙ. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො උසංඛිපපාදෙ. -ප-
- අයං හි දෙව කුමාරො ඵණ්ණජමොකා. -ප-

* පාඨො'යං පොඤ්ඤාන දිසසති. ඵණ්ණි අඤ්ඤාපුරි සාගොසු 'පො' ඉති ව භිභු ලොකොකොසු න දිසසති.

අයං හි දෙව කුමාරො සීතකො'ව අනොනමනෙකා උහොති පාණි-
තලෙහි ජනනුකාති පරිමසති¹ පරිමජ්ජති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො කොසොභිතවස්ථුග්ගො². -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුචණ්ණවචණ්ණො කඤ්චනසනනිහකකචො,
-පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුචුම්චජචී. සුචුම්චකා ජවියා රජොජලලො-
කායෙ න උපලිපපති.³ -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො එකෙකලොමො, එකෙකාති ලොමානී ලොමි.
කුපෙසු ජාතානි. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො උඤ්ඤලොමො. උඤ්ඤකාති ලොමානී
ජාතානි නිලානි අඤ්ඤනවණ්ණානි කුණ්ඩලාවකානි දකඛිණාවකා-
කජාතානි. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො චුහමුජ්ජගනෙකා. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සතකුඤ්ඤො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහපුබ්බඤ්ඤකායො -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො වීතකකරංසො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො නිග්ගොධපරිමිණ්ඩලො යාවතකකක කායො
තාවතකකක බ්‍යාමො, යාවතකකක බ්‍යාමො තාවතකකක කායො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො භම්චකකකකො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො රසනනසග්ගී. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහහනු - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො වකාප්‍රීසදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සමදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අවිවර⁴ දනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සුසුකකදයො - පෙ -

1. පරාමසනී, ම ජ සං
2. කොසොපනවස්ථුග්ගො - මහාවසුඤ්ඤානී, - කොසොපනවස්ථුග්ගො - මහායානපාඨ,
3. උපලිපපති, ම ජ සං
4. අවිවර (සී චූ.)

අයං හි දෙව කුමාරො පහුතජ්චෙතා - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො බ්‍රහ්මිසකරො කරචීකභාණී - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අභිනීලනෙතො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො ගොපබ්‍රමො. (යමිපායං දෙව කුමාරො ගොපබ්‍රමො, ඉදම්බිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛං හවති.)

ඉමසං දෙව කුමාරසං උණණි හමුකනනරෙ ජාතා ඔදනා මුදුකුල-සහතිභා. යමිමසං දෙව කුමාරසං උණණි හමුකනනරෙ ජාතා ඔදනා මුදුකුලසනතිභා, ඉදම්බිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛං හවති.

අයං හි දෙව කුමාරො උණභිසසීසො. යමිපායං දෙව කුමාරො උණභිසසීසො, ඉදම්බිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකඛං හවති.

38. ඉමෙහි ඛො අයං දෙව කුමාරො අචන්තිසමහාපුරිසලකඛණෙහි සමනතාගතො යෙහි සමනතාගතසං මහාපුරිසසං දෙවෙ භතියො හවන්ති අනඤ්ඤා, සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති, රාජා භොති චකකචතභී ධම්මෙතො ධම්මරාජා චාතුරනෙතා විජිතාවී ජනපදස්ථාවිරියපපනො සකරතනසමනතාගතො. තසසීමානි සකරතනානි හවන්ති: සෙයාථීද-චකකරතනං හජීරතනං අසාරතනං මණිරතනං ඉජීරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සකමං. පරොසහසං ඛො පනසං පුත්තා හවන්ති සුරා වීරඛරුජා පරසෙනසමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියනං අදණ්ඛන අසසේන ධම්මෙන¹ අභිචීරිය අජ්ඣාචසති. සචෙ ඛො පන අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුද්ධො ලොකෙ වීචිකච්ඡදෙ²ති.

39. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛක්ඛුමා රාජා නෙථිනෙතො බ්‍රහ්මණෙ අහතෙහි වසේහි අච්ඡාදපෙචා සබ්බකාමෙහි සත්තපෙසසී. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛක්ඛුමා රාජා විපසසීසං කුමාරසං ධාතියො උපඨාපෙසසී. අඤ්ඤා සුදං පායෙහති.¹ අඤ්ඤා නභාපෙහති. අඤ්ඤා ධාරෙන්නී. අඤ්ඤා අභිකන පරිභරහති. ජාතසං ඛො පන භික්ඛවෙ විපසසීසං කුමාරසං සෙතච්ඡතං ධාරිසීස්ථ දිවා වෙච රතතිඤ්ඤා 'මා නං සීතං වා උණං වා තිණං වා රජෙ වා උසොවො වා ඛාධිසීස්ථා'ති. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසසී කුමාරො ඛහුනො ජනසං පියො අභොසී මනාපො. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ උසලං වා පදුමං වා පුණ්ඛරිකං වා ඛහුනො ජනසං පියං මනාපං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසසී කුමාරො ඛහුනො ජනසං පියො අභොසී මනාපො. ස්වාසසුදං අභෙකනෙව අභිකං පරිභරියති.

1. ධම්මෙත සමෙත, සා.

2. වීර-පායෙහති, සීලු.

40. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො මඤ්ඤුසසරො ව¹ අභොසි වග්ගුසසරො ව මධුරසසරො ව² සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ භිමවනො පබ්බතො කරවීකා නාම සකුණජාති මඤ්ඤුසසරො ව වග්ගුසසරො ව මධුරසසරො ව පෙමනීයසසරො ව, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො මඤ්ඤුසසරො ව අභොසි වග්ගුසසරො ව මධුරසසරො ව පෙමනීයසසරො ව. ජාතසං ඛො පන භික්ඛවෙ විපසීසං කුමාරසං කම්මවිපාකජං දිබ්බං වක්ඛු පාතුරුභොසි, ජෙන සුදං³ සමනනා යොජනං පසකති දිවා වෙව රක්ඛකුඤ්ඤා. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො අනිමිසනො පෙකකති, සෙය්‍යථාපි දෙවා තාච්ඤිංසා. 'අනිමිසනො කුමාරො පෙකකති'ති ඛො භික්ඛවෙ විපසීසං කුමාරසං 'විපසී, විපසී' තෙව සමඤ්ඤු උදපාදි.

41. අථ ඛො භික්ඛවෙ බඤ්ඤුමා රාජා අඤ්ඤුකරණෙ⁴ තිසිංහො විපසීං කුමාරං අබ්බත තිසිද්දෙපඤ්ඤා අඤ්ඤු අනුසාසති. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො පිතු අබ්බත නිසිංහො විවෙය්‍ය විවෙය්‍ය අඤ්ඤු පනාසති ඤ්ඤෙයන. 'විවෙය්‍ය විවෙය්‍ය කුමාරො අඤ්ඤු පනාසති ඤ්ඤෙයනා'ති ඛො භික්ඛවෙ විපසීසං කුමාරසං භිදෙය්‍යාසොමනනාය 'විපසී, විපසී' තෙව සමඤ්ඤු උදපාදි.

42. අථ ඛො භික්ඛවෙ බඤ්ඤුමා රාජා විපසීසං කුමාරසං තයො පාසාදෙ කාරාපෙසි, එකං වසීකං එකං භෙමනතිකං එකං ගිමතිකං. පඤ්ඤාමගුණානි උපවිඤ්ඤාපෙසි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො වසීකෙ පාසාදෙ වසීකෙ වනනාරො මාසෙ⁵ නිපජුරීසෙති තුරීසෙති පරිවාරියමානො භා භෙවිඤ්ඤාපාසාදං ඕරොහති.

(පට්මකභාණවාරං*)

1. ස්ත්‍රීභික්ඛාරො මඤ්ඤුසසරොව, ම ඡ සං
 2. වග්ගුමධුරසසරො ව, ආ
 3. ජෙන සුද, භා.
 4. අච්චකරණෙ, භා.
 5. වසීකෙ පාසාදෙ වනනාරො මාසෙ, මඡභා.
 * ජාතිකමණ්ඩං නිවර්තං, ආ

43. අපං ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො ඛුත්තං වසසානං ඛුත්තං වසසසානං ඛුත්තං වසසභසසානං අවචයෙන සාරථී ආමනෙකයි: ‘යොජෙහි සමම සාරථී හද්දති හද්දති යානාති. උය්‍යානභුමිං ගච්ඡාම සුභුමිං දසසනායා’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපස්සීසං කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙසා¹ විපස්සීසං කුමාරස්ස පටිචෙදෙයි: සුඤ්ඤාති ඛො තෙ දෙව හද්දති හද්දති යානාති. යස්ස²ද්භි කාලං මඤ්ඤයි’ති.

44. අපං ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො හද්දං³ යානං අභිරුහිඤ්ඤා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභුමිං තිය්‍යායි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො උය්‍යානභුමිං තිය්‍යානෙසා⁴ පුරිස්සං ජිණ්ණං ගොපානයිවච්ඡිකං භොග්ගං⁵ දණ්ඩපරායණං පචෙධමානා ගච්ඡන්තං ආකුරං ගතයොධධනා දිස්වා සාරථී ආමනෙකයි: අයමපන සමම සාරථී පුරිස්සො කිම්ඛතො? කෙසා’පි’ස්ස න යථා අඤ්ඤාසං, කායො’පි’ස්ස න යථා අඤ්ඤාසන්තී’’. ‘එසො ඛො දෙව ජිණ්ණං නාමා’ති. ‘කිමපනෙසො සමම සාරථී ජිණ්ණං නාමා?’ති. ‘එසො ඛො දෙව ජිණ්ණං නාම: න’ද්දති තෙන විරං ජීවිතඛිං හවිස්සති’ති. ‘කිමපන සමම සාරථී අහමපි ජරාධමමො ජරං අනාතීතො?’ති. ‘ඤ්ඤා දෙව මයඤ්ඤාසා සධෙධ ජරාධමමො ජරං අනාතීතා’ති. ‘තෙන හි සමම සාරථී අලඤ්ඤාසං උය්‍යානභුමියා. ඉතො’ව අනෙකපුරං පව්චනියාහි’ති. එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපස්සීසං කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා තතො’ව අනෙකපුරං පව්චනියාහි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො අනෙකපුරගතො⁶ දුකඛී දුමමනො පජ්ඣායති: ‘ධිරජු කිර භො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤාසිස්සති’ති.

45. අපං ඛො භික්ඛවෙ ඛුමා රාජා සාරථී ආමනොපෙඤ්ඤා එතදචොච: ‘කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමිඤ්ඤා? කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභුමියා අකතමනො අහොයි?’ති. ‘න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමිඤ්ඤා. න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභුමියා අකතමනො අහොයි’ති. ‘කිමපන සමම සාරථී අද්දස කුමාරො උය්‍යානභුමිං තිය්‍යානෙසා?’ති.

1. යොජාපෙඤ්ඤා PTS.
 2. හද්දං හද්දං, මජ්ඣ. ඩුමු
 3. නියනෙසා PTS
 4. භග්ගං, සා
 5. අනෙකපුරං ගතො, මජ්ඣ.

“අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමිං භිය්‍යන්තො පුරිසං ජිණ්ණං ගොපානපිවඤ්ඤං හොග්ගං දණ්ඩපරායණං පච්චෙධොනා ගච්ඡන්තා ආතුරං ගතයොඛන්තං. දිස්වා මං එතදචොච: අයමපන සමම සාරථී, පුරිසො කිඤ්ඤතො? කෙසාපිසස න යථා අඤ්ඤසං, කායො පි’සස න යථා අඤ්ඤසන්තී.” ‘එසො ඛො දෙව, ජිණ්ණො නාමා තී. “කිමපන සො සමම සාරථී, ජිණ්ණො නාමා?” තී. ‘එසො ඛො දෙව, ජිණ්ණො නාම. න’දුතී තෙන විරං ජීවිතඛං භවිසන්තී’ තී. “කිමපන සමම සාරථී, අභඤ්ඤි ජරාධමෙමො ජරං අනතීතො?” තී. ‘ඤ්ඤා දෙව මයඤ්ඤා සඛෙඛ ජරාධමො ජරං අනතීතා තී. “තෙන හි සමම සාරථී, අඋඤ්ඤා උය්‍යානභුමියා. ඉතො’ව අන්තපුරං පච්චන්තියාහී’ තී. ‘එවං දෙවා තී ඛො අභං දෙව, විපසයිසස කුමාරසස පටිසුඤ්ඤා නතො’ව අන්තපුරං පච්චන්තියාහී. සො ඛො කුමාරො අන්තපුරගතො දුක්ඛි දුමමතො පඤ්ඤායතී: ‘ධිරඤ්ඤා කීර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤායිසන්තී’ තී.

46. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛන්ධුමසස රඤ්ඤෙඤ්ඤා එතදභොධි: මාහෙව ඛො විපසයි කුමාරො න රජ්. කාරෙසි. මාහෙව විපසයි කුමාරො අගාරපමා අනගාරියං පඛෙඛි. මාහෙව නෙමිඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණානං සච්චං අසස වචනන්තී. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛන්ධුමා රාජා විපසයිසස කුමාරසස භියොයං-සොමකාය පඤ්ඤාකාමගුණානි උපච්චාපෙසි යථා විපසයි කුමාරො න අගාරපමා අනගාරියං පඛෙඛෙය්‍ය, යථා නෙමිඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අසස වචනන්තී. තත්‍ර සුදා භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො පඤ්ඤාති කාමගුණෙහි සමපටිඤ්ඤා සමධිගීභුතො පරිචාරෙති.

47. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො ඛන්ධුතං වසානං ඛන්ධුතං වසසානං ඛන්ධුතං වසසාසසානං අච්චෙයන සාරථී. ආමන්තෙසි: යොජෙහි සමම සාරථී, හද්දනී හද්දනී යානානි උය්‍යානභුමිං ගච්ඡාම සුභුමිං දසසනායා’ තී. ‘එවං දෙවා තී ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසයිසස කුමාරසස පටිසුඤ්ඤා හද්දනී හද්දනී යානානි යොජෙයා විපසයිසස කුමාරසස පටිච්චෙදෙසි: සුඤ්ඤානි ඛො තෙ දෙව, හද්දනී හද්දනී යානානි, යසස දනිකාලං මඤ්ඤාසී’ තී.

48. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිඤ්ඤා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභුමිං භිය්‍යාසි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො උය්‍යානභුමිං භිය්‍යන්තො පුරිස ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාහෙගිලානං සතෙ මුක්ඛකරිසෙ පළිපතං සෙමානං අඤ්ඤෙහි වුච්චාපිරමානං අඤ්ඤෙහි සංචෙසිරමානං. දිස්වා සාරථී. ආමන්තෙසි: අයමපන, සමම සාරථී, පුරිසො කිඤ්ඤතො? අකඛිතිපි’සස න යථා අඤ්ඤසං, සරොපි’සස න යථා අරඤ්ඤසන්තී. එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාමා’ තී. “කිමපන සො සමම සාරථී, බ්‍යාධිතො නාමා?” තී ‘එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාම, අපෙචනාම තමහා ආබාධා වුච්චෙහෙය්‍යා’ තී:-

“කිමපන සමම සාරථී, අභමපි ඛ්‍යාධිධමෙමො ඛ්‍යාධිං අනතීතො?” කී.
 “ඤ්ඤා දෙව මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ ඛ්‍යාධිධමො ඛ්‍යාධිං අනතීතා” කී.
 “තෙන හි සමම සාරථී, අලංකුනඡ උය්‍යානභුමියා. ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී” කී. ‘එවං දෙවා’ කී බො භික්ඛවෙ, සාරථී විපස්සිඤ්ඤා කුමාරං පටිඤ්ඤා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමතො පඡ්ඤායති: “ධිරඤ්ඤා කිර හො ඡාති නාම, යත්‍ර හි නාම ඡාතං ජරා පඤ්ඤාධිසාති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤාධිසාති” කී

49. අථ බො භික්ඛවෙ, ඛ්‍යාධිධමො රාජා සාරථීං ආමන්තාපෙතො එතදවොච: “කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමිතී? කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමතො අහොසී?” කී. “න බො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමතො අහොසී” කී. කිමපන සමම සාරථී, අද්දස කුමාරො උය්‍යානභුමිං, හිය්‍යතො?” කී.

50. “අද්දසා බො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමිං නිය්‍යතො පුරිසං ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාලහගිලානං සකෙ මුත්තකරිපෙ පළිප්පතං සෙමානං අඤ්ඤාහි දුර්ඛාපීයමානං අඤ්ඤාහි සංවෙසීයමානං, දිස්වා මං එතදවොච: අයමප්පන සමම සාරථී, පුරිසො කිංකතො? අකඛිතිපි’ඤ්ඤා න යථා අඤ්ඤාසං, සරො පි’ඤ්ඤා න යථා අඤ්ඤාසතී. “එසො බො දෙව, ඛ්‍යාධිතො නාමා” කී. “කිමපනෙස සමම සාරථී ඛ්‍යාධිතො නාමා?” කී. “එසො බො දෙව, ඛ්‍යාධිතො නාම අපෙච නාම තමහා ආබාධා චුච්චහෙය්‍යාහී” කී. “කිමපන සමම සාරථී, අභමපි ව්‍යාධිධමෙමො ව්‍යාධිං අනතීතො?” කී. “ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ ව්‍යාධිධමො ව්‍යාධිං අනතීතා” කී. “තෙන හි සමම සාරථී, අලං දනඡ උය්‍යානභුමියා ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී” කී. ‘එවං දෙවා’ කී බො අභං දෙව, විපස්සිඤ්ඤා කුමාරං පටිඤ්ඤා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී. සො බො දෙව, කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමතො පඡ්ඤායති: “ධිරඤ්ඤා කිර හො ඡාති නාම, යත්‍ර හි නාම ඡාතං ජරා පඤ්ඤාධිසාති, ව්‍යාධි පඤ්ඤාධිසාති” කී.

51. අථ බො භික්ඛවෙ, ඛ්‍යාධිධමං රඤ්ඤා එතදහොසී: මා හෙව බො විපස්සී කුමාරො න රඡං කාරෙසී. මා හෙව බො විපස්සී කුමාරො අභාරංඝමා අනාගාරිසං පබ්බථී. මා හෙව නෙමිත්තානං මුඛමණානං සචං අඤ්ඤා වචනහතී.

52. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛෙච්චුමා රාජා - විපසයිස්ස කුමාරස්ස භියෙභාසොමනාය පඤ්චි කාමගුණානි උපවිධිපෙයි, යථා විපසී කුමාරො රජං කාරෙය්‍ය, යථා විපසී කුමාරො න අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අස්ස වචනස්සී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො පඤ්චි කාමගුණෙහි සමපටිතො සමඛිභීභූතො පටිචාරෙති.

53. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො ඛෙච්චුත්තං වස්සානං ඛෙච්චුත්තං වස්සසත්තානං ඛෙච්චුත්තං වස්සාභස්සානං අවච්චෙය්‍යෙත සාරථිං ආමනෙත්ඨි: “යොජෙහි සමම සාරථි, හද්දති හද්දති යානානි, උය්‍යානභූමිං ගෙජාම සුභූමිං දස්සනායා”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථි විපසීස්ස කුමාරස්ස පටිඤ්ඤාභා හද්දති හද්දති යානානි යොජෙඤ්ඤා විපසීස්ස කුමාරස්ස පටිචෙදෙයි: “යුක්ඛානි ඛො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානානි යස්ස’ද්ධි කාලං මඤ්ඤෙයි”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො හද්දං යානං අභිරුභිඤ්ඤා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභූමිං නිය්‍යායි.

54. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යානෙතො මහාජනකායං සන්තිපතිත්තං නානාරත්තානඤ්ඤා දුස්සානං විලාභං කසිරමානං, දිස්වා සාරථිං ආමනෙත්ඨි: “කිනඤ්ඤා ඛො සො සමම සාරථි, මහාජනකායො සන්තිපතිතො, නානාරත්තානඤ්ඤා දුස්සානං විලාභං කසිරති?”ති. “එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා”ති. “තෙන හි සමම සාරථි, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහී”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථි විපසීස්ස කුමාරස්ස පටිඤ්ඤාභා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙයි.

55. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො පෙනං කාලකතං දිස්වා සාරථිං ආමනෙත්ඨි: “කිමපනායං සමම සාරථි, කාලකතො නාමා?”ති. “එසො ඛො දෙව කාලකතො නාම. න’ද්ධි තං දක්ඛිත්තී මාතා වා පිතා වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤානිසාලොභිතා. සො’පි න දක්ඛිස්සති මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤානිසාලොභිතෙ”ති. කිමපන සමම සාරථි, අහමි මරණං ධම්මො මරණං අනතීතො? මමි පි න දක්ඛිත්තී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤානිසාලොභිතා? අහමි පි න දක්ඛිස්සාමි දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤානිසාලොභිතෙ?”ති.

“ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤාමහා සබ්බෙ මරණධම්මො මරණං අනාතීතා. තමසි න දකඛිනතී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඤ්ඤා න දකඛිසසාසී දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ”ති. “තෙනහි සමම සාරථී, අලක්ඛනස් උය්‍යානභූමියා, ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චනීය්‍යාහී”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසයිසස කුමාරසස පච්චසුඤ්ඤා, තතො’ව අනෙතපුරං පච්චනීය්‍යාසී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපසයි කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුම්මනො පජ්ඣායති “ධිරඤ්ඤා කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤාසීසසති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤාසීසසති, මරණං පඤ්ඤාසීසසති”ති.

56. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛඤ්ඤාමා රාජා සාරථීං ආමනනාපෙඤ්ඤා එතදවොච: “කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරමීස? කච්චි සමමසාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අනතමනො අහොසී? ති” “න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරමීස, න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අනතමනො අහොසී”ති. “කිමපන සමම සාරථී, අද්දස කුමාරො උය්‍යානභූමීං නිය්‍යතෙතා?”ති.

57. “අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභූමීං භිය්‍යතෙතා මහාජනකායං සනාතිපතීතං නානාරතනාඤ්ඤා දුසසානං විලාතං කඨිරමානා, දිස්වා මං එතදවොච: “කීනඤ්ඤා ඛො සො සමම සාරථී, මහාජනකායො සනාතිපතීතො, නානාරතනාඤ්ඤා දුසසානං විලාතං කඨිරතී?”ති ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා’ති. ‘තෙන හි සමම සාරථී, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො අහං දෙව, විපසයිසස කුමාරසස පච්චසුඤ්ඤා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙසීං. අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො පෙතං කාලකතං. දිස්වා මං එතදවොච; “කිමපනායං සමම සාරථී, කාලකතො නාමා?”ති. ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාම, න’දනී තං දකඛිනතී මාතා වා උතා වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. සො’පි න දකඛිසසති මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති. ‘කිමපන සමම සාරථී, අහමසි මරණධම්මො මරණං අනාතීතො? මසි න දකඛිනතී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා? අහමසි න දකඛිසසාසී දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ?’ති. ‘ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤාමහා සබ්බෙ මරණධම්මො මරණං අනාතීතා. තමසි න දකඛිනතී දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඤ්ඤා න දකඛිසසාසී දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති.’

'තෙන හි සමම සාරපී අලඤ්ඤා උය්‍යානභූමියා. ඉතො'ව අනෙකපුරං පච්චතියාහි'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො අභං දෙව, විපසීසස කුමාරසස පටිසුඤ්ඤා තාතො'ව අනෙකපුරං පච්චතියාහිං. සො ඛො දෙව, කුමාරො අනෙකපුරගතො දුකඛී දුල්ලභො පඤ්ඤායති: 'ධිරඤ්ඤා කිර හො ජාති නාම යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤායසති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤායසති, මරණං පඤ්ඤායසති'ති.

58. අප් ඛො හිකඛවෙ, බන්ධුමසස රඤ්ඤා එතදහොසි: "මාහෙව ඛො විපසී කුමාරො න රජං කාරෙසි. මාහෙව විපසී කුමාරො අභාරසමා අනාගාරියං පබ්බජි. මාහෙව ඛො නෙමිඤ්ඤානං ඩ්‍රාහමණානං සමම. අසස වචනහති." අප් ඛො හිකඛවෙ, බන්ධුමා රුජා විපසීසස කුමාරසස හියොසොමඤ්ඤාය පඤ්ඤා කාමගුණාහි උපට්ඨපෙසි, යථා විපසී කුමාරො රජං කාරෙය්‍ය, යථා විපසී කුමාරො න අභාරසමා අනාගාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිඤ්ඤානං ඩ්‍රාහමණානං මිච්ඡා අසස වචනහති. තත්‍ර සුදං හිකඛවෙ විපසී කුමාරො පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපටිතො සමඛිභුතො පටිච්චෙති.

59. අප් ඛො හිකඛවෙ, විපසී කුමාරො බහුඤ්ඤා වසානං බහුඤ්ඤා වසානානං බහුඤ්ඤා වසසභසසානං අච්චයෙන සාරපී. ආමනෙහසි: "යොජෙහි සමම සාරපී, හද්දහි හද්දහි යානාහි, උය්‍යානභූමිං ගච්ඡාම සුභූමිං දසනායා"ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො හිකඛවෙ, සාරපී විපසීසස කුමාරසස පටිසුඤ්ඤා හද්දහි හද්දහි යානාහි යොජෙහො විපසීසස කුමාරසස පටිච්චෙදෙසි: "සුඤ්ඤාහි ඛො තෙ දෙව, හද්දහි හද්දහි යානාහි, යසස'ද්දහි කාලං මඤ්ඤායි"ති. අප් ඛො හිකඛවෙ, විපසී කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිඤ්ඤා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභූමිං නිය්‍යාසි.

60. අද්දසා ඛො හිකඛවෙ, විපසී කුමාරො උය්‍යානභූමිං භියානෙතො පුරිසං හඤ්ඤා පබ්බජිතං කාසාවචසනං දිසවා සාරපී. ආමනෙහසි: "අයමපන සමම සාරපී, පුරිසො කිඛකතො? සිසමපි'සස න යථා අඤ්ඤාසං, වජ්ඣාහි පි'සස න යථා අඤ්ඤාස"හති. "එසො ඛො දෙව, පබ්බජිතො නාමා"ති. කිමපනෙසො සාම සාරපී, පබ්බජිතො නාමා?"ති. "එසො ඛො දෙව පබ්බජිතො නාම: 'සාධු ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අච්චිංසා, සාධු භුතානුකම්පා"ති. "සාධු ඛො සො සමම සාරපී, පබ්බජිතො නාම. සාධු සමම සාරපී, ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අච්චිංසා, සාධු භුතානුකම්පා. තෙන හි සමම සාරපී, යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙහි"ති.

'එවං දෙවා'නි ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපස්සික කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙයි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සී කුමාරො තං පබ්බජිතං එතදවොච: "නිම්පන සමම, කිඛකතො? පීසලෙවි තෙ න යථා අඤ්ඤාසං, වජ්ජානි'පි තෙ න යථා අඤ්ඤාසන්නී?" "අභං ඛො දෙව, පබ්බජිතො නාමා"ති, "කිං පන නිං සමම, පබ්බජිතො නාමා?"ති. "අභං ඛො දෙව පබ්බජිතො නාම, 'සාධු ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසල-කිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භුතානුකම්පා ති. "සාධු ඛො නිං සමම, පබ්බජිතො නාම, සාධු ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භුතානුකම්පාති"

61. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සී කුමාරො සාරථීං ආමනෙතයි: "තෙන භි සමම සාරථී, රථං ආදය ඉතො'ව අනෙතපුරං පච්චනියාහි. අභං පන ඉධෙව කෙසමසසුං ඔභාරෙඤ්ඤා කාසායානි වජ්ජානි අච්ඡාදෙඤ්ඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිස්සාමි"ති. 'එවං දෙවා'නි ඛො භික්ඛවෙ සාරථී, විපස්සීක කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා රථං ආදය තතො'ව අනෙතපුරං පච්චනියාහි.

62. විපස්සී පන භික්ඛවෙ, කුමාරො තතො'ව කෙසමසසුං ඔභාරෙඤ්ඤා කාසායානි වජ්ජානි අච්ඡාදෙඤ්ඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජි. අපෙසායි ඛො භික්ඛවෙ, බ්ඛුමතියා රාජධානියා මහාපනකායො චතුරාසීතිපාණ්ඩසහසානි "විපස්සී කීර කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙඤ්ඤා කාසායානි වජ්ජානි අච්ඡාදෙඤ්ඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිතො"ති. සුඤ්ඤාන තෙසං එතදභොයි "න භි නුන සො ඔරකො ධම්මචිතයො, න සා ඔරකා' පබ්බජ්ජා, යත් විපස්සී කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙඤ්ඤා කාසායානි වජ්ජානි අච්ඡාදෙඤ්ඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිතො. විපස්සී'පි² නාම කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙඤ්ඤා කාසායානි වජ්ජානි අච්ඡාදෙඤ්ඤා අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිසසති කිම්බගපන මයන්නී?" අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාපනකායො චතුරා-සීතිපාණ්ඩසහසානි කෙසමසසුං ඔභාරෙඤ්ඤා කාසායානි වජ්ජානි අච්ඡාදෙඤ්ඤා විපස්සීං ඛොධිසතො අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජිතං අනුපබ්බජිංසු. තාය සුදං භික්ඛවෙ, පරිසාය පරිවුතො විපස්සී ඛොධිසතො ගාමනිගමපන-පදරාජධානීසු වාරිකං වරති.

63. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සීක ඛොධිසතතස්ස රහොගතස්ස පටි-සලච්ඡිතස්ස එවං චෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: න ඛො මෙතං පතිරුප-යො'භං ආකිමණ්ණො විහරාමී, යනුනුනාභං එකො ගණමානා වූපකටෙයා විහරෙයාන්නී'. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී ඛොධිසතො අපරෙන සමයෙන එකො ගණමානා වූපකටෙයා විහායි. අඤ්ඤානෙව තානි චතුරාසීතිපබ්බජිත-සහසානි අගමංසු, අඤ්ඤාන විපස්සී ඛොධිසතො.

64. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං වාසුභගතං රහොගතං පටිසලුච්චිතං එවං වෙතංසො පරිචිතංකො උදපාදි: “කිච්ඡං වතායං ලොකො ආපනෙතො, ජායති ච ඵීයති මීයති ච වචති ච උපපජ්ජති ච. අථ ච පනිමංසං දුක්ඛං නිසංසරණං නපපජානාති පරාමරණංසං. කුදස්සු නාම ඉමංසං දුක්ඛංසං භිසංසරණං පඤ්ඤාධිසංති පරාමරණංසං? ති.

65. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තංසං එතදභොයි: “කිමිති නු ඛො සති පරාමරණං හොති, කිමච්චවයා පරාමරණං නති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරො අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො “ජාතියා ඛො සති පරාමරණං හොති, ජාතිපච්චයා පරාමරණං”නති.

66. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තංසං එතදභොයි: “කිමිති නු ඛො සති ජාති හොති කිමච්චවයා ජාති” ති අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරො අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “භවෙ ඛො සති ජාති හොති, භව පච්චයා ජාති” ති.

67. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තංසං එතදභොයි: “කිමිති නු ඛො සති භවො භොති කිමච්චවයා භවො” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරො අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “උපාදනෙ ඛො සති භවො හොති, උපාදනපච්චයා භවො” ති.

68. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තංසං එතදභොයි: “කිමිති නු ඛො සති උපාදනං හොති කිමච්චවයා උපාදනනති.” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරො අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තණ්ඛාය ඛො සති උපාදනං හොති, තණ්ඛාපච්චයා උපාදනනති.”

69. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තංසං එතදභොයි: “කිමිති නු ඛො සති තණ්ඛා හොති, කිමච්චවයා තණ්ඛා” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරො අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වෙදනාය ඛො සති තණ්ඛා හොති, වෙදනාපච්චයා තණ්ඛා” ති.

70. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තංසං එතදභොයි: “කිමිති නු ඛො සති වෙදනා හොති, කිමච්චවයා වෙදනා” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරො අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ඵසෙ ඛො සති වෙදනා හොති, ඵසපච්චයා වෙදනා” ති.

71. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තංසං එතදභොයි: “කිමිති නු ඛො සති ඵසෙ හොති, කිමච්චවයා ඵසෙ” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සීසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරො අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සලායතනෙ ඛො සති ඵසෙ හොති, සලායතනපච්චයා ඵසෙ” ති.

72. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු භු ඛො සති සළායතනං භොති, කිම්පච්චයා සළායතනන්ති” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො සති සළායතනං භොති, නාමරූපපච්චයා සළායතනන්ති.”

73. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති නාමරූපං භොති, කිම්පච්චයා නාමරූපන්ති” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණෙ ඛො සති නාමරූපං භොති, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපන්ති.”

74. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: කිම්හි නු ඛො සති විඤ්ඤාණං භොති, කිම්පච්චයා විඤ්ඤාණන්ති” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො සති විඤ්ඤාණං භොති, නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණන්ති.”

75. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “පච්චුද-වකන්ති ඛො ඉදං විඤ්ඤාණං, නාමරූපභ්ගා නාපරං භවිජති. එඤ්ඤාචකා ජායෙථ වා ජීයෙථ වා වචෙථ වා උපපජ්ජෙථ වා, යදීදං නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සළායතනං, සළායතනපච්චයා එඝස්ස, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හා පච්චයා උපාදනං, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසසුපායාසා සමුවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති”ති.

76. ‘සමුදයො, සමුදයො’ති ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස පුබ්බෙ අනානුසංසුතෙසු ධම්මෙසු වකඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

77. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො අසති ජරාමරණං න භොති, කිස්ස නිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතියා ඛො අසති ජරාමරණං න භොති, ජාති-නිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති.

78. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො අසති ජාති න භොති, කිස්ස නිරොධා ජාතීනිරොධො” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “භවෙ ඛො අසති ජාති න භොති, භවනිරොධා ජාතීනිරොධො”ති.

79. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්හි භු ඛො අසති භවො න හොති, කිසං නිරොධා භවතිරොධො”ති අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “උපාදනෙ චො අසති භවො න හොති, උපාදනනිරොධා භවතිරොධො”ති.

80. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්හි භු ඛො අසති උපාදනං න හොති, කිසං නිරොධා උපාදනනිරොධො”ති. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “තණ්හාය චො අසති උපාදනං න හොති, තණ්හා- නිරොධා උපාදනනිරොධො”ති.

81. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්හි භු ඛො අසති තණ්හා න හොති, කිසං නිරොධා තණ්හානිරොධො”ති. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “වෙදනාය චො අසති තණ්හා න හොති, වෙදනා- නිරොධා තණ්හානිරොධො”ති.

82. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්හි භු ඛො අසති වෙදනා න හොති, කිසං නිරොධා වෙදනානිරොධො”ති. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “ඵසෙසා චො අසති වෙදනා න හොති, ඵසෙසනිරොධා වෙදනානිරොධො”ති.

83. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්හි භු ඛො අසති ඵසෙසා න හොති, කිසං නිරොධා ඵසෙසනිරොධො”ති අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “සළායතනෙ චො අසති ඵසෙසා න හොති, සළායතන- නිරොධා ඵසෙසනිරොධො”ති.

84. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං ඵතදහොයි: “කිම්හි භු ඛො අසති සළායතනං න හොති, කිසං නිරොධා සළායතන- නිරොධො?”ති. අපං චො භික්ඛවෙ විපසයිසං ඛොධිසත්තං යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤා අභිසමයො: “නාමරූපෙ චො අසති සළායතනං න හොති, නාමරූපනිරොධා සළායතනනිරොධො”ති.

85. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්භි නු ඛො අසති නාමරූපං න භොති, කිස්ස නිරොධා නාමරූපනිරොධො?”ති අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණං ඛො අසති නාමරූපං න භොති, විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො”ති.

86. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: ‘කිම්භි නු ඛො අසති විඤ්ඤාණං න භොති, කිස්ස නිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො?’ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො අසති විඤ්ඤාණං න භොති. නාමරූපනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො”ති.

87. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: ‘අධිගතො ඛො මහායං¹ මග්ගො සමමාධායං²: යද්දිදං නාමරූපනිරොධාය විඤ්ඤාණනිරොධො’ විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො, නාමරූපනිරොධා සලයාතනනිරොධො, සළායතනනිරොධා එස්සානිරොධො, එස්සානිරොධා වෙදනානිරොධො, වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධො, තණ්හානිරොධා උපාදනනිරොධො, උපාදනනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාතිනිරොධො, ජාතිනිරොධා ජරාමරණංසොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා නිරුක්ඛනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස නිරොධො භොති”ති. “නිරොධො, නිරොධො”ති ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස පුට්ඨෙ අනානුස්සනෙසු ධම්මෙසු වක්ඛුං උදපාදී, ඤ්ඤාණං උදපාදී, පඤ්ඤා උදපාදී,විජ්ජා උදපාදී, ආලොකො උදපාදී:

88. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී බොධිසත්තො අපරෙතා සමයෙන පඤ්චසුපාදනකඛන්ධෙසු උදයබ්බයානුපස්සී වීභාසී: “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ඛතමො. ඉති වෙදනා, ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ඛතමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ඛතමො. ඉති සංඛාරා, ඉති සංඛාරානා සමුදයො, ඉති සංඛාරානා අත්ඛතමො. ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ඛතමො”ති. තස්ස පඤ්චසු උපාදනකඛන්ධෙසු උදයබ්බයානුපස්සිනො වීභරතො න විරසෙව අනුපාදය ආසවෙහි විත්තං විමුච්චි”ති.

දුතියං භාණවාරං නිට්ඨිතං

1. මෙ අයං විපස්සනාමග්ගො ආදී
2. බොධාය සායා

89. අට ටො භික්ඛවෙ විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එතදහොයි: “යනසුනාහං ධම්මං දෙසෙය්‍ය”න්ති. අට ටො භික්ඛවෙ විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එතදහොයි: “අධිගතො ටො මහායං ධම්මො ගම්භීරො දුද්දසො දුරනුබොධො සතො පඡිනො අතකකාවචරො නිපුණො පඡක්ඛවෙදනීයො. ආලයාරාමා ටො පනායං පජා ආලයරතා ආලයසමුද්ධතා. ආලයාරාමාය ටො පන පජාය ආලයරතාය ආලයසමුද්ධතාය දුද්දසං ඉදං යානං යදිදං ඉදප්පච්චයතාපට්චසම්ප්පාදෙ. ඉදම්පි ටො යානං දුද්දසං යදිදං සබ්බ සම්ඛාරසමථො සබ්බපට්ඨිපට්ඨිනිසසග්ගො තණ්හකඛයො වීරාගො නිරොධො නිබ්බානං අභංගො ටො ටො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ට මෙ න ආජානෙය්‍යං. සො මමස්ස කීලමථො, සා මමස්ස වීහෙසා ති, අදිසුද්ධං භික්ඛවෙ විපසයි. හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං. ඉමා අනච්ඡරීයා ගාරායො පටිභංසු පුබ්බො අසුතපුබ්බො:

“කිවෙජන මෙ අධිගතං හලංදනී. පකාසිතුං,
 රාගදෙසපරෙතෙහි නායං ධම්මො සුසමුද්ධො.
 පටිසොතගාමී. නිපුණං ගම්භීරං දුද්දසං අණුං,
 රාගරතො න දකඛිනති තමොකඛිනෙධන ආවුතා”ති.

ඉතිහ භික්ඛවෙ විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පටිසංචිකිතො අපෙසාසුකකතාය විතං නම්, නො ධම්මදෙසනාය.

90. අට ටො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරස්ස මහාබ්‍රහ්මිනො විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස වෙතසා වෙතොපරිච්ඡිතකකමඤ්ඤාය එතදහොයි: “නසකඛි වත හො ලොකො, විනසකඛි වත හො ලොකො, යත්‍ර හි නාම විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස අපෙසාසුකකතාය විතං නමති නො ධම්මදෙසනායා”ති. අට ටො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සමඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරහිතො විපසයිස හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පුරතො පාතුරහොයි.

91. අට ටො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඛිතං කරිඤ්ඤා දකඛිණං ජාත්‍රමණ්ඩලං පුපුච්චියං නිහන්තො,¹ යෙන විපසයි හගවා අරහං සමමාසමුද්ධා තෙනඤ්ඤිං පනාමෙඤ්ඤා විපසයි. හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං එතදවොච: “දෙසෙතු හතෙන හගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං සන්ති² සත්තා අපපරජකඛිජාතිකා. අසංචනතා ධම්මස්ස පරිගායන්ති. හවීසස්සති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො”ති.

1. අපිසු PTS. මජ්ඣං. 2. නිදහනො - සා,
 3. සන්තිධ - සා,

92. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො තං මහාබ්‍රහ්මානං එතදවොච: “මඤ්චෙ පිට්ඨෙ මුඤ්චෙ, එතදහොසී: “යනනු- නාහං ධම්මං දෙසෙය්‍ය”න්ති. තස්ස මඤ්චෙ මුඤ්චෙ, එතදහොසී: ‘අධිගතො ඛො මහායං ධම්මො ගම්භීරො දුද්දසො දුරනුඛොධො සනෙතො පණ්ණො අතක්ඛාවචරො නිපුණො පණ්ණිකවෙද්දනීයො. ආලයාරාමා ඛො පනායං පජා ආලයරතා ආලයසමවුද්ධො. ආලයාරාමාය ඛො පන පජාය ආලයරතාය ආලයසමවුද්ධො දුද්දසං ඉදං යානං යදීදං ඉදපච්චෙ යතා පටිච්චසම්ප්පාදෙ ඉදම්ච ඛො යානං දුද්දසං යදීදං සබ්බසඛ්ඛාරසමථො සබ්බපටිපට්ඨිසුඤ්ඤො තණ්හකඛයො වීරාගො නිරොධො නිබ්බානං අහංඤ්ච ඛො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ව මෙ න ආජානෙය්‍යං, සො මමස්ස කීලමථො, සා මමස්ස විහෙසා”ති. අපිසසුදං මං බ්‍රහ්මෙ ඉමා අනච්ඡරියා ගාථායො පටිභංසු පුඛෙඛ අසුක්ඛපුඛො:

“කීවෙජන මෙ අධිගතං හලඤ්ඤි පකාසිතුං,
 රාගදෙසපරෙතෙහි නායං ධම්මො සුසමබ්බධො.
 පටිපොතගාමීං නිපුණං ගම්භීරං දුද්දසං අණුං
 රාගරක්ඛා න දකඛිනී තමොක්ඛජෙධන ආචුතා”ති

ඉතිහ මෙ බ්‍රහ්මෙ පටිසංචිකඛතො අපොසසුක්ඛකතාය වික්ඛං නම්, නො ධම්මදෙසනායා”ති.

දුඤ්චෙ පිට්ඨෙ මුඤ්චෙ මහාබ්‍රහ්මා -පෙ- තනීයමපි ඛො භික්ඛවෙ යො මහාබ්‍රහ්මා වීජසසී භගවනං අරහනං සමමාසමවුද්ධො එතදවොච: “දෙසෙතු භනෙත භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, සනති සත්තා අපපරජකඛජාතීනා. අසඤ්චොතා ධම්මස්ස පටිභායනති. හවීසසනති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො”ති.

93. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො බ්‍රහ්මිනො ව අපෙක්ඛසනං වීදිඤ්ඤා සනෙතසු ව කාරුඤ්ඤතං පටිච්ච බුද්ධවකචුතා ලොකං වොලොකෙසී. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො බුද්ධවකචුතා ලොකං වොලොකෙතොතො සනෙත අපපරජකෙඛ මහාරජකෙඛ තීකඛිඤ්ඤෙයෙ මුදිඤ්ඤෙයෙ ස්වාකාරෙ ආකාරෙ සුච්ඤ්ඤපයෙ දුච්ඤ්ඤපයෙ අපෙකචෙච පරලොකචජ්ඣයදස්සාවීනො වීහරනෙත, අපෙකචෙච න පරලොකචජ්ඣයදස්සාවීනො වීහරනෙත

1. නමොක්ඛකඛතො ආචුතා ම ජ සං.

සෙය්‍යරාපි නාම උප්පලිනියං වා පද්‍යුමිනියං වා පුණ්ඤ්චරිකිනියං වා අපෙසකවචානි උප්පලානි වා පද්‍යුමානි වා පුණ්ඤ්චරිකානි වා උදකෙ ජාතානි උදකෙ සංවඤ්චානි උදකානුග්ගතානි අනෙතානිමුග්ගපොසිති, අපෙසකවචානි උප්පලානි වා පද්‍යුමානි වා පුණ්ඤ්චරිකානි වා උදකෙන ජතානි උදකෙ සංවඤ්චානි සමොදකං සීතානි, අපෙසකවචානි උප්පලානි වා පද්‍යුමානි වා පුණ්ඤ්චරිකානි වා උදකෙ ජාතානි උදකෙ සංවඤ්චානි උදකා අවමුග්ගමම තිවසිනානි අනුපලිකතානි උදකෙන, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සි හගවා අරහං සමමාසමච්ඡුද්ධො චුද්ධවනචුතා ලොකං වොලොකෙනෙතං අද්දස සතෙත අපරප්පකෙඛ මහාරප්පකෙඛ තික්ඛිඤ්ඤියෙ මුදිඤ්ඤියෙ ස්වාකාරෙ ආකාරෙ සුවිඤ්ඤප්පයෙ දුවිඤ්ඤප්පයෙ, අපෙසකවෙව පරලොකවච්ඡ්භය-දසසාවිනො විහරතෙත, අපෙසකවෙව න පරලොකවච්ඡ්භයදසසාවිනො විහරතෙත.

94. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාමුග්ගමා විපසස්සිසං හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුද්ධස්ස චෙතසා චෙතොපරිචිතකකමඤ්ඤාය විපසස්සි හගවතං අරහතං සමමාසමච්ඡුද්ධං භාරාහි අඤ්ඛිහාසි:

“සෙලෙ යථා පඛඛිතමුද්ධනිවසීතො
යථාපි පසෙක ජනතං සමතනතො,
තච්ඡුපමං ධම්මමයං සුමෙධ
පාසාදමාරුග්ගං සමතනවනචු,
සොකාවතිණ්ණං ජනතමපෙතසොකො
අවෙකඛඤ්ඤ ජාතිජරාහිභුතං.
උචෙධ්විහි වීර විජිතසඛතාම සත්චාහ අණන විචර ලොකෙ
දෙසඤ්ඤා¹ හගවා ධම්මං අඤ්ඤාතාරො හවීසසනති”ති.

95. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සි හගවා අරහං සමමාසමච්ඡුද්ධො නං මහාමුග්ගමානං භාරාය අඤ්ඛිහාසි:

“අපාරුතා තෙසං අමතසං ආරා
යෙ සොතවතොතො පමුඤ්චනතු සඤ්ඤං
විහිංසසඤ්ඤා පඤ්ඤං න භාසිං
ධම්මං පණිතං මනුජෙසු චුභෙම”ති.

අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාමුග්ගමා “කතාවකාසො ඛො’මහි විපසස්සිනා හගවතා අරහතා සමමාසමච්ඡුද්ධෙන ධම්මදෙසනායා”ති විපසස්සිං හගවතං අරහතං සමමාසමච්ඡුද්ධං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා තසෙවනතරධාසි.

1. දෙසෙතු ෫෦෩.

96. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සභවතො අරහතො සමමාසමබ්බදොධාසං ඵතදහොසි: “කසං නු ඛො අහං පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං, කො ඉමං ධම්මං ඛිප්පමෙව ආඡානිසන්ති” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සභවතො අරහතො සමමාසමබ්බදොධාසං ඵතදහොසි: “අයං ඛො ඛණ්ඩො ච රාජපුත්තො තිසෙසා ච පුරොභිතපුත්තො ඛණ්ඩමතියා රාජධානියා පට්ඨසන්ති පණ්ඩිතා වීයන්තා මෙධාවීනො දීඝරක්ඛං අසංරජකඛචාතිකා. යනත්තාහං ඛණ්ඩසං ච රාජපුත්තසං තිසෙසං ච පුරොභිතපුත්තසං පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං. තෙ ඉමං ධම්මං ඛිප්පමෙව ආඡානිසන්ති” ති.

97. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සභවා අරහං සමමාසමබ්බදොධා, සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍යා, පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍යා, ඵවමෙව ඛොධිරුකබ්බමුලෙ අත්තරහිතො බන්ධුමතියා රාජධානියා ඛෙමෙ මිගදයෙ පාතුරහොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී සභවා අරහං සමමාසමබ්බදොධා දයපාලං ආමනෙති “ඵති ත්වං සමම දයපාලං බන්ධුමති. රාජධානීං පට්ඨිතො ඛණ්ඩඤ්ච රාජපුත්තං තිසෙසං පුරොභිතපුත්තං ඵවං වදෙහි: “වීජසසී හනෙත සභවා අරහං සමමාසමබ්බදොධා බන්ධුමති. රාජධානීං අනුපපන්නො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති. සො තුම්හාකං දසන්තකාමො” ති. ඵවං හනෙත ති ඛො භික්ඛවෙ දයපාලො වීජසසී සභවතො අරහතො සමමාසමබ්බදොධාසං පට්ඨසු ත්වා බන්ධුමති. රාජධානීං පට්ඨිතො ඛණ්ඩඤ්ච. රාජපුත්තං තිසෙසං පුරොභිතපුත්තං ඵතදවොච; “වීජසසී හනෙත සභවා අරහං සමමාසමබ්බදොධා බන්ධුමති. රාජධානීං අනුපපන්නො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති, සො තුම්හාකං දසන්තකාමො” ති.

98. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩො ච රාජපුත්තො තිසෙසා වා පුරොභිතපුත්තො හඤ්චි හඤ්චි යානාති යොජාපෙත්වා හඤ්ඤං යානං අභිරුහිතො හඤ්චි හඤ්චි යානෙහි බන්ධුමතියා රාජධානියා නියංසු, යෙන ඛෙමො මිගදයො තෙන පායංසු. යාවතිකා යානසං භූමි යානෙන ගන්තො යානා පච්චරොහිතො පතතිකා ච යෙන වීජසසී සභවා අරහං සමමාසමබ්බදොධා තෙනුපසඛකම්මංසු. උපසඛකම්මිතො වීජසසී සභවන්තා අරහන්තා සමමාසමබ්බදොධා අභිවාදෙත්වා ඵකමන්තං නිසීදිංසු. තෙසං වීජසසී සභවා අරහං සමමාසමබ්බදොධා ආනුපුබ්බිං කථං කථෙසී, සෙය්‍යථිදං; දුතකථං පිලකථං සඤ්ඤකථං කාමානං ආදීනවං ඔකාරං සංකිලෙසං තෙකඛමෙම ච ආනිසංසං පකාසෙසී. යද් තෙ සභවා අඤ්ඤසී කලලවිකෙත මුදුවිකෙත විනිවරණවිකෙත උදග්ගවිකෙත පසන්නවිකෙත, අථ යා බුද්ධානං සාමුඤ්ඤාසීකා ධම්මදෙසනා තං පකාසෙසී: දුකඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං සෙය්‍යථාපි නාම සුඤ්ඤං වත්ථං අපග්ගකාළකං සම්මදෙව රජනං පඤ්ඤාණෙය්‍යා, ඵවමෙව ඛණ්ඩසං ච රාජපුත්තසං ච තිසෙසං ච පුරොභිතපුත්තසං තසමීං යෙව ආසනෙ විරජං විතමලං ධම්මවකඤ්චං උදපාදි “යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං, සඛින්නං නිරොධධම්මන්ති”.

99. තෙ දිට්ඨධම්මො පඤ්ඤාධම්මො විදිතධම්මො පරිජයාගාලොධම්මො නිශ්චිතච්චිකිච්චා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජප්පකාං අපරපච්චයා සඤ්ඤාසාසනෙ විපසයිං හගවනො අරහතො සමමාසමුද්ධං එතදවොච්චං “අභිකකතං හනෙන, අභිකකතං හනෙන, සෙයාරොපි හනෙන ගිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජෙයා, පට්චජංතං වා වීචරෙයා, මුලුසක වා මග්ගා ආච්චෙඛියා, අඤ්ඤාතො වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙයා ‘වකඤ්ඤාතො රුජාති දකඤ්ඤාති’ති, එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො, එතෙ වයං හනෙන හගවනං සරණං ගච්චාම ධම්මෙඤ්ඤා, ලභෙයාම මයං හනෙන හගවතො සනතිකෙ පඤ්ඤා, ලභෙයාම උපසම්පදන්ති”.

100. අලඤ්ඤා ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩො ව රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොභිතපුත්තො විපසයිසක හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං සනතිකෙ පඤ්ඤා, අලඤ්ඤා උපසම්පදං. තෙ විපසයි හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො ධම්මො කථාය සන්ධුසෙසි සමාදපෙසි සමුත්තෙජ්ජි සමපහංසෙසි. සංඛාරානං ආදිනවං ඉකාරං සංකීලෙසං ගිඛොනෙ ව ආභිසංසං පකාසෙසි. තෙසං විපසයිනා හගවතා අරහතා සමමාසමුද්ධො ධම්මො කථාය සන්ධුසෙසිමානානං සමාදපිමානානං සමුත්තෙජ්ජිමානානං සමපහංසිමානානං න විරජෙසව අනුපාදා ආසවෙහි විහන්ති විමුච්චිසු.

101. අසෙසා ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩො රාජධානියා මහාජනකායො චතුරාසිතිපාණසහසාති “විපසයි කීර හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො ඛණ්ඩො රාජධානිං අනුපුත්තො ඛෙම මිගදෙයෙ විහරති. ඛණ්ඩො ව කීර රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොභිතපුත්තො විපසයිසක හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං සනතිකෙ කෙසමසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ජාති අච්චාදෙඤ්ඤා අගාරෙඤ්ඤා අනගාරියං පඤ්ඤාති”ති. සුඤ්ඤානෙ තෙසං එතදභොගි: “න හි නුත සෙ ඔරකො ධම්මචිතයො, න සා ඔරකා පඤ්ඤා, යඤ්ඤා ඛො ඛණ්ඩො ව රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොභිතපුත්තො කෙසමසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ජාති අච්චාදෙඤ්ඤා අගාරෙඤ්ඤා අනගාරියං පඤ්ඤාති. ඛණ්ඩො ව නාම රාජපුත්තො තිසෙසා ව පුරොභිතපුත්තො විපසයිසක හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං සනතිකෙ කෙසමසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ජාති අච්චාදෙඤ්ඤා අගාරෙඤ්ඤා අනගාරියං පඤ්ඤාති, කිම්බෙපන මයනති.”

102. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාජනකායො චතුරාසීතිපාණසහසසාති ඛන්දුමිතියා රාජධානියා නික්ඛමිතියා යෙන ඛෙමො මිගදයො, යෙන විපසසී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො, තෙනුපසචකම්භු. උපසචකම්භා විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමවුද්ධං අභිවාදෙතියා එකමන්තං නිසීදිංසු තෙසං විපසසී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ආනුජුඛිං කථං කථෙසි සෙය්‍යථිදං - දනකථං සීලකථං සංඤ්ඤකථං, කාමාන්තං ආදීනවං ඔකාරං සංකීලෙසං, නෙක්ඛමෙච ච ආනිසංසං පකාසෙසි. යදු තෙ හගවා අඤ්ඤසී කලලවික්ඛෙ මුදුචික්ඛෙ විනිවරණවික්ඛෙ පසන්චවික්ඛෙ, අථ යා වුද්ධාන්තං සාමුක්ඛංසිකා ධම්මදෙසනා තං පකාසෙසි: දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං. සෙය්‍යථාපි නාම සුද්ධං වත්ථං 'අපගතකාලකං සමමදෙව රජනං පටිඤ්ඤෙහය්‍ය. එවමෙව තෙසං චතුරාසීතිපාණසහසසාන්තං තස්මිං යෙව ආසනො විරජං විතමලං ධම්මවත්ඛුං උදපාදි. "යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං සධ්ධන්තං නිරොධධම්මෙත්ථි."

103. තෙ දිට්ඨධම්මො පක්ඛධම්මො විදීතධම්මො පරියොගාලාධම්මො තිණ්ණවිචිකිච්ඡා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජප්පත්තා අපරපචචයා සන්ද්ඛසාසනො විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමවුද්ධං එතදවොචු: "අභිකක්ඛන්තං හන්තො, අභිකක්ඛන්තං හන්තො. සෙය්‍යථාපි හන්තො නිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලාසස වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අත්ථකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය. 'චත්ඛු-මන්තො රූපානි දකඛිනති'ති එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තො හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤා. ලභෙය්‍යාම මයං හන්තො හගවතො සන්තිකෙ පඛඛජ්ජංලභෙය්‍යාම උපසමපදන්ති, අලඤ්චං ඛො භික්ඛවෙ තානි චතුරාසීතිපාණං සහසසානි විපසසීසස හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධසස සන්තිකෙ පඛඛජ්ජං, අලඤ්චං උපසමපදං.

104. තෙ විපසසී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ධම්මියා කථාය සන්දසෙසසී සමාදපෙසී සමුක්ඛෙතෙපෙසී සමපහංසෙසී, සඛ්ඛාරාන්තං ආදීනවං ඔකාරං සංකීලෙසං නිඛානො ච ආනිසංසං පකාසෙසි: තෙසං විපසසීන්තා හගවතා අරහතා සමමාසමවුද්ධන්තා ධම්මියා කථාය සන්දසසීසමාන්තා සමාදපිසමාන්තා සමුක්ඛෙතෙපියමාන්තා සමපහංසියමාන්තා න විරසෙච අනුපාදය ආසවෙභි විත්තානි. විමුච්චිංසු.

105. අසෙසාසුං ඛො භික්ඛවෙ, තානි පුට්ඨානි චතුරාසීතිපඛෙජිත-
 සහසකානි: 'විපසයි කිර හගවා අරහං සමමාසමච්ඡුදො ඛන්චුමති: රාජධානි-
 අනුපපඤ්ඤා ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති, ධම්මඤ්ඤෙ කිර දෙසෙති' ති. අථ
 ඛො භික්ඛවෙ, තානි චතුරාසීතිපඛෙජිතසසකානි යෙන ඛන්චුමති රාජධානි
 යෙන ඛෙමො මිගදයො යෙන විපසයි හගවා අරහං සමමාසමච්ඡුදො,
 තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භු විපසයි. හගවන්තං අරහන්තං
 සමමාසමච්ඡුදං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදිංසු.

106. තෙසං විපසයි හගවා අරහ සමමාසමච්ඡුදො ආනුසුඛිං කථං
 කථෙයි-සෙයාවිදො: දනකථං, සීලකථං සඤ්ඤකථං, තාමානං ආදීනවං
 ඕකාරං සඛකිලෙසං, නෙකකිමෙම ව ආනිසංසං පකාසෙසී. යද තෙ හගවා
 අසුඤ්ඤාසී කලලවිඤ්ඤා මුදුච්ඤ්ඤා විනිවරණවිඤ්ඤා උදගභවිඤ්ඤා පසන්ත-
 විඤ්ඤා, අථ යා චුදොනං සමුක්ඛංසීකා ධම්මදෙසනා, තං පකාසෙසී
 දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං. සෙයාරාපි නාම සුදධං වන්ථං
 අපගතකාලකං සමමදෙව රජනං පටිග්ගණෙතයා, එවමෙව තෙසං
 චතුරාසීතිපඛෙජිතසහසකානං තඤ්ඤෙඤ්ඤව ආසනෙ වීරජං විතමලං.
 ධම්මචන්ද්‍රං උදපාදි "යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං සමඛන්තං නිරොධධම්මන්ති."

107. තෙ දිවස්ධම්මො පනඤ්ඤා විදිතධම්මො පටිග්ගොගාලකධම්මො
 තිණ්ණවිචිකිච්චා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජපනනා අපරපච්චියා සන්ඤ්ඤා-
 සාසනෙ විපසයි. හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමච්ඡුදං එතදවොචු:
 "අභිකකන්තං හන්තෙ, අභිකකන්තං හන්තෙ..., සෙයාරාපි නාම හන්තෙ,
 ත්‍රිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජයා, පටිච්චන්තං වා විචරෙයා, මුලභස වා
 මග්ගං ආවිඤ්ඤායා, අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙයා 'චන්ද්‍ර-
 මනෙතා රූපානි දකඛිනී' ති, එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො
 පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තෙ, හගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ඤෙ
 භික්ඛුසඤ්ඤෙ. ලභෙයාම මයං හන්තෙ, හගවතො සන්තිකෙ පඛෙජ්ජං,
 ලභෙයාම උපසමාදන්ති." අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙ, තානි චතුරාසීති-
 පඛෙජිතසහසකානි විපසයිසං හගවතො අරහතො සමමාසමච්ඡුදංසං
 සන්තිකෙ පඛෙජ්ජං, අලඤ්ඤං උපසමාදං.

108. තෙ විපසයි හගවා අරහං සමමාසමච්ඡුදො ධම්මො කථාය
 සන්දසෙසී සමාදපෙසී සමුඤ්ඤාපෙසී සමපනංසෙසී. සඛාරානං ආදීනවං
 ඕකාරං සඛකිලෙසං නිබ්බානෙ ව ආනිසංසං පකාසෙසී. තෙසං විපසිනා
 හගවතා අරහතා සමමාසමච්ඡුදොන ධම්මො කථාය සන්දසීසමානානං
 සමාදපියමානානං සමුඤ්ඤාපියමානානං සමපනංසීයමානානං න වීරසෙසව
 අනුපාදය ආසවෙහි විඤ්ඤානි විමුච්චිංසු.

109. තෙන ටො පන භික්ඛවෙ සමයෙන බන්ධුමතියා රාජධානියා මහාභික්ඛුසලෙසා පට්ඨසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතසහසං. අප ටො භික්ඛවෙ විපසිසං හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස රතොගතස්ස පට්ඨසලලිනස්ස එවං වෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “මහා ටො එතරභි භික්ඛුසලෙසා බන්ධුමතියා රාජධානියා පට්ඨසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතසහසං. යනුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යාං ‘වරථ භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙච අගමීඤ්ඤ, දෙසෙඨ භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාදං සබ්බඤ්ඤාං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙඨ, සන්තී සන්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා, අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායනති, හවිසසනති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඤ්ඤාමිතබ්බා පාතිමොකඤ්ඤාසායා’ති.”

110. අප ටො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතාරො මහාබ්‍රහ්මා විපසිසං හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස වෙතසා වෙතොපරිචිතකකමඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ඤාතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ඤාතං, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරභිතො විපසිසං හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පුරතො පාතුරහොසි. අප ටො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඤ්ඤා කරිත්වා යෙන විපසී හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො තෙනඤ්ඤාලිප්පනාමෙත්වා විපසීං හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුද්ධං එතදවොච: “එවමෙන හගවා, එවමෙන, සුගත, මහා ටො හතෙන එතරභි භික්ඛුසලෙසා බන්ධුමතියා රාජධානියා පට්ඨසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතසහසං. අනුජානාතු හතෙන හගවා භික්ඛු ‘වරථ භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙච අගමීඤ්ඤ, දෙසෙඨ භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාදං සබ්බඤ්ඤාං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙඨ සන්තී සන්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා, අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායනති, හවිසසනති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො’ති. අපි ච හතෙන, මයං තථා කරිසාම යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඤ්ඤාමිතන්ති පාතිමොකඤ්ඤාසායා’ති. ඉදමවොච භික්ඛවෙ, සො මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වඤ්ඤා විපසීං හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුද්ධං අභිවාදෙත්වා පදකච්ඡං කත්වා තජෙවන්තරධාසී.

111. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො සායණිකසමයං පතිසලලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනෙතසි: ඉධ මහං භික්ඛවෙ, රහොගතස්ස පටිසලලීනස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදාපදි: “මහා ඛො එතර්භි භික්ඛුසඛ්භා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨ-සම්බිභික්ඛුසතභසසං. යනානුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යං. “වරථ භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙඛ අගමීඤ්ඤං. දෙසෙථ භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤං සමාසඤ්ඤං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ. සන්ති සත්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා. අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො. අපි ච ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අච්චයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඛකමිතඛො පාතිමොකඤ්ඤාසායා”ති.

112. අථ ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරො. මහාබ්‍රහ්මා මම වෙනසා වෙනොපරිචිතකමඤ්ඤාය සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරියො සම්මිඤ්ඤං. වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ඤාය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතර්භිතො මම පුරතො පාතුරතොසි. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඛ්භං කරිතො යෙනාහං තෙතඤ්ඤ-ලිමපනාමෙතො මං එතදවොච “එවමෙනං භගවා, එවමෙනං සුගත, මහ ඛො භගො, එතර්භි භික්ඛුසඛ්භා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨසම්බිභික්ඛුසතභසසං. අනුජානාතු භගෙන, භගවා භික්ඛු “වරථ භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජන සුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙඛ අගමීඤ්ඤං. දෙසෙථ භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤං සමාසඤ්ඤං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ සන්ති සත්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො. අපි ච භගෙන, මයං තථා කරිස්සාම, යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අච්චයෙන බන්ධුමතී රාජධානී. උපසඛකමිතස්සන්ති පාතිමොකඤ්ඤාසායා”ති. ඉදමචොච සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වතො මං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො තතෙචිතතරධාසි.

113. “අනුජානාමි භික්ඛවෙ, වරථ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජන-සුඛාය ලොකානුකම්පාය, අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙඛ අගමීඤ්ඤං, දෙසෙථ භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං, පරියොසාන කල්‍යාණං සාඤ්ඤං සමාසඤ්ඤං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ. සන්ති සත්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා. අසඤ්ඤානා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො. අපි ච භික්ඛවෙ, ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අච්චයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඛකමිතඛො පාතිමොකඤ්ඤාසායා”ති.

114. අථ ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යෙහුයොන එකාහෙනෙව ජනපදවාරිකං පකකමිසුං තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ, සමයෙන ජලබ්බදීපෙ වතුරාසීති ආවාසසහසායාති හොන්ති. එකමති වසෙස භික්ඛනෙන දෙවතා සද්ද- මනුසායවෙසුං: “නික්ඛන්තා ඛො මාරිසා එකං වසසං පඤ්චද්දති වසසාති සෙසාති. පඤ්චන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමති රාජධානි උපසඛක- මිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. දව්සු වසෙසසු නික්ඛනෙනසු දෙවතා සද්දමනුසායවෙසුං: “නික්ඛන්තාති ඛො මාරිසා දෙච වසසාති, වන්තාරිද්දති වසසාති සෙසාති. වතුන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමති රාජධානි උපසඛක- මිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. තීසු වසෙසසු නික්ඛනෙනසු දෙවතා සද්දමනුසායවෙසුං: ‘නික්ඛන්තාති ඛො මාරිසා තීණි වසසාති. තීණිද්දති වසසාති සෙසාති. තිණිණං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමති රාජධානි උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. වතුසු වසෙසසු නික්ඛනෙනසු දෙවතා සද්දමනුසායවෙසුං: “නික්ඛන්තාති ඛො මාරිසා වන්තාරි වසසාති. දෙචද්දති වසසාති සෙසාති. දවින්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමති රාජධානි උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. පඤ්චසු වසෙසසු නික්ඛනෙනසු දෙවතා සද්දමනුසායවෙසුං: “නික්ඛන්තාති ඛො මාරිසා පඤ්ච වසසාති. එකද්දති වසසං සෙසං. එකසස වසසසස අවචයෙන බන්ධුමති රජධානි උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති. ජසු වසෙසසු භික්ඛන්තසු දෙවතා සද්දමනුසායවෙසුං: “නික්ඛන්තාති ඛො මාරිසා ජබ්බසසාති. සමයොද්දති බන්ධුමති රාජධානි උපසඛකමිතුං පාතිමොකඛුද්දෙසායා”ති.

115. අථ ඛො තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු, අපෙපකවෙව සමෙකන ඉද්ධානු- හාවෙන, අපෙපකවෙව දෙවතානං ඉද්ධානුහාවෙන, එකාහෙනෙව බන්ධුමති රාජධානි උපසඛකමිසු පාතිමොකඛුද්දෙසාය. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසයි භගවා අරහං සමමාසමිබ්බදෙධො භික්ඛුසංඛෙඤ එවං පාතිමොකං උද්දිසති:

“බන්ති පරමං තපො තීතිකං,
 නිබ්බානං පරමං වදන්ති බුද්ධා.
 න භී පබ්බජිතො පරුපසාතී
 සමණො හොති පරං විභෙදයනෙතා.

සබ්බපාපසස අකරණං කුසලසස උපසම්පද,
 සවිත්තපරියොදපනා එතං බුද්ධානසාසනං.

අනුපවාදෙ අනුපසාතො පාතිමොකෙඤ ව සංවරො,
 මත්තඤ්ඤතා ව භත්තසමී පත්තඤ්ඤි සයනාසනං,
 අධිවිත්තෙ ව ආයොගො එතං බුද්ධාන සාසනං”ති.

116. එකමිදහං භික්ඛවෙ සමයං උක්කකට්ඨායං විහරාමී සුභගවනො සාලරාජමූලො. තස්ස මඤ්ඤං භික්ඛවෙ, රහොගතස්ස පටිසලලීතස්ස එවං චෙතසො පරිච්ඤෙකා උදපාදී: ‘න ඛො සො සත්තාවාසො සුලභරූපො යො මයා අනඤ්ඤාචුක්ඛාචුක්ඛො¹ ඉමිනා දීසෙන අදධුනා අඤ්ඤත්‍ර සුඛවාසෙහි දෙවෙහි. යනුනාහං යෙන සුඛවාසා දෙවා තෙනුපසඤ්ඤාමො යානති’’. අථ ඛො අහං² භික්ඛවෙ සෙයාපාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙව උක්කකට්ඨායං සුභගවනො සාලරාජමූලො අනතරභිතො අච්චෙසු දෙවෙසු පාතුරහොසිං.

117. තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහස්සානි අනෙකානි දෙවතා සතසහස්සානි යෙනාහං තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. උපසඤ්ඤාමිංසු මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු, එකමන්තං යිතා ඛො භික්ඛවෙ තා දෙවතා මං එතදවොචු: “ඉතො සො මාරිස³, එකනචුතො කපෙත්ථ⁴ යං විපසයි හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො ලොකෙ උදපාදී. විපසයි මාරිස, හගවා අරහං සමමා සමබ්බදො බන්ධියො ජාතියා අහොසි බන්ධියාකුලෙ උදපාදී විපසයි මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො කොණ්ඩඤ්ඤා යොකෙන අහොසි. විපසයිස මාරිස හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාස අසිතිවඤ්ඤාසහස්සානි ආයුපමාණං අහොසි. විපසයි මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො පාටලියා මූලෙ අභිසමබ්බදො. විපසයිස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාස බන්ධනිසං නාම සාවකයුගං අහොසි අඤ්ඤා හඤ්ඤං. විපසයිස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාස තයො සාවකානං සනතිපානා අහෙසු: එකො සාවකානං සනතිපානො අහොසි අට්ඨසට්ඨිතික්ඛසතසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපානො අහොසි භික්ඛසතසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපානො අහොසි අසිතිහික්ඛ සහස්සානි. විපසයිස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාස ඉමෙ තයො සාවකානං සනතිපානා අහෙසු සබ්බසංයෙව ඛිණාසවානං. විපසයිස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාස අසොකො නාම භික්ඛ උපට්ඨාකො අහොසි අඤ්ඤපට්ඨාකො. විපසයිස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාස බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමඤ්ඤි නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. බන්ධුමස්ස රඤ්ඤෙ බන්ධුමඤ්ඤි නාම නගරං රාජධානි අහොසි. විපසයිස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදාස එවං අභිනික්ඛමනං අහොසි, එවං පබ්බජ්ජා, එවං පධානං එවං අභිසමෙබ්බාසි, එවං බමමවක්කපවත්තනං. තෙ මයං මාරිස, විපසයිමහි හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිත්වා කාමෙසු කාමච්ඡදං විරාජෙත්වා ඉධුපපන්නා’ති. - පෙ-

1. අනාචුක්ඛාචුක්ඛො - මජ්ඣං
 2. අථ, ඛො හං - මජ්ඣං
 3. 'මාරිසා' - මජ්ඣං
 4. ඒකනචුක්ඛපෙප - මජ්ඣං

118. තස්මිංයෙව ඛො භික්ඛවෙ දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවනාසහසානි අනෙකානි දෙවනාසහසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අධංසු. එකමන්තං ඨිතා ඛො භික්ඛවෙ තා දෙවනා මං එතදවොචුං:

“ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස්¹, හද්දකපෙප හගවා එතරභි අරහං සමමාසමුද්ධො ලොකෙ උපපන්නො. හගවා මාරිස, ඛත්තියො ජාතියා, ඛත්තියකුලෙ උපපන්නො. හගවා මාරිස ගොතමො ගොතෙන්න. හගවතො මාරිස, අපකං ආයුපමාණං පරික්ඛං ලහුකං,² යො වීරං ජීවති සො වසසතං, අපං වා භියොයා. හගවා මාරිස අසස්සස්ස මුලෙ අභිසමුද්ධො. හගවතො මාරිස, සාරිපුත්තමොග්ගලොනාං³ නාම සාවකයුගං අක්ඛං හද්දයුගං. හගවතො මාරිස, එකො සාවකානං සන්තිපාතො අභොසි අඛිතෙළසානි භික්ඛුසතානි හගවතො මාරිස, අයං එකො සාවකානං සන්තිපාතො අභොසි සබ්බසංයෙව ඛිණාසවානං. හගවතො මාරිස, ආභාදෙඤ භික්ඛු උඋච්ඡාතො⁴ අගඉපච්ඡාතො. හගවතො මාරිස, සුදෙධාදනො නාම රාජා පිතා,⁴ මායා නාමදෙවී මාතා⁴ ජනෙතභි. කපිලවතථු නාම නගරං රාජධානි. හගවතො මාරිස, එවං අභිනික්ඛමනං අභොසි එවං පබ්බජ්ජා, එවං පධානං, එවං අභිසලොධාධි, එවං ධලෙවකකපචක්ඛනං. තෙ මයං මාරිස, හගවති බුභමචරියං වරිඤ්ඤා කාමෙසු කාමච්ඡන්දා විරාජෙඤා ඉධුපපන්නා”ති.

119. අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙභි දෙවෙභි සඤ්ඨං යෙන අතප්පා දෙවා තෙනුපසඛකම්භං -පෙ-^{*} අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙභි ච දෙවෙභි අතපෙභි ච දෙවෙභි සඤ්ඨං යෙන සුදසකා දෙවා තෙනුපසඛකම්භං -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙභි ච දෙවෙභි අතපෙභි ච දෙවෙභි සුදසෙභි ච දෙවෙභි සඤ්ඨං යෙන සුදසකී දෙවා තෙනුපසඛකම්භං. -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිභෙභි ච දෙවෙභි අතපෙභි ච දෙවෙභි සුදසෙභි ච දෙවෙභි සුදසකීභි ච දෙවෙභි සඤ්ඨං යෙන අකනිට්ඨා දෙවාතෙනුපසඛකම්භං තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවනාසහසානි අනෙකානි දෙවනා සහසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භං. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අධංසු. එකමන්තං ඨිතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවනා මං එතදවොචුං: ‘ඉතො සො මාරිස, එකනචුතො කපෙපා යං විපසස්මි හගවා අරහං සමමා සමුද්ධො ලොකෙ උඋපාදි -පෙ-^{*}

1. මාරිසා, - මජ්ඣ. 2. ලහුසං, - ඉස. 3. සාරිපුත්තමොග්ගලොනා, - ඉස. 4. අභොසි - මජ්ඣ. * පෙයාලච්චිතෙහ සංගුත්තං භෙරිඨා චුත්තනංයෙන වෙදිතඛිං.

120. තස්මිං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවනීකායෙ අනෙකානි දෙවතාසභසානි අනෙකානි දෙවතාසභසභසානි යෙනාහං නෙත්‍රපසඛකම්භු. උපසංකම්භිතා මං අභිවාදෙතා එකමනං අවස්ඪු. එකමනං ධීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: ඉතො ඛො මාරිස, එකතිංසෙ කපෙස යං ඩිඛී හගවා ලොකෙ උදපාදී -පෙ- තෙ මයං මාරිස, ඩිඛිමහි හගවති ඩ්‍රුහම්චරියං -පෙ- ඉධුපපනතා. සො යෙව ඛො මාරිස, එකතිංසො කපෙස යං වෙසසභු හගවා ලොකෙ උදපාදී -පෙ- තෙ මයං මාරිස, වෙසසභුමහි හගවති ඩ්‍රුහම්චරියං වරිතා -පෙ- ඉධුපපනතා.- ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස, හඤ්ඤපෙස කකුසඤ්ඤා හගවා ලොකෙ උදපාදී -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කකුසඤ්ඤාමහි හගවති ඩ්‍රුහම්චරියං වරිතා -පෙ- ඉධුපපනතා. දුමස්මිං යෙව මාරිස, හඤ්ඤපෙස කොණාගමනො හගවා ලොකෙ උදපාදී -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කොණාගමනමහි හගවති ඩ්‍රුහම්චරියං වරිතා -පෙ- ඉධුපපනතා. ඉමස්මිං යෙව මාරිස, හඤ්ඤපෙස කසසපො හගවා ලොකෙ උදපාදී -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කසසපමහි හගවති ඩ්‍රුහම්චරියං වරිතා කාමෙඪු කාමච්ඡඤ්ඤං විරාජෙතා ඉධුපපනතා''ති.

121. තස්මිං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවනීකායෙ අනෙකානි දෙවතාසභසානි අනෙකානි දෙවතාසභසභසානි යෙනාහං නෙත්‍රපසඛකම්භු. උපසඛකම්භිතා මං අභිවාදෙතා එකමනං අවස්ඪු. එකමනං ධීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: “ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස, හඤ්ඤපෙස හගවා එතරහි අරහං සමාසමුද්ධො ලොකෙ උපානො -පෙ- තෙ මයං මාරිස, හගවති ඩ්‍රුහම්චරියං වරිතා කාමෙඪු කාමච්ඡඤ්ඤං විරාජෙතා ඉධුපපනතා''ති,

122. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, තථාගතසෙසවෙසා ධම්මධාතු සුපච්චිද්ධා යසා ධම්ම ධාතුයා සුපච්චිද්ධාතා තථාගතො අනිතෙ ඩුඤ්ඤ පරිනිබ්බුතෙ ජිනනපපඤ්ඤෙ ‘ජිනනවටුමෙ පරියාදිතනාවට්ඨෙ, සඛ්ඛදුකම්භිතීවතෙ ජාතිතොපි අනුසරති, නාමතොපි අනුසරති, ගොතතොපි අනුසරති, අයුපමාණතොපි අනුසරති සාවකයුගතොපි ආනුසරති, සාවකසනතිපාතතොපි අනුසරති “එවං-ජව්වා තෙ හගවතො අහෙසුං ඉතීපි, එවංනාමා, එවංගොතා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිබ්‍රහ්මා තෙ හගවතො අහෙසුං ඉතීපි''ති. දෙවතා'පි තථාගතසෙස එකමතං ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අනිතෙ ඩුඤ්ඤ පරිනිබ්බුතො -පෙ- අනුසරති -පෙ- එවංචිබ්‍රහ්මා තෙ හගවතො අහෙසුං ඉතීපි''ති.

ඉදමච්චෙව හගවා අහතමනා තෙ භික්ඛු හගවතො හාසිතං අභිනාදුතාති.

2.

මහානිදනසුන්‍යා

1. එවං මෙ සුන්‍යං: එකං සමයං හඟවා කුරුසු වීනරති කම්මාසදම්මං.¹ නාම කුරුන්‍යං හිගමො. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන හඟවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්භවා හඟවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං හිසිනෙතා ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හඟවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං හතෙත, අබ්‍යුතං හතෙත, යාවගච්ඡිරො වායං හතෙත, පට්ඨමසමුපපාදෙ ගච්ඡිරාවභාසො ච. අථ ච පන මෙ උත්තානකුන්‍යානකො වීය බායති”ති.

2. මා හෙවං ආනන්ද අවච, මා හෙවං ආනන්ද අවච, ගමභීරො වායං ආනන්ද පට්ඨමසමුපපාදෙ ගච්ඡිරාවභාසො ච. එතස්ස ආනන්ද, ධම්මස්ස අනනුබොධා අපපට්ඨො ඵවමයං පජා තන්‍යාකුලකජාතා ගුලාගුණීකජාතා² මුඤ්ඤඛඛජගුතා³ අපායං දුක්ඛතිං විනිපාතං සංඝාරං නාතිවක්ඛති.

3. අස්සී ඉදපපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති පුට්ඨන සත්‍යා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කිම්පච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අස්සී ඉදපපච්චයා ජාතීති ඉති පුට්ඨන සත්‍යා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කිම්පච්චයා ජාතීති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, භවපච්චයා ජාතීති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අස්සී ඉදපපච්චයා හවොති ඉති පුට්ඨන සත්‍යා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කිම්පච්චයා හවොති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, උපාදනපච්චයා හවොති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අස්සී ඉදපපච්චයා උපාදනන්ති ඉති පුට්ඨන සත්‍යා ආනන්ද, අස්සීතිස්ස වචනීයං. කිම්පච්චයා උපාදනන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, තණ්හාපච්චයා උපාදනන්ති ඉච්චස්ස වචනීයං.

1. කම්මාසදම්මං - මජ්ඣං

2. ගුලාගුණීකජාතා - සිමු ගුලාගුණීකජාතා - දී අධ්‍යක්ඛාතා
කුලාගුණීකජාතා - ගුණාගුණීකජාතා - සත්‍යා.

3. මුඤ්ඤඛඛජගුතා - මජ්ඣං සත්‍යා

අසී ඉදපපවවයා තණ්හා'ති ඉති පුටෙධන සතා ආනන්ද අසීති'සං වවතීයං. කිම්පවවයා තණ්හා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, වේදනාපවවයා තණ්හා'ති ඉවවසං වවතීයං.

අසී ඉදපපවවයා වේදනා'ති ඉති පුටෙධන සතා ආනන්ද අසීති'සං වවතීයං. කිම්පවවයා වේදනා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, එසංපවවයා වේදනා'ති ඉවවසං වවතීයං.

අසී ඉදපපවවයා එසෙකා'ති ඉති පුටෙධන සතා ආනන්ද අසීති'සං වවතීයං. කිම්පවවයා එසෙකා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපපවවයා එසෙකා'ති ඉවවසං වවතීයං.

අසී ඉදපපවවයා නාමරූපහති ඉති පුටෙධන සතා ආනන්ද අසීති'සං වවතීයං. කිම්පවවයා නාමරූපහති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, විඤ්ඤාණපවවයා නාමරූපහති ඉවවසං වවතීයං.

අසී ඉදපපවවයා විඤ්ඤාණහති ඉති පුටෙධන සතා ආනන්ද අසීති'සං වවතීයං. කිම්පවවයා විඤ්ඤාණහති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපවච්චයා විඤ්ඤාණහති ඉවවසං වවතීයං.

ඉති ඛො ආනන්ද නාමරූපපවවයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපවවයා නාමරූපං, නාමරූපපවවයා එසෙකා, එසංපවවයා වේදනා, වේදනාපවවයා තණ්හා, තණ්හාපවවයා උපාදනං, උපාදනපවවයා භවො, භවපවවයා ජාති, ජාතිපවවයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුකඛදෙමනස්සපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙකසං කෙවලස්ස දුකඛකඛන්ධස්ස සමුදයො හොති. "

4. "ජාතිපවවයා ජරාමරණහති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉම්නාපෙතං පරියායෙන වේදිතඛඛං යථා ජාතිපවවයා ජරාමරණං: ජාති ව භි ආනන්ද නාභවිසං සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසභි කිම්භි සෙය්‍යථීදං: දෙවානං වා දෙවතනාය, ගන්ධිබ්බානං වා ගන්ධිබ්බතනාය, යකඛානං වා යකඛතනාය, භුතානං වා භුතතනාය, මනුස්සානං වා මනුස්සතනාය, චතුපපදනං වා චතුපපදතනාය, පකඛිනං වා පකඛිතනාය, ඥිරිංසපානං වා ඥිරිංසපතනාය¹, තෙසං තෙසංඤ්ඤා ආනන්ද සතනානං තථතනාය² ජාති නාභවිසං, සබ්බෙසා ජාතියා අසති ජාතිත්ථිරොධා අපි නු ඛො ජරාමරණං පඤ්ඤායෙථා?"ති.

"නො හෙතං භනෙත",

"තසමාතිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං ගිදනං එස සමුදයො එස පව්වයො ජරාමරණස්ස යද්දං ජාති".

1. සථිසපානං වා මජ්ඣං

2. තදතදතනාය - මජ්ඣං

5. “භවපච්චයා ජාතීති ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා භවපච්චයා ජාතී: භවො ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචි කිමහිවි සෙය්‍යථිදං: කාමභවො රූපභවො අරූපභවො, සංඛෙසො භවෙ අසති භවනිරොධා අපි නු ඛො ජාතී පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොභෙතං භතෙත”.

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ජාතියා යදිදං භවො.”

6. “උපාදනපච්චයා භවො’ති ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං: යථා උපාදනපච්චයා භවො: උපාදනං ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචි කිමහිවි-සෙය්‍යථිදං: කාමුපාදනං වා දිට්ඨුපාදනං වා සීලබ්බතුපාදනං වා අත්තවා දුපාදනං වා- සංඛෙසො උපාදනෙ අසති උපාදනනිරොධා අපි නු ඛො භවො පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොභෙතං භතෙත.”

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො භවස්ස යදිදං උපාදනං.”

7. තණ්හාපච්චයා උපාදනන්ති ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං: යථා තණ්හාපච්චයා උපාදනං: තණ්හා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචි කිමහිවි - සෙය්‍යථිදං; රූපතණ්හා සඤ්ජතණ්හා ගන්ධතණ්හා රසතණ්හා ඵොච්ඡිබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා- සංඛෙසො තණ්හාය අසති තණ්හානිරොධා අපි නු ඛො උපාදනං පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොභෙතං භතෙත”.

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො උපාදනස්ස යදිදං තණ්හා”

8. “වෙදනාපච්චයා තණ්හා’ති ඉති ඛො පනොතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනා පෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා වෙදනාපච්චයා තණ්හා; වෙදනා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සංඛෙත සංඛං සංඛථා සංඛං කස්සචි කිමහිවි -සෙය්‍යථිදං: චක්ඛුසම්පස්සජා වෙදනා සොතසම්පස්සජා වෙදනා සානාසම්පස්සජා වෙදනා කායසම්පස්සජා වෙදනා මනොසම්පස්සජා වෙදනා,- සංඛෙසො වෙදනාය අසති වෙදනානිරොධා අපි නු ඛො තණ්හා පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො භෙතං භතෙත”.

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො තණ්හාය යදිදං වෙදනා.”

9. ඉති ඛො පනෙනං ආනඤ්ඤ වෙදනං පට්ඨව තණ්හා, තණ්හං පට්ඨව පරියෙසනා, පරියෙසනං පට්ඨව ලාභො, ලාභං පට්ඨව විනිවුජ්ජයො, විනිවුජ්ජයං පට්ඨව ඡන්දුරාගො, ඡන්දුරාගං පට්ඨව අජේඛාසානං, අජේඛාසානං පට්ඨව පරිඤ්ඤා, පරිඤ්ඤං පට්ඨව මච්ඡරියං, මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙඛා, ආරකෙඛාධිකරණං.¹ පට්ඨව දණ්ඩාදන සඤ්ඤාදනකලහවිඤ්ඤාවිවාදකුචං. පෙසුඤ්ඤාමුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති.

10. ආරකෙඛාධිකරණං දණ්ඩාදනසඤ්ඤාදනකලහ-විඤ්ඤා-විවාද-කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති ඉති ඛො පනෙනං වුඤ්ඤං. තදනඤ්ඤ ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා ආරකෙඛාධිකරණං දණ්ඩාදන - සඤ්ඤාදන - කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අ. නෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති: ආරකෙඛා ව හි ආනඤ්ඤ නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො ආරකෙඛ අසති ආරකෙඛනිරොධා අපි නු ඛො දණ්ඩාදන - සඤ්ඤාදන - කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවෙය්‍යන්ති?.

“නො හෙතං හතෙන.”

තසමාතිහානඤ්ඤ ඵසෙව හෙතු ඵතං හිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො දණ්ඩ දන - සඤ්ඤාදන කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාදනං අනෙතෙසං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමභවාය යදිදං ආරකෙඛා.

11. මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙඛා'ති ඉති ඛො පනෙනං වුඤ්ඤං තදනඤ්ඤ ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙඛා: මච්ඡරියං ව හි ආනඤ්ඤ නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො මච්ඡරියෙ අසති මච්ඡරියනිරොධා අපි නු ඛො ආරකෙඛා පඤ්ඤායෙථාති?

“නො හෙතං හතෙන.”

තසමාතිහානඤ්ඤ ඵසෙව හෙතු ඵතං හිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො ආරකෙඛාය යදිදං මච්ඡරියං.

12. පරිඤ්ඤං පට්ඨව මච්ඡරියන්ති ඉති ඛො පනෙනං වුඤ්ඤං. තදනඤ්ඤ ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා පරිඤ්ඤං පට්ඨව මච්ඡරියං: පරිඤ්ඤා ව හි ආනඤ්ඤ නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො පරිඤ්ඤා අසති පරිඤ්ඤනිරොධා අපි නු ඛො මච්ඡරියං පඤ්ඤායෙථාති?

“නො හෙතං හතෙන.”

තසමාතිහානඤ්ඤ ඵසෙව හෙතු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො මච්ඡරියසං යදිදං පරිඤ්ඤා.

1. ආරකෙඛං පට්ඨව ආරකෙඛාධිකරණං - සාය

13. “අඥේඛාසානං පට්ඨව පරිඤ්ඤාභොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා අඥේඛාසානං පට්ඨව පරිඤ්ඤාභො; අඥේඛාසානං ව හි ආනාදු නාභවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්ථි කිම්භිවි. සබ්බසො අඥේඛාසානෙ අසති අඥේඛාසාන නිරොධා අපි නු ඛො පරිඤ්ඤාභො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො පරිඤ්ඤාභස් යදිදං අඥේඛාසානං.”

14. “ඡදුරාගං පට්ඨව අඥේඛාසානනති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ඡදුරාගං පට්ඨව අඥේඛාසානං; ඡදුරාගො ව හි ආනාදු නාභවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්ථි කිම්භිවි, සබ්බසො ඡදුරාගෙ අසති ඡදුරාගනිරොධා අපි නු ඛො අඥේඛාසානං පඤ්ඤායෙථා?ති.”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො අඥේඛාසානස් යදිදං ඡදුරාගො.”

15. “විනිච්ඡයං පට්ඨව ඡදුරාගොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා විනිච්ඡයං පට්ඨව ඡදුරාගො; විනිච්ඡයො ව හි ආනාදු නාභවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්ථි කිම්භිවි, සබ්බසො විනිච්ඡයෙ අසති විනිච්ඡයනිරොධා අපි නු ඛො ඡදුරාගො පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ඡදුරාගස් යදිදං විනිච්ඡයො.”

16. “ලාභං පට්ඨව විනිච්ඡයොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ලාභං පට්ඨව විනිච්ඡයො; ලාභො ව හි ආනාදු නාභවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්ථි කිම්භිවි, සබ්බසො ලාභෙ අසති ලාභනිරොධා අපි නු ඛො විනිච්ඡයො පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො විනිච්ඡයස් යදිදං ලාභො.”

17. “පරියෙසනං පට්ඨව ලාභොති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා පරියෙසනං පට්ඨව ලාභො; පරියෙසනො ව හි ආනාදු නාභවිසස් සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසස්ථි කිම්භිවි, සබ්බසො පරියෙසනාය අසති පරියෙසනනිරොධා අපි නු ඛො ලාභො පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිභානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ලාභස් යදිදං පරියෙසනො.”

18. තණං පට්ඨ පරියෙසනා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා තණං පට්ඨ පරියෙසනා; තණො ච හි ආනාදු නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සෙයාථිදං කාමතණො භවතණො විභවතණො, සබ්බසො තණොනිරොධා අපි නු ඛො පරියෙසනා පඤ්ඤායෙථා?ති.

“නො හෙතං භනෙත.”

“තසමාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදුතං එස සමුදයො එස පට්ඨයො පරියෙසනාය යදිදං තණො.

ඉති ඛො ආනාදු ඉමෙ දෙව ධම්මා ද්වයෙන වෙදනාය එකසමා-
යරණා භවන්ති.”

19. “එසසපට්ඨයා වෙදනා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, තදනාදු ඉමිනා පෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා එසසපට්ඨයා වෙදනා: එසො ච හි ආනාදු නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සෙයාථිදං - චක්ඛුසමථසො සොතසමථසො ඝානසමථසො ජිව්හා-
සමථසො කායසමථසො මනෝසමථසො, සබ්බසො එසෙ අසති එසසනිරොධා අපි නු ඛො වෙදනා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙත”.

“තසමාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං හිදුතං එස සමුදයො එස පට්ඨයො වෙදනාය යදිදං එසො.”

20. “නාමරූපපට්ඨයා එසො'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා නාමරූපපට්ඨයා එසො: යෙහි ආනාදු ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමකායසස පඤ්ඤාත්ති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො රූපකායෙ අධිවචන-
සමථසො පඤ්ඤායෙථා?ති”

“නො හෙතං භනෙත.”

“යෙහි ආනාදු ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි රූපකායසස පඤ්ඤාත්ති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො නාමකායෙ පට්ඨසමථසො පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙතං භනෙත.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛිතෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමරූපයෙහි ව රූපකායෙහි ව උඤ්ඤතෙහි හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛිතෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො අධිවචනාමථසෙසා චා පටිසසමථසෙසා චා පඤ්ඤායො?” ති

“නො හෙතං භනෙතං.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛිතෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමරූපයෙහි පඤ්ඤතෙහි හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛිතෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො එසෙසා පඤ්ඤායො?” ති

“නො හෙතං භනෙතං.”

“තස්මාතිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදානං එස සමුදයො එස පට්ටයො එසෙසා යදිදං නාමරූපං.”

21. “විඤ්ඤාණපට්ටයා නාමරූපන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදානන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යො විඤ්ඤාණපට්ටයා නාමරූපං. විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිං න ඔක්කමිසසථ, අපි නු ඛො නාමරූපං මාතුකුච්ඡිං සම්මුච්ඡිසසථාති”?

“නො හෙතං භනෙතං.”

“විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමිසසථා වොක්කමිසසථ, අපි නු ඛො නාමරූපං ඉඤ්ඤායො අභිනිබ්බතතිසසථාති”?

“නො හෙතං භනෙතං.”

“විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද දහරසෙව සතො වොච්ඡිජ්ජිසසථ කුමාරකසෙ වා කුමාරිකාය වා, අපි නු ඛො නාමරූපං වුද්ධිං විරුද්ධිං වෙසුථො ආපජ්ජිසසථාති”?

“නො හෙතං භනෙතං.”

“තස්මාතිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදානං එස සමුදයො එස පට්ටයො නාමරූපයෙ යදිදං විඤ්ඤාණං.”

22. “නාමරූපපට්ටයා විඤ්ඤාණන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදානන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යො නාමරූපපට්ටයා විඤ්ඤාණං: විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද නාමරූපෙ පතිට්ඨං න ලභිසසථ, අපි නු ඛො ආයතිං ජාතිජරාමරණං දුක්ඛසමුදයසමඛවො පඤ්ඤායොති”?

“නො හෙතං භනෙතං.”

“තස්මාතිභානන්ද, එසෙව හෙතු එතං නිදානං එස සමුදයො එස පට්ටයො විඤ්ඤාණසෙ යදිදං නාමරූපං.”

‘එකතාවතා ඛො ආනන්ද ඡායෙඨ වා ජීයෙඨ වා මීයෙඨ වා වචෙඨ වා උපපජ්ජෙඨ වා, එකතාවතා අධිවචනපථො, එකතාවතා නිරුක්තිපථො, ඒකතාවතා විඤ්ඤාසතිපථො, ඒකතාවතා පඤ්ඤාවචරං එකතාවතා වට්ඨං වත්තති, (එකතාවතා) ඉත්ථතතං පඤ්ඤපනාය, යදිදං නාමරූපං සහ විඤ්ඤාදානං අඤ්ඤාමඤ්ඤාපච්චයනාය පවත්තති.’

23, “කිත්තාවතා ව ආනන්ද අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති; රූපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘රූපි මෙ පරිත්තො අත්තාති’ති, රූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘රූපි මෙ අනන්තො අත්තාති’, ‘අරූපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘අරූපි මෙ පරිත්තො අත්තාති’, අරූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘අරූපි මෙ අනන්තො අත්තාති’,

24. “තත්තානන්ද යො යො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා යො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, තත්ථ භාවිං වා යො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසසාමීති ඉති වා පනසස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්ද රූපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

25. “තත්තානන්ද යො යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, තත්ථ භාවිං වා යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසසාමීති ඉති වා පනසස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්ද රූපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

1. පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, කප්ථි

26. “තත්‍රානන්දො යො සො අරුපිං පරිඤ්ඤා අත්තානං පඤ්ඤාපෙතොනා පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරුපිං පරිඤ්ඤා අත්තානං පඤ්ඤාපෙතොනං පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො අරුපිං පරිඤ්ඤා අත්තානං පඤ්ඤාපෙතොනා පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථංකාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරුපිං පරිඤ්ඤානානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉම්මාලං වචනාය.

27. “තත්‍රානන්දො යො සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙතොනා පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙතොනා පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙතොනා පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථංකාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරුපිං අනන්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉම්මාලං වචනාය. එතොවතා ඛො ආනන්දො අත්තානං පඤ්ඤාපෙතොනා පඤ්ඤාපෙති.

28. “කිංතොවතා වානන්දො අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා න පඤ්ඤාපෙති:

රුපිං වා හි ආනන්දො පරිඤ්ඤා අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා න පඤ්ඤාපෙති ‘රුපිං මෙ පරිඤ්ඤා අත්තානං’ති. රුපිං වා හි ආනන්දො අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා න පඤ්ඤාපෙති රුපිං මෙ අනන්තං අත්තානං’ති. අරුපිං වා හි ආනන්දො පරිඤ්ඤා අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා න පඤ්ඤාපෙති ‘අරුපිං මෙ පරිඤ්ඤා අත්තානං’ති. අරුපිං වා හි ආනන්දො අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා න පඤ්ඤාපෙති ‘අරුපිං මෙ අනන්තං අත්තානං’ති.

29. “තත්‍රානන්දො යො සො රුපිං පරිඤ්ඤා අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා, න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො රුපිං පරිඤ්ඤා අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා න පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො රුපිං පරිඤ්ඤා අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතොනා න පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථංකාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො රුපිං පරිඤ්ඤානානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉම්මාලං වචනාය.

30. “තත්‍රානන්දො යො සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. තත්ථ භාටීං වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමී’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො රූපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය.

31. “තත්‍රානන්දො යො සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. තත්ථ භාටීං වා සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමී’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරූපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය.

32. “තත්‍රානන්දො යො සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. තත්ථ භාටීං වා සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමී’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො අරූපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය. ඒත්තාවතා ඛො ආනන්දො අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති.

33. “කිත්තාවතා ව ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති ;

වෙදනං වාහි ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති: ‘වෙදනා මෙ අත්තා’ති. ‘න භෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, අප්පට්ඨංවෙදනො මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති. ‘න භෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, නො’පි අප්පට්ඨංවෙදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වෙදයති වෙදනාධමෙමා හි මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති.

34. තත්‍රානන්දු යො සො ඵවමාහ: 'වෙදනා, මෙ අඤ්ඤා'ති, සො ඵවමසා වචනීයො: 'තිසෙසා ඛො ඉමා ආවුසො වෙදනා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමාසං ඛො ත්වං තිසසග්ගං වෙදනානං කතමං අඤ්ඤානං සමනුපසස්සීති'. යස්මීං ආනන්දු, සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තස්මීං සමයෙ දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, සුඛං යෙව තස්මීං සමයෙ වෙදනං වෙදෙති. යස්මීං ආනන්දු, සමයෙ දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තස්මීං සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, දුක්ඛං යෙව තස්මීං සමයෙ වෙදනං වෙදෙති. යස්මීං ආනන්දු, සමයෙ අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තස්මීං සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, න දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, අදුක්ඛමසුඛං යෙව තස්මීං සමයෙ වෙදනං වෙදෙති.

35. "සුඛා පි ඛො ආනන්දු, වෙදනා අතිච්චා සඤ්ඤා පට්ඨවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා තිරොධධම්මා. දුක්ඛාපි ඛො ආනන්දු වෙදනා අතිච්චා සඤ්ඤා පට්ඨවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා තිරොධධම්මා. අදුක්ඛමසුඛා පි ඛො ආනන්දු වෙදනා අතිච්චා සඤ්ඤා පට්ඨවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා. තස්ස සුඛං වෙදනං වෙදයමානස්ස¹ 'ඵසො මෙ අඤ්ඤා'ති හොති. තස්සා යෙව සුඛාය වෙදනාය නිරොධා 'චාග්ගො මෙ අඤ්ඤා'ති හොති. දුක්ඛං වෙදනං වෙදයමානස්ස 'ඵසො මෙ අඤ්ඤා'ති හොති. තස්සා යෙව දුක්ඛාය වෙදනාය නිරොධා 'චාග්ගො මෙ අඤ්ඤා'ති හොති. අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදයමානස්ස 'ඵසො මෙ අඤ්ඤා'ති හොති. තස්සා යෙව අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය නිරොධා 'චාග්ගො මෙ අඤ්ඤා'ති හොති. ඉති සො දිවේසිව ධම්මෙ අතිච්චං සුඛං දුක්ඛං වොකිංසං² උප්පාදවයධම්මං. අඤ්ඤානං සමනුපසස්සමානො සමනුපසස්සති. යො සො ඵවමාහ 'වෙදනා මෙ අඤ්ඤා'ති. තස්මාතිභානන්දු, ඵතෙනපෙතං නක්ඛමති 'වෙදනා මෙ අඤ්ඤා'ති සමනුපසස්සිතුං.

36. "තත්‍රානන්දු, යො සො ඵවමාහ 'නහෙව ඛො මෙ වෙදනා අඤ්ඤා, අපට්ඨසංවෙදනො මෙ අඤ්ඤා'ති, සො ඵවමසා වචනීයො 'යත්ථ ජනාවුසො සබ්බසො වෙදස්සිතං නත්ථී, අපි නු ඛො තත්ථ අයමභමස්මි'ති³ සියා?'ති.

"නො භතං භතෙත".

"තස්මාතිභානන්දු, ඵතෙනපෙතං නක්ඛමති 'නහෙව ඛො මෙ වෙදනා අඤ්ඤා, අපට්ඨසංවෙදනො මෙ අඤ්ඤා'ති සමනුපසස්සිතුං.

1. වෙදයමානස්ස - කප්ඵරී
 2. අතිච්චසමුප්පට්ඨවොකිංසං - කප්ඵරී
 3. අභමස්මිති, - පිචු.

37. තත්‍රානන්ද, යො සො ඵවමාහ 'නභෙව ඛො මෙ වෙදනා අඤ්ඤා, නො'පි අපථිසංවෙදනො මෙ අඤ්ඤා, අඤ්ඤා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අඤ්ඤා'ති, යො ඵවමසං වචනියො: 'වෙදනා ච හි ආවුසො සංඛෙත සංඛං. සංඛථා සංඛං. අපරිසෙසා හිරුඡේඛයානං, සංඛෙසො වෙදනාය අයති වෙදනානිරෝධා අපි නු ඛො තස් අයමහමභේති සියා?'ති.

“නො භෙතං හතෙත”.

“තස්මානිහානන්ද, ඵතෙනපෙතං නක්ඛමති 'නභෙව ඛො මෙ වෙදනා අඤ්ඤා, නො පි අපථිසංවෙදනො මෙ අඤ්ඤා, අඤ්ඤා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අඤ්ඤා'ති සමනුපසසිතුං.”

38. “යතො ඛො පනානන්ද, හිතඤ්ඤා නෙව වෙදනං අඤ්ඤානං සමනුපසසති, නො පි අපථිසංවෙදනං අඤ්ඤානං සමනුපසසති, නො පි 'අඤ්ඤා මෙ වෙදෙති වෙදනාධම්මො හි මෙ අඤ්ඤා'ති සමනුපසසති, සො ඵවං අසමනුපසසතො න ච කිඤ්ඤී ලොකෙ උපාදියති, අනුපාදියං න පරිතසසති, අපරිතසං පච්චිකං යෙව පරිභිබ්බාසිකති. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තකායා'ති පජානාති.

39. “ඵවං විමුක්ඛවිකං ඛො ආනන්ද, හිතඤ්ඤා යො ඵවං වදෙය්‍ය ‘හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සං දිට්ඨි'ති තදකලුපං. ‘න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සං දිට්ඨිති තදකලුපං. ‘හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සං දිට්ඨි'ති තදකලුපං. ‘නෙව හොති, න න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'සං දිට්ඨි'ති තදකලුපං. තං කිසං හෙතු: යාවතා ආනන්ද අධිච්චනං, යාවතා අධිච්චනපථො, යාවතා නිරුතති, යාවතා නිරුතතිපථො, යාවතා පඤ්ඤාතති, යාවතා පඤ්ඤාතතිපථො, යාවතා පඤ්ඤා, යාවතා පඤ්ඤාවචරං යාවතා වචං වචනි,¹ තදභිඤ්ඤා විමුක්ඛො හිතඤ්ඤා ‘තදභිඤ්ඤා විමුක්ඛො හිතඤ්ඤා² න ජානාති න පසති ඉති'සං දිට්ඨි'ති තදකලුපං.

40. “සත්ත ඛො ඉමා ආනන්ද, විඤ්ඤාණධිතියො, ඛෙ ආයතනාභි, කතමා සත්ත;

සත්තානන්ද, සත්තා නානසත්තකායා නානසත්තසඤ්ඤානො සෙය්‍යාථාපි මනුසා ඵකමෙව ච දෙචා ඵකමෙව ච විභිජාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤාණධිති.

1. යාවතා වචං යාවතා වචනි—මජ්ඣං. 2. විමුක්ඛං හිතඤ්ඤා—මජ්ඣං.

“සත්තානන්ද, සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යරාපි දෙවා මුඛමකායිකා පඨමාභිනිබ්බන්තා. අයං දුතියා වීඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යරාපි දෙවා ආභසාරා. අයං තතියා වීඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යරාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං චතුස්ථා¹ වීඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිස- සඤ්ඤානං අත්ඛ්ඛමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාමො’ති ආකායානඤ්ඤායතනුපගා. අයං පඤ්චමා² වීඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො ආකායානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘අනන්තො වීඤ්ඤාණ’න්ති වීඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං ජලධා³ වීඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො වීඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘නන්දි කිඤ්ච’ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමා⁴ වීඤ්ඤාණවසීති.

අසඤ්ඤාසත්තායතනං, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනමෙව දුතියං.

41. තත්‍රානන්ද, යායං පඨමා වීඤ්ඤාණවසීති නානත්තකායා නානත්ත- සඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යරාපි මනුස්සා එකච්ච ච දෙවා එකච්ච ච විනිපාතිකා, යො නු ඛො ආනන්ද, තඤ්ච පජානාති, තස්සා ච සමුදයං පජානාති, තස්සා ච අත්ඛ්ඛමං පජානාති, තස්සා ච අසසාදං පජානාති, තස්සා ච ආදීනවං පජානාති, තස්සා ච භිසාරණං පජානාති, කලුං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?’

“නො භෙතං භන්තෙ”.

“තත්‍රානන්ද, යායං දුතියා වීඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං තතියා වීඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං චතුස්ථා වීඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං පඤ්චමා වීඤ්ඤාණවසීති -පෙ- යායං ජලධා වීඤ්ඤාණවසීති -පෙ- තත්‍රානන්ද යායං සත්තමා වීඤ්ඤාණවසීති සම්මසො වීඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘නන්දි කිඤ්ච’ ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනුපගා, යො නු ඛො ආනන්ද තඤ්ච පජානාති, තස්සා ච සමුදයං පජානාති, තස්සා ච අත්ඛ්ඛමං පජානාති, තස්සා ච අසසාදං පජානාති, තස්සා ච ආදීනවං පජානාති, තස්සා ච භිසාරණං පජානාති, කලුං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?’

“නො භෙතං භන්තෙ”.

1. චතුස්ථී - පිටු, මජ්ඣං, ණා, PTS. 2. පඤ්චමී - පිටු, මජ්ඣං, ණා, PTS.
3. ජලධී, පිටු - මජ්ඣං, ණා, PTS. 4. සත්තමී - පිටු, මජ්ඣං, ණා, PTS.

“තත්‍රානන්දං, යදිදං අසඤ්ඤාසත්තායතනං, යො නු ඛො ආනන්දං, තඤ්ඤා පච්චාසානි, තස්ස ච සමුදයං පච්චාසානි, තස්ස ච අත්ඛන්ධො පච්චාසානි, තස්ස ච අසසාදං පච්චාසානි, තස්ස ච ආදීනවං පච්චාසානි, තස්ස ච නිසසරණං පච්චාසානි, කථං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?”

“නො භෙතං භවෙතං.”

“තත්‍රානන්දං, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං, යො නු ඛො ආනන්දං, තඤ්ඤා පච්චාසානි, තස්ස ච සමුදයං පච්චාසානි, තස්ස ච අත්ඛන්ධො පච්චාසානි, තස්ස ච අසසාදං පච්චාසානි, තස්ස ච ආදීනවං පච්චාසානි, තස්ස ච නිසසරණං පච්චාසානි, කථං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?”

“නො භෙතං භවෙතං.”

“යතො ඛො ආනන්දං, භික්ඛු ඉමාසඤ්ඤා සත්තනතං විඤ්ඤාණධර්මිනිතං, ඉමෙසඤ්ඤා ධර්මතං ආයතනානං සමුදයඤ්ඤා අත්ඛන්ධොඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා අනුපාද විමුක්ඛො භොති. අයං චුච්චානානන්දං භික්ඛු පඤ්ඤාපිමුක්ඛො.”

42. “අච්චි ඛො ඉමෙ ආනන්දං විමොක්ඛා. කතමෙ අච්චි :

රූපී රූපානි පසසති. අයං පඨමො විමොක්ඛො.

අඤ්ඤානං අරූපසඤ්ඤාධර්මා රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො.

සුභග්ගො අධිමුඛො භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො.

සඛ්ඛසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ඛන්ධො නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසභඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං චතුස්සො විමොක්ඛො.

සඛ්ඛසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම ‘අනන්තං විඤ්ඤාණං’න්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං පඤ්ඤාමො විමොක්ඛො.

සඛ්ඛසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම ‘නත්ථි කිඤ්ඤා’ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො.

සඛ්ඛසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො.

සඛ්ඛසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම සඤ්ඤාචෙද්ධිතතිරොධං උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං අච්චිමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ ඛො ආනන්දං, අච්චි විමොක්ඛා.

“යතො ඛො ආනන්ද, භික්ඛු ඉමෙ අට්ඨ විමොසෙඛ අනුලොමම්ඨි සමාපජ්ජති, පටිලොමම්ඨි සමාපජ්ජති, අනුලොමපටිලොමම්ඨි සමාපජ්ජති, යත්ථිඡකං යදිඡකං යාථදිඡකං සමාපජ්ජති පි චුට්ඨාති පි, ආසවානඤ්ඤි ඛයා අනාසවං වෙතොඤ්චුත්තිං පඤ්ඤවිචුත්තිං දිට්ඨො ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමජ්ජකාං උපසම්පජ්ජ වීහරති, අයං චුච්චතානන්ද, භික්ඛු උභතොභාගවිචුත්තො. ඉමාය ව ආනන්ද උභතොභාගවිචුත්තියා අඤ්ඤා උභතොභාගවිචුත්ති උත්තරිතරා වා පඤ්ඤතරා වා නත්ථි”ති.

ඉදමචොව හගවා අත්තමනො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

මහානිදහසුසතං නිවසීතං දුතියං.

3

මහාපරිනිබ්බානසුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගීජකිකුටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහි-පුත්තො වජ්ඣී අභියාකුකාමො හොති. සො එවමාහ: ‘අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවංමහිඤ්ඤිකෙ එවංමහානුභාවෙ උච්ච්චජාමී,’ විනාසෙසාමී වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසාමී වජ්ඣී’ති.

2. අඵ ඛො රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො වසසකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාමනෙතං ආමනෙසී:

“එහි නිං බ්‍රාහ්මණ, යෙන හගවා තෙගුපසඛකම. උපසඛකමීනා මම වචනෙන හගවතො පාදෙ සිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඛකං උහුට්ඨානං බලං ඒසුච්චාරං පුච්ඡ: ‘රාජා හනෙන, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො හගවතො පාදෙ සිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඛකං උහුට්ඨානං බලං ඒසුච්චාරං පුච්ඡති’ති.

එවං ව වදෙහි: ‘රාජා හනෙන, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො වජ්ඣී අභියාකුකාමො හොති. සො එවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවංමහිඤ්ඤිකෙ එවංමහානුභාවෙ උච්ච්චජාමී, විනාසෙසාමී වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසාමී වජ්ඣී’ති. යථා ච තෙ හගවා බ්‍රාහ්මණොති, තං සාධුකං උග්ගහෙතවා මම ආරොචෙය්‍යාසී. න හි තථාගතා විතථං හණන්ති’ති.

3. ‘එවං හො’ති ඛො වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතො රඤ්ඤෙඤ්ඤි මාගධසන අජාතසත්තුසන වෙදෙහිපුත්තසන පටිසුත්තවා, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානාති යොජාපෙතවා,¹ හඤ්ඤං යානං අභිරුචිතවා, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානෙහි රාජගහමො ක්‍රියාසාසී. යෙන ගීජකිකුටො පබ්බතො තෙන පායාසී. යාවතීකා යානසන භූමි යානෙන ගතවා යානා පච්චොරොතිතවා පහතීතකා’ව යෙන හගවා තෙගුපසඛකමී. උපසඛකමීනා හගවතා සද්ධීං සමෙමාදි. සමෙමාදනීයං කථං සාරානීයං වීතිසාරෙතවා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීතෙනා ඛො වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතො හගවතනං එතදචොච:

1. උච්ච්චජාමී - අඵකථා, භාෂා, ෩. 2. යොජෙතවා - ම ජ භං,

“රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිසුඤ්ඤො භොතො ගොතමසා පාදෙ ධිරසා වන්දති. අප්පාබාධං අප්පාතඛිකං ලුහුට්ඨානං බලං ඵාසුචිභාරං සුච්චති. රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිසුඤ්ඤො වජ්ඣී අභියාතුකාමො. සො ඵවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී උච්චමහිද්ධිකෙ ඵච්චමහානුභාවෙ උච්චවජ්ඣාමි, විනාසෙසසාමි වජ්ඣී අනායබ්බාසනං ආපාදෙසසාමි වජ්ඣී”ති.

[වජ්ඣීනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

4. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයඤ්ඤා ආනන්දො හගවතො පිට්ඨිතො ධීතො භොති හගවත්තං චිජයමානො¹. අථ ඛො හගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දො ආමනෙකඛි:

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අභිඤ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබ්බුලාති?

“සුතමෙඤ්ඤං හතෙන, වජ්ඣී අභිඤ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබ්බුලා”ති.

“යාවකිච්ඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී අභිඤ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබ්බුලා හවිසන්ති චුද්ධියෙව² ආනන්ද, වජ්ඣීනං පාටිකඛිං නො පරිභානි.” (1)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී සමඤ්ඤා සනිපාතනති, සමඤ්ඤා චුට්ඨහනති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරොන්තිති?”

“සුතමෙඤ්ඤං හතෙන, වජ්ඣී සමඤ්ඤා සනිපාතනති, සමඤ්ඤා චුට්ඨහනති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරොන්ති”ති.

“යාවකිච්ඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී සමඤ්ඤා සන්තිප්පසන්ති, සමඤ්ඤා චුට්ඨහිසන්ති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කර්ඤ්ඤානති, චුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛිං, නො පරිභානි.” (2)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනති, පඤ්ඤානං න සමුච්චිජන්ති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තන්ති?”

“සුතමෙඤ්ඤං හතෙන, වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනති, පඤ්ඤානං න සමුච්චිජන්ති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තන්ති”ති.

1. චිජයමානො, ඤා.
චිජයමානො - ම ජ ස.

2. චුඛිදියෙව-ඤා.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙසසනභී, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිද්දිසසනභී, යථාපඤ්ඤාදෙසන පොරාණෙ වජ්ඣධම්මෙ සමාදය වත්තිසසනභී, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාවිකඛ්ඛා; නො පරිභාභී. (3)

කිනභී තෙ ආනන්ද සුභං: වජ්ඣී යෙ තෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, තෙ සකකරොහභී ගරුකරොහභී¹ මානෙහභී පුජෙහභී, තෙසඤ්ඤා යොනබ්බං චඤ්ඤාහභීති?”

“සුභමෙමතං භනෙත, වජ්ඣී යෙ තෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, තෙ සකකරොහභී ගරුකරොහභී මානෙහභී පුජෙහභී, තෙසඤ්ඤා යොනබ්බං චඤ්ඤාහභී”ති.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී යෙ තෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, තෙ සකකරිසසනභී ගරුකරිසසනභී මානෙසසනභී පුජෙසසනභී, තෙසඤ්ඤා යොනබ්බං චඤ්ඤාසසනභී, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාවිකඛ්ඛා. නො පරිභාභී.” (4)

“කිනභී තෙ ආනන්ද සුභං: “වජ්ඣී යා තා කුලිඤ්ඤායො කුලකුමාරියො තා න ඔකකසස පසඤ්ඤා වාසෙහභී?”ති.

“සුභමෙමතං භනෙත, වජ්ඣී යා තා කුලිඤ්ඤායො කුලකුමාරියො, තා න ඔකකසස පසඤ්ඤා වාසෙහභී”ති.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී යා තා කුලිඤ්ඤායො කුලකුමාරියො, තා න ඔකකසස පසඤ්ඤා වාසෙසසනභී, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාවිකඛ්ඛා, නො පරිභාභී.” (5)

“කිනභී තෙ ආනන්ද සුභං: වජ්ඣී යාභී තාභී වජ්ඣීනං වජ්ඣ-චෙතියාභී අබ්භතතරාභී චෙව ඛාභිරාභී ච, තාභී සකකරොහභී ගරුකරොහභී මානෙහභී පුජෙහභී, තෙසඤ්ඤා දිඤ්ඤාපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං බලිං නො පරිභාපෙහභීති?.”

“සුභමෙමතං භනෙත, වජ්ඣී යාභී තාභී වජ්ඣීනං වජ්ඣචෙතියාභී අබ්භතතරාභී චෙව ඛාභිරාභී ච, තාභී සකකරොහභී ගරුකරොහභී මානෙහභී පුජෙහභී, තෙසඤ්ඤා දිඤ්ඤාපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං බලිං නො පරිභාපෙහභී”ති.

1. ගරු කරොහභී, - මජ්ඣ.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී යාති තාති වජ්ඣීනං වජ්ඣීවෙතියාති අභිභවන්තරාති වෙව ඛාතිරාති ව, තාති සකකරිසසන්ති ගරුකරිසසන්ති මානෙසසන්ති පුපේසසන්ති, තෙසඤ්ඤා දින්නපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං බලිං නො පරිභාපෙසසන්ති, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති.” (6)

“කිනති තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ඣීනං අරහතෙසසු ධම්මිකා රකඛාවරණගුත්ති සුසංවිභිතා: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජීතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජීතෙ එංසුං: විහරෙය්‍යන්ති?”

“සුතමෙමතං හතෙත වජ්ඣීනං අරහතෙසසු ධම්මිකා රකඛාවරණගුත්ති සුසංවිභිතා: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජීතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජීතෙ එංසුං: විහරෙය්‍යන්ති.”

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣීනං අරහතෙසසු ධම්මිකා රකඛාවරණගුත්ති සුසංවිභිතා හවි සන්තති: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජීතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජීතෙ එංසුං: විහරෙය්‍යන්ති, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති”ති.” (7)

5. අට්ඨං මො හගවා වසකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාමනො ආමනෙත්ති: “එකමිදහං බ්‍රාහ්මණ සමයං වෙසාලියං විහරාමි සාරන්ද්‍රෙ වෙතියෙ. තත්‍රාහං වජ්ඣීනං ඉමෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසිං. යාවකිව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මො වජ්ඣීසු ධ්වස්සන්ති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු වජ්ඣී සන්දිසසිසසන්ති, වුද්ධියෙව බ්‍රාහ්මණ වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති”ති.

[ඉති වජ්ඣීනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මො.]

6. එවං වුක්ඛෙ වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනො හගවන්තං එතදවොච: එකමෙකෙනාපි හො ගොතම අපරිභානියෙන ධම්මෙන සමන්තාගතානං වජ්ඣීනං වුද්ධියෙව පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති, කො පන වාදෙ සත්තති අපරිභානියෙති ධම්මෙති, අකරණියා’ව, හො ගොතම වජ්ඣී රඤ්ඤා මාගධෙන අජාතසත්තානා වෙදෙතිපුක්ඛන්තා යදිදං සුඤ්ඤා, අඤ්ඤා උපලාපනාය අඤ්ඤා මිථුහෙද්දී.

“හන්ද ව’ද්දති මයං හො ගොතම ගච්ජාම, බහුකිව්චා මයං බහුකරණියා”ති.

“යසන්ද්දති ත්වං බ්‍රාහ්මණ කාලං මඤ්ඤසී”ති.

1. එංසු විහරෙය්‍යං, - ම 3 සං. 2. මිථුහෙද, - ම 3 සං.

අප්ඵ ඛො වසසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතො හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උච්චායාසනා පකකාමී.

7. අප්ඵ ඛො හගවා අඵර්පකකන්තන වසසකාරෙ බ්‍රාහ්මණෙ මගධමහාමනෙත ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: “ගච්ඡ ත්වං ආනන්ද, යාවනිකා භික්ඛු රාජගහං උපනිසසාය වීහරන්ති, තෙ සඛෙඛ උපට්ඨානසාලායං සන්තිපාතෙහි”ති.

‘එවං හතෙත’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පටිසුඤ්ඤා යාවනිකා භික්ඛු රාජගහං උපනිසසාය වීහරන්ති, තෙ සඛෙඛ උපට්ඨානසාලායං සන්තිපාතෙහි යෙන හගවා තෙනුපසඛිකමී. උපඛිකමීතො හගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං අට්ඨායි. එකමන්තං යිතො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “සන්තිපාතිතො’ හතෙත භික්ඛුසඛෙසා. යස්ස’ද්දති හතෙත හගවා කාලං මඤ්ඤති”ති.

[1. භික්ඛුනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

8. අප්ඵ ඛො හගවා උච්චායාසනා යෙන උපට්ඨානසාලා තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීතො පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. ගිසජ්ජ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතයි “සත්ත වො භික්ඛවෙ අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤං, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී”ති. ‘එවං හතෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චෙසසාසුං. හගවා එතදවොච:

“යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිණ්ඤාසන්තිපාතා සන්තිපාතබ්‍රහ්මලා හවිසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (1)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සමග්ගා සන්තිපතිසසන්තී සමග්ගා වුච්චභිසසන්තී සමග්ගා සඛිකකරණියානී කරිසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (2)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අපඤ්ඤාතං න පඤ්ඤාපෙසසන්තී¹, පඤ්ඤාතං න සවුච්ඡිද්දියසන්තී, යථාපඤ්ඤානෙතසු සිත්තාපදෙසු සමාදය වත්තිසසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (3)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ භික්ඛු ථෙරා රත්තඤ්ඤා වීර-පබ්බජිතා සඛිකපිතරො සඛිකපරිනායකා², තෙ සකකරිසසන්තී ගරු-කරිසසන්තී³ මානෙසසන්තී චුචෙසසන්තී, තෙසඤ්ඤා යොතඛං මඤ්ඤදියසන්තී, වුද්ධියෙව භික්ඛ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී. (4)

1. සභනීපාතිතො, පිච්චි. 2. පඤ්ඤාපෙසසන්තී, PTS
3. සඛිකපරිනායකා, මජ්ඣ. 4. ගරු-කරිසසන්තී, මජ්ඣ.

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපත්තාය තණ්හාය පොතොභවීකාය න වසං ගච්ඡන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (5)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරඤ්ඤකෙසු සෙනාසනෙසු සාපෙකඛා භවීසසන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (6)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු පච්චික්ඛණෙඤ්ඤව සතිං උපවට්ඨපෙසසන්ති¹, 'කිත්ති ආනාගතා ව පෙසලා සබ්බභවාරී ආගංච්ඡයායුං, ආගතා ව පෙසලා සබ්බභවාරී එංසුං වීභරෙයසුන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (7)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු යසසන්ති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි.

[2. අපරෙපි භික්ඛුනං සත්තඅපරිභානියා ධම්මා:]

19. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤං, සාධුකං මනසී කරොථ, භාසිසසාමීති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ඨපෙසසායුං. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න කමොරාමා භවීසසන්ති න කමමරතා න කමොරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (1)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න භසාරාමා භවීසසන්ති න භසාරතා න භසාරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (2)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න නිද්දරාමා භවීසසන්ති න නිද්දරතා න නිද්දරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (3)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න සඛිගණිකාරාමා භවීසසන්ති න සඛිගණිකාරතා න සඛිගණිකාරාමතං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (4)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න පාපිච්ඡා භවීසසන්ති න පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතා, වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (5)

1. උපවට්ඨපෙසසනනී, PTS

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න පාපමිත්තා හවීසසනති න පාපසභායා න පාපසමථවඛිනා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිහානී. (6)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න ඔරමඤ්ඤානෙත චියෙසාධගමෙන අනන්තරා වොසානං ආපජ්ජිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිහානී. (7)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධම්මානී, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිහානී.

3. අපරෙ පි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

10. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී ති. 'එවං හතෙත'ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සද්ධා හවීසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා, නො පරිහානී. යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු භිරිමන හවීසසනති, -පෙ- ඔඤ්ඤාපටි හවීසසනති, -පෙ- බහුඤ්ඤා හවීසසනති, -පෙ- ආරඤ්චරියා හවීසසනති, -පෙ- උපචරිතසති හවීසසනති, -පෙ- පඤ්ඤවතෙතො හවීසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා, නො පරිහානී.

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධම්මානී, ඉමෙසු සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා, නො පරිහානී.

4. අපරෙ පි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

11. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී ති. 'එවං හතෙත'ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසමෙධාඤ්ඤා භාවෙසසනති -පෙ- ධම්මච්චියසමෙධාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- විරියසමෙධාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- පීතිසමෙධාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- පසඤ්ඤාසමෙධාඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- සමාධිසමෙධාඤ්ඤා භාවෙසසනති -පෙ- උපෙක්ඛාසමෙධාඤ්ඤා භාවෙසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිහානී.

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
යසසනතී, ඉමෙසු ව අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනතී, වුද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී.

[5. අපරෙ පි සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

12. අපරෙ පි මො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං
සුඤ්ඤා, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී ති. 'එවං හනෙත'ති මො තෙ
භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අනිච්චසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ-
අනත්තසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ- අසුභසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ-
ආදීනවසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ- පභානසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ-
විරාගසඤ්ඤං භාවෙසසනතී -පෙ- නිරොධසඤ්ඤං භාවෙසසනතී, වුද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
යසසනතී, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසසනතී
වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී.

[6. අපරෙ ඡ අපරිභානියා ධම්මා:]

13. අපරෙ භික්ඛවෙ ඡ අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං
සුඤ්ඤා, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී'ති. 'එවං හනෙත'ති මො තෙ
භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු මොහං කායකමං පච්චුපච්චාපෙසසනතී
සමුහමචාරීසු ආචී වෙව රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා,
නො පරිභානී. (1)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු මොහං වච්චකමං පච්චුපච්චාපෙසසනතී
සමුහමචාරීසු -පෙ- මොහං මනොකමං පච්චුපච්චාපෙසසනතී සමුහමචාරීසු
ආචී වෙව රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො
පරිභානී. (2-3)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මලදාධා
අත්තමසො පත්තපරියාපත්තමත්තමපි, තථාරූපෙහි ලාභෙහි අපච්චිභත්ත-
හොගී' හවිසසනතී සීලවනෙහි සමුහමචාරීහි සාධාරණහොගී, වුද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී. (4)

1. න අපච්චිභත්තහොගී, සා.

යාවකිව්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු යාති තාති සීලානි අබණ්ඩානි ආච්ඡද්දති අසබ්ලාති අකමමාසානි භුජ්ජසානි ඒඤ්ඤප්පසජානි¹ අපරාමඩ්ඩානි සමාධි-සංවත්තනිකානි, තථාරූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤගතා විහරිසසනති සමුභවාරිභි ආචී වෙව රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි, (5)

යාවකිව්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛුනං යායං දිට්ඨි අරියා නියානිකා නියානි තකකරසස සමමාදුක්ඛිකඛියාය, තථාරූපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසා-මඤ්ඤගතා විහරිසසනති සමුභවාරිභි ආචී වෙව රහො ව භික්ඛවෙ වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි. (6)

යාවකිව්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ ඉමෙ ඡ අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධසසනති, ඉමෙසු ව ඡසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සජ්ජසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි ති.

[භික්ඛුනං ධම්මිකථා:]

14. තත්‍ර සුදං හගවා රාජගහෙ විහරන්තො ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිහානිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විතං සමමදෙව ආසවෙභි විමුච්චති, සෙයාපීදං²: කාමාසවා හවාසවා අච්ඡාසවා”ති.

15. අථ ඛො හගවා රාජගහෙ යථාභිරන්තං විහරිතො ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ආයාමානන්ද යෙන අමබ්ලට්ඨිකා තෙනුපසංඛිකම්ඤ්ඤා-මාති. ‘එවං හන්තෙ’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවරො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙහ න සද්ධිං යෙන අමබ්ලට්ඨිකා තදවසරි තත්‍ර සුදං හගවා අමබ්ලට්ඨිකායං විහරති රාජාගාරකෙ. තත්‍රපි සුදං³ හගවා අමබ්ලට්ඨිකායං විහරන්තො රාජාගාරකෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිහානිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විතං සමමදෙව ආසවෙභි විමුච්චති, සෙයාපීදං: කාමාසවා හවාසවා අච්ඡාසවා”ති.

1. විඤ්ඤපසජානි, ම ඡ සං.
2. සෙයාපීදං, ම ඡ සං.
3. හවාසවා දිට්ඨියවා, සිමු.
4. තත්‍රපි සුදං, ම ඡ සං.

16. අථ ඛො භගවා අබ්බලට්ඨිකායං යථාභිරතතං විහරිතො ආයඤ්ඤාං ආනන්දං ආමනෙතස්සි ආයාමානන්දං, යෙන නාලන්දං තෙත්තුපසඛිකම්පසාමා'ති. 'එවං භනෙත'ති ඛො ආයඤ්ඤාං ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා භික්ඛුසමේඝන සද්ධිං යෙන නාලන්දං තදවසරි. තත්තු සුදා භගවා නාලන්දයං විහරති පාචාරිකම්බවතො.

[සාරිපුත්ත සීහනාදෙ.]

17. අථ ඛො ආයඤ්ඤාං සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙත්තුපසඛිකම්. උපසඛිකම්භවා භගවතං අභිවාදෙතො එකමතං හිසීදී. එකමතං හිසිනො ඛො ආයඤ්ඤාං සාරිපුත්තො භගවතං ඒතදවොච: 'එවං පසනො අහං භනෙත භගවති: න වාහු න ව භවිසසති න චෙතරභි විජ්ජති අඤ්ඤා සමමොචො වා බ්‍රාහ්මමොචො භගවතා භියොයා'භිඤ්ඤාතරො' යදීදං සමමොධියන්ති.' උළාරො ඛො තෙ අයං සාරිපුත්ත ආසභී වාචා' භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සීහනාදෙ නදිතො: 'එවං පසනො අහමානෙත භගවති: න වාහු න ව භවිසසති න චෙතරභි විජ්ජති අඤ්ඤා සමමොචො වා බ්‍රාහ්මමොචො වා භගවතා භියොයා'භිඤ්ඤාතරො යදීදං සමමොධියන්ති.'

කිනෙත? සාරිපුත්ත යෙ තෙ අහෙසුං. අතිතමද්ධානං අරහතො සමමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවතො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා: එවංසීලා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංධම්මා - එවංපඤ්ඤා - එවං-විහාරී - එවං විචුත්තා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉති පි ති?

“නො හෙතං භනෙත”.

කිමන තෙ සාරිපුත්ත යෙ තෙ භවිසසන්ති අනාගතමද්ධානං අරහතො සමමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවතො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා: එවංසීලා තෙ භගවතො භවිසසන්ති ඉතිපි, එවංධම්මා - එවමංඤ්ඤා-එවංවිහාරී - එවංවිචුත්තා තෙ භගවතො භවිසසන්ති ඉති පි ති?

“නො හෙතං භනෙත”.

1. භියොයාභිඤ්ඤාතරො, සා. 2. ආසභිවාචා, සා. 3. කිනත්තු, සා, ෆෆ.

කිමපන තෙ¹ සාරිපුත්ත අභං එතරහි අරභං සමමාසමබ්බුදොධා වෙතසා වෙතො පරිච්ච විදිතො: එවංසිලො හගවා ඉති පි, එවංධමමො- එවංපඤ්ඤා- එවංචිහාරී- එවංචිමුක්ඛො හගවා ඉති පි ති?

‘නො හෙතං හතෙත’

එත් හි² තෙ සාරිපුත්ත අතීතානාගතපච්චුප්පනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමබ්බුදොධසු වෙතොපරියඤ්ඤං³ නස්සී. අථ, කිඤ්චරහි තෙ අයං සාරිපුත්ත උළාරා ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසො ගහිතො, සීහනාදෙ නදිතො: ‘එවං පසනෙතා අභං හතෙත හගවති න වාහු න ච හවිසාති න වෙතරහි විජ්ජති අපඤ්ඤා සමමො වා මුඛමමො වා හගවතා⁴ හියො’ හිඤ්ඤතරො යදිදං සමමොධියනති?’

18. න ඛො පනෙතං හතෙත අතීතානාගතපච්චුප්පනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමබ්බුදොධසු වෙතොපරියඤ්ඤං අස්සී. අපි ච ඛො මෙ හතෙත ධමමනියො විදිතො:

සෙය්‍යථාපි හතෙත රඤ්ඤා පච්චනතීමං නගරං දළචුද්දපං⁵ දළභාපාකාරනොරණං එකදාරං, තත්‍රසස දෙවාරිකො පණ්ඩිතො ඛ්‍යකො මෙධාවී අඤ්ඤාතානං⁶ නිවාරෙතා ඤාතානං පච්චෙසතා, සො තසස සාමනතා⁷ අනුපරියායපථං⁸ අනුකකම්මානො න පසෙසය්‍ය පාකාරසන්ධිං වා පාකාරච්චරං වා අත්තමසො ඛිළාරනිසසකකනනිකමච්චි,⁹ තස ඵවමසා: යෙ තෙච්ච ඔළාරිකා පාණා ඉමං නගරං පවිසන්තී වා නිකම්මනතී වා සබ්බෙ තෙ ඉමීනා¹⁰ව දාරෙත පවිසන්තී වා නිකම්මනතී වා¹¹ති, එවමෙව ඛො මෙ හතෙත ධමමනියො විදිතො: යෙ තෙ හතෙත අහෙසුං අතීත- මද්ධානං අරභනෙතා සමමාසමබ්බුදොධා, සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීතවිතො, සත්තසමොඤ්ඤාධෙහ¹⁰ යථාභූතං භාවෙතා අනුකතරං සමමාසමොධිං අභිසමබ්බුජ්ජි සු, යෙ පි තෙ හතෙත හවිසානතී අනාගතමද්ධානං අරභනෙතා සමමාසමබ්බුදොධා, සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීතවිතො, සත්ත සමොඤ්ඤාධෙහ යථාභූතං භාවෙතා අනුකතරං සමමාසමොධිං අභිසමබ්බුජ්ජිසසන්තී, හගවා පි හතෙත එතරහි අරභං සමමාසමබ්බුදොධා පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකි- ලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීතවිතො, සත්තසමොඤ්ඤාධෙහ යථාභූතං භාවෙතා අනුකතරං සමමාසමොධිං අභිසමබ්බුදොධා¹¹ති,

1. කිං පන, ස්‍යාප් TS. 2. එ ස්ච චි හි මජ්ඣං. 3. වෙතොපරිඤ්ඤාසඤ්ඤාණං, ස්‍යා. 4. හගවතො, ස්‍යා. 5. දළචුද්ධාපං මජ්ඣං දළභද්දාරං ස්‍යා, 6. අඤ්ඤාතානං, ස්‍යා. 7. සමනතා, ස්‍යා. 8. අනුචරියායපථං, ස්‍යා. 9. ඛිළාරනිකම්මනනමනං, සීචු. 10. ඛොපසබ්බෙහ, මජ්ඣං.

19. තත්‍ර පි සුදං හගවා නාලන්දයං විහරන්තො පාවාරිකඛ්ඛට්ඨනො එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිභාවිතො සමාධි මහජථලො හොති මහානිසංසො: සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහජථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතතං සමමදෙව අසවෙභි විමුච්චති සෙයන්ථීදං: කාමාසවා හවාසවා අච්ඡාසවා”ති,

20. අථ ඛො හගවා නාලන්දයං යථාභිරන්තං විහරිතො ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමන්තෙසී: ආයාමානන්ද යෙන පාටලිගාමො තෙනුපසඛකම්මසාමාති. ‘උචං හන්තෙති’ ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ හගවතො පට්ටසෙසාසී. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධිං යෙන පාටලිගාමො තදවසරි. අපෙසාසු ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා ‘හගවා කිර පාටලිගාමං අනුප්පං තෙහා ති, අථ ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා යෙන හගවා තෙනුපසඛකම්මංසු, උපසඛකම්මිතො හගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීදන්තා ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවන්තං එතදෙවොවුං: අධිවාසෙතු තො හන්තෙ හගවා ආවසථාගාරන්ති. අධිවාසෙසී හගවා තුණ්භිභාවෙන,

21. අථ ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතො අධිවාසනං විදිතො උච්ඛායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙතො පදකම්මං කතො යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඛකම්මංසු. උපසඛකම්මිතො සබ්බසන්ධිං ආවසථාගාරං සන්ධිතො ආසනාති පඤ්ඤපෙතො උදකමණිකං පතිට්ඨාපෙතො තෙලප්පදීපං ආරොපෙතො යෙන හගවා තෙනුපසඛකම්මංසු. උපසඛකම්මිතො හගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සීතා ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවන්තං එතදෙවොවුං: සබ්බසන්ධිසන්ධිතං¹ හන්තෙ ආවසථාගාරං, ආසනාති පඤ්ඤන්තාති, උදකමණිකො පතිට්ඨාපිතො, තෙලප්පදීපො ආරොපිතො. යස්ස²දති හන්තෙ හගවා කාලං මඤ්ඤති ති.

22. අථ ඛො හගවා සායණිකසමයං භිවාසෙතො පත්තචීවරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඤ්ඤන යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඛකම්මි. උපසඛකම්මිතො පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො මඡ්ඡිමං ඵම්භං භික්ඛාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදී. භික්ඛුසඤ්ඤා පි ඛො පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො පච්ඡිමං භික්ඛිං භික්ඛාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදී හගවන්තං යෙව පුරුකාභිතො.³ පාටලිගාමීයා පි ඛො උපාසකා පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො පුරුකාභිමං භික්ඛිං භික්ඛාය පච්ඡිමාභිමුඛො නිසීදිංසු හගවන්තං යෙව පුරුකාභිතො.³

1. සබ්බසන්ධිතං සන්ධිතං. සෘ. සබ්බසන්ධි-සන්ධිතං, ඩිඉ. 2. පුරුකාභිතො ඩිඉ.

[පාටලිගාමියානං උපාසකානං ඔවාදෙ:]

23. අථ ඛො හභවා පාටලිගාමියං උපාසකො ආමනෙතසි. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආදීනවා දුඝඝිලංගං සීලවිපකත්තියා. කතමෙ පඤ්ඤා :

ඉධ ගහපතයො දුඝඝිලො සීලවිපනෙතො පමාදධිකරණං මහතිං භොගචාරානිං නිගච්ඡති. අයං පඨමො ආදීනවො දුඝඝිලංගං සීලං විපකත්තියා.

පුනච්චරං ගහපතයො දුඝඝිලංගං සීලවිපනනංගං පාපකො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුඤ්ඤාච්ඡති. අයං දුතියො ආදීනවො දුඝඝිලංගං සීලවිපකත්තියා.

පුනච්චරං ගහපතයො දුඝඝිලො සීලවිපනෙතො යඤ්ඤාදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි ඛතතිසපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, අවිසාරදෙ උපසඬකමති අභිකුභුතො. අයං තතියො ආදීනවො දුඝඝිලංගං සීලවිපකත්තියා.

පුනච්චරං ගහපතයො දුඝඝිලො සීලවිපනෙතො සමමුලො කාලං කරොති. අයං චතුසො ආදීනවො දුඝඝිලංගං සීලවිපකත්තියා.

පුනච්චරං ගහපතයො දුඝඝිලො සීලවිපනෙතො කායසං හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුඝඝිලංගං සීලවිපකත්තියා.

ඉමෙ ඛො ගහපතයො පඤ්ඤා ආදීනවා දුඝඝිලංගං සීලවිපකත්තියා,

24. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදයා. කතමෙ පඤ්ඤා?

ඉධ ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනෙතො අපමාදධිකරණං මහත්තං භොගඤ්ඤාං අධිගච්ඡති. අයං පඨමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදයා.

පුනච්චරං ගහපතයො සීලවතො සීලසම්පනංගං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුඤ්ඤාච්ඡති. අයං දුතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදයා.

පුනච්චරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනො යඤ්ඤාදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි ඛතතිසපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, විසාරදෙ උපසඬකමති අභිකුභුතො. අයං තතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදයා.

පුනච්චරං ගහපතයො සීලසම්පනො අසමමුලො කාලං කරොති. අයං චතුසො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදයා.

සුනව්පරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පන්නො කායසං හෙද පරමමරණා සුගතීං සංඤා ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

“ඉම ඛො ගහපතයො පඤ්ඤා ආනිසංසා සීලවතො සීලසම්පදයා” ති.

25. අඵ ඛො හගවා පාටලිගාමීයෙ උපාසකෙ බහුදෙව රත්තිං ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසකා සමාදූපෙකා සමුදෙකෙසෙකා සම්පභංසෙකා උදෙසාපෙසි “අභිකකන්තා ඛො ගහපතයො රත්ති, යසං දුති තුමෙහ කාලං මඤ්ඤා” ති. ‘එවං හතෙත’ ති ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතො පටිසසුකා උච්ඛායාසනා හගවතං අභිවාදෙකා පදකම්මං කකා පකම්මංසු. අඵ ඛො හගවා අචිරපකකන්තසු පාටලිගාමීයෙසු උපාසකෙසු සුඤ්ඤාගාරං පාවිසි.

[පාටලිනගරමාපනං]

26. තෙන ඛො පත සමයෙන සුනිධිවසකාරා¹ මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති වජ්ජිතං පටිබාහාය. තෙන ඛො පත සමයෙන සම්බහුලා දෙවතායො සහසසහසෙසව පාටලිගාමෙ වජ්ජති පරිගණකන්ති. යසම් පදෙසෙ මහෙසකඛා දෙවතා වජ්ජති පරිගණකන්ති, මහෙසකඛානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවතා වජ්ජති පරිගණකන්ති, මජ්ඣමානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජති පරිගණකන්ති, නිවානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං.

27. අද්දයා ඛො හගවා දිබ්බින වකඛුනා විසුද්ධින අභිකකන්තං මානුසකෙන තා දෙවතායෙ සහසසහසෙසව² පාටලිගාමෙ වජ්ජති පරිගණකන්තියො. අඵ ඛො හගවා රත්තියා පච්චුසසමයං පච්චුච්චාය ආයාසෙත්තා ආනන්දං ආමනෙකසි: කොභු ඛො³ ආනන්ද පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති? ති⁴ “සුනිධිවසකාරා හතෙත මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති වජ්ජිතං පටිබාහායා” ති.

1. සුනිධි වසකාරා, මජ්ඣ 2. සහසසෙසව, සීචු. PTS. සහසෙසව, මජ්ඣ 3. කොභුඛො, සීචු. 4. මාපෙති, සීචු.

28. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙවෙහි තාවතිංසෙහි සද්ධිං මනෙතථා ඵවමෙව ඛො ආනන්ද සුනිධිවසකාරා මගධමහාමන්‍යා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති චජ්ජනං පට්ඨාභාය. ඉධාභං ආනන්ද අද්දසං දිට්ඨෙවන චක්ඛුනා විසුද්ධින අතික්කන්තමානුසකෙන සම්බුද්‍රා දෙවතායො සහසාසහසෙසව පාටලිගාමෙ වද්දුති පරිගණ්හනතියො. යසම් ආනන්ද පදෙසෙ මහෙසකඛා දෙවතා වද්දුති පරිගණ්හනති, මහෙසකඛානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමහාමන්‍යානං වික්කාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතං. යසම් පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවතා වද්දුති පරිගණ්හනති, මජ්ඣමානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමන්‍යානං වික්කාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතං. යසම් පදෙසෙ නිවා දෙවතා වද්දුති පරිගණ්හනති, නිවානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමන්‍යානං වික්කාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතං. යාවතා ආනන්ද අට්ඨං ආයතනං යාවතා වණිපථො¹ ඉදං අක්කනගරං භවිස්සති පාටලිදුක්කං පුට්ඨෙදනං. පාටලිදුක්කස්ස ඛො ආනන්ද තයො අනකායා භවිස්සන්ති: අඤ්ඤො වා උදකතො වා මිට්ඨභෙද වාති.

29. අථ ඛො සුනිධිවසකාරා මගධමහාමන්‍යා යෙන භගවා තෙනුපසඛ්‍යමිංසු. උපසඛ්‍යමිථා භගවතා සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනියං කථං සාරානියං විතිසාරෙථා ඵකමන්තං අට්ඨංසු. ඵකමන්තං ධීතා ඛො සුනිධිවසකාරා මගධමහාමන්‍යා භගවතං ඵතදවොචු: “අට්ඨාසෙතු නො භවං ගොතමො අජ්ජතනාය භක්කං සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසනා”ති. අට්ඨාසෙසි භගවා තුණ්ඪිහාදෙන.

30. අථ ඛො සුනිධිවසකාරා මගධමහාමන්‍යා භගවතො අට්ඨාසනං විද්දිථා යෙන සකො ආවසථො තෙනුපසඛ්‍යමිංසු. උපසඛ්‍යමිථා සකො ආවසථෙ පණිතං බාදනියං භොජනියං පටියාදුපෙථා භගවතො කාලං අරොචාපෙසු. ‘කාලො භො ගොතම නිට්ඨිතං භක්කන්ති’.

31. අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙථා පක්ඛවීරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසන යෙන සුනිධිවසකාරානං මගධමහාමන්‍යානං ආවසථො තෙනුපසඛ්‍යමි. උපසඛ්‍යමිථා පඤ්ඤතෙත ආසනෙ නිසීදි අථ ඛො සුනිධිවසකාරා මගධමහාමන්‍යා බුද්ධපට්ඨං භික්ඛුසඛං පණිතන බාදනියෙන භොජනියෙන සභථා සත්තපෙසු සමපචාරෙසු.

32. අථ ඛො සුනිධිවසකාරා මගධමහාමන්‍යා භගවතං භුක්තාවං ඔනිතපක්ඛපාණිං අඤ්ඤතරං නිවං ආසනං ගහෙථා ඵකමන්තං නිසීදිංසු. ඵකමන්තං නිසිතෙක ඛො සුනිධිවසකාරෙ මගධමහාමනෙත භගවා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

1. වණිපථො, සා.

යසම් පදෙසෙ කප්පෙති වාසං පණ්ඩිතජාතියො,¹
 සීලවනෙත්ඤ්ඤා භොජෙත්වා සඤ්ඤානෙ ඩ්වුභමිචාරයො,²
 යා තස් දෙවතා ආසුං³ තාසං දක්ඛිණමාදිසෙ.
 තා පුරිකා පුජයන්ති මානිකා මානායන්ති නං,
 තතො නං අනුකම්පන්ති⁴ මාතා උත්තං⁵ ච ඔරසං
 දෙවතානුකම්පිත්ථො පොසො සද්දහ්ඤ්ඤා පසසති⁶ ති.

අද ඛො භගවා සුනීධවසකකාරෙ මගධමහාමනෙක ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා පසකාමී.

33. තෙන ඛො පන සමයෙන සුනීධවසකකාරා මගධමහාමනකා භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්භා භොන්ති. ‘යෙනජ්ඣ සමඤ්ඤා ගොතමො ආරෙත නිකම්භිසසති, තං ගොතමද්වාරං නාම භවිසසති. යෙන තිසේත ගඛිතං නදිං⁷ තරිසසති, තං ගොතමතිත්ථං නාම භවිසසති⁸ ති.

අද ඛො භගවා යෙන ආරෙත නිකම්භි, තං ගොතමද්වාරං නාම අඤ්ඤාසී. අද ඛො භගවා යෙන ගඛිතා නදී තෙනුපසඛිකම්භී. තෙන ඛො පන සමයෙන ගඛිතා නදී පුරා භොති සමාතිතතිකා කාකපෙය්‍යා. අපෙකකවෙච්ච මනුසසා නාවං පරියෙසසන්ති, අපෙකකවෙච්ච උඵමං පරියෙසන්ති, අපෙකකවෙච්ච කුලලං බන්ධන්ති ඔරා පාරං⁹ ගන්තුකාමා අද ඛො භගවා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ඤිතං¹⁰ වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ඤෙය්‍ය,¹¹ එවමෙච්ච ගඛිතාය නදියා ඔරිමති¹² අත්තරහිත්ථො පාරිමතිරෙ පච්චුට්ඨාසී සඤ්ඤා භික්ඛුසඤ්ඤෙන.

අඤ්ඤා ඛො භගවා තෙ මනුසෙස අපෙකකවෙච්ච නාවං පරියෙසනෙක අපෙකකවෙච්ච උඵමං පරියෙසනෙක, අපෙකකවෙච්ච කුලලං බන්ධනෙක ඔරා පාරං ගන්තුකාමෙ. අද ඛො භගවා එතඤ්ඤං විදිත්වා තාසං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසී:

“යෙ තරන්ති අණ්ණෙච්චං සරං
 සෙත්ථං කන්ධාන විසජ්ඣ පලලලානි,
 කුලලං හි ජනො පබන්ධි¹³
 තිණ්ණො මෙධාවිනො ජනා¹⁴ ති.”

පට්මහාණවාරං

1. පණ්ඩිතජාතියො, PTS. 2. ඩ්වුභමිචාරනො මරසං 3. අසසු, PTS
 4. අනුකම්පන්ති, පිච්චු 5. මානායන්ති, ස්‍යා 6. පාරාපාරං, පිච්චු. අපාරාපාරං,
 7. සම්ඤ්ඤිතං, මජ්ඣං 8. සම්ඤ්ඤෙය්‍ය, මජ්ඣං ම ඡ සං PTS.
 9. කුලලං ජනො වච්චන්ති ස්‍යා

* “ගොතමතිත්ථං නාම අඤ්ඤාසී” ති පාළියං න දිසසති. තථාප “ගොතමතිත්ථාවිදුරෙ” ඉති මහාඛොධිවංසාදිසු දිසනෙක.

(අරියසච්ච පටිච්චෙධකථා)

34. අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසි: ‘ආයාමානන්ද ජෙන කොට්ඨාමො තෙනුපසඬකම්පසාමා’ති. ‘එවං භනෙත’ති. ඛො ආයස්මො ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඬෙක්ඛන සඤ්ඤායෙන කොට්ඨාමො තදවසරි. තත්ථසුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරති. තත්ථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි:

චතුස්සං භික්ඛවෙ අරියසච්චානං අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව කුමභාකඤ්ඤව. කතමෙසං චතුස්සං:

දුක්ඛස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව කුමභාකඤ්ඤව. දුක්ඛසමුදයස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව කුමභාකඤ්ඤව. දුක්ඛනිරෝධස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව කුමභාකඤ්ඤව. දුක්ඛනිරෝධභාමිනියා පටිපද්දය භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව කුමභාකඤ්ඤව.

තසිදං භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං දුක්ඛසමුදයො¹ අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධො² අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධභාමිනී පටිපද්ද අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. උච්ඡික්ඛා භවතණ්ඤා, චීණා භවනෙතති. නන්දිද්දති පුනඛභවො³ති.

ඉදමමොච භගවා. ඉදං චස්වා සුභතො අථාපරං එතදචොච සස්වා:

චතුස්සං අරියසච්චානං යථාභූතං අදස්සනා
සංසිතං⁴ දීඝමඤ්ඤානං තාසු තාසෙච්ච⁵ ඡාතිසු
තානි එතානි දිට්ඨානි භවනෙතති සමුභතා,
උච්ඡික්ඛා මුලං දුක්ඛස්ස නන්දිද්දති පුනඛභවො³ති.

35. තත්ථ පි සුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරතෙතො එතදෙච ඛුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපච්චො භොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපච්චා භොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතං සමමදෙච ආසවෙහි වීච්චවති, සෙයන්ථීදං: කාමාසවා භවාසවා අච්ඡාසවා”ති.⁵

1. දුක්ඛසමුදයං සිමු. මජ්ඣ. ජා. 1. 2. දුක්ඛනිරෝධං, සිමු මජ්ඣ. ජා. 1. 3. සංසරිතං සිමු. 4. තාසෙච්ච, ජා. 1. 5. කාමාසවා භවාසවා අච්ඡාසවා, ජා. 1.

ධම්මාදස ධම්මපරියායො

36. අප් ටො භගවා කොට්ඨාමෙ යථාභිරන්තං විහරිතා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි “ආයාමානන්ද යෙන නාදිකා තෙනුපසඛකම්පසාමා”ති ‘එවං භනෙත’ති ටො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙකායි. අප් ටො භගවා මහතා භික්ඛුසඛෙතන සද්ධිං යෙන නාදිකා තදවසරි. තත්‍රපි සුදං භගවා නාදිකෙ විහරති ගිඤ්ජකාවසරෙ. අප් ටො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්පිතා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනෙතා ටො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච:

සාළෙහා නාම භනෙත භික්ඛු නාදිකෙ කාලකතො.¹ තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? නන්ද නාම භනෙත භික්ඛුනී නාදිකෙ කාලකතා. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුදතෙතා නාම භනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුජාතා නාම භනෙත උපාසිකා නාදිකෙ කාලකතා. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කකුඛො² නාම භනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො, තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කාලිඛෙගා⁴ නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- නිකචො නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- කච්චසහො නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- කුචෙයා නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- සනකුචෙයා නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- හද්දෙ නාම භනෙත උපාසකො -පෙ- සුභද්දෙ නාම භනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො?ති.

37. සාළෙහා ආනන්ද භික්ඛු ආසවානං ටයා අනාසවං චෙතො-විච්චුතතිං පඤ්ඤවිච්චුතතිං දිට්ඨෙව ධම්මෙසයං අභි ඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහායි. නන්ද ආනන්ද භික්ඛුනී පඤ්චනතං ඔරමහාගියානං සඤ්ඤෙජ්ජනානං පරිකඛයා ඔපපාතිකා තස්ස පරිනිබ්බායිතී අනාවත්තිධම්මා තස්මා ලොකා. සුදතෙතා ආනන්ද උපාසකො තිණණං සඤ්ඤෙජ්ජනානං පරිකඛයා රාගදෙසමොහානං තනුඤ්ඤා සකදගාමී සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගතන්තා දුක්ඛසාන්තා කරිසසති. සුජාතා ආනන්ද උපාසිකා තිණණං සඤ්ඤෙජ්ජනානං පරිකඛයා සොතාපන්තා අවිනිපාතධම්මා නියතා සමෙබ්බාධිපරායණං.

1. නාතික, ම ජ සං.
 2. කාලකතො, ම ජ සං.
 3. කකුඛො, ම ජ සං.
 4. කාලිඛෙගා, ම ජ සං. කාරලිඛෙගා, ඤා.

කකුට්ඨො නාම ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනතං ඔරමිනාගියානං සඤ්ඤා-
ජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිනො තත් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො
තස්මා ලොකා. කාලිඤ්ඤා ආනන්ද උපාසකො -පෙ- නිකචො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- කට්ඨසභො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- තුට්ඨො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- සනතුට්ඨො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- හද්දො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- සුභද්දො ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනතං ඔරමිනාගියානං
සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිනො තත් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො
තස්මා ලොකා.

පරොපඤ්ඤාං ආනන්ද නාදීනෙ උපාසකා කාලකතා පඤ්චනතං
ඔරමිනාගියානං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිනො තත් පරිනිබ්බාසීනො
අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා.

සාධකා නවුති ආනන්ද නාදීනෙ උපාසකා කාලකතා තිණ්ණං
සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගද්වෙශොභානං තනුක්ඛා සකද්ගාමීනො
සන්දෙව ඉමං ලොකං ආගන්තවා දුක්ඛසත්තං කර්ඪසන්තී.

සාතිරොක්ඛානි ආනන්ද පඤ්ච සතානි නාදීනෙ උපාසකා කාලකතා
තිණ්ණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපනතා අච්චිපාතධම්මො ගියතො
සමේධාධිපරායණො.

38. අනච්ඡරියං චො පනෙතං ආනන්ද යං මනුසසගුතො කාලං
කරොයා, තස්මිඤ්ඤො කාලකතෙ තරාගතං උපසඬ්ඛමීච්චා එතමත්ථං
චුළ්ඡිසංථං, විභෙසා වෙසා ආනන්ද තරාගතස්ස. තස්මාතිභානන්ද ධම්මාදයං
නාම ධම්මපරියායං දෙසෙසාමී යෙන සමන්තාගතො අරියසාවකො ආකඬ්ඛි-
මානො අත්තනා'ව අත්තනාං ඛ්‍යාකරොයා: 'වීණනිරයොමිති වීණනිරච්ඡානං-
යොති වීණපෙතතිවිසයො වීණාපායදුග්ගතිච්චිපාතො, සොතාපනෙතා-
හමස්මි අච්චිපාතධම්මො නියතො සමේධාධිපරායණො'ති.

තත්ථො ච සො ආනන්ද ධම්මාදයො ධම්මපරියායො යෙන සමන්තා-
ගතො අරියසාවකො ආකඬ්ඛිමානො අත්තනා ච අත්තනාං ඛ්‍යාකරොයා:
වීණනිරයොමිති වීණනිරච්ඡානොයොති වීණපෙතතිවිසයො වීණාපායදුග්ගති
ච්චිපාතො, සොතාපනෙතා'හමස්මි අච්චිපාතධම්මො නියතො සමේධාධි-
පරායණො'ති :

ඉධානඤ්ඤා අරියසාවකො ඛුදධා අවච්චපසාදෙන සමනනාගතො හොති: “ඉතිපි සො හගවා අරහං සමාසමඛුද්ධො විජ්ජාවරණං මපනෙතො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදමසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසසානං ඛුද්ධො හගවා” ති.

ධම්මෙ අවච්චපසාදෙන සමනනාගතො හොති: “ඤ්ඤානො හගවතා ධම්මො සන්ධිවිසිකො අකාලිකො එතිපසසිකො ඔපනාධිකෝ පච්චිකං වෙදිතඛො විඤ්ඤාති” ති.

සඤ්ඤා අවච්චපසාදෙන සමනනාගතො හොති: “සුච්චිකො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, උජ්ජව්චකො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, ඤ්ඤාපච්චකො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, සාමීච්චකො හගවතො සාවකසඤ්ඤා. යදිං: චත්තාරි පුරිසයුගාති, අච්ච පුරිසපුගාලා. එස හගවතො සාවකසඤ්ඤා ආහුතෙය්‍යා, පාහුතෙය්‍යා, දකඛිණෙය්‍යා, අඤ්ඤාලිකරණෙය්‍යා, අනුත්තරං පුඤ්ඤාසංඛිතං ලොකසසා” ති.

අරියකතෙත්ති පිලෙති සමනනාගතො හොති අබ්‍රහ්මිකි අච්චදෙඤ්ඤා අසබ්බෙති අකමමාසෙති භුජිසෙත්ති විඤ්ඤාපසසෙත්ති අපරාමච්චෙති සමාධි-සංචිකාතිකෙති.

අයං ඛො සො ආනඤ්ඤා ධම්මාදසො ධම්මපරියායො යෙන සමනනා-ගතො අරියසාවකො ආකඛ්ඛිතො අත්තනාච අත්තනාං ඛ්‍යාකරෙය්‍යා ‘විජ්ජාවරණං’ මහි විජ්ජාවරණානෙය්‍යාති විජ්ජාපෙත්තිවිසයො විජ්ජාපායදගාති-ච්චිපාතො. සොතාපනෙතාහමඤ්ඤා අච්චිපාතධම්මො ගියතො සඤ්ඤාධි-පරායණො” ති.

39. තත්‍ර පි සුදං හගවා නාදීනක විහරතො ගිඤ්ඤාකාවසචෙ එතදෙච ඛුද්ධං හිතඛුතං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති පිලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා පිලපරිභාවිතො සමාධි මහථලො හොති මහාතිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහථලා හොති මහාතිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විත්තං සම්මදෙච ආසවෙති විච්චවති-සෙය්‍යාථිදං: කාමාසවා හවාසවා අච්ච්ජාසවා” ති.

1. ඛපතොසකො, චරහං

[අමබ්පාලිවනෙ සත්පට්ඨාන දෙසනා]

40. අථ ඛො භගවා නාදිකෙ යථාභිරතං විහරීතී ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙකසී: ‘ආයාමානන්ද, යෙන වෙසාලී තෙත්ථපසඤ්ඤාමිසසාමා’ති. ‘එවං භනෙත’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසී. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤාන සද්ධිං යෙන වෙසාලී තදවසරි. තත්ථ සුදං භගවා වෙසාලියං විහරති අමබ්පාලිවනෙ. තත්ථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකසී:

“සතො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමහාකං අනුසාසනී.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, විඤ්ඤා විඤ්ඤානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො භොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්ඛනෙත පටික්ඛනෙත සමපජානකාරී භොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී භොති. සමමිඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී භොති. සඤ්ඤාච්ඡෙදනවිචාරධාරණෙ සමපජානකාරී භොති. අසිතෙ පිතෙ ඛායිතෙ සායිතෙ සමපජානකාරී භොති. උච්චාරපසංචකම්මෙ සමපජානකාරී භොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිතෙත සුඤ්ඤෙත ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී භොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො භොති.

සතො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමහාකං අනුසාසනී”ති.

[අමබපාලී ආරාමපටිගගහනා]

41. අසෙසාසි ඛො අමබපාලී ගණිකා ‘හගවා කිර වෙසාලිං අනුපපතො වෙසාලියං චිහරති මග්ගං අමබවනෝ’ ති. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා හඤ්ඤි හඤ්ඤානි යානානි යොජාපෙසා, හඤ්ඤං යානං අභිරුහිසා, හඤ්ඤභි හඤ්ඤභි යානෙහි වෙසාලියා නියාසාසි. යෙන සකො ආරාමො තෙන පායාසී. යාවතිකා යානසස භූමි යානෙන ගහනො යානා පවොරොහිසවා පනතිකා’ව යෙන හගවා තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීසා හගවනං අභිවාදෙසා එකමනං නියිදී. එකමනං නියිතං ඛො අමබපාලිං ගණිකං හගවා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසසඨි සමාදපෙසි සමුකොතපසි සමපහංසෙසි. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා හගවතා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසසඨි සමාදපිතා සමුකොතපිතා සමපහංසිතා හගවනං එතදවොච: ‘අධිවාසෙතු මෙ හතෙන හගවා ස්වාතනාය හතං සඤ්ඤං භික්ඛුසඛෙසනා’ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්ඤිභාවෙන. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා හගවතො අධිවාසනං විදිසා උච්ඡායාසනා හගවනං අභිවාදෙසා පදකම්ඤං කසා පකකාමී.

42. අසෙසාසු ඛො වෙසාලිකා ලිච්චී ‘හගවා කිර වෙසාලිං අනුපපතො වෙසාලියං චිහරති අමබපාලිවනෝ’ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී හඤ්ඤානි හඤ්ඤානි යානානි යොජාපෙසා, හඤ්ඤං හඤ්ඤං යානං අභිරුහිසා, හඤ්ඤභි හඤ්ඤභි යානෙහි වෙසාලියා නියංසු.¹ තත්ථ එකවෙච ලිච්චී නීලා භොහති නීලවණණා නීලවසා නීලාලඛකාරා, එකවෙච ලිච්චී පිතා භොහති පීතවණණා පීතවසා පීතාලඛකාරා, එකවෙච ලිච්චී ලොහිතා² භොහති ලොහිතවණණා ලොහිතවසා ලොහිතාලඛකාරා, එකවෙච ලිච්චී ඔදතා භොහති ඔදතවණණා ඔදතවසා ඔදතාලඛකාරා.

43. අථ ඛො අමබපාලී ගණිකා දහරානං දහරානං ලිච්චීනං අකෙඛන අකඛං වකෙකන වකකං යුගෙන යුගං පතිවචෙට්ඨි.³ අථ ඛො තෙ ලිච්චී අමබපාලිං ගණිකං එතදවොචු: ‘කිඤ්ඤේ, අමබපාලි, දහරානං දහරානං ලිච්චීනං අකෙඛන අකඛං වකෙකන වකකං යුගෙන යුගං පතිවචෙට්ඨි?’ ති. ‘තථා හි පන මෙ අය්‍යපුත්තා, හගවා නිමසනීතො ස්වාතනාය හතං සඤ්ඤං භික්ඛුසඛෙසනා’ති. ‘දෙහි ජෙ, අමබපාලි, එතං හතං සතසහසෙසනා’ති. ‘සචො’පි මෙ අය්‍යපුත්තා වෙසාලිං සාභාරං දසසථ, එචමහං තං හතං⁴ න දසසාමී’ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී අභිගුලිං⁵ පොඨෙසුං ‘ඒතමහා වත භො අමබකාය,⁶ ඒතමහා’ වත භො අමබකායා’ති.

1. නියාසි-සු - PTS. නියං-සු. මඡගං, සා. 2. ලොහිතකා - PTS.
 3. පතිවචෙට්ඨි, මඡගං - PTS, සා. 4. වසිමි මහතං - සා.
 5. අභිගුලි සිඬු. PTS 6. අමබපාලිනං - සා. 7. වඤ්ඤිතො - PTS

44. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යෙන අඛ්ඛපාලිවනං තෙන පාඨංසු. අදද්දසා ඛො භගවා තෙ ලිච්චී දුරතො'ව ආභව්ණෙන. දීඝවා භික්ඛු ආමනෙකඨි: 'යෙසං භික්ඛවෙ භික්ඛුනාං දෙවා තාවතිංසා අද්දිට්ඨා,' ඔලොකෙච භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, අවලොකෙච¹ භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, උපසංභරච භික්ඛවෙ ලිච්චීපරිසං තාවතිංසද්දිපනනී².

45. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යාවතිකා යානසස භූමී යානෙන ගහණා යානා පච්චොරොභිකා, පකතිකා'ව යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමීන්දා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං ගිසීදීංසු. එකමන්තං ගිසිකෙන ඛො ඉත ලිච්චී භගවා ධම්මියා කථාය සන්දසෙකඨි සමාදපෙසි සමුනෙතපෙසි සමපභංසෙසි. අථ ඛො තෙ ලිච්චී භගවතා ධම්මියා කථාය සන්දසිතා සමාදපිතා සමුනෙතථිතා සමපභංසිතා භගවන්තං එතදවොද්ධා: 'අධිවාසෙතු නො භගවා ස්වාතනාය භක්ඛං සද්ධං භික්ඛුසමෙඝනා'ති. අථ ඛො භගවා තෙ ලිච්චී එතදවොච. 'අධිවුක්ඛං ඛො මෙ ලිච්චී ස්වාතනාය අඛ්ඛපාලියා ගණිකාය' භක්ඛනන්. අථ ඛො තෙ ලිච්චී අධිගුලීං පොයෙසු: 'ථිතමනා වත හො අඛ්ඛකාය. ථිතමනා වත හො අඛ්ඛකායා ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී භගවතො භාසිතං අභිනාදිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා පකකමිංසු.

46. අථ ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා තසසා රතනියා අවචයෙන සකෙ ආරාමෙ පණිතං බාදනියං භොජනියං පටියාදපෙත්වා භගවතො කාලං ආරොචාපෙසි: 'කාලො භනෙන, නිට්ඨිතං භක්ඛනනී'. අථ ඛො භගවා පුඛ්ඛණකසමයං ගිවාසෙත්වා පකතචීවරමාදය සද්ධං භික්ඛුසමෙඝන යෙන අඛ්ඛපාලියා ගණිකාය ගිවෙසනං තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමීන්දා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදී. අථ ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඛ්ඛං පණිතෙන බාදනියෙන භොජනියෙන සභත්වා සත්තපෙසි සමපචාරෙසි. අථ ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා භගවන්තං භුක්තාවිං ඔනීතපක්ඛපාණිං අඤ්ඤාතරං නිචං ආසනං ගහොත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං ගිසිතනා ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා භගවන්තං එතදවොච: "ඉමාභං භනෙන, ආරාමං බුද්ධපමුඛස භික්ඛුසඛ්ඛසස දමමී"ති. පටිග්ගහෙසි භගවා ආරාමං. අථ ඛො භගවා අඛ්ඛපාලීං ගණිකං ධම්මියා කථාය සන්දසෙකත්වා සමාදපෙත්වා සමුනෙතපෙත්වා සමපභංසෙත්වා උට්ඨායාසනා පකකමි.

47. තත්ථ පි සුදං භගවා වෙසාලියං විහරන්තො අඛ්ඛපාලිවනෙ එතදෙච බහුලං භික්ඛුනාං ධම්මං කථං කරොති: 'ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහථලො භොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහථලා භොති මහානිසංසා පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතනං සමමදෙච ආසවෙති විමුච්චති- සෙසාපීදං: කාමාසවා භවාසවා අච්ඡාසවා'ති.

1. අද්දිට්ඨා-කත්ථි. 2. අපලොකෙච-සිඬු 3. තාවතිංසා සද්දි-සිඬු තාවතිංසපරිසං-ෆ්ෆ 4. අඛ්ඛපාලීගණිකාය-සිඬු-ෆ්ෆ.

[බෙලුවගාමෙ ජීවිතසංඛාර-අධිට්ඨානං]

48. අථ ඛො භගවා අඛෙපාලිවනෙ යථාභිරතනං විහරිතො ආයසමනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ආයාමානන්ද, යෙන බෙලුවගාමකො¹ තෙනුපසඛක-මිසසාමා ති. ‘එවං භනෙත ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්ච-සෙසායි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඛෙතන සද්ධිං යෙන බෙලුව-ගාමකො තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා බෙලුවගාමකෙ විහරති. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: ‘එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ සමනනා වෙසාලිං යථාමිතනං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වසං උපෙථ.’² අහං පන ඉධෙව බෙලුවගාමකෙ වසං උපගච්ඡාමි³. ‘එවං භනෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිසසුතො සමනනා වෙසාලිං යථාමිතනං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වසං උපගච්ඡංසු.⁴ භගවා පන තස්ථෙව බෙලුවගාමකෙ වසං උපගඤ්ඡි.⁵

49. අථ ඛො භගවතො වසසුපගතසස ඛරො ආබාධො උපපජ්ජි. බාළභා⁶ වෙදනා වතනතති මාරණනතිකා. තා සුදං⁷ භගවා සතො සමපජාතො අධිවාසෙති⁸ අවිහඤ්ඤමානො. අථ ඛො භගවතො එතදභොයි: ‘න ඛො මෙතං පතිරූපං යො’හං⁹ අනාමනෙතතො උපට්ඨාකෙ අනපලොකෙතො භික්ඛුසඛිතං පරිනිබ්බායෙය්‍යං. යනතුනාහං ඉමං ආබාධං විරියෙන¹⁰ පටිපජනාමෙතො ජීවිතසංඛාරං අධිට්ඨාය විහරෙය්‍යා’නති. අථ ඛො භගවා තං ආබාධං විරියෙන පටිපජනාමෙතො ජීවිතසංඛාරං අධිට්ඨාය විහායි. අථ ඛො භගවතො සො ආබාධො පටිපජසමති. අථ ඛො භගවා ගිලානා වුට්ඨිතො අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා විහාරා නික්ඛමම විහාර-පච්ඡායායං¹¹ පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි.

50. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උප සඛකමිතො භගවතනං අභිවාදෙතො එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීනෙනා ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතනං එතදවොච: ‘දිට්ඨො’¹² මෙ භනෙත භගවතො එසු. දිට්ඨං මෙ භනෙත භගවතො ඛමනියං. අපි ච මෙ භනෙත මධුරකජාතො විය කායො. දීයා’පි මෙ න පසඛායනති, ධමො’පි මං නසට්ඨනති භගවතො ගෙලඤ්ඤාන. අපි ච මෙ භනෙත අභොයි කාචි දෙව අස්සාසමනතා ‘න තාව භගවා පරිනිබ්බායිසසති න යාව භගවා භික්ඛුසඛිතං ආරභත කිඤ්චිදෙව උද්භරති’¹³ ති.

1. පරිවෙසනා, PTS 2. වෙථවගාමකො-මජ්ඣ, 3. උපගච්ඡ-සායා
 4. උපගඤ්ඡ-PTS 5. උපගච්ඡ-මජ්ඣ 6. පබාළභා-කස්ථි
 7. තත්‍ර සුදං-මජ්ඣ 8. අධිවාසෙති-මජ්ඣ 9. යවාහ-මජ්ඣ
 10. විරියෙන-මජ්ඣ 11. විහාරපච්ඡයායං-සායා
 12. දිට්ඨා-කස්ථි

51. කිමපනානඤ්ඤ භික්ඛුසංඛෙසා මයි පච්චාසිංසති:¹ දෙසිතො ආනඤ්ඤ, මයා ධම්මො ආනන්තරං අබාහිරං කර්ථවා. නන්තොඤ්ඤ², තථාගතස්ස ධම්මෙසු ආචරියමුච්චි. යස්ස නුත ආනඤ්ඤ ඵචමස්ස: 'අහං භික්ඛුසංඛං පරිහරිස්සාමි'ති වා, මමුද්දෙසිතො භික්ඛුසංඛෙසා'ති වා, සො නුත ආනඤ්ඤ, භික්ඛුසංඛං ආරඛ්ඨ කිඤ්චිදෙච උද්භරෙය්‍ය. තථාගතස්ස ඛො ආනඤ්ඤ න ඵචං හොති: 'අහං භික්ඛුසංඛං පරිහරිස්සාමි'ති වා මමුද්දෙසිතො භික්ඛුසංඛෙසා'ති වා. ස කිං³ ආනඤ්ඤ තථාගතො භික්ඛුසංඛං ආරඛ්ඨ කිඤ්චිදෙච උද්භරිස්සති?

52. අහං ඛො පනානඤ්ඤ, එතරහි ජිණ්ණො වුද්දො මහලොකො අද්ධගතො වයො අනුප්පනො. ආසිතිකො මෙ වයො වතතති. සෙය්‍යථාපි ආනඤ්ඤ, ජජ්ජරසකචං වෙකම්මිස්සකෙන⁴ යාපෙති, ඵචමෙච ඛො ආනඤ්ඤ වෙකම්මිස්සකෙන මඤ්ඤ තථාගතස්ස කායො යාපෙති. යස්මිං ආනඤ්ඤ, සමයෙ තථාගතො සබ්බනිවිහතානං අමනසිකාරා එකච්චානං වෙදනානං තිරොධා අතිමිහතං වෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ච විහරති, එඤ්ඤරො⁵ ආනඤ්ඤ, තස්මිං සමයෙ තථාගතස්ස කායො හොති. තස්මිනිභානඤ්ඤ, අතඤ්ඤපා විහරථ අතඤ්ඤසරණා අනඤ්ඤසරණා, ධම්මදීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤසරණා.

53. කථංඤ්ඤ ආනඤ්ඤ, භික්ඛු අතඤ්ඤපො විහරති අතඤ්ඤසරණො, අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො: ඉධානඤ්ඤ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වෙදනාසු -ප- විතො -ප- ධම්මෙසු ධම්මානුපසසි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

54. ඵචං ඛො ආනඤ්ඤ, භික්ඛු අතඤ්ඤපො විහරති අතඤ්ඤසරණො, අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. යෙ හි කෙච්චි ආනඤ්ඤ, එතරහි වා මමං වා අච්චයෙන අතඤ්ඤපා විහරිස්සන්ති අතඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො, තමංගෙය මෙ තෙ ආනඤ්ඤ, භික්ඛු හවිස්සන්ති යෙ කෙච්චි සික්ඛාකාමා'ති.

දුතියභාණවාරං.

1. පච්චාසිසති, මජ්ඣං 2. න නන්තොඤ්ඤ, PTS 3. කිං, PTS.
 4. වෙධම්මානුපනත, සිච්චු; නා: වෙධම්මසකෙත, කත්චි. වෙචම්මසකෙත, ස්‍යා වෙසම්මසකෙත, PTS වෙචම්මසකෙත, දී අ; මජ්ඣං
 5. එඤ්ඤරො, PTS

[වාපාලවෙකියෙ ආයුසඛිඛාරොසසජනං]

55. අඵ ඛො භගවා සුඛිඛතභසමයං හිවාසෙඤ්ඤා පඤ්ඤාචරමාදය වෙසාලීං පිණ්ඩාය පාවිසී. වෙසාලීයං පිණ්ඩාය චරිතො පචජාභඤ්ඤා පිණ්ඩපාතපටිකකතො ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙඤ්ඤා: “ගණ්ඨාභි ආනන්ද නිසීදනං, යෙන වාපාලං වෙකියං¹ තෙත්තපසඛිකමිඤ්ඤාම දිවාච්ඡාරායා” ති. එවං භනෙත්ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසුඤ්ඤා නිසීදනං ආදය භගවතං. පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුඛන්ති. අඵ ඛො භගවා යෙන වාපාලං වෙකියං තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිඤ්ඤා පඤ්ඤාකො ආසනෙ නිසීදී. ආයසමා පි ඛො ආනන්දෙ භගවතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං නිසීදී. එකමනං නිසිත්තං ඛො ආයසමනං ආනන්දං භගවා එතදවොච:

56. “රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං උදෙනං වෙකියං, රමණීයං ගොතමකං වෙකියං, රමණීයං සඤ්ඤාමං² වෙකියං, රමණීයං බහුසුඤ්ඤා වෙකියං, රමණීයං සාරන්දං වෙකියං³ රමණීයං වාපාලං වෙකියං. යඤ්ඤා කඤ්ඤා ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා චජ්ඣිකතා අනුච්ඡිතා පරිච්ඡිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිඛමානො කපපං වා තිට්ඨෙය්‍ය කපපාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො පන ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා චජ්ඣිකතා අනුච්ඡිතා පරිච්ඡිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිඛමානො ආනන්ද තථාගතො කපපං වා තිට්ඨෙය්‍ය කපපාවසෙසං වා” ති.

57. එවං ඛො⁴ ආයසමා ආනන්දෙ භගවතා ඔළාරිකෙ නිමිඤ්ඤා කඤ්ඤාරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඤ්ඤාරමානෙ නාසකඤ්ඤා පටිච්ඡිකිත්තුං. න භගවතං යාචී “තිට්ඨතු භනෙත් භගවා කපපං, තිට්ඨතු සුගතො කපපං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අන්ධාය භිතාය සුඛාය දෙවමත්තසානන්ති” යථා තං මාරොන පරිසුට්ඨිතවිඤ්ඤා.

58. දුතියමිපි ඛො භගවා -පෙ- තතියමිපි ඛො භගවා ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙඤ්ඤා: “රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං උදෙනං වෙකියං, රමණීයං ගොතමකං වෙකියං, රමණීයං සඤ්ඤාමං වෙකියං, රමණීයං බහුසුඤ්ඤා වෙකියං, රමණීයං සාරන්දං වෙකියං, රමණීයං වාපාලං වෙකියං.-

1. වාපාලවෙකියං. පිච්ච පාචලං වෙකියං, ඤා
2. සඤ්ඤාමං වෙකියං. ඤා
3. ආනන්දවෙකියං පිච්ච.
4. එවං. ස

යසා කසාවී ආනන්ද චත්තාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතං යානීකතා වච්චිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකඛ්ඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තථාගතසා ඛො ආනන්ද චත්තාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වච්චිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. සො ආකඛ්ඛමානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා''ති.

59. එවමපි ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතා ඔළාරිකෙ නිමිකෙ කඨිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානෙ නාසකඛි පච්චිජ්ඣිතුං. න භගවතං යාචී ''තිට්ඨතු භනෙත භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනභීතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අද්ඨාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති'' යථා තං මාරොන පරිසුට්ඨිතවිකෙතා.

60. අථ ඛො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතඨි: ''ගච්ඡ ත්වං ආනන්ද, යසාද්දති කාලං මඤ්ඤඨි''ති. 'එවං භනෙන්ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසසුඤ්ඤා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කඤ්ඤා අවිදුරෙ අඤ්ඤාතරසමි රුකඛමුලෙ නිසිදි. අථ ඛො මාරො පාපිමා අවිරපකකනෙත ආයසමනෙත ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා එකමන්තං අද්ධවාසි. එකමන්තං ඨීතො ඛො මාරො පාපිමා භගවතං එතදවොච:

61. ''පරිනිබ්බාතු'ද්දති භනෙත භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො පරිනිබ්බානකාලො'ද්දති භනෙත භගවතො. ''භාසිතා ඛො පනෙසා භනෙත භගවතා වාචා: 'න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාධිසසාමි යාව මෙ භිකඤ්ඤි නා සාවකා භවිසන්තති වියන්තා විනීතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමීච්චිපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්වා ආචිකඛිසන්ති දෙසෙසන්ති පඤ්ඤපෙසන්ති පට්ඨපෙසන්ති විචිරිසන්ති විභජිසන්ති උත්තානීකරිසන්ති, උප්පන්නං පරප්පවාදං සභධම්මෙන සුනිග්ගභීතං නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසන්ති ති. එතරහි ඛො පන භනෙත භිකඤ්ඤි භගවතො සාවකං වියන්තා විනීතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමීච්චිපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනො සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්වා ආචිකඛිසන්ති දෙසෙසන්ති පඤ්ඤපෙසන්ති පට්ඨපෙසන්ති විචිරිසන්ති විභජනති උත්තානීකරොහන්ති, උප්පන්නං පරප්පවාදං සභධම්මෙන සුනිග්ගභීතං නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසන්ති. පරිනිබ්බාතු'ද්දති භනෙත භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො' ද්දති භනෙත භගවතො.''

62. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙන හගචතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවිකා හවිසානනී වියනතා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසානනී දෙසෙසානනී පඤ්ඤ පෙසානනී පට්ඨපෙසානනී විචරිසානනී විහජ්ජසානනී උත්තානී කරිසානනී, උප්පනතං පරපචාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානනී’ති. එතරභි ඛො පන හනෙන භික්ඛුනියො හගචතො සාවිකා වියනතා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිතනී දෙසෙසානනී පඤ්ඤපෙසානනී පට්ඨපෙසානනී විචරනනී විහජ්ජනනී උත්තානීකරොහනී, උප්පනතං පරපචාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානනී. පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙන හගචා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්ග්ගි හනෙන හගචතො’’

63. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙන හගචතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසානනී වියනතා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසානනී දෙසෙසානනී පඤ්ඤපෙසානනී පට්ඨපෙසානනී විචරිසානනී විහජ්ජසානනී උත්තානී කරිසානනී, උප්පනතං පරපචාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානනී’ති. එතරභි ඛො පන හනෙන උපාසකා හගචතො සාවකා වියනතා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිතනී දෙසෙසානනී පඤ්ඤපෙසානනී පට්ඨපෙසානනී විචරනනී විහජ්ජනනී උත්තානී කඉරානනී, උප්පනතං පරපචාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානනී. පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙන හගචා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්ග්ගි හනෙන හගචතො.’’-

64. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙන හගචතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසානනී වියනතා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසානනී දෙසෙසානනී පඤ්ඤපෙසානනී පට්ඨපෙසානනී විචරිසානනී විහජ්ජසානනී උත්තානීකරිසානනී, උප්පනතං පරපචාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානනී’ති.-

එතරභි ඛො පන හතෙන උපාසිකා හගවතො සාවිකා වියත්තා විනීතා විසාරදු ඛුසසුත්තා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපත්තා අනුධම්ම-
චාරිනියො, සකං ආචරියකං උක්ඛභෙඤා ආවිතඛන්ති දෙසෙනති පඤ්ඤ-
පෙනති පටඨපෙනති විචරන්ති විහජන්ති උක්ඛානිකරොන්ති, උපනතං
පරපචාදං සහධම්මෙත සුනික්ඛන්තං ගිග්ඛභෙඤා සප්පාචිභාරියං ධම්මං
දෙසෙනති පරිනිබ්බාතු'දනි හතෙන හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො.
පරිනිබ්බානකාලො'දනි හතෙන හගවතො.'

65. භාසිතා ඛො පනෙසා හතෙන හගවතා වාචා: 'න තාවාහං
පාපිම පරිනිබ්බාසිසසාමී යාව මෙ ඉදං බ්‍රහම්චරියං න ඉදං වෙච
හවිසන්ති ඒතඤ්ච විඤාරිකං' ඛාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං, යාව දෙවමනුසෙසභි
සුප්පකාසිතන්ති', එතරභි ඛො පන හතෙන හගවතො බ්‍රහම්චරියං
ඉදංඤ්ච ඒතඤ්ච විඤාරිකං ඛාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසභි
සුප්පකාසිතං. පරිනිබ්බාතු'දනි හතෙන හගව. පරිනිබ්බාතු සුගතො.
පරිනිබ්බානකාලො'දනි හතෙන හගවතො''ති.

66. එචං වුක්ඛෙත හගවා මාරං පාපිමන්තං එතදචොච: අපොසසුක්ඛෙක
ඤං පාපිම හොභි. න වීරං තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිසන්ති. ඉතෙ,
තිණ්ණො මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බාසිසන්ති''ති.

67. අථ ඛො හගවා වාපාලෙ වෙතියෙ සතො සමපජානො ආයු-
සඛිධාරං ඔක්ඛපී. ඔක්ඛවෙසී ච හගවතා ආයුසඛිධාරෙ මහාභූමිවාලො
අහොසි භිංසනකො සලොමභංසො. දෙවදුක්ඛියො ච එලිංසු. අථ ඛො
හගවා එතමඤං විදිඤා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

තුලමතුලඤ්ච සමභවං
හවසඛිධාරමවසසී මුනි,
අජ්ඣන්තරතො සමාහිතො
අභිඤ්ඤි කචචමිචත්තසමභවන්ති.

[භූමිවාලස්ස අධය හෙතු]

68. අථ ඛො ආයසමතො ආනන්දස්ස එතදභොසි: අච්ඡරියං වත
හො, අබ්භුතං වත හො. මහා වතායං භූමිවාලො, සුමහා වතායං භූමිවාලො,
භිංසනකො සලොමභංසො. දෙවදුක්ඛියො ච එලිංසු. කො නු ඛො හෙතු
කො පච්චයො මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවායා ති. අථ ඛො ආයසමො
ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා
එකමන්තං නිසීදි එකමන්තං නිසීනෙඤා ඛො ආයසමො ආනන්දෙ හගවන්තං
එතදචොච: අච්ඡරියං හතෙන, අබ්භුතං හතෙන. මහා වතායං හතෙන
භූමිවාලො, සුමහා වතායං හතෙන භූමිවාලො භිංසනකො සලොමභංසො.
දෙවදුක්ඛියො ච එලිංසු. කො නු ඛො හතෙන හෙතු කො පච්චයො
මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවායා?' ති.

1. විඤාරිතං, සිචු 2. ලොමභංසො, මජ්ජං 3. දෙවදුභියො, සිචු

69. අට්ඨ ඛො ඉමෙ ආනන්ද හෙතු අට්ඨ පච්චයා මහතො භූමි-
වාලසස පාතුභාවාය. කතමෙ අට්ඨ?

අයං ආනන්ද මහාපට්ඨී උදකෙ පන්චසීතා. උදකං වාතෙ පතිච්ඤිතං.
වාතො ආකාසචෙධා හොති. හොති ඛො සො ආනන්ද සමයො යං
මහාවාතා වායනති, මහාවාතා වායනතා උදකං කමෙපනති, උදකං
කමෙපිතං පට්ඨිං කමෙපති. අයං පට්ඨමො හෙතු පට්ඨමො පච්චයො මහතො
භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (1)

පුනච්ච පරං ආනන්ද සමජෙනා වා හොති ඩ්‍රාග්ගමජෙනා වා ඉඤ්චිමා වෙතො-
වසීප්පකෙතො, දෙවො වා මහිඤ්චිකො මහානුභාවො, තසස පඤ්ඤා පට්ඨි-
සඤ්ඤා භාවිතා හොති, අප්පමාණං ආපොසඤ්ඤා. සො දුමං පට්ඨිං
කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති. අයං දුතියො හෙතු
දුතියො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (2)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද ඛොධිසකෙතො තුසිතා කායා චරීතී සතො
සමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, තද්දයං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති
සමපකමෙපති සමපවෙධති. අයං තතියො හෙතු තතියො පච්චයො මහතො
භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (3)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද ඛොධිසකෙතො සතො සමපජානො මාතුකුච්ඡිසම්ම-
තිකමති, තද්දයං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති.
අයං චතුස්සො හෙතු චතුස්සො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (4)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද තරාගතො අනුඤ්ඤා සමමාසමෙධාධි-
අභිසම්බුජ්ඣති, තද්දයං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති.
අයං පඤ්චමො හෙතු පඤ්චමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (5)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද තරාගතො අනුඤ්ඤා ධම්මචකකං පවිඤ්ඤති,
තද්දයං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති. අයං ජට්ඨො
හෙතු ජට්ඨො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (6)

පුනච්ච පරං ආනන්ද යද තරාගතො සතො සමපජානො ආයුසඤ්ඤා-
ඔසසජති, තද්දයං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති.
අයං සත්තමො හෙතු සත්තමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (7)

1. මහාපරි මජ්ඣ.

පුනඵපරං ආනන්ද යද් නථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, තද්ද'යං පඨවී කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පච්චෙධති. අයං අට්ඨමො හෙතු අට්ඨමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසක පාතුභාවාය. (8)

ඉමෙ චො ආනන්ද අට්ඨ හෙතු අට්ඨ පච්චයා මහතො භූමිවාලසක පාතුභාවායා ති.

[අට්ඨපරිසා]

70. අට්ඨ චො ඉමා ආනන්ද පරිසා. කතමා අට්ඨ? චක්ඛියපරිසා බ්‍රාහ්මණපරිසා ගහපතිපරිසා සමණපරිසා වාතුමමභාරාජිකපරිසා තාවතිංසපරිසා මාරපරිසා බ්‍රහ්මපරිසා.

අභිජානාමී චො පනාභං ආනන්ද අනෙකසතං චක්ඛියපරිසං උපසඛිකමීතා¹. තත්‍රාපි මයා සන්තිසිත්තපුබ්බකෙඤ්ච සලලපිතපුබ්බකෙඤ්ච සාකච්ඡා ච සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ථ යාදිසකො තෙසං චණ්ණො භොති, තාදිසකො මඤ්ඤං චණ්ණො භොති. යාදිසකො තෙසං සරො භොති, තාදිසකො මඤ්ඤං සරො භොති. ධම්මියා ව² කථාය සන්දසෙසමී. සමාදාපෙමී සමුකෙතෙජ්ජමී සමපභංසෙමී. භාසමානකෙඤ්ච මං න ජානන්ති 'කො ඤු චො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති. ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදාපෙතො සමුකෙතෙජ්ජතො සමපභංසෙතො අත්තරධායාමී. අත්තරභිතකෙඤ්ච මං න ජානන්ති 'කො ඤු චො අයං අත්තරභිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති.

අභිජානාමී චො පනාභං ආනන්ද අනෙකසතං බ්‍රාහ්මණපරිසං -පෙ- ගහපතිපරිසං -පෙ- සමණපරිසං -පෙ- වාතුමමභාරාජිකපරිසං -පෙ- තාවතිංසපරිසං -පෙ- මාරපරිසං -පෙ- බ්‍රහ්මපරිසං උපසඛිකමීතා. තත්‍රාපි මයා සන්තිසිත්තපුබ්බකෙඤ්ච සලලපිතපුබ්බකෙඤ්ච සාකච්ඡා ච සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ථ යාදිසකො තෙසං චණ්ණො භොති, තාදිසකො මඤ්ඤං චණ්ණො භොති. යාදිසකො තෙසං සරො භොති තාදිසකො මඤ්ඤං සරො භොති. ධම්මියා ච කථාය සන්දසෙසමී සමාදාපෙමී සමුකෙතෙජ්ජමී සමපභංසෙමී. භාසමානකෙඤ්ච මං න ජානන්ති 'කො ඤු චො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදාපෙතො සමුකෙතෙජ්ජතො සමපභංසෙතො අත්තරධායාමී. අත්තරභිතකෙඤ්ච මං න ජානන්ති 'කො ඤු චො අයං අත්තරභිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති.

ඉමා චො ආනන්ද අට්ඨ පරිසා.

1. උපසඛිකමීතා, භාෂා ෮෩. 2. ධම්මියා, මජ්ඣ.

[අට්ඨකභිභාසකතානි]

71. අට්ඨ කො ඉමානි ආනන්ද අභිභාසකතානි. කතමානි අට්ඨ?

අජඛිකං රූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති පටිකතානි සුවණ්ණදුට්ඨණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති එවංසඤ්ඤි හොති. ඉදං පට්ඨං අභිභාසකතං. (1)

අජඛිකං රූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති අපමාණානි සුවණ්ණදුට්ඨණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති එවංසඤ්ඤි හොති. ඉදං දුතියං අභිභාසකතං. (2)

අජඛිකං අරූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති පටිකතානි සුවණ්ණදුට්ඨණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති එවංසඤ්ඤි හොති. ඉදං තතියං අභිභාසකතං. (3)

අජඛිකං අරූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති අපමාණානි සුවණ්ණදුට්ඨණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති එවංසඤ්ඤි හොති, ඉදං චතුස්ථං අභිභාසකතං. (4)

අජඛිකං අරූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදසනානි නිලතිභාසානි. සෙය්‍යරාපි නාම උමමා-සුඵලං¹ නිලං නිලවණ්ණං නිලනිදසනං නිලතිභාසං, සෙය්‍යරාපි චා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගච්චට්ඨං නිලං නිලවණ්ණං නිලනිදසනං නිලතිභාසං, එවමෙව අජඛිකං අරූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදසනානි නිලතිභාසානි. තානි අභිභුයා ජානාමි පසාමි'ති එවංසඤ්ඤි හොති. ඉදං පඤ්චමං අභිභාසකතං. (5)

අජඛිකං අරූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති පිතානි පිතවණ්ණානි පිතනිදසනානි පිතතිභාසානි. සෙය්‍යරාපි නාම කණ්ණිකාරසුඵලං පිතං පිතවණ්ණං පිතනිදසනං පිතතිභාසං, සෙය්‍යරාපි චා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගච්චට්ඨං පිතං පිතවණ්ණං පිතනිදසනං පිතතිභාසං, එවමෙව අජඛිකං අරූපසඤ්ඤි එකො ඛේඛා රූපානි පසති පිතානි පිතවණ්ණානි පිතනිදසනානි පිතතිභාසානි. තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති එවංසඤ්ඤි හොති. ඉදං ජට්ඨං අභිභාසකතං. (6)

1. උමාසුඵලං මජ්ඣ.

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්බිඤ්ඤා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතකානිදසසනානි ලොභිතකනිභාසානි. සෙයාරොපි නාම බ්බුච්චකපුපථං. ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
නිදසසනං ලොභිතකනිභාසං, සෙයාරොපි වා පන නං වත්ථං. බාරාණ-
සෙයාකං උභතොභාගච්චමට්ඨං ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
නිදසසනං ලොභිතකනිභාසං, ඵවමෙව අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්බිඤ්ඤා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතක-
නිදසසනානි ලොභිතකනිභාසානි. තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති ඵවං සඤ්ඤාදී භොති ඉදං සත්තමං අභිභායතනං. (7)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්බිඤ්ඤා රූපානි පසසති ඔදුතානි ඔදුතවණණානි ඔදුතනිදසසනානි ඔදුතනිභාසානි. සෙයාරොපි නාම ඔසධි තාථකා ඔදුතවණණං ඔදුතනිදසසනං ඔදුතනිභාසං සෙයාරොපි වා පන තං වත්ථං. බාරාණසෙයාකං උභතොභාගච්චමට්ඨං. ඔදුතං ඔදුතවණණං ඔදුතනිදසසනං ඔදුතනිභාසං, ඵවමෙව අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො බ්බිඤ්ඤා රූපානි පසසති ඔදුතානි ඔදුතවණණානි ඔදුතනිදසසනානි ඔදුතනිභාසානි. තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති ඵවං සඤ්ඤාදී භොති. ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

ඉමානි ටො අට්ඨ ආනඤ්ඤා අභිභායතනානි.

(අට්ඨ විමොක්ඛො)

72. අට්ඨ ටො ඉමෙ ආනඤ්ඤා විමොක්ඛො. කතමෙ අට්ඨ?

රූපි රූපානි පසසති. අයං පට්ඨමො විමොක්ඛො (1)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී බ්බිඤ්ඤා රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො. (2)

සුභතෙතව අධිචුක්ඛො භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො. (3)

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පට්ඨසඤ්ඤානං අත්ථභගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසා-
නඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුසො විමොක්ඛො. (4)

සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්ඛමම ‘අනන්තං විඤ්ඤා-
ණනතී’ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්චමො විමොක්ඛො. (5)

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම 'නපි කිඤ්චි'ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොකෙධා. (6)

සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමො විමොකෙධා. (7)

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාචෙදයිතනිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අවඨිමො විමොකෙධා. (8)

ඉමෙ ඛො ආනන්ද අවඨි විමොකධා.

[මාරායාවතා]

73. එකමීදහං ආනන්ද සමයං උරුදෙලායං විහරාමී නජ්ජා තොරඤ්ජරාය තීරෙ අජ්ජාලනිශ්‍රොධමුලෙ පඨමාභිසමඛුද්ධො. අප ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛිකමී. උපසඤ්ඤාමිඤ්චා එකමහං අවඨාසි. එකමහං ධීතො ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා මං එතදචොච: පරිනිබ්බාතු'දනි භතො භගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'දනි භතො භගවතො'ති.

එවං වුක්ඛො'හං ආනන්ද මාරං පාපිමහං. එතදචොච: "න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී යාව මෙ භික්ඛු න සාවකා භවිසසනති වියහො විනිතා විසාරද ඛුසුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨනා සාමීච්චට්ඨනා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්චා ආචිකම්සසනති දෙසෙසනති පඤ්ඤාපෙසසනති¹ පඨමපෙසසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උග්ගානිකරිසසනති,² උපහං පරපචාරදං සභධම්මෙන සුනිග්ගහිතං³ නිග්ගහෙඤ්චා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසසනති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමී. යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවකා භවිසසනති වියහො විනිතා විසාරද ඛුසුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨනා සාමීච්චට්ඨනා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්චා ආචිකම්සසනති දෙසෙසසනති පඤ්ඤාපෙසසනති පඨමපෙසසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උග්ගානිකරිසසනති, උපහං පරපචාරදං සභධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤ්චා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසසනති.

1. පඤ්ඤාපෙසසනති මඡ්ඤං.
2. උග්ගානිකරිසසනති, පි කප්ඵ උග්ගානිකරිසසනති, PTS
3. සුනිග්ගහිතං, PTS

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසසනති වියතතා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මොක්ඛමච්චි- පත්තා සාමීච්චිපට්ඨත්තා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසසනති දෙසෙසසනති පඤ්ඤාපෙසසනති පඤ්ඤාපෙසසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උත්තානිකරිසසනති, උපපත්තං පරපපවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං ගිග්ගහෙඤා සපපාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසසනති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසසනති වියතතා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මොක්ඛ- ධම්මච්චිපට්ඨත්තා සාමීච්චිපට්ඨත්තා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසසනති දෙසෙසසනති පඤ්ඤාපෙසසනති පඤ්ඤාපෙ- සසනති විචරිසසනති විහරිසසනති උත්තානිකරිසසනති, උපපත්තං පරපපවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං ගිග්ගහෙඤා සපපාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසසනති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකේඛව හවිසසති ඒතඤ්ච විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං¹ පුට්ඨුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුපපකාසිතනති.'

74. ඉදනෙව ඛො ආනඤ්ඤ දජ්ඣ වාපාලො² වෙනියෙ මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමීඤා එකමනතං අච්ඡාසි. එකමනතං ඨිතො ඛො ආනඤ්ඤ මාරො පාපිමා ම. එතදවොච: “පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්ග්ගි හනෙත හගවතො. හාසිතා ඛො පනෙසා හනෙත හගවතා වාවා: න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ හිකඛු න සාවකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ හිකඛුනියො න සාවිකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසසනති -පෙ- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකේඛව හවිසසති ඒතඤ්ච විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුපපකාසිතනති.-

එතරහි ඛො පන හනෙත හගවතො බ්‍රහ්මචරියං ඉද්ධිකේඛව ඒතඤ්ච විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුපපකාසිතං. පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො පරිනිබ්බාන- කාලො’ද්ග්ගි හනෙත හගවතො''ති.

1. බහුජඤ්ඤං, භ්‍යා
2. පාචාලො, භ්‍යා

එවං වුක්ඛෙ අභං ආනන්ද මාරං පාපිමන්තං එතදවොචං: “අප්පොසසුක්ඛෙකා ජං පාපිම භොභි. න. වීරං තරාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. ඉතො තිණ්ණං මාසානං අච්චයෙන තරාගතො පරිනිබ්බා-
යිස්සති”ති. ඉදන්තෙව ඛො ආනන්ද අජ්ඣ වාපාලෙ වෙතියෙ තරාගතෙන සතෙන සමපජානෙන ආයුසඛ්ඛාරො ඔස්සවෙඨා”ති.

[ආනන්දයාවනා]

75. එවං වුක්ඛෙ ආයස්මා ආනන්ද භගවන්තං එතදවොච: “තිව්ඤ්ඤ භතෙක භගවා කප්පං, තිට්ඨඤ්ඤ සුගතො කප්පං, බ්හුජනභිතාය බ්හුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අජාය භිතාය සුඛාය දෙව-
මනුස්සාන”න්ති.

අලං ආනන්ද, මා තරාගතං යාවී. අකාලො’ද්ඨි ආනන්ද තරාගතං යාවනායා’ති.

දුතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ -ප- තතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “තිව්ඤ්ඤ භතෙක භගවා කප්පං, තිට්ඨඤ්ඤ සුගතො කප්පං, බ්හුජනභිතාය බ්හුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අජාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන”න්ති.

සද්දභසි ජං ආනන්ද තරාගතස්ස ඛොධිත්ති? “එවමහතෙක”. අථ කිඤ්ඤරභි ජං ආනන්ද තරාගතං යාවතතියකං අභිනිප්පිලෙසි? ති.

සමමුඛො මෙතං භතෙක භගවතො සුතං සමමුඛො පටිග්ගභිතං: “යස්ස කස්සචී ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චිපාද භාවිතා බ්හුජීකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛබ්බානො කප්පං වා තිවෙඨයා කප්පාවසෙසං වා. තරාගතස්ස ඛො ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චිපාද භාවිතා බ්හුජීකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛබ්බානො ආනන්ද තරාගතො කප්පං වා තිවෙඨයා කප්පාවසෙසං වා”ති.

සද්දභසි ජං ආනන්ද? ති. “එවමහතෙක”.

තඤ්ඤානිභානාදු තුඤ්ඤාවෙතං දුක්ඛං, තුඤ්ඤාවෙතං අපරඤ්ඤාං, යං ඤාං තථාගතෙන ඵලං. ඔළාරිකෙ නිමිකෙ කසිරමානො,¹ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කසිරමානො නාසකඛි පටිවිජ්ඣිතුං. න තථාගතං යාචි 'තිට්ඨතු භනෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන'න්ති. සචේ ඤාං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, ද්වේචි තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍යා, අථ තඤ්ඤාං අධිවාසෙය්‍යා. තඤ්ඤානිභානාදු තුඤ්ඤාවෙතං දුක්ඛං, තුඤ්ඤාවෙතං අපරඤ්ඤාං.

76. එකමීදුහං ආනාදු සමයං රාජගහෙ විහරාමී ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. තත්‍ර පි ධො තාහං ආනාදු ආමනෙකසීං: රමණීයං ආනාදු රාජගහං රමණීයො ගිජ්ඣකුටො පබ්බතො. යස කසඤ්චි ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ධො ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිමානො ආනාදු තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති. එච්චි ධො ඤාං ආනාදු තථාගතෙන ඔළාරිකෙ නිමිකෙ කසිරමානො ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කසිරමානො නාසකඛි පටිවිජ්ඣිතුං. න තථාගතං යාචි: 'තිට්ඨතු භනෙන භගවා කප්පං තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය, ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන'න්ති. සචේ ඤාං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, ද්වේචි තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍යා, අථ තඤ්ඤාං අධිවාසෙය්‍යා. තඤ්ඤානිභානාදු තුඤ්ඤාවෙතං දුක්ඛං, තුඤ්ඤාවෙතං අපරඤ්ඤාං.

එකමීදුහං ආනාදු සමයං තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී ගොතම-නිග්ගොධො-පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී වොරපපානො-පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී වෙභාරපසෙස සත්තපණ්ණිගුහායං -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී ඉසිගිලිපසෙස කාළසිලායං -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී සීතවනෙ සප්පසොණධීකපඤ්ඤාරො -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී තපොදරාමො -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී වෙච්චනෙ කලඤ්ඤා නිවාපෙ -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී ජීවකඛිවනො-පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී මද්දකුච්ඡිකමී මිගදයො. තත්‍රො² ධො තාහං ආනාදු ආමනෙකසීං: රමණීයං ආනාදු රාජගහං, රමණීයො ගොතමනිග්ගොධො -පෙ- රමණීයො වොරපපානො -පෙ- රමණීයො වෙභාරපසෙස සත්තපණ්ණිගුහා-පෙ-රමණීයො ඉසිගිලිපසෙස කාළසිලා-පෙ-රමණීයො සීතවනෙ සප්පසොණධීකපඤ්ඤාරො -පෙ- රමණීයො තපොදරාමො -පෙ- රමණීයො වෙච්චනෙ කලඤ්ඤානිවාපො -පෙ-රමණීයං ජීවකඛිවනං -පෙ- රමණීයො මද්දකුච්ඡිකමී මිගදයො. යස කසඤ්චි ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ධො ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා චජ්ජිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති.

1. කසිරමානො, පිඉ . 2. නිග්ගොධාරාමො, ෆෆ 3. තත්‍ර, ෆෆ.

එවමි පිබ්බො ආනන්ද තුච්ඡාගතෙන, ඔළාරිකෙ තිච්ඡෙක කසිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තචාගතං යාචි 'තිට්ඨතු හගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති' සචෙ ඤං ආනන්ද තුච්ඡාගතං යාවෙය්‍යාසි, දෙච තෙ වාචා තචාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අථ තතීයකං අධිවාසෙය්‍ය. තඤ්චාතිභානන්ද තුග්ගෙචෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙචෙතං අපරඤං.

77. එකමිද්දහං ආනන්ද සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී උද්දො-වෙතීයෙ. තත්‍රපි පිබ්බො තාහං ආනන්ද ආමනෙතසිං: රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං උද්දො: වෙතීයං. යසං කසඤ්චි ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා තචාගතසං පිබ්බො ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිමානො ආනන්ද තචාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමි පිබ්බො ඤං ආනන්ද තචාගතෙන ඔළාරිකෙ නිච්ඡෙක කසිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං -පෙ- තඤ්චාතිභානන්ද තුග්ගෙචෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙචෙතං අපරඤං.

එකමිද්දහං ආනන්ද සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී ගොතමකෙ වෙතීයෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී සක්ඛෙඛෙ වෙතීයෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී ඛුජ්ජකෙක වෙතීයෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී සාරන්දෙ වෙතීයෙ -පෙ- ඉදන්තෙව පිබ්බො තාහං ආනන්ද අජ්ඣ වාපාලෙ වෙතීයෙ ආමනෙතසිං: රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං වාපාලං වෙතීයං. යසං කසඤ්චි ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡිතා පරිච්ඡිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තචාගතසං පිබ්බො ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානීකතා වජ්ඣකතා පරිච්ඡිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිමානො ආනන්ද තචාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමි පිබ්බො ඤං ආනන්ද තචාගතෙන ඔළාරිකෙ තිච්ඡෙක කසිරමානෙ, ඔළාරිකෙ මහාසෙ කසිරමානෙ නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තචාගතං යාචි; තිට්ඨතු හගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති. සචෙ ඤං ආනන්ද තචාගතං යාවෙය්‍යාසි, දෙච තෙ වාචා තචාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අථ තතීයකං අධිවාසෙය්‍ය තඤ්චාතිභානන්ද තුග්ගෙචෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙචෙතං අපරඤං.

78. නනිතෙං ආනන්ද ඔයා පටිගච්චෙව අත්ඛාතං: සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤථාභාවො. තං කුතෙත්ථ ආනන්ද උඛ්ඨො යං තං ජාතං භූතං සඛිතං පලොකධම්මං. තං වත මා පඋජ්ජෙති. නෙතං යානං විජ්ජති. යං ඛො පනෙතං ආනන්ද තථාගතෙන වතනං වනනං මුක්ඛං පභීණං පටිනිසසධං, ඔසසච්චො ආයුසඛ්ඛාරො, එකංසෙන වාචා තථාගතෙන භාසිතා 'න වීරං තථාගත සස පරිනිබ්බානං භවිසසති, ඉතො තිණ්ණං මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බාසී සසති'ති. තඤ්ඤනං¹ තථාගතො ඊවිතහෙතු චුන පට්ඨාවම්භසති'ති නෙතං යානං විජ්ජති.

79. ආයාමානන්ද යෙන මහාවතං කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬක-මිසසාමා'ති. "එවං භනෙත'ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසී අථ ඛො භගවා ආයසමතා ආනන්දෙන සද්ධිං යෙන මහාවතං කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිතා ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙතසී; ගච්ඡ තං ආනන්ද, යාවතීකා හිතඤ්ඤ වෙසාලිං. උපනිසසාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානාසාලායං සන්ති පාතෙහි'ති. "එවං භනෙත 'ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිඤ්ඤා, යාවතීකා හිතඤ්ඤ වෙසාලිං. උපනිසසාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානාසාලායං සන්ති පාතෙතා යෙන භගවා තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිතා භගවතං අභිවාදෙතා එකමනං අච්චාසී. එකමනං ධීතො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතං එතදච්චො; "සන්ති පාතීතො භනෙත හිතඤ්ඤාසබ්බො, යසස්ඤ්ඤි භනෙත භගවා කාලං මඤ්ඤති'ති.

[බ්‍රහ්මචරියවිරට්ඨිතික-ධම්මදෙසනා]

80. අථ ඛො භගවා යෙන උපට්ඨානාසලා තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිතා පඤ්ඤනෙත ආසනෙ ගිසීදි. ගිසජ්ජ ඛො භගවා හිතඤ්ඤ ආමනෙතසී: "තසමාතිභ හිතඛවෙ යෙ තෙ² මයා ධම්මා අභිඤ්ඤ දෙසිතා, තෙ වො සාධුකං උඤ්ඤෙතො ආසෙවිතඛො භාවෙතඛො බහුලීකාතඛො යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස විරට්ඨිතිකං. තදසස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං කතමෙ ව තෙ හිතඛවෙ ධම්මා මයා අභිඤ්ඤ³ දෙසිතා, යෙ වො⁴ සාධුකං උඤ්ඤෙතො ආසෙවිතඛො භාවෙතඛො බහුලීකාතඛො යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස විරට්ඨිතිකං. තදසස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. සෙයාථීදං, වතනාරො සතිපට්ඨානා, වතනාරො සම්මප්පධානා, වතනාරො ඉඤ්ඤිපාදු පඤ්ඤිඤ්ඤානී, පඤ්ඤි බලානී. සත්ත ඛොජ්ඣඛතා, අරියො අච්චබ්බිකො මග්ගො.

1. තංවෙනං, භාෂා තං වචනං, PTS පිචු.
 2. යෙ වො, PTS
 3. අභිඤ්ඤාය, PTS.
 4. තෙ වො, පිචු.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ධම්මො මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා. තෙ වො සාධුකං උග්ගහෙත්වා ආසෙවිතබ්බො ඛහුලීකාතබ්බො යථාසිදං බ්‍රහ්මචරියං අඤ්ඤානියං අසස චිරච්චිතිකං, තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති”.

81. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙහසි: “භඤ්ඤාති භික්ඛව ආමනායාථී වො. වයධම්මො සඛිංඛාරා. අපචාදෙන සම්පාදෙථ. නචිරං තථාගතසස පරිනිබ්බානං භවීසසති. ඉතො තිණණං මාසානං අවචයෙන තථාගතො පරිනිබ්බායීසසති”ති. ඉදමචොච භගවා. ඉදු චත්ථා සුගතො අථාපරං ඵතදචොච සත්ථා¹:

පරිපකෙකා වයො මයභං පරිත්තං මම ජීවිතං
පභාය වො ගම්ඤ්ඤාථී කතමෙම සරණමකතො.
අපචකො සතිමනෙකා සුසීලා භොථ භික්ඛවො,
සුසමාභිතසඛිකපා සචිකතමනුරසඛථ.
යො ඉමසම්චිං ධම්මචිතයෙ අපචකො චිභසසති²,
පභාය ජාතිසංසාරං දුක්ඛසසතතං කරිසසති ති.

තතිසභාණචාරො.

1. ඉතො පරං සාමපොස්සකෙ අයං අධිකො පාඨො’පි දීඝතො:
“දහරා පි ච යෙ වුධස්සා යෙ ඛාලා යෙ ච පණ්ඨිතා
අධස්සා චෙව දළිදද ච සඤ්ඤි මච්චුපරායණා
යථා පි කුම්භකාරසස කතං මසතිකභාජතං
බ්‍රිදදකං ච මහත්තං වයඤ්ච පකකඤ්චආමකං
සබ්බං භෙදනපරියත්තං ඵවා මච්චාන ජීවිතං
අථාපරං ඵතදචොච” සත්ථා
2. චිතරිසසති සායා, චිතෙසසති සිවු. සද්දන්තියං 1038 - “චිතරසස හ - චිත්තබ්බසස
හර ධාතුසස ‘හ’ ඉච්චාදෙසො භොති වා සසතිමභී චිතසතියං - අපචකො චිභසසති”

[වත්තාරො අරියධම්මො]

82. අප් ඛො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පක්ඛව්චරමාදාය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසි. වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාභක්ඛං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනන්තා නාගාපලොකිතං¹ වෙසාලිං අපලොකෙඤ්ඤා ආය-සානිතා ආනන්දං ආමනෙකස්සි: ඉදං පච්ඡිමකං ආනන්ද තරාගතස්ස වෙසාලියාදස්සනං භවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන භණ්ඩගාමො² තෙත්ථපසඛිකම්ඝාමා'ති. 'එවම්භකෙත'ති ඛො ආයසා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි අප් ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඛෙතන සද්ධිං යෙන භණ්ඩගාමො තදවසරි. තත්ථ සුදං භගවා භණ්ඩගාමෙ විහරති.

තත්ථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකස්සි: "චතුක්ඛං භික්ඛවෙ ධම්මානං අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවම්ඤ්ඤං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤෙ. කතමෙසං චතුක්ඛං? අරියස්ස භික්ඛවෙ සීලස්ස අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවම්ඤ්ඤං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤෙ. අරියස්ස භික්ඛවෙ සමාධිස්ස අනන්තබොධා අපච්චෙධා එවම්ඤ්ඤං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤෙ - අරියාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය -පෙ- අරියාය භික්ඛවෙ විමුක්ඛියා -පෙ-

තස්සිදං භික්ඛවෙ අරියං සීලං අනුමුඤ්ඤා. පටිච්ඤ්ඤා අරියො සමාධි අනුමුඤ්ඤා පටිච්ඤ්ඤා. අරියා පඤ්ඤා අනුමුඤ්ඤා පටිච්ඤ්ඤා. උච්ඡික්ඛා භවතණ්ඤා ඕණං භවනෙත්ති. නඤ්ඤිද්දති පුනඛිතවො''ති. ඉදමචොච භගවා ඉදං වඤ්ඤා සුගතො අරාපරං එතදචොච ඤ්ඤා:

"සීලං සමාධි පඤ්ඤා ච විමුක්ඛි ච අනුක්ඛරා අනුමුඤ්ඤා ඉමෙ ධම්මා ගොතමෙන යසස්සිනා,

ඉති මුඤ්ඤා අභිඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාසි භික්ඛුනං දුක්ඛස්සත්තකරො සන්ඤා වක්ඛුමා පරිනිබ්බුතො''ති.

1. නාගාපලොකිතං, ඝායා
2. භණ්ඩගාමො, මඝස.

තත්‍රාපි සුදං හගවා හණ්ඩගාමෙ විහරන්තො එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහථළො භොති මහානිසංඝො. සමාධිපරිභාවිතො පඤ්ඤා මහථළො භොති මහානිසංඝා. පඤ්ඤාපරිභාවිතො විතතං සම්මදෙව ආසවෙහි විමුච්චති සෙය්‍යථීදං කාමාසවා භවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වත්තාරො මහාපදෙසා]

83. අථ ඛො හගවා හණ්ඩගාමෙ යථාභිරන්තං විහරිතො ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ආයාමානන්ද යෙන හස්සිගාමො, යෙන අමබ්බගාමො, යෙන ජලේඛගාමො, යෙන භොගනගරං තෙත්‍රපසඬකම්පසාමා’ති. ‘එවම්හනෙක’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසී. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඬෙකන සඤ්ඨං යෙන භොගනගරං තදවසරි. තත්‍රසුදං හගවා භොගනගරෙ විහරති ආනන්දෙ වෙතියෙ.

තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: ‘වත්තාරො’ මෙ භික්ඛවෙ මහාපදෙසෙ දෙසිසසාමි. තං සුඤ්ඤාථ සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමි’ති. ‘එවම්හනෙක’ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: “සම්මුඛා මෙතං ආවුසො භගවතො සුත්තං, සම්මුඛා පටිග්ගහිතං, අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සන්චුසාසනන්ති” තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතඛං න පටිකෙකාසිතඛං. අනභිනන්දිතො අපපටිකෙකාසිතො තානි පදබ්‍යඤ්ඤානානි සාධුකං උග්ගහෙතො සුකෙත ඕතාරෙතඛොති¹ විනයෙ සන්දසෙතඛොති. තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි² විනයෙ සන්දසසියමානානි න වෙව සුකෙත ඕතරන්ති³ න ව විනයෙ සන්දසසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤං ගන්තඛං: අඤ්ඤා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, ඉමස්ස ච භික්ඛුනො දුග්ගහිතන්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ජට්ඨෙධිය්‍යාථ. තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්දසසියමානානි සුකෙත වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ව සන්දසසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤං ගන්තඛං: ‘අඤ්ඤා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං. ඉමස්ස ච භික්ඛුනො සුග්ගහිත’න්ති. ඉමං භික්ඛවෙ පඨමං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (1)

1. ඕතාරෙතඛොති, මජ්ඣං. 2. ඕතාරියමානානි

3. ඕතරන්ති,

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඝමීං නාම ආචාර්යෙ සඛෙඝා විහරති සපේරො සපාමොඝෙඛා. තස්ස මෙ සඛඝස්ස සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං ‘අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනාදිතඛං නපට්ඨෙකකාසිතඛං. අනභිනාදිදා අපට්ඨෙකකාසිදා තානි පදබ්‍යඤ්ඤානානි සාධුක්ඛං උග්ගභෙදා සුකෙඛ ඕතාරොතඛානි: විනයෙ සඤ්ඤෙතඛානි තානි වෙ සුකෙඛ ඕතාරියමානානි: විනයෙ සඤ්ඤෙතඛානි න වෙව සුකෙඛ ඕතරන්ති: න ව විනයෙ සඤ්ඤෙතනි, තිට්ඨමෙඝ්ඤ්ඤා ගතතඛං: ‘අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ව සඛඝස්ස දුග්ගහිත’න්ති. ඉති භෙතං භික්ඛවෙ ඡඤ්ඤියාථ. තානි වෙ සුකෙඛ ඕතාරියමානානි විනයෙ සඤ්ඤෙතඛානි සුකෙඛ වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ව සඤ්ඤෙතනි, තිට්ඨමෙඝ්ඤ්ඤා ගතතඛං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ව සඛඝස්ස සුග්ගහිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (2)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඝමීං නාම ආචාර්යෙ සමමුඛුලාපේරො භික්ඛු විහරන්ති බහුසුඝ්ඤා ආගතාගමා ධම්මධරා විනය-ධරා ම තිකාධරා. තෙසං මෙ පේරානං සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං ‘අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනාදිතඛං නපට්ඨෙකකාසිතඛං. අනභිනාදිදා අපට්ඨෙකකාසිදා තානි පදබ්‍යඤ්ඤානානි සාධුක්ඛං උග්ගභෙදා සුකෙඛ ඕතාරොතඛානි විනයෙ සඤ්ඤෙතඛානි. තානි වෙ සුකෙඛ ඕතාරියමානානි විනයෙ සඤ්ඤෙතඛානි න වෙව සුකෙඛ ඕතරන්ති න ව විනයෙ සඤ්ඤෙතනි, තිට්ඨමෙඝ්ඤ්ඤා ගතතඛං: “අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තෙසඤ්ඤා පේරානං දුග්ගහිත’න්ති. ඉති භෙතං භික්ඛවෙ ඡඤ්ඤියාථ තානි වෙ සුකෙඛ ඕතාරියමානානි විනයෙ සඤ්ඤෙතඛානි සුකෙඛ වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ව සඤ්ඤෙතනි, තිට්ඨමෙඝ්ඤ්ඤා ගතතඛං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තෙසඤ්ඤා පේරානං සුග්ගහිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (3)

1. ඕතාරොතඛානි ලඡ්ඤං
 2. ඕතාරියමානානි, ලඡ්ඤං
 3. ඕතරන්ති, ලඡ්ඤං

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙයා: ‘අමුක්ඛමිං නාම ආචාර්යෙ එකො ථෙරො භික්ඛු විහරති බහුසසුතො ආගතාගමො ධම්මෙධරො විනයධරො මානිකාධරො. තස්ස මෙ ථෙරස්ස සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සන්චුසාසන’න්ති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතො අප්පට්ඨෙකකාසිතො තාති පදබ්බාසද්ධන්තාභී සාධුක්ඛං උග්ගහෙත්වා සුඛෙත ඕතාරෙතබ්බානි. විනයෙ සන්දස්සතබ්බානි. තානි වෙ සුඛෙත ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්දස්සියමානානි න වෙව සුඛෙත ඕතරන්ති න ච විනයෙ සන්දස්සන්ති, නිට්ඨමෙත්ථ ගතතබ්බං: ‘අඛා ඉදං න වෙව තස්ස හගවතො වචනං, තස්ස ච ථෙරස්ස සුග්ගහිත’න්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡට්ඨෙධියාපං. තානි වෙ සුඛෙත ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්දස්සියමානානි සුඛෙත වෙව ඕතරන්ති විගයෙ ච සන්දස්සන්ති, නිට්ඨමෙත්ථ ගතතබ්බං: ‘අඛා ඉදං තස්ස හගවතො වචනං, තස්ස ච ථෙරස්ස සුග්ගහිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ වතුත්ථං මහාපදෙස්සං ධාරෙය්‍යාපං. (4) ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛාරො මහාපදෙසෙ ධාරෙය්‍යාපා’ති.

තත්‍රපි සුදං හගවා භොගනගරෙ විහරන්තො ආනන්දෙ වෙතියෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුතං ධම්මං කථං කරොති: ‘ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහථලො භොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතො පඤ්ඤා මහථලා භොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං වික්ඛං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති. සෙය්‍යථීදං කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වුද්ද-කම්මාරපුත්තකථා]

84. අප් ඛො හගවා භොගනගරෙ යථාභීරන්තො විහරිතො ආයසෙත්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘ආයාමානන්ද යෙන පාවා, තෙනුපසඬකමිස්සාමා’ති. ‘එවමහන්ත’ති ඛො ආයසො ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙසාසි. අප් ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඬෙත්ත සඤ්ඤං යෙන පාවා තදවසරි. තත්‍ර සුදං හගවා පාවායං විහරති වුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස අමබ්වජන. අසෙසාසි ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො ‘හගවා කිර පාවං අනුප්පත්තො පාවායං විහරති මස්සං අමබ්වන්ත’ති. අප් ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො යෙන හගවා තෙනුපසඬකමි උපසඬකමිතො හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතං ඛො වුද්දං කම්මාරපුත්තං හගවා ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙසි සමාදපෙසි සමුක්ඛෙතඡෙසි සමපහංසෙසි. අප් ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො හගවතා ධම්මියා කථාය සන්දස්සිතො සමාදදිතො සමුක්ඛෙතඡිතො සමපහංසිතො හගවන්තං එතදවොච: ‘අධිවාසෙතු මෙ හන්තෙ හගවා වාතනාය හන්තං සඤ්ඤං භික්ඛු සඬෙත්තා’ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්භිභාවෙන. අප් ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො හගවතො අධිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා පකකාමි.

අථ ඛො චූඤ්ඤ කම්මාරපුත්තො තසසා රතනියා අවචයෙන සකෙ
 තිවෙසනෙ පඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියාදපෙඤා පඤ්ඤා
 සුකරමඤ්චං, හගවතො කාලං අරොචාපෙසි: කාලො හතෙන, නිට්ඨිතං
 හත්තනනී. අථ ඛො හගවා පුබ්බනභසමයං නිවාසෙඤා පත්තච්චරමදය
 සඤ්ඤං භික්ඛුසඤ්ඤෙන යෙන චූඤ්ඤ කම්මාරපුත්තසස තිවෙසනං
 තෙනුපසඤ්ඤමී උපසඤ්ඤමීඤා පඤ්ඤාකෙන ආසනෙ තිසිදී. තිසජ්ජ ඛො
 හගවා චූඤ්ඤ කම්මාරපුත්තං ආමනෙත්ථ: ‘යතෙන චූඤ්ඤ සුකරමඤ්චං
 පටියත්තං, තෙන මං පරිවිස. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං
 පටියත්තං, තෙන භික්ඛුසඤ්ඤං පරිවිසා’ති. ‘එවමහතෙන’ති. ඛො චූඤ්ඤ
 කම්මාරපුත්තො හගවතො පටියසුඤා යං අභොසි සුකරමඤ්චං පටියත්තං,
 තෙන හගවතං පරිවිසි. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියත්තං,
 තෙන භික්ඛුසඤ්ඤං පරිවිසි.

අථ ඛො හගවා චූඤ්ඤ කම්මාරපුත්තං ආමනෙත්ථ: යතෙන චූඤ්ඤ
 සුකරමඤ්චං අවසිට්ඨං, තං යොඤ්ඤ තිට්ඨනාහි. නාහං තං චූඤ්ඤ පසාමී
 සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ, සබ්බමකෙ, සසමඤ්ඤාහමිණියා පජාය
 සදෙවමනුසසාය යසස තං පරිභුක්ඤං සමමා පරිණාමං භවෙජ්ජයා
 අඤ්ඤත්ථ තථාගතසසා’ති. ‘එවමහතෙන’ති ඛො චූඤ්ඤ කම්මාරපුත්තො
 හගවතො පටියසුඤා, යං අභොසි සුකරමඤ්චං අවසිට්ඨං තං යොඤ්ඤ
 තිට්ඨනාහි, යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤමී: උපසඤ්ඤමීඤා හගවතං
 අභිවාදෙඤා එකමනනං තිසිදී. එකමනනං තිසිත්තං ඛො චූඤ්ඤ
 කම්මාරපුත්තං හගවා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාකෙඤා සමාදපෙඤා
 සමුක්ඤ්ඤෙඤා සමපනංසෙඤා උට්ඨායාසනා පත්තාමී.

[ලොභිතපකච්ඤිකා ආබාධො]

85: අථ ඛො හගවතො චූඤ්ඤ කම්මාරපුත්තසස හත්තං භුක්ඤා-
 වීසස ඛරො ආබාධො උපපජ්ජී ලොභිතපකච්ඤිකා. පබ්බාලො වෙදනා
 වතනහනී මාරණනනීකා. තා සුදං හගවා සතො සමුපජානො අධි-
 වාසෙසි අභිභඤ්ඤමානො.

අථ ඛො හගවා ආයඤ්ඤනං ආනන්දං ආමනෙත්ථ: “ආයාමානන්ද
 යෙන කුසිනාරා තෙනුපසඤ්ඤමීසසාමා”ති. ‘එවමහතෙන’ති ඛො ආයඤ්ඤ
 ආනන්දෙ හගවතො පව්වසෙසාසි.

“වුඤ්ඤා හත්තං භුඤ්ඤිතං කම්මාරසාති මෙ සුඤ්ඤං,
ආබාධං සම්පුඤ්ඤි ධිරො පබ්බාසො¹ මාරණනීතිකං.

භුත්තස්ස ච සුකරම්ඤ්ඤවෙන
බ්බාධිපබ්බාසො උදපාදි සඤ්ඤො.
විරිඤ්ඤමානො² හගවා අවොච
භව්ජාමභං කුසිනාරං නගරනතී.³”

[ආනන්දෙන පාතියාභරණං]

86. අට වෛ හගවා මග්ගා ඔක්කමම යෙනඤ්ඤතරං රුක්ඛමුලං තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤ්ඤා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙත්ඤ්ඤි: “ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද චතුගුණං සඛ්ඤාටිං පඤ්ඤාපෙති. කිලනෙත්තා⁴ සම් ආනන්ද, නිසීදියසාමී⁵”ති. ‘එවම්භනෙත’ති වෛ ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පටිසසුඤ්ඤා චතුගුණං සඛ්ඤාටිං පඤ්ඤාපෙසි. ගිසීදි හගවා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ. නිසජ්ජ වෛ හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙත්ඤ්ඤි: “ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද පාතියං ආභර, පිපාසිතො⁶ මහි ආනන්ද පිච්ඤාමී⁷”ති එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතං එතදවොච: “ඉදති හනෙත පඤ්ඤමත්තාති සකටසතාති අතික්කනතාති. තං චක්කච්ඡිතං උදකං පරිත්තං ලුළිතං ආචිලං සන්දති. අයං හනෙත කකුඤ්ඤා නදී අච්ඤ්ඤර අච්ඤ්ඤාකා⁸ සාතොදකා සිතොදකා සෙතකා⁹ සුපතිත්ථා¹⁰ රම්ඤ්ඤා. එත්ථ හගවා පාතියඤ්ඤා පිච්ඤාති, ගඤ්ඤාති ච සිතිකරිසසති¹¹”. දුතියමි වෛ හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙත්ඤ්ඤි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද පාතියං ආභර, පිපාසිතො⁶ සම් ආනන්ද පිච්ඤාමී⁷”ති දුතියමි වෛ ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතං එතදවොච: “ඉදති හනෙත පඤ්ඤමත්තාති සකටසතාති අතික්කනතාති. තං චක්කච්ඡිතං උදකං පරිත්තං ලුළිතං ආචිලං සන්දති. අයං හනෙත කකුඤ්ඤා නදී අච්ඤ්ඤර අච්ඤ්ඤාකා සාතොදකා සිතොදකා සෙතකා⁹ සුපතිත්ථා¹⁰ රම්ඤ්ඤා. එත්ථ හගවා පාතියඤ්ඤා පිච්ඤාති, ගඤ්ඤාති ච සිතිකරිසසති¹¹”ති.

තතියමි වෛ හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙත්ඤ්ඤි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද පාතියං ආභර, පිපාසිතො⁶ සම් ආනන්ද පිච්ඤාමී⁷”ති ‘එවම්භනෙත’ති වෛ ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පටිසසුඤ්ඤා පඤ්ඤානෙතො යෙන සා නදිකා තෙනුපසඛකම්.

1. සබ්බාසො, සා.
2. විරෙච්ඤාමානො මජ්ඣං, සුඤ්ඤා, විරෙච්ඤාමානො, දී අ
3. අච්ඤ්ඤාකා - මජ්ඣං 4. සෙතොදකා, මජ්ඣං 5. සුපතිත්ථා, මජ්ඣං

අප්ඵ ඛො සා නදිකා වකකච්ඡින්නා පරික්ඛා උළුනා ආච්චා සන්දමානා ආයකම්මෙත ආනන්දෙ උපසඩ්ධම්මෙත අච්ඡා විපසන්නා අනාච්චා සන්දිස්සී. අප්ඵ ඛො ආයකම්මෙ, ආනන්දස්ස එතදභොසී: ‘අච්ඡරියං වත භො, අබ්බුතං වත භො, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සා නදිකා වකකච්ඡින්නා පරික්ඛා උළුනා ආච්චා සන්දමානා මධි උපසඩ්ධම්මෙත අච්ඡා විපසන්නා අනාච්චා සන්දිස්සී’ති. පඤ්ඤාන පාතීයං ආදය යෙන භගවා තෙනුපසඩ්ධම්මි, උපසඩ්ධම්මිඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං භනෙත, අබ්බුතං භනෙත, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. ඉද්ධි සා භනෙත නදිකා වකකච්ඡින්නා පරික්ඛා උළුනා ආච්චා සන්දමානා මධි උපසඩ්ධම්මෙත අච්ඡා විපසන්නා අනාච්චා සන්දිස්සී. පිචතු භගවා පාතීයං, පිචතු සුගතො පාතීයන්ති”. අප්ඵ ඛො භගවා පාතීයං අපායි.

[පුකකුසමලලුපුකකප්ඵ]

87. තෙන ඛො පන සමයෙන පුකකුසො මලලුපුකො ආළාරස්ස කාලාමස්ස සාවකො කුසිනාරාය පාවං අධ්ධානමග්ගපට්ඨපනො භොති. අද්දසා ඛො පුකකුසො මලලුපුකො භගවන්තං අඤ්ඤතරස්මිං රුකඛමුලෙ නිසින්නං. දිස්සා යෙන භගවා තෙනුපසඩ්ධම්මි, උපසඩ්ධම්මිඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසිනො ඛො පුකකුසො මලලුපුකො භගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං භනෙත, අබ්බුතං භනෙත, සනෙතන වත භනෙත පඛඛජිතා විභාරෙන විභරන්ති. භුතපුඛං භනෙත, ආළාරො කාලාමො අධ්ධානමග්ගපට්ඨපනො මග්ගා ඔකකමම අච්චෙරෙ අඤ්ඤතරස්මිං රුකඛමුලෙ දිවාච්චාරං නිසිද්දි. අප්ඵ ඛො භනෙත පඤ්ඤමග්ගානි සකප්පතානි ආළාරං කාලාමං නිසසාය නිසසාය අතිකකම්මිංසු. අප්ඵ ඛො භනෙත අඤ්ඤතරො පුරිසො තස්ස සකප්පත්ඤ්ඤා පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ආගච්ඡන්තො යෙන ආළාරො කාලාමො තෙනුපසඩ්ධම්මි. උපසඩ්ධම්මිඤ්ඤා ආළාරං කාලාමං එතදවොච: “අපි භනෙත පඤ්ඤමග්ගානි සකප්පතානි අතිකකමන්තානි අද්දසා?”ති ‘න ඛො අභං ආච්චසො අද්දසන්ති.’ ‘කිමපන භනෙත සද්දං අසෙසායි?’ති. ‘න ඛො අභං ආච්චසො සද්දං අසෙසායි’න්ති. ‘කිමපන භනෙත සුඤ්ඤා අභොසී?’ති. න ඛො අභං ආච්චසො සුඤ්ඤා අභොසී’න්ති ‘කිමපන භනෙත සඤ්ඤී අභොසී?’ති ‘එච්චමාච්චසො’ති. ‘සො ඤං භනෙත සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමග්ගානි සකප්පතානි නිසසාය නිසසාය අතිකකමන්තානි නෙච අද්දස න පන සද්දං අසෙසායි අපිසසු තෙ භනෙත සඛ්ඛාටි රජෙන ඔකිණ්ණො?ති. ‘එච්චමාච්චසො’ති. අප්ඵ ඛො භනෙත තස්ස පුරිසස්ස එතදභොසී: අච්ඡරියං වත භො, අබ්බුතං වත භො, සනෙතන වත භො පඛඛජිතා විභාරෙන විභරන්ති, යත්ථ හි නාම සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමග්ගානි සකප්පතානි නිසසාය නිසසාය අතිකකමන්තානි නෙච දකඛිති, න පන සද්දං යොසන්ති’ති ආළාරෙ කාලාමෙ උළාරං පසාදං පච්චෙදිඤ්ඤා පකාමම්’ති.

තං කිම්මඤ්ඤාසි පුකකුස, කතමභහු ඛො දුකකරතරං වා දුරති-
සමභවතරං වා යො සඤ්ඤාසි සමානො ජාගරො පඤ්ඤාමනනානි සකචසතානි
නිසසාය නිසසාය අතිකකමනනාති නෙව පසෙසයා, න පන සද්ධං සුඤ්ඤායා,
යො වා සඤ්ඤාසි සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ
විජ්ජනාසු නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා නෙව පසෙසයා න පන
සද්ධං සුඤ්ඤායා?ති.

“කිඤ්ඤා හනෙත කරිසනනි පඤ්ඤා වා සකචසතානි ජ වා සකචසතානි
සකච වා සකචසතානි අටඨ වා සකචසතානි නව වා සකචසතානි
සකචසතසං වා සකචසතසක වා. අට ඛො ඵතදෙව දුකකරතරං වෙව
දුරතිසමභවතරඤ්ඤා යො සඤ්ඤාසි සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ
දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා නෙව
පසෙසයා න පන සද්ධං සුඤ්ඤායා”ති.

එකමිදුභං පුකකුස සමයං ආකුමායං විහරාමී භුසාගාරෙ. තෙන ඛො
පන සමයෙන දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු
නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා අවිදුරෙ භුසාගාරසං දෙව කසකකා
භාතරො හතා චක්ඛාරො ව බලිවද්ද. අට ඛො පුකකුස ආකුමාය
මහාජනකායො නිකබ්බිතො යෙන තෙ දෙව කසකකා භාතරො හතා
චක්ඛාරො ව බලිවද්ද, තෙනුපසඬකමී. තෙන ඛො පනාහං පුකකුස
සමයෙන භුසාගාරා නිකබ්බිතො භුසාගාරඤ්ඤාදෙව අභෙහාකාසෙ වඬකමාමී
අට ඛො පුකකුස අඤ්ඤාතරො පුරිසො තමහා මහාජනකායා යෙනාහ.
තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීතො මං අභිවාදෙතො එකමනනං අධ්මාසි
එකමනනං ධීතං ඛො අහං පුකකුස තං පුරිසං එතදවොච. ‘කිංහුඛො
සො ආවුසො මහාජනකායො සනතිපතීතො?ති. ඉදනි හනෙත දෙවෙ
වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු නිව්චරනනිසු අසණියා
ඵලනනියා දෙව කසකකා භාතරො හතා චක්ඛාරො ව බලිවද්ද. එතෙඤ්ඤො
මහාජනකායො සනතිපතීතො. තමෙන හනෙත කුභිං අහොසි?’ති.
‘ඉඛෙව ඛො අහං ආවුසො අහොසි’නති. ‘කිම්පන හනෙත න අද්දසා?ති.
‘න ඛො අහං ආවුසො අද්දසනති’. ‘කිම්පන හනෙත සද්ධං අසෙසාසි?’ති.
‘න ඛො අහං ආවුසො සද්ධං අසෙසාසිනති’. ‘කිම්පන හනෙත සුඤ්ඤා
අහොසි?ති. ‘න ඛො අහං ආවුසො සුඤ්ඤා අහොසිනති’. ‘කිම්පන
හනෙත සඤ්ඤා අහොසි?’ති. ‘එවමාවුසො’ති. ‘සො තං හනෙත සඤ්ඤා
සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු
නිව්චරනනිසු අසණියා ඵලනනියා නෙව අද්දස, න පන සද්ධං
අසෙසාසි?’ති. ‘එවමාවුසො’ති.

1. විජ්ජනාසු, මජ්ඣ

අථ ඛො ජුක්ඛසං, තස්ස පුරිසස්ස ඵතදහොසි. 'අච්ඡරියං වත හො අඛිභුතං වත හො, සනෙතන වත හො පබ්බජිතා විහාරෙන විහරන්ති, යත්තං නාම සඤ්ඤා සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙත දෙවෙ ගලගලායනෙත විච්ඡිතාසු නිච්ඡරන්තිසු අසණියා ඵලන්තියා නොව දක්ඛිති න පන සඤ්ඤා සොසන්ති'ති මධි උළාරං පසාදං පවෙදෙත්වා මං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛණං කත්වා පකකාමී'ති.

ඵවං වුඤ්ඤා ජුක්ඛසො මලලුපුඤ්ඤා හගවන්තං ඵතදවොච: 'ඵසාහං හනෙත යො මෙ ආළාරෙ කාලාමෙ පසාදෙ, තං මහාවානෙ වා ඔපුනාමී, සීසසොතාය වා නදියා පවාහෙමී. අභිකකන්තං හනෙත, අභිකකන්තං හනෙත. සෙය්‍යරාපි හනෙත නිකකුජ්ඣිතං වා උකකුජ්ඣය්‍ය, පච්චිජ්ඣන්තං වා විවරොය්‍ය, මුලුඤ්ඤා වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අනුකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරොය්‍ය වක්ඛුමනෙතො රුජාති දක්ඛිතින්ති, ඵවමෙව හගවතා අනෙතපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. ඵසාහං හනෙත හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමී ධම්මස්ස භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤා. උපාසකං මං හගවා ධාරොතු අජ්ජතං පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති. අථ ඛො ජුක්ඛසො මලලුපුඤ්ඤා අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතසි. 'ඉඛ්ඤ මෙ තුං හණෙ සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආහාර'ති. 'ඵවං හනෙත'ති සො පුරිසො ජුක්ඛසං මලලුපුඤ්ඤා පටිඤ්ඤා තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආහරී. අථ ඛො ජුක්ඛසො මලලුපුඤ්ඤා තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගවතො උපනාමෙසි 'ඉදම්හනෙත සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං. තමෙම හනෙත හගවා පතිගණ්ඨාතු අනුකම්පං උපාදයා'ති. 'නෙත භි ජුක්ඛසං ඵකෙන මං අච්ඡාදෙහි ඵකෙන ආනන්දනී'. 'ඵවම්හනෙත'ති ඛො ජුක්ඛසො මලලුපුඤ්ඤා හගවතො පටිඤ්ඤා ඵකෙන හගවන්තං අච්ඡාදෙසි ඵකෙන ආයඤ්ඤා ආනන්දං. අථ ඛො හගවා ජුක්ඛසං මලලුපුඤ්ඤා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසි, සමාදපෙසි, සමුඤ්ඤාපෙසි, සමපහංසෙසි. අථ ඛො ජුක්ඛසො මලලුපුඤ්ඤා හගවතා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසි සමාදපිතො සමුඤ්ඤාපිතො සමපහංසිතො උච්චායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛණං කත්වා පකකාමී.

88. අථ ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ අච්ඡරිකකෙන ජුක්ඛසං මලලුපුඤ්ඤා තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගවතො කායං උපනාමෙසි තං හගවතො කායං උපනාමිතං විතච්චිකං විය ඛායති.

අථ ඛො ඥායසමා ආනන්දෙ භගවන්තා එතදවොච: ‘අච්ඡරියමහනෙත, අබ්බතමහනෙත, යාවපරිසුද්ධො භනෙත තරාගතස්ස ඡව්වච්ඡේණො පරියොදනො. ඉදමහනෙත සිඬ්ඨිවණ්ණං යුගං මඤ්ඤං ධාරණියං භගවතො උපනාමිතං වීතච්චිකං විය ඛායති’ති.

“එවමෙතං ආනන්ද. ඒඝු ඛො ආනන්ද කාලෙසු අභිච්චිය තරාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො හොති ඡව්වච්ඡේණො පරියොදනො. කතමෙසු ද්විඝු? යඤ්ච ආනන්ද රත්තිං තරාගතො අනුඤ්ඤාතරං සමමාසමොධං අභිසමුඤ්ඤති, යඤ්ච රත්තිං තරාගතො අනුපාදිසෙසාය භිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති ඉමෙසු ඛො ආනන්ද ද්විඝු කාලෙසු අභිච්චිය තරාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො හොති ඡව්වච්ඡේණො පරියොදනො. අජ්ඡ ඛො පනානන්ද රත්තියා පච්ඡමෙ යාමෙ කුසිනාරායං උපවික්කනො මලලානං සාලවනෙ අත්තරොන යමකසාලානං තරාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙතුවසඬකමිස්සාමා”ති. “එවමහනෙත”ති ඛො ඥායසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි.

“සිඬ්ඨිවණ්ණං යුගං මඤ්ඤං සුක්කසො අභිභාරධි,
තෙන අච්ඡාදිතො සඤ්ඤා හෙමවච්ඡේණො අසොභරා”ති.

[අබ්බවතුවසගමනං]

89. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඛෙත සද්ධීං යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙතුවසඬකමි. උපසඬකමිඤ්ඤා කකුඤ්ඤා නදීං අච්ඡොගාහෙතො නභාඤ්ඤා ව පිච්චිඤ්ඤා ව පච්චුක්ඛරිඤ්ඤා යෙන අබ්බවනං තෙතුවසඬකමි. උපසඬකමිඤ්ඤා ආයසමනං වුඤ්ඤං ආමන්තෙසි. ‘ඉඬ්ඤ මෙ වුඤ්ඤ වතුගුණං සඬඤ්ඤාං පඤ්ඤාපෙභි. කිලනෙතා’සමි වුඤ්ඤ නිපජ්ජිස්සමි’ති. ‘එවමහනෙත’ති ඛො ඥායසමා වුඤ්ඤො භගවතො පටිස්සඤ්ඤා වතුගුණං සඬඤ්ඤාං පඤ්ඤාපෙසි. අථ ඛො භගවා දුක්ඛිණෙන පසෙසන සිහසෙයාං කපෙපසි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමච්ඡානො උඬ්ඤානසඤ්ඤා මනසි කච්චිඤ්ඤා. ආයසමා පන වුඤ්ඤො තපෙච්ච භගවතො සුරතො නිසීදි.

“ගන්තානා චුදොධා නදියං කකුඤ්ඤං අවේණදකං සාතොදකං විපසසනං,¹
ඔගාභි සඤ්ඤා සුකිලනතරුපො තථාගතො අපථිමො’ධ ලොකෙ.

නභාඤ්ඤා ච පිඤ්ඤා චුදනාරි සඤ්ඤා පුරතඛනො භික්ඛුගණස්ස මජ්ඣේඛි,
සඤ්ඤා පච්ඤා හගවා’ධ ධම්මෙ උපාගමී අබ්බවනං මහෙසී.

ආමනකසී චුද්දකං නාම භික්ඛුං චතුගුණං පඤ්ඤා මෙ නිපච්ඡං.²
සො වොදිතො³ භාවිතනෙතන චුද්දෙ චතුගුණං පඤ්ඤා විපසමෙච
භිපජ්ඣී සඤ්ඤා සුකිලනතරුපො චුද්දෙ’පි තඤ්ඤා පමුඛෙ නිසීදී’ති.

[දෙව පිණ්ඩපාතා සමථලා]

90. අථ ඛො හගවා ආයසමනතං ආනන්දං ආමනෙතසී. “සියා ඛො
පනානන්ද චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස කොචි විපථිසාරං උපදහෙයා” ‘තස්ස
තෙ ආචුසො චුද්ද, අලාභා, තස්ස තෙ දුලලිඤ්ඤං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා පරිනිබ්බුතො’ති. චුද්දස්සානන්ද කම්මාර-
පුත්තස්ස ඵලං විපථිසාරො විනොතඛො.

තස්ස තෙ ආචුසො ලාභා, තස්ස තෙ සුලලිඤ්ඤං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා පරිනිබ්බුතො. සමමුඛා මෙතං ආචුසො
චුද්ද හගවතො සුත්තං සමමුඛා පටිඤ්ඤානං ‘දෙව’මෙ පිණ්ඩපාතා සමථලා
සමච්චපාකා අතීවිය අඤ්ඤාහි පිණ්ඩපාතෙහි මහස්ථලතරා ච මහානිසංස-
තරා ච. කතමෙ දෙව? යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා තථාගතො
අනුත්තරං සමමාසමෙඛාධිං අභිසමමුඤ්ඤාති, යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා
තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, ඉමෙ දෙව
පිණ්ඩපාතා සමථලා සමච්චපාකා අතීවිය අඤ්ඤාහි පිණ්ඩපාතෙහි මහස්ථ-
ලතරා ච මහානිසංසතරා ච.

1. අවේණදකං, සාතුදකා, විපසසනං මජ්ඣං
2. නිපච්ඡං (ඔසුසු)
3. වොදිතො (මජ්ඣං)

ආයුසංවත්තනිකං පනායසමිතා වුඤ්ඤන කම්මාරපුඤ්ඤන කම්මං උපචිතං සුඛසංවත්තනිකං පනායසමිතා වුඤ්ඤන කම්මාරපුඤ්ඤන කම්මං උපචිතං. වණ්ණසංවත්තනිකං පනායසමිතා වුඤ්ඤන කම්මාර-
 පුඤ්ඤන කම්මං උපචිතං. යසසංවත්තනිකං පනායසමිතා වුඤ්ඤන කම්මාරපුඤ්ඤන කම්මං උපචිතං. ආධිපතෙයාසංවත්තනිකං පනායසමිතා වුඤ්ඤන කම්මාරපුඤ්ඤන කම්මං උපචිතනති'. වුඤ්ඤස ආනන්ද කම්මාර-
 පුඤ්ඤස ඵච. විසථිසාරො පටිච්චෙනතබ්බො''ති

අථ බො හගවා ඵතමසං විදිතො තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

''දදතො පුඤ්ඤං පවධිතී සඤ්ඤමනො වෙරං න වීයති,
 කුසලො ච ජහාතී පාපකං රුගදෙසමොහකඛයා ස නිබ්බුතො'ති.

ආළාරවෙදලලහාණවාරො චතුසො.

[කුසිනාරා ගමනං]

91. අට බො හගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙහි ආයාමානන්ද යෙන තීරඤ්ඤාවනියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මල්ලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකම්සසාමා'ති. 'එවමහනෙත'ති බො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙසාසි. අට බො හගවා මහතා භික්ඛුසඬෙකන සද්ධිං යෙන තීරඤ්ඤාවනියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මල්ලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙහි. "ඉඬ්ඤ මෙ ඤං ආනන්ද අත්තරෙන යමකසාලානං උත්තරසීසකං මඤ්ඤං පඤ්ඤපෙභි. කිලනෙත'සම් ආනන්ද නිපජ්ජිසසාමී'ති. 'එවමහනෙත'ති බො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසුඤ්ඤා අත්තරෙන යමකසාලානං උත්තරසීසකං මඤ්ඤං පඤ්ඤපෙසි. අට බො හගවා දකඛිණෙන පසෙසන සීහසෙයාං කපෙසසි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමපජානො.

92. තෙන බො පන සමයෙන යමකසාලා සබ්බඵාලිථුල්ලා භොතති අකාලපුපෙඵභි. තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්දරවපුපඵානි අත්තලිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය දිබ්බානි පි වන්දනවුණ්ණානි අත්තලිකඛා පපතන්ති. තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අත්තලිකෙඛ වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය, දිබ්බානි පි සඬහිතානි අත්තලිකෙඛ වත්තන්ති තථාගතස්ස පුජාය. අට බො හගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙහි: සබ්බඵාලිථුල්ලා බො ආනන්ද යමකසාලා අකාලපුපෙඵභි තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්දරවපුපඵානි අත්තලිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි වන්දනවුණ්ණානි අත්තලිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජෙඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අත්තලිකෙඛ වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි සඬහිතානි අත්තලිකෙඛ වත්තන්ති තථාගතස්ස පුජාය. න බො ආනන්ද එත්තාවතා තථාගතො සකකතො වා භොති ගරුකතො වා මානිතො වා පුජිතො වා අපචිතො වා, යො බො ආනන්ද භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා උපාසකො වා උපාසිකා වා ධම්මානුධම්මපටිපනො වීහරති සාමීච්චිපනො අනුධම්මවාරී, යො තථාගතං සකකරොති ගරුකරොති මානෙති පුජෙති අපචියති පරමාය පුජාය. තස්මාතිභානන්ද ධම්මානුධම්මපටිපනො වීහරිසාම සාමීච්චිපටිපනො අනුධම්මවාරීතො තී, එවං හි වො ආනන්ද සිකඛිතබ්බන්ති.

උපවාණ උපරො

93. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයඤ්ඤා උපවාණො භගවතො පුරතො ධීතො හොති භගවතං වීජමානො. අපං ඛො භගවා ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙයි: 'අපෙති භික්ඛු. මා මෙ පුරතො අවධායි'ති. අපං ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දස්ස එතදභොයි: 'අයං ඛො ආයඤ්ඤා උපවාණො දීඝරක්ඛා භගවතො උපවධාකො සන්තිකාවචරො සමීපචාරී. අපං ච පන භගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙයි: අපෙති භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අවධායිති. කො ඤු ඛො හෙතු කො පච්චයො යං භගවා ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙයි.'¹ අපෙති භික්ඛු මා මෙ පුරතො අවධායිති. අපං ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දො භගවතං එතදචොච: අයං භනෙන ආයඤ්ඤා උපවාණො දීඝරක්ඛා භගවතො උපවධාකො සන්තිකාවචරො සමීපචාරී, අපං ච පන භගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙති: අපෙති භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අවධායිති. කො ඤු ඛො භනෙන හෙතු කො පච්චයො යං භගවා ආයඤ්ඤා උපවාණං අපසාදෙති අපෙති භික්ඛු මා මෙ පුරතො අවධායිති? යෙභුයොන ආනන්ද දසසු සභස්සිසු ලොකධාතුසු දෙවතා සන්තිපතිතා තථාගතං දසසනාය, යාවතා ආනන්ද කුසිනාරා උපවත්තනං මලලානං සාලවනං සමනනතො දවාදසයොජන නි නාඨී යො පදෙසො වාළඤ්ඤා කොට්ඨිකතුදන මනොපි මහෙසකුංභි දෙවතාහි අපට්ඨො. දෙවතා ආනන්ද උජ්ඣායනති දුරා ච වතමහා ආගතා තථාගතං දසසනාය. කදචි කරභවී තථාගතා ලොකෙ උපජ්ජන්ති අරභනො සමමාසමචුද්ධා අපෙජ්ච රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති, අයඤ්ඤා මහෙසකුංභි භික්ඛු භගවතො පුරතො ධීතො ඔවාරෙතො, න මයං ලභාම පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දසසනායා ති.

94. කපං භුතා පන භනෙන භගවා දෙවතා මනසි කරොති'ති.

“සත්තානන්ද දෙවතා ආකාසෙ පඨවීසඤ්ඤානියො, කෙසෙ පකිරිය කන්දහති, බාහා පඤ්ඤාසහ කන්දහති, ජිනනපානං පපතනති ආචච්චනති විචච්චනති අතිච්චං භගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිච්චං සුගතො පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිච්චං වනඤු ලොකෙ අනතරධාසිස්සති'ති සත්තානන්ද දෙවතා පඨවීසං පඨවීසඤ්ඤානියො, කෙසෙපකිරිය කන්දහති, බාහා පඤ්ඤාසහ කන්දහති, ජිනනපානං පපතනති ආචච්චනති විචච්චනති:

1. අපසාදෙයි. ඡෙස්ථි.

අතිබ්ඵං භගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්ඵං සුභතො පරිනිබ්බාසිස්සති,
අතිබ්ඵං චක්ඛුඃ ලොකෙ අත්තරධාසිස්සතිති!

යා පන තා දෙවතා ඒතරාගා, තා සතා සමපජානද අධිවාසෙහති.
අනිච්චා සඞ්ඛාරා තං කුතෙස්ස ලබ්භා?ති,

95. “පුබ්බෙ භතෙහ දීඝාසු වසං වුස්වා භික්ඛු ආගච්ඡන්ති තථාගතං
දස්සනාය. තෙ මයං ලභාම මනොභාවතීයෙ භික්ඛු දස්සනාය ලභාම
පයිරුපාසානාය, භගවතො පන මයං භතෙහ අවචයෙන න ලභිස්සාම
මනොභාවතීයෙ භික්ඛු දස්සනාය න ලභිස්සාම පයිරුපාසනායා”ති.

“වත්තාරිමානි ආනන්ද සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි සංචෙජනී-
යානි ධානානි. කතමානි වත්තාරි:

‘ඉධ තථාගතො ජාතො’ති ආනන්ද සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං
සංචෙජනීයං ධානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුත්තරං සමමාසමේධාධිං අභිසමඛුද්ධො’ති ආනන්ද
සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංචෙජනීයං ධානං.

‘ඉධ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්ඛං පච්ඡන්ති’ ආනන්ද
සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංචෙජනීයං ධානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා’ පරිනිබ්බුතොති
ආනන්ද සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංචෙජනීයං ධානං.

ඉමානි ඛො ආනන්ද වත්තාරි සඤ්ඤාස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි
සංචෙජනීයානි ධානානි.

ආගමිස්සන්ති ඛො ආනන්ද සඤ්ඤා භික්ඛු භික්ඛුතීයො උපාසකා
උපාසිකායො ඉධ තථාගතො ජාතො තී පි, ඉධ තථාගතො අනුත්තරං
සමමාසමේධාධිං අභිසමඛුද්ධො තී පි, ඉධ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්ඛං.
පච්ඡන්තිපි, ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා
පරිනිබ්බුතො තී පි. යෙ භි කෙච්චි ආනන්ද චෙතියවාරිකං ආභිණ්ඛනා
පසන්තච්ඡන්තා කාලං කරිස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා
සුභතිං සග්ගාං ලොකං උපපජ්ජිස්සන්තිති.

1. චක්ඛුමං - සි.ඉ.
චක්ඛුං - ඉ

ආනන්දපුට්ඨා කථා

96. “කථං මයං භනෙත මාකුඟ්ගමෙ පටිපජ්ජාමා?”¹ති

“අදස්සනං ආනන්ද”ති.

“දස්සනෙ භගවා සති කථං පටිපජ්ජිතබ්බනතී?”

“අනාලාපො ආනන්ද”ති.

“ආලපකෙසන පන භනෙත කථං පටිපජ්ජිතබ්බනතී?”

“සති ආනන්ද උපට්ඨපෙතබ්බා”ති.

“කථං මයං භනෙත තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”²ති

“අබ්බාච්චා කුම්භ ආනන්ද හොථ තථාගතස්ස සරීරපුජ්ජාය. ඉධික කුම්භ ආනන්ද සද්දෙඤ්ඤා, සට්ඨා¹ සද්දඤ්ඤාසුඤ්ඤා, සද්දෙඤ්ඤා² අපචන්තනා ආකාපිනො පභිතභනා විහරට්ඨා, සන්තානන්ද බ්බතීයපණ්ඩිතා පි බ්බාහමණපණ්ඩිතා පි ගහපතිපණ්ඩිතා පි තථාගතෙ අභිප්පසන්තා තෙ තථාගතස්ස සරීරපුජ්ජං කරිස්සනතී”ති.

“කථං පන භනෙත තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බනතී?”

“යථා ටො ආනන්ද රඤ්ඤෙඤ්ඤා චක්ඛවතීස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජනතී, ඵච තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බනතී” “කථං පන භනෙත රඤ්ඤෙඤ්ඤා චක්ඛවතීස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජනතී?”³ති “රඤ්ඤෙඤ්ඤා ආනන්ද චක්ඛවතීස්ස සරීරං අභතෙතන ච්චෙඤ්ඤා චෙඤ්ඤානතී. අභතෙතන ච්චෙඤ්ඤා චෙඤ්ඤානතී විභතෙතන කප්පාසෙතන චෙඤ්ඤානතී. විභතෙතන කප්පාසෙතන චෙඤ්ඤානතී අභතෙතන ච්චෙඤ්ඤානතී චෙඤ්ඤානතී.

1. චක්ඛමා, (මජ්ඣං) චක්ඛරන්තර්ධයති (සබ්බපට්ඨාදීනං මහාපට්ඨිතිබ්බානසුඝ්ඤා)
2. සාරඤ්ඤා සඨට්ඨ අනුපුඤ්ඤාපට්ඨ (මජ්ඣං)
3. සාරඤ්ඤා (මජ්ඣං)

එතෙනුපායෙන පඤ්චි යුගසතෙහි රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරං¹ වෙට්ඨො ආයසාය තෙලදෙණියා පකඛිට්ඨො අඤ්ඤාසසා ආයසාය දෙණියා පටිකුජ්ඣො සබ්බගඤ්ඤානං විතකං කරිතො රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරං ඤාපෙතති. වාතුමමහාපට්ඨ² රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස ධුපංකරොන්ති. එවං ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති. යථා ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා වකඛවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතඛං වාතුමමහාපට්ඨ තථාගතස්ස ධුපො කාතඛෙඛා. තස්ම යෙ මාලං වා ගඤ්ඤං වා චුණ්ණකං³ වා ආරොපෙසසන්ති වා අභිවාදෙසසන්ති වා, විතතංවා පසාදෙසසන්ති, තෙසන්තං හවිසසති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා''ති.

ධුපාරභා සුග්ගලා.

97. “වතතාරො’මෙ ආනන්ද ධුපාරභා. කතමෙ වතතාරො? තථාගතො අරභං සමමාසමඛුද්ධො ධුපාරභො. පච්චිකසමඛුද්ධො ධුපාරභො, තථාගතස්ස සාවතො ධුපාරභො, රාජා වකඛවතති ධුපාරභො’ති.

කිඤ්චානන්ද අස්ථවසං පටිච්චි තථාගතො අරභං සමමාසමඛුද්ධො ධුපාරභො? අයං තස්ස හගවතො අරභතො සමමාසමඛුද්ධස්ස ධුපො ති ආනන්ද ඛහු ජනා විතතං පසාදෙත්ති, තෙ තස්ම විතතං පසාදෙත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනන්ද අස්ථවසං පටිච්චි තථාගතො අරභං සමමාසමඛුද්ධො ධුපාරභො.

කිඤ්චානන්ද අස්ථවසං පටිච්චි පච්චිකසමඛුද්ධො ධුපාරභො? අයං තස්ස හගවතො පච්චිකසමඛුද්ධස්ස ධුපො ති ආනන්ද ඛහුජනා විතතං පසාදෙත්ති. තෙ තස්ම විතතං පසාදෙත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනන්ද අස්ථවසං පටිච්චි පච්චිකසමඛුද්ධො ධුපාරභො.

1. සරීරෙ (සතා, කා)
 2. වාතුමමහාපට්ඨ (මජ්ඣං)
 3. චුණ්ණකං (ආඤ්ඤා)

කිඤ්චානඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච තථාගතස්ස සාවකො ධුපාරභො? අයං තස්ස භගවතො අරභතො සමමාසමුද්ධස්ස සාවකස්ස ධුපො ති ආනඤ්ඤ ඛහු ජනා විතං පසාදෙතති.¹ තෙ තස්ඵ විතං පසාදෙතො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතති. ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච තථාගතස්ස සාවකො ධුපාරභො,²

කිඤ්චානඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච රාජා වකකච්ඤති ධුපාරභො? අයං ධම්මිකස්ස ධම්මරඤ්ඤෙඤ්ඤ ධුපො ති ආනඤ්ඤ ඛහු ජනා විතං පසාදෙතති, තෙ තස්ඵ විතං පසාදෙතො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතති.

ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අස්ඵවසං පටිච්ච රාජා වකකච්ඤති ධුපාරභො. ඉමෙ ඛො ආනඤ්ඤ වක්ඛාතො ධුපාරභා³ති.

ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ අච්ඡරියධම්මො.

98. අථ ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසිසං ආලම්බිඤ්ඤා රොදමානො අසාසි: “අභඤ්ඤා වතම්හි සෙඛො සකරණීයො, සත්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති යො මමං³ ආනුකම්පකො”ති, අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: ‘කභන්තූ ඛො භික්ඛවෙ ආනඤ්ඤ’ති “එසො භතෙත ආයස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසිසං ආලම්බිඤ්ඤා රොදමානො සීතො: ‘අභඤ්ඤා වතම්හි සෙඛො සකරණීයො සත්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති යො මමං ආනුකම්පකො’ති. අථ ඛො භගවා අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආමනෙතසි: “එහි ඤං භික්ඛු, මම වචනෙන ආනඤ්ඤ ආමනෙතහි: සඤ්ඤා තං ආචුසො ආනඤ්ඤ ආමනෙතති”ති “එවමභතෙත”ති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිසුඤ්ඤා යෙනායස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ තෙත්ථුපසංඛම්, උපසංඛම්ඤ්ඤා ආයස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ ඵතදවොච: සඤ්ඤා තං ආචුසො ආනඤ්ඤ ආමනෙතති”ති. ‘එවමාචුසො’ති ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ තස්ස භික්ඛුතො පටිසුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙත්ථුපසංඛම්, උපසංඛම්ඤ්ඤා භගවතං අභිවාදෙතො ඵකමන්තං නිසීදී, ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤෙඤ්ඤ භගවා ඵතදවොච:

1. ඛහුජනො විතං පසාදෙති (PTS)
2. සාවකධුපො. (PTS)
3. මම (මජ්ඣං)

“අලං ආනන්ද මා සොච්චි, මා පරිදෙව්- නන්ද එතං ආනන්ද මයා පටිකච්චෙවි අකඛි තං සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො චිතාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො. තං කුතෙසු ආනන්ද ලබ්භා ‘යත්තං ජාතං භූතං සඛිතං පලොකධම්මං, තං චිත තථාගතසසාපි සරිරං මා පලුජ්ජි’ති. නෙතං යානං චිජ්ජති. දීසරත්තං ඛො තෙ ආනන්ද තථාගතො පච්චුපට්ඨිතො මෙතෙතන කායකමෙමන හිතෙත සුඛෙත අඤ්ඤාතෙත අපචායෙත, මෙතෙතන චචිකමෙමන -පෙ- මෙතෙතන මනොකමෙමන හිතෙත සුඛෙත අඤ්ඤාතෙත අපචායෙත. කතපුඤ්ඤා’සි ත්ථ. ආනන්ද පධානමනුසුඤ්ඤා, බිප්පං හෙහිසි අනාසචො’ති.

99. අථ ඛො හගචා භික්ඛු ආමනෙතසි: “යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ අහෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අරහතෙතා සමමාසමඤ්ඤා, තෙසමපි හගචනනානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා අහෙසුං සෙය්‍යථාපි මයං ආනන්දෙ. යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ හවිසුන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අරහතෙතා සමමාසමඤ්ඤා, තෙසමපි හගචනනානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා හවිසුන්ති සෙය්‍යථාපි මයං ආනන්දෙ. පණ්ඩිතො භික්ඛවෙ ආනන්දෙ, මෙධාවී භික්ඛවෙ ආනන්දෙ, ජානාති ‘අයං කාලො තථාගතං දසසනාය උපසඤ්ඤාමිතුං භික්ඛුනං, අයං කාලො භික්ඛුනිතං අයං කාලො උපාසකානං, අයං කාලො උපාසිකානං, අයං කාලො රඤ්ඤා රාජමහාමත්තානං තිජ්ජියානං තිජ්ජියසාවකානන්ති.’

100. චක්ඛාරො’මෙ භික්ඛවෙ අච්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙ කතමෙ චක්ඛාරො? සචෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරියා ආනන්දං දසසනාය උපසඤ්ඤාමති, දසසනෙත සා අත්තමනා හොති. තත්ථ චෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙත පි සා අත්තමනා හොති, අතිත්තා’ව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරියා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි හොති. සචෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනීපරියා, උපාසකපරියා, උපාසිකාපරියා ආනන්දං දසසනාය උප සඤ්ඤාමති, දසසනෙත සා අත්තමනා හොති, තත්ථ චෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති භාසිතෙත පි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තා’ව භික්ඛවෙ උපාසිකා-පරියා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි හොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චක්ඛාරො අච්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙ.

1. හොභිසි (මජ්ඣං)

වක්ඛාචාරො'මෙ භික්ඛවෙ අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා රඤ්ඤෙ චක්ඛ-
 වත්තිමසී. කතමෙ වක්ඛාචාරො? සවෙ භික්ඛවෙ ඛන්තියපරිසා රාජානං
 චක්ඛවත්තිං දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති.
 තත්ථ වෙ රාජා චක්ඛවත්ති භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති
 අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ ඛන්තියපරිසා හොති. අථ ඛො රාජා චක්ඛවත්ති
 තුණ්භී හොති. සවෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණපරිසා, ගහපතිපරිස, සමණ-
 පරිසා රාජානං චක්ඛවත්තිං දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා
 අත්තමනා හොති. තත්ථ වෙ රාජා චක්ඛවත්ති භාසති භාසිතෙන පි සා
 අත්තමනා හොති, අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ සමණපරිසා හොති. අථ ඛො
 රාජා චක්ඛවත්ති තුණ්භී හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛාචාරො
 'මෙ අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දෙ. සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා
 ආනන්දං දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති,
 තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙන පි සා අත්තමනා හොති,
 අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්භී
 හොති. සවෙ භික්ඛුනීපරිසා, උපාසකපරිසා, උපාසිකාපරිසා ආනන්දං
 දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති, තත්ථ වෙ
 ආනන්දෙ ධම්මං භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති අතිත්තා'ව
 භික්ඛවෙ උපාසිකාපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්භී හොති.
 ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛාචාරො අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දෙ' තී.

[මහාසුද්දසසන සුඤ්ඤා දෙසනා.]

101. එවං චුක්ඛෙ ආයසමා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “මා
 භනෙත භගවා ඉමසමිං කුඩ්ධිනගරකෙ¹ උජ්ජඛගලනගරකෙ සාධා-
 නගරකෙ පරිනිබ්බාසී.² සන්ඨි භනෙත අඤ්ඤානි මහානගරානි, සෙයාථීදං
 වම්පා රාජගහං සාවත්ථී සාකෙතං කොසමබ්බි බාරාණසී. එසු භගවා
 පරිනිබ්බාසු. එසු බහු ඛන්තියමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපති-
 මහාසාලා තථාගතෙ අභිප්පසන්තා. තෙ තථාගතස්ස සරිරපුජං කරිස්සන්තී” තී.
 “මාභෙවං ආනන්දෙ අවච, මාභෙවං ආනන්දෙ අවච කුඩ්ධිනගරකං උජ්ජඛගල-
 නගරකං සාධානගරකන්ති.”

‘භුතපුබ්බං ආනන්දෙ රාජා මහාසුද්දසසනො නාම අහොසි චක්ඛ-
 වත්ති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරන්තො වීජිතාවී ජනපදස්ථාවරිය-
 ස්සකො සකරතනසමන්තාගතො.

1. චුදුතගරකෙ (මජ්ඣං)
 2. කුසිනාරායං (මජ්ඣං)

රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුද්දසනසක අයං කුසිනාරා කුසාවතී නාම රාජධානී අහොසි. පුරතීමෙන ව පච්ඡිමෙන ව ද්වාදසයොජනානි ආයාමෙන, උත්තරෙන ව දකඛිණෙන ව සත්තයොජනානි විඤ්ඤා, කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි ඒතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුසසා ව සුභික්ඛා ව. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙවනාං ආලකමන්ද්‍ර නාම රාජධානී ඉද්ධා වෙව ඒතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණයක්ඛා ව සුභික්ඛා ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි ඒතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුසසා ව සුභික්ඛා ව. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසභි සඤ්ඤෙභි අවිචික්ඛා අහොසි දිවා වෙව රත්තිඤ්ඤා: සෙය්‍යථීදං භතීසඤ්ඤන අසසඤ්ඤන රථසඤ්ඤන හෙරිසඤ්ඤන මුද්දිබ්බසඤ්ඤන විණාසඤ්ඤන ගීතසඤ්ඤන සබ්බසඤ්ඤන සමමසඤ්ඤන තාලසඤ්ඤන අසනාථ පිවථ බාදරාති දසමෙන සඤ්ඤන. ගච්ඡ නං ආනන්ද, කුසිනාරාං පච්ඡිනා කොසි- නාරකානං මලලානං ආරොචෙභි: අජ්ඣ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවීසසති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, මා පච්ඡා විපට්ඨසාරිනො අහුච්ඡා: අමහාකඤ්ඤා නො ගාමකෙඛිකෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොසි, න මයං ලභිමහා පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දසකනායා'ති.

“එවමහනෙත” ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්ඡිනා නිවාසෙඤ්ඤා පඤ්ඤාචරමාදය අක්ඛන්ද්‍රායො කුසිනාරං පාවිසි.

මලලානං වන්දනා

102. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මලලා සඤ්ඤාගරෙ සනාතිපතිතා භොනති කෙනවිදෙව කරණීයෙන. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන කොසිනාරකානං මලලානං සඤ්ඤාගරං තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමි කොසිනාරකානං මලලානං ආරොචෙසි “අජ්ඣ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවීසසති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා. මා පච්ඡා විපට්ඨසාරිනො අහුච්ඡා! අමහාකඤ්ඤා නො ගාමකෙඛිකෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොසි, න මයං ලභිමහා පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දසකනායා'ති.

ඉදමායසමිතො ආනන්දස්ස සුඤ්ඤා මලලා ව මලලපුඤ්ඤා ව මලලසුඤ්ඤා ව මලලපජාපතියො ව අසාවිනො දුම්මනා වෙතොදුක්ඛසමපජිතා අපෙකවෙච්චි කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පග්ගාහ කන්දන්ති, ඡිතතපාතං පතන්ති ආවට්ඨන්ති විවට්ඨන්ති “අතිබ්බසං හගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බසං සුගතො පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බසං චකචු” ලොකෙ අනතරධාසිස්සති”ති.

අථ ඛො මලලා ව මලලපුඤ්ඤා ව මලලසුඤ්ඤා ව මලලපජාපතියො ව අසාවිනො දුම්මනා වෙතොදුක්ඛසමපජිතා යෙන උපවික්ඛනං මලලානං සාලවනං යෙනායසමා ආනන්දො තෙනුපසඛික්ඛමිංසු. අථ ඛො ආයසමිතො ආනන්දස්ස එතදහොසි: සවෙ ඛො අහං කොසිතාරකෙ මලලෙ එකමෙකං හගවිතං වන්දපෙස්සමිං, අවන්දිතො’ව හගවා කොසිතාරකෙහි මලලෙහි හවිස්සති. අපායං රක්ඛි විහාසිස්සති. යනභුතාහං කොසිතාරකෙ මලලෙ කුලපරිවික්ඛතෙසො කුලපරිවික්ඛතෙසො ධපෙඤ්ඤා හගවිතං වන්දපෙසාං ‘ඉඤ්ඤාමො හතෙන මලලො සපුඤ්ඤා සහරියො සපරියො සාමචේවා හගවිතො පාදෙ සිරසා වන්දති’ති.

අථ ඛො ආයසමා ආනන්දො කොසිතාරකෙ මලලෙ කුලපරිවික්ඛතෙසො කුලපරිවික්ඛතෙසො ධපෙඤ්ඤා හගවිතං වන්දපෙසි: ‘ඉඤ්ඤාමො හතෙන මලලො සපුඤ්ඤා සහරියො සපරියො සාමචේවා හගවිතො පාදෙ සිරසා වන්දති’ති. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දො එතෙන උපායෙන පඨමෙනෙව යාමෙන කොසිතාරකෙ මලලෙ හගවිතං වන්දපෙසි.

සුභද්ද පරිබ්බාජක වද්ඪි

103. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභද්දො නාම පරිබ්බාජකො කුසිනාරායං පථිවසති. අසෙසාසි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො: ‘අජ්ජ කිර රක්ඛියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමිණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති’ති. අථ ඛො සුභද්දස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදහොසි: ‘සුඤ්ඤා ඛො පන මෙ’තං පරිබ්බාජකානං චුඤ්ඤානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං කදච්චි කරහවි තපාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහතෙහා සමමාසමචුඤ්ඤා හි. අජ්ජෙච්ච රක්ඛියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමිණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති.

1. චකචුමා (මජ්ඣං)

අජී ව මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පන්නො. එවං පසන්නො අහං සමඤ්ඤ ගොතමෙ ‘පහොති මෙ සමඤ්ඤා ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යන්ති’. අථ ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො යෙන උපවිත්තනං මලලානං සාලවනං යෙන ආයඤ්ඤ ආනන්දෙ තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්චා ආයඤ්ඤ ආනන්දං එතදවොච: සුතං මෙතං හො ආනන්දපරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාවරියානං භාසමානානං: “කදවි කරහවි තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහත්තො සම්මාසම්බුද්ධා” ති. අජේච රතකියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමඤ්ඤා ගොතමසා පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අජී ව මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පන්නො, “එවං පසන්නො අහං සමඤ්ඤ ගොතමෙ, පහොති මෙ සමඤ්ඤා ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යං. සාධාහං හො ආනන්දෙ ලභෙය්‍යං සමඤ්ඤා ගොතමං දස්සන්තාය” ති.

එවං වුත්තෙ ආයඤ්ඤ ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ‘අලං ආවුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි. කිලනෙතො භගවා’ ති. දුතියම්ච ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො -පෙ- තතියම්ච ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො ආයඤ්ඤ ආනන්දං එතදවොච: “සුතං මෙතං හො ආනන්ද පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාවරියානං භාසමානානං: කදවි කරහවි තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහත්තො සම්මාසම්බුද්ධාති. අජේච රතකියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමඤ්ඤා ගොතමසා පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අජී ව මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පන්නො, එවං පසන්නො අහං සමඤ්ඤ ගොතමෙ, ‘පහොති මෙ සමඤ්ඤා ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යං’. සාධාහං හො ආනන්දෙ ලභෙය්‍යං සමඤ්ඤා ගොතමං දස්සන්තාය” ති. තතියම්ච ඛො ආයඤ්ඤ ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “අලං ආවුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි කිලනෙතො භගවා” ති.

104. අපෙතාසී ඛො භගවා ආයඤ්ඤො ආනන්දෙසා සුභද්දෙන පරි-
බ්බාජකෙන සභී ඉමං කරාසලලාපං. අථ ඛො භගවා ආයඤ්ඤා
ආනන්දං ආමනෙතෙසි: “අලං ආනන්ද මා සුභද්දං වාරෙසි, ලභතං ආනන්ද
සුභද්දො තථාගතං දස්සන්තාය. යං කිඤ්චි මං සුභද්දො පුච්ඡිස්සති, සබ්බන්තං
අඤ්ඤාපෙසෙඤ්ච පුච්ඡිස්සති නො විහෙසාපෙසෙඤ්ච. යඤ්චස්සාහං පුඤ්ඤා
ධ්‍යානකරිස්සාමි, තං ටිප්පමෙව ආජානිස්සති” ති.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සුභග්ගං පරිබ්බාචකං එතදවොච: ගච්ඡා-
 චුසො සුභග්ග, කරොති තෙ භගවා ඕකාසනති. අථ ඛො සුභග්ගො පරිබ්බා-
 චකො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා භගවතා සඨිං
 සමමොදී සමමොදනීයං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙඤා එකමන්තං
 නිසීදී. එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො සුභග්ගො පරිබ්බාචකො භගවන්තං
 එතදවොච: ‘යෙ’ මෙ හො ගොතමි සමිණ්ඩ්වාභමණා සධ්ධිනො ගණිනො
 ගණාවරියා ඤාතා යසස්සිනො තිස්සකරා සාධුසම්මතා ඛුචුචනස්ස,
 සෙය්‍යථීදං චූරණො කස්සපො, මකඛලි ගොසාලො, අඵතො
 කෙසකම්බලො, පකුඨො කච්චායනො, සඤ්ජයො ඛෙලට්ඨපුත්තො.
 තිගණේසා නාතපුත්තො, සඛෙඛ තෙ සකාය පටිඤ්ඤා අබ්භඤ්ඤිංසු,
 සඛෙඛච න අබ්භඤ්ඤිංසු, උදුහු එකචෙව අබ්භඤ්ඤිංසු එකචෙව
 නාබ්භඤ්ඤිංසු?’ ති

“අලං සුභග්ගං තිස්සනතං සඛෙඛ තෙ සකාය පටිඤ්ඤා අබ්භඤ්ඤිංසු,
 සඛෙඛච න අබ්භඤ්ඤිංසු, උදුහු එකචෙව අබ්භඤ්ඤිංසු එකචෙව
 නාබ්භඤ්ඤිංසු” ති. ධම්මං තෙ සුභග්ග දෙසිස්සාමි. තං සුභාහි, සාධුකං
 මනසි කරොහි, භාසිස්සාමි” ති. ‘එවං භනෙත’ ති ඛො සුභග්ගො
 පරිබ්බාචකො භගවතො පච්චසෙසාසි, භගවා එතදවොච:

105. “යස්මිං ඛො සුභග්ග ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨඞ්ඞිකො
 මග්ගො න උපලබ්භති, සමණො පි න උපලබ්භති, දුතියො පි තස්ස
 සමණො න උපලබ්භති, තතියො පි තස්ස සමණො න උපලබ්භති,
 චතුස්සො පි තස්ස සමණො න උපලබ්භති. යස්මිං ඛො සුභග්ග
 ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨඞ්ඞිකො මග්ගො උපලබ්භති, සමණො පි තස්ස
 උපලබ්භති, දුතියො පි තස්ස සමණො උපලබ්භති, තතියො පි තස්ස
 සමණො උපලබ්භති, චතුස්සො පි තස්ස සමණො උපලබ්භති. ඉමස්මිං
 ඛො සුභග්ග ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨඞ්ඞිකො මග්ගො උපලබ්භති.
 ඉධෙව සුභග්ග සමණො, ඉධ දුතියො සමණො, ඉධ තතියො සමණො
 ඉධ චතුස්සො සමණො. සුඤ්ඤා පරප්පාඨාද සමණෙහි අඤ්ඤා. ඉමෙව¹
 සුභග්ග භික්ඛු සමා වීභරෙය්‍යං අසුඤ්ඤා ලොකො අරභන්තති අස්සා” ති.

1. ඉමෙ (තං)

“එකුනනිංසො වයසා සුභද්ද
 යං පබ්බජිං කිං කුසලානුඵසී
 වසසානි පඤ්ඤාස සමාධිකානි
 යතො අහං පබ්බජිතො සුභද්ද
 ඤායසස ධම්මසස පදෙසවතති
 ඉතො බහිද්ධා සමඤ්ඤා පි නස්සී.³
 දුතියො පි සමඤ්ඤා නස්සී,
 තතියො පි සමඤ්ඤා නස්සී,
 චතුසො පි සමඤ්ඤා නස්සී.
 සුඤ්ඤා පරපවාද සමඤ්ඤා අඤ්ඤා
 ඉමෙ ව සුභද්ද භික්ඛු සමමා විභරෙය්ඤා
 අසුඤ්ඤා ලොකො අරහතෙතභී” ති⁴

106. එවං චුක්ඛො සුභද්ද පරිබ්බාජකො හගවනනං එතදවොච: අභිකකනනං හතෙන, අභිකකනනං හතෙන සෙය්‍යාථා පි හතෙන නිකකුජජිතං වා උකකුජජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මූලභසස වා මග්ගං ආචිකෙඛය්‍ය, අනධකාරෙ වා තෙලපජෙජානං ධාරෙය්‍ය වකඤ්ඤානො රූපානි දකඛිතභී ති, එවමෙව හගවනා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං හතෙන හගවනනං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ඤා භික්ඛුසඛ්ඤාඤ්ඤා. ලභෙය්‍යාහං හතෙන හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පදන්ති.

“යො මො සුභද්ද අඤ්ඤානිස්සිපුපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මචීනෙය ආකඛිති, පබ්බජ්ජං, ආකඛිති උපසම්පදං, සො චන්තාරො මාසෙ පරිවසති. චතුන්තං මාසානං අච්චෙයන ආරඬ්චිතො භික්ඛු පබ්බාජෙන්නි උපසම්පාදෙන්නි භික්ඛුභාවාය. අපි ව මෙසු පුග්ගලච්චෙතොතා විදිතා” ති. “සචෙ හතෙන අඤ්ඤානිස්සිපුපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මචීනෙය, ආකඛිතනා පබ්බජ්ජං, ආකඛිතනා උපසම්පදං, චන්තාරො මාසෙ පරිවසතති, චතුන්තං මාසානං අච්චෙයන ආරඬ්චිතො භික්ඛු පබ්බාජෙන්නි උපසම්පාදෙන්නි භික්ඛුභාවාය, අහං චන්තාරි වසසානි පරිවසිසාමි, චතුන්තං වසසානං අච්චෙයන ආරඬ්චිතො භික්ඛු පබ්බාජෙන්නා උපසම්පාදෙන්නා භික්ඛුභාවායා” ති.

3. අසුඤ්ඤාලොකො, අරහතතාභි අසසාභි (PTS මජ්ඣං)
 4. එකුනනිංසො වයසානුපාපතා (මහාවග්ග) එකොන නිංසොකො වයසා සුඤ්ඤා යත් ප්‍රාචුජ්ඣං කුසලං භවෙමි, ප-වාගද චරිතං සමාධිකානි, යසමාදානං පුච්චිතා සුභද්ද, ආර්යභ්‍යා ධම්මා, ප්‍රදෙශවර්තනී ඉතො බහිර් චෙව සුමඤ්ඤාභී තානා (අච්චනග්ග)

අථ ටො හගවා ආයස්මිත්තං ආනන්දං ආමනෙහසි: තෙන භානන්ද සුභද්දං පබ්බාජෙථා ති. 'එවමහනෙත'ති ටො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ටො සුභදෙද පරිබ්බාජතො, අයස්මිත්තං ආනන්දං එතදවොච: "ලාභා වො ආවුසො ආනන්ද, සුලභං වො ආවුසො ආනන්ද, යෙ' එසු සත්ථු සමමුඛා අනෙතවාසාභිසෙතෙන අභිසිත්තා ති.²

අලස් ටො සුභදෙද පරිබ්බාජතො හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලස් උපසම්පදං. අවිරූපසම්පනෙතො ටො පන්යස්මා සුභදෙද එතො වූපකට්ඨං අසමනෙතො අතාපි පභිතනෙතො චිභරනෙතො, නචිරසෙසව යසසස්සාය කුලපුත්තා සමමදෙව අභාරකමා අනභාරියං පබ්බජන්තී, තද්දුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකස්සා උපසම්පජ්ජ විහාසි. 'විණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කංසා'ති අබ්හඤ්ඤසි. අඤ්ඤතරො ටො පන්යස්මා සුභදෙද අරහතං අහොසි. සො ව³, හගවතො පච්ඡිමො සකඨිසාවතො අහොසි ති.

පඤ්චමො භාණවාරො.

1. යො, (PTA)

2. අභිසිතො (PTA)

3. යො (මජ්ඣං)

කථාගතසස පවජ්ජිමා වාචා

107. අථ ඛො භගවා ආයසමනතං ආනාදං ආමනෙතති.

“සියා ඛො පනානාදා කුමහාකං එවමසස, අතීතසතපුකං පාවචනං, නාඤ්ඤා සසාති. න ඛො පනෙතං ආනාදා එවං දට්ඨබ්බං. යො ඛො ආනාදා මයා ධම්මො ව චිතයො ව දෙසිතො පඤ්ඤාතො සො වො මම චචයෙන සසාති. යථා ඛො පනානාදා එතරහි භික්ඛු අඤ්ඤාමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදවරනතී, න ඛො මමචචයෙන එවං සමුදවරිතබ්බං. ථෙරතරෙන ආනාදා භික්ඛුනා නචකතරො භික්ඛු නාමෙන වා ගොතෙතන වා ආවුසොවාදෙන වා සමුදවරිතබ්බො, නචකතරෙන භික්ඛුනා ථෙරතරො භික්ඛු භනෙතති වා ආයසමාති වා සමුදවරිතබ්බො.

ආකඬ්ඛමානො ආනාදා සඬ්ඛො මමචචයෙන බුද්ධානුබුද්ධකානි සික්ඛාපදානි සමුභනතු.¹ ජනකස ආනාදා භික්ඛුනො මමචචයෙන බුඤ්ඤාදෙඤ්ඤා දතබ්බො”ති. “කතමො පන භනෙත බුඤ්ඤාදෙඤ්ඤා?”ති. “ජනෙත ආනාදා භික්ඛු යං ඉච්ඡයාස තං වදෙයා, සො භික්ඛුහි නෙව චන්තබ්බො න ඔවදිතබ්බො න අනුසාසිතබ්බො”ති.

108. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: සියා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඬ්ඛා වා චිමති වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා සඬ්ඛෙ වා මග්ගෙ වා පටිපදය වා, පුච්ඡථ භික්ඛවෙ, මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවස්: සමවුච්ඡිතො නො සසා අහොසි, න මයං සකඛිමහ භගවනතං සමවුච්ඡා පටිපුච්ඡතුන්ති. එවං වුනෙත තෙ භික්ඛු කුණ්ඨි අහෙසුං. දුතියමි ඛො භගවා -ප- තතියමි ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: සියා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඬ්ඛා වා චිමති වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා සඬ්ඛෙ වා මග්ගෙ වා පටිපදය වා පුච්ඡථ භික්ඛවෙ මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවස්, සමවුච්ඡිතො නො සසා අහොසි, න මයං සකඛිමහ භගවනතං සමවුච්ඡා පටිපුච්ඡතුන්ති. තතියමි ඛො තෙ භික්ඛු කුණ්ඨි අහෙසුං. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි ‘සියා ඛො පන භික්ඛවෙ සතපුඨාරවෙනාපි න පුච්ඡයාථ. සභායකො පි භික්ඛවෙ සභායකස ආරොචෙතු’ති. එවං වුනෙත තෙ භික්ඛු කුණ්ඨි අහෙසුං.

1. සමුභනතු (ආ)

108. අථ ඛො ආයස්මා ආනාදෙදු හගවන්තං එතදචොච: ‘අච්ඡරියං හනෙන, අබ්භුතං හනෙන, එවං පසනෙනා අභං හනෙන ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙක ‘නත්ථි එකභික්ඛුසාපි කඛිං වා වීමති වා බුද්ධො වා ධම්මො වා සඛෙක වා මග්ගො වා පටිපදය වා’ති. ‘පසාද ඛො කං ආනාදෙදු වදෙසී. ඤාණමෙව හෙත්ථ ආනාදෙදු තථාගතස්ස නත්ථි ඉමස්මිං භික්ඛු සඛෙක එකභික්ඛුසාපි කඛිං වා වීමති වා බුද්ධො වා ධම්මො වා සඛෙක වා මග්ගො වා පටිපදය වා. ඉමෙසං හි ආනාදෙදු පඤ්චනතං භික්ඛුසතානං යො පච්ඡිමකො භික්ඛු සො සොතාපනෙනා අච්චිපාතධම්මො නියතො සමොධිපරායණො’ති.

අථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙහසී: ‘හද්දුති භික්ඛවෙ ආමන්තයාමී චො, වයධම්මා සඛාරා අපමාදෙන සමපාදෙඨා’ති.

අයං තථාගතස්ස පච්ඡිමා වාවා².

හගවනො පරිනිබ්බානං.

109. අථ ඛො හගවා පඨමං කුමානං සමාපජජී. පඨමජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා දුතියං කුමානං සමාපජජී. දුතියජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා තතියං කුමානං සමාපජජී. තතියජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා චතුත්ථං කුමානං සමාපජජී. චතුත්ථජ්ඣානා වුට්ඨභිත්වා ආකාසානඤ්චායතනං සමාපජජී. ආකාසානඤ්චායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමාපජජී. විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා අකිඤ්ඤායතනං සමාපජජී. අකිඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජජී. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨභිත්වා සඤ්ඤාචෙද්ධිතනිරොධං සමාපජජී.

අථ ඛො ආයස්මා ආනාදෙදු ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං එතදචොච, ‘පරිනිබ්බුතො හනෙන අනුරුද්ධ හගවා’ති. ‘න ආවුසො ආනාදෙදු හගවා පරිනිබ්බුතො සඤ්ඤාචෙද්ධිතනිරොධං සමාපනෙතා’ති.

2. සඛිඤ්ඤාචෙද්ධිතනං, මහාපරිනිබ්බානසුතතං, එවං, දිසසෙන: අථ හගවානුතතරාසංගතා සුවණ්චණ්ඨං ඛානු නිසසායති තාත් භික්ඛුතචොචත්: තථාගතස්ස දඤ්ඤා ටොකෙ කදච්චෙච හවති යථා උදුම්බරපුෂපං කදච්චෙච ප්‍රාදුර්භවති අරුණචණ්ඨං ඛානු නිසසායති ප්‍රිභි: ප්‍රාදුර්භවත් අදඤ්ඤා නිමිත්තං ආගයානුකා සංසකාරා: අනිත්තා උත්පදා ව්‍යඤ්ඤානා මා ප්‍රමාදෙඨා: ඉති තස්මාද් භික්ඛවා අප්‍රමාදෙන සමපාදයත. නාහං ප්‍රාමදම් තෙන සමත්සම්බුඛා අසංඛොයගුණො ජාතා. ව්‍යයධම්මා සංසකාරා: අප්‍රමාදෙන සමපාදෙඨා: ඉයමස්සි තථාගතස්ස පච්ඡිමා වාත්.

අථ ඛො භගවා සඤ්ඤාවෙද්ධිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨන්තීවා
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන-
 සමාපත්තියා වුට්ඨන්තීවා ආකිඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. ආකිඤ්ඤා-
 යතනසමාපත්තියා වුට්ඨන්තීවා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී.
 විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨන්තීවා ආකාසානඤ්ඤායතනං
 සමාපජ්ජී. ආකාසානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨන්තීවා චතුස්සං ඝාතං
 සමාපජ්ජී. චතුස්සං ඝාතං වුට්ඨන්තීවා තතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. තතියඤ්ඤානා
 වුට්ඨන්තීවා දුතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. දුතියඤ්ඤානා වුට්ඨන්තීවා පඨමං
 ඝාතං සමාපජ්ජී. පඨමඤ්ඤානා වුට්ඨන්තීවා දුතියං ඝාතං සමාපජ්ජී.
 දුතියඤ්ඤානා වුට්ඨන්තීවා තතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. තතියඤ්ඤානා
 වුට්ඨන්තීවා චතුස්සං ඤ්ඤානං සමාපජ්ජී. චතුස්සං ඤ්ඤානා වුට්ඨන්තීවා
 තං සමනන්තරා භගවා පරිනිබ්බාසී.

110. පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා මහාභුමිවාලො අභොසී,
 භිංසනතො සලොමභංසො දෙවදුක්ඛියො චංචලිංසු. පරිනිබ්බුතෙ භගවති
 සහ පරිනිබ්බානා ඩුග්ගා සහමපති ඉමං ගාථං අභාසී:

“සඛෙව නිකඛිපිසසනති භුතා ලොකෙ සමුසසං.¹
 යථා එතාදිසො සඤ්ඤා ලොකෙ අපච්ඡුග්ගලො
 තථාගතො බලප්පතො සමබ්බුදො පරිනිබ්බුතො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤා ඉමං
 ගාථං අභාසී:

“අනිච්චා වත සඛිංරා උපසාදවසධම්මිනො,
 උපපජ්ජන්තී නිරුඤ්ඤන්ති තෙසං වුපසමො සුඛො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා ආයසමා අනුරුද්ධො ඉමං
 ගාථායො අභාසී:

“නාහු අසඤ්ඤාසපසායො ධීතවිතසස තාදිනො,
 අනෙජො සනතිමාරඛෙ යං කාලමකරි චුන්ති.
 අසලීනෙන විතෙන වෙදනං අඤ්ඤාවාසසී,
 පජෙජාතසෙඤ්ඤා නිබ්බානං විමොකෙඛා වෙතසො අහු”ති.²

1. විකබ්බුමා ලොකෙ අනන්තරභිතො නි (මජ්ඣං)
 2. අසංලීනෙන කායෙන වෙදනාමිධිවාසයන් ප්‍රදොසංසොච විමොකසංඝාතො වෙතසො (මධ්‍යමිකාවාහනි)

පරිනිබ්බුතෙ හගච්ඡි සහ පරිනිබ්බානා ආයසමා ආනන්දෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“තදුසි යං භිංසනකං තදුසි ලොමහංසනං
සබ්බාකාරවරුපෙනෙ සමුද්දො පරිනිබ්බුතෙ”ති.

111. “පරිනිබ්බුතෙ හගච්ඡි යෙ තෙ තස් භික්ඛු අවිතරාගා අපෙකවෙච ඛාභා පඤ්ඤා කන්දන්ති ඡිත්තපාතං පතන්ති ආවට්ඨන්ති විචට්ඨන්ති:’ අතිබ්භං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බුතො අතිබ්භං චක්ඛු ලොකෙ අනතරභිත්තන්ති. යෙ පන තෙ භික්ඛු විතරාගා තෙ සතා සමපජානා ‘අධිවාසෙත්ති අනිච්චා සඛාරා, තං කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

112. අථ ඛො ආයසමා අනුරුද්ධො භික්ඛු ආමනෙසි; අලං ආචුසො මා සොච්ඡි මා පරිදෙච්ඡි. නනු එතං ආචුසො හගච්ඡි පටිගවෙචච අකධාතං, සබ්බෙහෙච පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාභාවො, තං කුතෙස්ස ආචුසො ලබ්භා යන්තං ජාතං භූතං සඛිතං පලොකධම්මං තං ච තා පලුජ්ඡි තෙතං යානං විජ්ජිති. දෙවතා ආචුසො උජ්ජායන්ති”ති

“කථමභූතා පත හනෙත අනුරුද්ධි දෙවතා මනසි කරොති? සන්තාචුසො ආනන්ද දෙවතා ආකාසෙ පඨවිසඤ්ඤිතියො කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති ඛාභා පඤ්ඤා කන්දන්ති’ ඡිත්තපාතං පතන්ති, ආවට්ඨන්ති: විචට්ඨන්ති අතිබ්භං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං චක්ඛු ලොකෙ අනතරභිත්තන්ති. සන්තාචුසො ආනන්ද දෙවතා පඨවියා පඨවි-සඤ්ඤිතියො කෙසෙ පකිරිය-පෙ- අනතරභිතො ති. යා පන දෙවතා විතරාගා තා සතා සමපජානා අධිවාසෙත්ති ‘අනිච්චා සඛාරා තං කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

113. අපං ඛො ආයස්මො ච අනුරුද්ධො ආයස්මො ච ආනන්දො තං රක්ඛාවසෙසං ධම්මියා කථාය වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො ආයස්මො අනුරුද්ධො ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙකසී: ගච්ඡාමුසො ආනන්ද කුසිනාරං. කුසිනාරං පච්චිකා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොචෙති: 'පරිනිබ්බුතො වාසිච්ඡා හගවා, යසස්දුති කාලං මඤ්ඤපා'ති. එවමහනෙක ති ඛො ආයස්මො ආනන්දො ආයස්මන්තො අනුරුද්ධස්ස පච්චස්සුකා පුබ්බභ්ගසමයං නිවාසෙකා පක්ඛව්චරමාදය අක්ඛදුතියො කුසිනාරං පාච්චි. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මලලා සඤ්ඤාගාරෙ සන්තිපතිතා භොන්ති තෙනෙව කරණියෙන. අපං ඛො ආයස්මො ආනන්දො යෙන කොසිනාරකානං මලලානං සඤ්ඤාගාරං තෙනුපසඩ්ධම්, උපසඩ්ධම්කා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොචෙසී: "පරිනිබ්බුතො වාසිච්ඡා හගවා, යසස්දුති කාලං මඤ්ඤපා"ති. ඉදමායස්මන්තො ආනන්දස්ස වචනං සුකා මලලා ච මලලපුත්තා ච මලලසුඤ්ඤා ච මලලපජාපතියො ච අසාවන්තො දුමමනා වෙතො දුක්ඛසමපතිතා අපෙකකම්මෙ කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පඤ්ඤා කන්දන්ති, ජිකන්තානං පතන්ති ආච්චන්ති විච්චන්ති අතිච්චං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිච්චං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිච්චං චක්ඛු ලොකෙ අත්තරතින්ති."

114. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා පුරියෙ ආණාපෙසුං "තෙනති හභේ කුසිනාරායං ගන්ධමාලඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤා තාළාවචරං සන්තිපාතෙථා"ති. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා ගන්ධමාලඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤා තාළාවචරං පඤ්ඤා ච දුස්සපුග්ගසන්ති ආදය යෙන උපවක්ඛනං මලලානං සාලවනං යෙන හගවන්තො සරීරං තෙනුපසඩ්ධම්සු. උපසඩ්ධම්කා හගවන්තො සරීරං නචෙචති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා වෙලචිතානාති කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ පටියාදෙත්තා 'එකදිවසං වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො කොසිනාරකානං මලලානං එතදභොසී. 'අතිච්චිකාලො ඛො අජ්ජ හගවන්තො සරීරං ක්ඛාපෙතුං, සෙච්චදුති මයං හගවන්තො සරීරං ක්ඛපෙසාමා'ති. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා හගවන්තො සරීරං නචෙචති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා වෙලචිතානාති කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ පටියාදෙත්තා දුතියමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, තතියමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, චතුස්මි දිවසං වීතිනාමෙසුං, පඤ්ඤාමමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, ඡන්ධමි දිවසං වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො සක්ඛමං දිවසං කොසිනාරකානං මලලානං එතදභොසී: මයං හගවන්තො සරීරං නචෙචති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා, දක්ඛිණෙන දක්ඛිණං නගරස්ස හට්ඨා ඛාහිරෙන ඛාහිරං දක්ඛිණන්තො නගරස්ස හගවන්තො සරීරං ක්ඛාපෙසාමා'ති.

115. තෙන ඛො පන සමයෙන අටඨ මලලපාමොක්ඛා සීසං නභානා අභනානි වස්ඨානි නිවස්ඨා ‘මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙසසාමා’ති නසකෙකානනි උච්චාරෙතුං. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා ආයසමනං අනුරුද්ධං එනදවොචුං: කො නු ඛො භනෙන අනුරුද්ධ හෙතු කො පච්චයො යෙනිමෙ අඨඨ මලලපාමොක්ඛා සීසං නභානා අභනානි වස්ඨානි නිවස්ඨා ‘මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙසසාමා’ති න සකෙකානනි උච්චාරෙතුනනි?’

“අඤ්ඤා ඛො වාසිටඨා තුමහාකං අධිප්පායො, අඤ්ඤා දෙවනානං අධිප්පායො”ති.” “කථං පන භනෙන දෙවනානං අධිප්පායො”ති. “තුමහාකං ඛො වාසිටඨා අධිප්පායො: “මයං භගවතො සරීරං නචෙවහි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොනනා ගරුකරොනනා මානෙතනා පුජෙතනා දකඛිණෙන දකඛිණං නගරසස භරිතා, බාහිරෙන බාහිරං දකඛිණතො නගරසස භගවතො සරීරං ක්ඛාපෙසසාමා’ති. දෙවනානං ඛො වාසිටඨා අධිප්පායො “මයං භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි නචෙවහි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොනනා ගරුකරොනනා මානෙතනා පුජෙතනා, උත්තරෙන උත්තරං නගරසස භරිතා, උත්තරෙන වාරෙන නගරං පචෙවෙසතා, මජ්ඣමන මජ්ඣං නගරසස භරිතා, පුරුජ්ඣමන වාරෙන ගිකඛාමෙතා, පුරුජ්ඣමනො නගරසස මකුට්ඨකුට්ඨනං නාම මලලානං චෙතියං, එසං භගවතො සරීරං ක්ඛාපෙසසාමා’ති. “යථා භනෙන දෙවනානං අධිප්පායො, තථා හොතු’ති.

116. තෙන ඛො පන සමයෙන කුසිනාරා යාව සන්ධිසමලසංකථිරා ජණ්ණුමකෙන ඔධිනා මඤ්ඤවපුපෙථි සත්තා හොති අථ ඛො දෙවනා ව කොසිතාරකා ව මලලා භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි ව මානුසකෙහි ව නචෙවහි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොනනා ගරුකරොනනා මානෙතනා පුජෙතනා, උත්තරෙන උත්තරං නගරසස භරිතා උත්තරෙන වාරෙන නගරං පචෙවෙසතා, මජ්ඣමන මජ්ඣං නගරසස භරිතා, පුරුජ්ඣමන වාරෙන තිකඛිමිතා, පුරුජ්ඣමනො නගරසස මකුට්ඨකුට්ඨනං නාම මලලානං චෙතියං,¹ තස්ම භගවතො සරීරං නිකඛිපිංසු.

1. උත්තරෙණ දවාරෙණ නගරස්ම නිඤ්ඤානං නදී භිරණාවතී උපසධ්දමා චුකුට්ඨකුට්ඨනං චෙතියං (සබ්බජීවාදිතං මහාපරිනිබ්බාණසුඤ්ඤා)

117. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා ආයසමනං ආනන්දං එතදවොචුං: “කථං මයං භතෙන ආනන්ද තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”ති. “යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතති, එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බතති.” “කථං පන භතෙන ආනන්ද රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතති”ති. “රඤ්ඤ වාසිට්ඨා චකකචතතිස්ස සරීරං අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේනති, අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේන වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේනති. වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේන ආභතෙන වඤ්ඤන වෙදේනති. එතෙන උපායෙන පඤ්චිති සුගසතෙහි රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරං වෙදේන ආයසාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා අඤ්ඤදිස්සා ආයසාය දෙණියා පටිකුජේජතා, සබ්බගතධානං චිතකං කරිතා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරං ක්කාපෙනති. වානුමමහාපථෙ රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස ධුපං කරොතති. එවං ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතති. යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජතති, එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බං. වානුමමහාපථෙ තථාගතස්ස ධුපො කාතබ්බො. තත්ථ යෙ මාලං වා ගතං වා වුණ්ණකං වා ආරොපෙසන්ති වා අභිවාදෙසන්ති වා විතං වා පසාදෙසන්ති, තෙසන්තං භවිස්සති දීඝරන්තං හිතාය සුඛායා”ති.

අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා පුරිසෙ ආණාපෙසුං “තෙන හි භණෙ මලලානං විභතං කප්පාසං සන්තිපාතෙථා”ති. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා භගවතො සරීරං අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේසුං. අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේන වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේසුං. වීභතෙන කප්පාසෙන වෙදේන අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේසුං. එතෙන උපායෙන පඤ්චිති සුගසතෙහි භගවතො සරීරං වෙදේන ආයසාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා¹ අඤ්ඤදිස්සා ආයසාය දෙණියා පටිකුජේජතා සබ්බගතධානං චිතකං කරිතා භගවතො සරීරං චිතකං ආරොපෙසුං.

මහාකසසපාගමනං.

118. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා මහාකසසපො පාවාය කුසිනාරං අඤ්ඤානමග්ගපටිපඤ්ඤා හොති මහතා හික්ඛුසඛෙකන සම්පඤ්චමනෙහි හික්ඛුසතෙහි. අථ ඛො ආයසමා මහාකසසපො මග්ගා ඔකකමම අඤ්ඤතරො ආජීවකො² කුසිනාරාය මන්දරවජුපථං ගහෙතා පාවං අඤ්ඤානමග්ගපටිපඤ්ඤා හොති. අඤ්ඤා ඛො ආයසමා මහාකසසපො තං ආජීවකං දුරතො³ව ආගච්ඡන්තං. දිස්වා තං ආජීවකං එතදවොච: ‘අපාචුසො අමහාකං සඨාරං ජානාසී?’ති. ආම ආචුසො ජානාසී.

1. සුවණ්දොණාං නිධාය තෙතලෙත පුරධිතා තාං සුවණ්දොණිං උත්ථාපා අභිසංඝාං මහාදොණාං පුකඛිපා (සබ්බස්ඵවාදිතං මහාපරිනිබ්බානසුත්තං)

අජ්ජ සත්තාහපරිනිබ්බුතො සමණො ගොතමො. තතො මෙ ඉදං මජ්ඣරවපුප්ඵං ගභිතනනි''. තස්ස යෙ තෙ භික්ඛු අවිතරාගා අපෙකභවෙව බාහා පඤ්ඤා කඤ්ඤානී, ඡිත්තපාතං පතනනී, ආවට්ඨනනී වීච්චනනී: අනිබ්භං හගවා පටිඤ්ඤාතො, අනිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අනිබ්භං වක්ඛු ලොකෙ² අතතරභිතනනී, යෙ පන තෙ භික්ඛු විතරාගා, තෙ සත්තා සමපජානා අධිවාසෙහනී: අනිච්චා සඤ්ඤාරා, තං කුතෙස්ස ලබ්භා'ති.

119. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභද්දෙ නාම බුඩ්ධිබ්බවච්චිතො' තස්සා පරිසායං නිසින්නො හොති. අථ ඛො සුභද්දෙ බුඩ්ධිපබ්බවච්චිතො තෙ භික්ඛු එදන්තොව:'' අලං ආච්චියො මා සොච්ඡස්, මා පරිදෙච්ඡස්. සුච්චිත්තා මයං තෙන මහාසමණෙන. උපඤ්ඤා ව හොම ඉදං වො කඤ්ඤා, ඉදං වො න කප්පති ති. ඉදන්ති පන මයං යං ඉච්ඡිසාම තං කච්ඡිසාම, යං න ඉච්ඡිසාම න තං කච්ඡිසාමා'ති. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො භික්ඛු ආමනෙහති: 'අලං ආච්චියො මා සොච්ඡස්, මා පරිදෙච්ඡස්. නනු එතං ආච්චියො හගවතා පටිගච්චෙව ව අකංඛා: සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාචාභාවො. තං කුතෙස්ස ආච්චියො ලබ්භා යතං ජාතං භූතං සඤ්ඤාතං පලොකධම්මං, තං තථාගතස්සාපි සරිරං මා පලුජ්ජති තෙනං යානං විජ්ජති''ති.

120. තෙන ඛො පන සමයෙන වක්ඛාරො මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතාති වස්ථාති නිවස්ථා මයං හගවතො විතකං ආලිමෙපස්සාමාති න සකෙකානනී ආලිමෙපතුං. අථ ඛො කොසිනාරකා මලලා ආයස්මානං අනුරුඤ්ඤං එතදවොච්චි: කො නු ඛො හතෙන අනුරුඤ්ඤා හෙතු, කො පවචයො, යෙනිමෙ වක්ඛාරො මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතාති වස්ථාති නිවස්ථා මයං හගවතො විතකං ආලිමෙපස්සාමාති න සකෙකානනී ආලිමෙපතුනනී''? ''අඤ්ඤාචා ඛො වාසිට්ඨා දෙවතානං අධිප්පායො''ති. ''කථං පන හතෙන දෙවතානං අධිප්පායො?''ති. ''දෙවතානං ඛො වාසිට්ඨා අධිප්පායො: අයං ආයස්මා මහාකස්සපො පාවාය කුසිනාරං අභිනමග්ගපටිපනෙයා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤාන සඬිං පඤ්ඤාමනෙහති භික්ඛුසතෙහි. න තාව හගවතො විතකො පඤ්ඤාලිසසති යාවායස්මා මහාකස්සපො හගවතො පාදෙ සිරසා න වජ්ජිසසති''ති. ''යථා හතෙන දෙවතානං අධිප්පායො තථා හොතු'' ති.

2. අථ බුදු මාගේ, තාතරො නිර්භූතථ ඉවාතා මජ්ඣර පුඤ්ඤාදාය (සඤ්ඤා වාදින මහාපරිනිබ්බානසුඤ්ඤා)
4. වක්ඛුමා ලොකෙ අතතරභිතො (මජ්ඣං) ලොකෙවක්ඛුරතතරභිතම (සඤ්ඤාචාදායං මහාපරිනිබ්බානසුඤ්ඤා)
1. බුද්ධිබ්බවච්චිතො (මජ්ඣං)

121. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො යෙන කුසිනාරා මකුට්ඨ-
 බන්ධනං නාම මලලානං වේනියං යෙන හගවතො විතකො තෙත්තු-
 පසඛකම්. උපසඛකම්චා එකං සං වීචරං කචා අඤ්ජලිං පණාමේචා
 තිස්ඛිත්තුං විතකං පදකඛිණං කචා, පාදතො විචරිචා හගවතො
 පාදෙ සිරසා වඤ්ඤි තානි පි ඛො පඤ්ඤා භික්ඛුසතානි එකංසං වීචරං
 කචා අඤ්ජලිමපණාමේචා තිස්ඛිත්තුං විතකං පදකඛිණං කචා
 හගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඤි. වඤ්ඤෙසු¹ ච පනායස්මතා මහා-
 කස්සපෙන තෙති පි පඤ්ඤා භික්ඛුසතෙති, සයමෙව හගවතො
 විතකො පජජලි.

122. ක්කියමානස්ස ඛො පන හගවතො සරීරස්ස, යං අහොසි
 ඡවීති වා චම්මන්ති වා මංසන්ති වා නහරු ති වා ලසිකා ති වා
 තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්ථ, න මසි. සාරීරානෙව අවසිසසිංසු.
 සෙය්‍යථාපි නාම සපිස්ස වා නෙලස්ස වා ක්කියමානස්ස නෙව ඡාරිකා
 පඤ්ඤාසති න මසි, එවිමෙව හගවතො සරීරස්ස ක්කියමානස්ස යං
 අහොසි ඡවීති වා චම්මන්ති වා මංසන්ති වා නහරුති වා ලසිකාති වා
 තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්ථ'න මසි, සාරීරානෙව අවසිසසිංසු.
 තෙසඤ්ඤා පඤ්ඤානාං දුස්සපුග්ගසතානං වෙව දුස්සානි න ඩය්ඨිංසු යඤ්ඤා
 සබ්බබහන්තරිමං² යඤ්ඤා බාහිරං. දඬෙඨ ච ඛො පන හගවතො සරීරෙ
 අත්තමුඛකා උදකධාරා පාතුවච්චා හගවතො විතකං නිබ්බාපෙසි.
 උදකං සාලතො පි අබ්බුත්තම්චා හගවතො විතකං නිබ්බාපෙසි.
 කොසිනාරකා පි මලලා සබ්බගජෙධාදකෙන හගවතො විතකං
 නිබ්බාපෙසුං.

අථ ඛො කොසිනාරකා මලලා හගවතො සාරීරානි සක්කාභං
 සන්තාගාරෙ සන්තිපඤ්ජරං කරිචා ධනුපාකාරං පරිකම්පාපෙචා නවෙචති
 ගීතෙහි වාදීතෙහි මාලෙහි ගජෙඬහි සකකරිංසු ගරුකරිංසු මානොසුං
 චුළෙඤ්ඤං.

සාරීරිකධාතුවිභජනා

122. අසෙසාසි ඛො රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො:
 “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො රාජා මාගධො:
 අජාසත්තු වෙදෙහිපුත්තො කොසිනාරතානං මලලානං දුතං පාහෙසි
 “හගවා පි බත්තියො අහමපි බත්තියො. අහමපි අරහම් හගවතො සාරීරානං
 හාගං, අහමපි හගවතො සාරීරානං ධුපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසාමී” ති.

1. වඤ්ඤෙ ව (මජ්ඣ. ෦෦෩)
 2. සබ්බබහන්තරිමං (මජ්ඣං) සබ්බං අබ්හන්තරිමං (෦෦෩)

අසෙසාසුං ඛො වොසාලිකා ලිච්ඡථී: ‘හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ති. අථ ඛො වෙසාලිකා ලිච්ඡථී කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා” ති.

අසෙසාසුං ඛො කාපිලච්ඡථවා සක්කා: “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො කාපිලච්ඡථවා සක්කා කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා අමහාකං ඤාතිසෙට්ඨො. මයමි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කාරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො අලලකපකා බුලයො “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො අලලකපකා බුලයො කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො රාමගාමකා කොලියා “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො රාමගාමකා කොලියා කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො, මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරීරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසි ඛො වෙඨදීපකො බ්‍රාහ්මණො: “හගවා කීර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො වෙඨදීපකො බ්‍රාහ්මණො කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසි: “හගවා තු! ඛතතියො. අහමසම් බ්‍රාහ්මණො, අහමි අරහාමි හගවතො සාරීරානං භාගං. අහමි හගවතො සාරීරානං චූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමී” ති.

1. හගවාපි (මජ්ඣං)

අසෙසාසුං ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා “භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා කොසිනාරකානං මලලානං දුතං පාභෙසුං. භගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම භගවතො සාරිරානං භාගං, මයමි භගවතො සාරිරානං ධුපඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමාති.

එවං වුතෙත කොසිනාරකා මලලා තෙ සඛෙඝ ගණෙ එතදවොචුං, භගවා අච්ඤාකං ගාමකෙඛතෙත පරිනිබ්බුතො, න මයං දසසාම භගවතො සාරිරානං භාගන්ති.

123. එවං වුතෙත දෙණො බ්‍රාහමණො තෙ සඛෙඝ ගණෙ එතදවොච:

සුණන්තු භොතෙතා මම එකවාකාං¹
අමහාක බුද්ධො අහු ඛන්තිවාදෙ,
න හි සාධු’යං උත්තමපුග්ගලසඝ
සරිරභාගෙ සියා සමපභාරො.

සඛෙඛව භොතෙතා සහිතා සමග්ගා
සමෙමාදමානා කරොමධ්ඛාගෙ.
වීජ්ජාරිකා භොන්තු දිසාසු ධුපා
බහු ජනා වත්ඛුමතො පසන්තා’ති.

124. “තෙන හි බ්‍රාහමණ නිකෙඤ්ඤව භගවතො සාරිරානි අට්ඨධා සමං සුචිහත්තං විහජාහී” ති. ‘එවං භො’ති ඛො දෙණො බ්‍රාහමණො තෙසං සඛිකානං ගණානං පටිසසුච්චා භගවතො සාරිරානි අට්ඨධා සමං සුචිහත්තං විහජිච්චා තෙ සඛෙඝ ගණෙ එතදවොච: “ඉමං මෙ භොතෙතා තුඛං දදන්තු, අහමි තුඛෙසඝ ධුපඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමී” ති. අදංසු ඛො තෙ දෙණසඝ බ්‍රාහමණසඝ තුඛං.

අසෙසාසුං ඛො පිපපලිච්චිතියා² මොරියා: ‘භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ති. අථ ඛො පිපපලිච්චිතියා මොරියා කොසිනාරකානං මලලානං දුතං පාභෙසුං: භගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම භගවතො සාරිරානං භාගං, මයමි භගවතො සාරිරානං ධුපඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමා’ති. “නඤ්ච භගවතො සාරිරානං භාගො, විහත්තානි භගවතො සාරිරානි, ඉතො අඛිඤාරං හරථා’ති. තෙ තතො අඛිඤාරං හරිංසු:”³

1. වාචං. ම ජසං.
2. පිපපලිච්චිතියා. සා.
3. අහරිංසු සා.කා

ධාතුවෙත්ඨය සුඡා

124. අථ ඛො රාජා මාගධො අජාතසන්තු වෙදෙහිපුත්තො රාජ-
 ගනෙ හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකායි. වෙසාලිකා පි
 ලිච්ඡවී වෙසාලියං හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු.
 කාපිලවත්ථවං පි සක්ඛා කපිලවත්ථසම්භවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච
 මහඤ්ච අකංසු. අලලකප්පකා පි බුලලයො අලලකප්පෙ හගවතො සාරීරානං
 උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. රාමගාමකා පි කොලියා රාමගාමෙ හගවතො
 සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. වෙද්දීපකො පි බ්‍රාහ්මණො වෙද්දීපෙ
 හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකායි. පාවෙය්‍යකා පි මලලා
 පාවායං හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. කොසිනාරකා පි
 මලලා කුසිනාරායං හගවතො සාරීරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු.
 දෙණො පි බ්‍රාහ්මණො තුම්බසස් උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකායි. පිප්පලිවරියා පි
 මොරියා පිප්පලිවතෙ අඛ්‍යාරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච අකංසු. ඉති අභි
 සරීරඋප්පා නවමො තුම්බඋප්පො දසමො අඛ්‍යාරඋප්පො. එවමෙන.
 භුතපුබ්බන්ති.

125. “අභි දෙණා¹ චන්ඛුමතො සරීරා
 සත්තදෙණං ජමබුද්දීපෙ මහෙනති,
 එකඤ්ච දෙණං පුරිසචරුක්ඛමසස
 රාමගාමෙ නාගරාජා මහෙනති.

එකා හි දයා තිදිවෙහි පුජිතා
 එකා පන ගඤ්චරපුරෙ මහියති,
 කාලිඛ්‍යරඤ්ඤා චිජිතෙ පුනෙකං
 එකං පුන නාගරාජා මහෙනති.

තසෙසච තෙජෙන අයං චසුඤ්චරා
 ආයාගසෙසෙහි මහි අලංකතා
 එවං ඉමං චන්ඛුමතො සරීරං
 සුසක්කතං සක්කතසක්කතෙහි.

දෙව්ඤ්ඤාගිඤ්ඤන්ඤ පුජිතො
 මනුසසෙසෙහි තථෙව පුජිතො,
 තං² චන්ච පඤ්ඤලිකා හච්ඤා
 බුද්ධො හවෙ කප්පසතෙහි දුලලහො³ති.

චක්ඛාලිය සමා දන්තා කෙසා ලොමාච සබ්බසො,
 දෙවා හරිංසු එකෙකං චක්කවාලපරම්පරා⁴ති .

මහාපරිනිබ්බානසුත්තං තතියං.

1. අධ්දෙණං චක්ඛුමතො සරීරං (මජ්ඣ)
 2. තං තං (සා)
 3. දුලලහො

මහාසුදසන සුඛා

1. එවං මෙ සුතං ඒකං සමයං හගවා කුසිනාරායං විහරති උප වක්ඛනෙ මල්ලානං සාලවනෙ අත්තරෙන යමකසාලානං පරිනිබ්බානසමයෙ.

අප්ඵ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන හගවා සෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. ඒකමන්තං නිසීනො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච, “මා හනෙන හගවා ඉමසම් කුඩ්ඛනගරකෙ උජ්ජඬගලනගරකෙ සාබානගරකෙ පරිනිබ්බාසි. සන්ති හනෙන අඤ්ඤාති මහානගරානි, සෙය්‍යථීදං, චම්පා රාජගහං සාවඤ්ඤි සාකෙතං කොසමඛි බාරාණසී, ඒඤ්ඤා හගවා පරිනිබ්බායතු. එඤ්ඤා බහු බන්ධනමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිමහාසාලා තපාගතෙ අභිප්පසන්තා, තෙ තපාගතස්ස සරිරපුජ්ජං කරිසන්ති” ති.

2. “මා හෙවං ආනන්ද අවච මා හෙවං ආනන්ද අවච කුඩ්ඛනගරකං උජ්ජඬගලනගරකං සාබා නගරකන්ති.

කුසාවති රාජධානි

භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදසනො නාම අහොසි බන්ති යො මුඛාවසිනොඤ්ඤා වාතුරනො විජීතාථී ජනපදඤාචරියප්පභොනො. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදසනස්ස අයං කුසිනාරා කුසාවති නාම රාජධානී අහොසි. සා ඛො ආනන්ද කුසාවති පුරන්දීමෙන ච පච්ඡීමෙන ච වාදසයොජනානි අහොසි ආයාමෙන, උත්තරෙන ච දකඛිණෙන ච සත්තයොජනානි විජාරෙන. කුසාවති ආනන්ද රාජධානී ඉද්ධා වෙච අහොසි විතා ච බහුජනා ච ආකිණ්ණමනුස්සා ච සුභිකඛා ච.

1. මුඛාවසිනො (කං)
2. ඉද්ධා වෙච අහොසි ජිතා ච (භා)

සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙව්‍යානං ආලකමන්ද නාම රාජධානී ඉද්ධා වෙව ජීතා ව බ්‍රහ්පතා ව ආකිණ්ණසකා ව සුභිකා ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි ජීතා ව බ්‍රහ්පතා ව ආකිණ්ණමනුසකා ව සුභිකා ව. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසභි සද්දෙභි අවිචිතො අමොසි දිවා වෙව රක්ඛං ව. සෙය්‍යථීදං, භක්ඛිසද්දෙන අසසද්දෙන රථසද්දෙන හෙරි-සද්දෙන මුද්ධිකසද්දෙන චිණ්ණසද්දෙන ගීතසද්දෙන සමමසද්දෙන තාල-සද්දෙන (සඬබසද්දෙන) අසනාථ පිවථ බාදථාති දසමෙන සද්දෙන.

3. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සත්භි පාකාරෙහි පරිකඛිතො අහොසි. එකො පාකාරො සොවණ්ණමයො, එකො රුපියමයො, එකො වෙචරියමයො, එකො එළිකමයො, එකො ලොහිතඛකමයො¹ එකො මසාරගලලමයො, එකො සබ්බරතනමයො. කුසාවතීයා ආනන්ද රාජධානීයා වකුන්තං ව ණ්ණනං දොරාති අහෙසුං. එකං දොරං සොවණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙචරියමයං, එකං එළිකමයං. එකෙකසමීං දොරෙ සත්භ සත්භ එසිකා නිබාතා අහෙසුං. තිපොරිඤ්චා තිපොරිසනිධාතා වාදසපොරිසා උබ්බෙධෙන, එකා එසිකා සොවණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙචරියමයා, එකා එළිකමයා, එකා ලොහිතඛකමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සබ්බරතනමයා.

කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සත්භි තාලපන්තිහි පරිකඛිතො අහොසි. එකා තාලපන්ති සොවණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙචරියමයා එකා එළිකමයා, එකා ලොහිතඛකමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සබ්බරතනමයා. සොවණ්ණමයස තාලස සොවණ්ණමයො බන්ධො අහොසි, රුපියමයාති පත්තාති ව එලාති ව රුපියමයස තාලස රුපියමයො බන්ධො අහොසි සොවණ්ණමයාති පත්තාති ව එලාති ව. වෙචරියමයස තාලස වෙචරියමයො බන්ධො අහොසි එළිකමයාති පත්තාති ව එලාති ව. එළිකමයස තාලස එළිකමයො බන්ධො අහොසි. වෙචරියමයාති පත්තාති ව එලාති ව. ලොහිතඛකමයස තාලස ලොහිතඛකමයො බන්ධො අහොසි මසාරගලලමයාති පත්තාති ව එලාති ව. මසාරගලලමයස තාලස මසාරගලලමයො බන්ධො අහොසි ලොහිතඛකමයාති පත්තාති ව එලාති ව සබ්බරතනමයස තාලස සබ්බරතනමයො බන්ධො අහොසි සබ්බරතනමයාති පත්තාති ව එලාති ව. තාසං ඛො පනානන්ද තාලපන්තිනං වානෙරිතානං සදෙසු අහොසි වගගු ව රජතීයො ව කමතීයො ව² මදනීයො ව. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පඤ්චිකකස කුරියස සුචිතිකස සුපටිතාළිකස කුසලෙභි සමන්තානස සදෙදු හොති වගගු ව රජතීයො ව කමතීයො ව මදනීයො ව. එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපන්තිනං වානෙරිතානං සද්දො අහොසි වගගු ව රජතීයො ව කමතීයො ව මදනීයො ව. යෙ ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතීයා රාජධානීයා ධුක්ඛා අහෙසුං සොණ්චා පිපාසා, තෙ තාසං තාලපන්තිනං වානෙරිතානං සද්දෙන පරිවාරෙසුං.

1. ලොහිතඛකමයො (කා)
2. බමතීයො (මජසං)

6. අථ ඛො තං ආනන්ද චක්කරතනං සමුද්දපරියනනං පඨවීං අභි චීරිතින්ධා කුසාවතිං රාජධානීං පච්චාගන්තවා රඤ්ඤෙ ඛො මහාසුදසනසුඛනං අනෙකපුරුචාගෙ අසකරණපමුච්චෙ අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසී. රඤ්ඤෙ මහාසුදසනසුඛනං අනෙකපුරු උපසොභයමානං. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුදසනසුඛනං ඵවරූපං චක්කරතනං පාතුරහොසී.

හස්ථිරතනං

7. සුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුදසනසුඛනං හස්ථිරතනං පාතු රහොසී, සබ්බසෙතො සත්තපතිට්ඨො ඉද්ධිමා වේභාසඛගමො උපො- සරො නාම නාගරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤෙ මහාසුදසනසුඛනං චිත්තං පසීදී: හද්දකං චිත භො හස්ථියානං සචෙ දමථං උපෙය්‍යාති අථ ඛො තං ආනන්ද හස්ථිරතනං සෙය්‍යථාපි නාම හඤ්ඤෙ හස්ථාජානියො දිස- රත්තං සුපරිදනෙතා ඵවමෙව දමථං උපගඤ්ඤී. භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදසනසුඛනො තමෙව හස්ථිරතනං චිමංසමානො පුබ්බණ්ඤසමයං අභිරුහිත්වා සමුද්දපරියනනං පඨවීං අනුයාසීත්වා කුසාවතිං රාජධානීං පච්චාගන්තවා පාතරාසමකාසී. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුදසනසුඛනං ඵව- රූපං හස්ථිරතනං පාතුරහොසී.

අසසරතනං

8. සුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුදසනසුඛනං අසසරතනං පාතු- රහොසී, සබ්බසෙතො කාළයීසො මුඤ්ඤකෙසො ඉද්ධිමා වේභාස- ඛගමො වලාහකො නාම අසසරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤෙ මහාසුදසන- නසුඛනං චිත්තං පසීදී: හද්දකං චිත භො අසසරානං සචෙ දමථං උපෙ- ය්‍යාති. අථ ඛො තං ආනන්ද අසසරතනං සෙය්‍යථාපි නාම හඤ්ඤෙ අසස- ජානියො දිසරත්තං සුපරිදනෙතා ඵවමෙව දමථං උපගඤ්ඤී. භුත- පුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදසනසුඛනො තමෙව අසසරතනං චිමංසමානො පුබ්බණ්ඤසමයං අභිරුහිත්වා සමුද්දපරියනනං පඨවීං අනුයාසීත්වා කුසා- වතිං රාජධානීං පච්චාගන්තවා පාතරාසමකාසී. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහා- සුදසනසුඛනං ඵවරූපං අසසරතනං පාතුරහොසී.

මණිරතනං

9. සුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුදසනසුඛනං මණිරතනං පාතු- රහොසී. සො අහොසී මණි වේච්චරියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරි- කම්මකතො අට්ඨො විපසසනෙතො සබ්බාකාරසම්පනෙතො. තස්ස ඛො පනානන්ද මණිරතනසුඛනං ආහා සමන්තා යොජනං පුට්ඨා අහොසී. භුත- පුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදසනසුඛනො තමෙව මණිරතනං චිමංසමානො චතුරඛණ්ඨිං සෙතං සන්තයඛිත්වා මණිං ධර්ණං ආරොපෙත්වා රත්තන්ධකාරනිච්චියං පාසාසී. සෙ ඛො පනානන්ද සමන්තා භාමා අහෙසුං, තෙ තෙතොභාසෙන කම්මනෙ පයොපෙසුං දිව්‍යානි මඤ්ඤ- මානා. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුදසනසුඛනං ඵවරූපං මණිරතනං පාතුරහොසී.

ඉඤ්චරතනං

10. පුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං ඉඤ්චරතනං පාතුරහොසි, අභිරුපා දසානිසා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකඛරතාය සමනනාගතා, නාතිදීසා නාතිරසා නාතිකිසා නාතිචුලා නාතිකාළි නාචොවාදකා අතිකකතනා මානුසං වණ්ණං¹ අපපතතා දිඛං වණ්ණං. තසං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසං එවරුපො කායසම්ඵෙසො හොති, සෙයාචාපි නාම තුලපිචුතො වා කප්පාසපිචුතො වා. තසං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසං සීතෙ උණ්ඨානි ගතතානි හොන්ති, උණ්ඨෙ සීතානි. තසං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසං කායතො වන්දනගජො වායති. මුඛතො උපලගජො. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනං රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං පුබ්බුට්ඨාසීති අහොසි පච්ඡානිපාතිනී කිංකාරපට්ඨොච්චි මනාපචාරිනී පියවාදිනී. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනං රාජානං මහාසුද්දසනං මනසාපි නො දතිවාචී². කුතො පන කායෙන. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරුපං ඉඤ්චරතනං පාතුරහොසි.

ගහපතිරතනං

11. පුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං ගහපතිරතනං පාතුරහොසි. තසං කම්මට්ඨිපාකජං දිඛචකචු පාතුරහොසි, යෙන නිධිං පසති සසාමිකම්මි අසාමිකම්මි. සො රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඛකම්චා එවමාහ: අප්පොඤ්ඤකො කිං දෙව හොති, අහං තෙ ධනෙන ධනකරණීයං කරිසාමිති. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තම්මෙ ගහපතිරතනං විමංසමානො නාවං අභිරුභිචා මජ්ඣෙ ගඛාය නදියා සොතං ඔඟාභිචා ගහපතිරතනං එතදවොච: අපො මෙ ගහපති භිරඤ්ඤසුචණ්ණනාති¹ තෙන හි මහාරාජ එකං තීරං නාව උපෙතුති ඉධෙව මෙ ගහපති අපො භිරඤ්ඤසුචණ්ණනාති. අථ ඛො තං ආනන්ද ගහපතිරතනං උහොති හපෙභි උදකං ඔමසිචා පුරං භිරඤ්ඤ වණ්ණසං කුමභි. උදධිරිචා රාජානං මහාසුද්දසනං එතදවොච: අලමෙතනාවතා මහාරාජ, කතමෙත්තාවතා මහාරාජ, පුජිතමෙත්තාවතා මහාරාජාති. රාජා මහාසුද්දසනො උචමාහ: අලමෙත්තාවතා ගහපති, කතමෙත්තාවතා ගහපති පුජිතමෙත්තාවතා ගහපතිති. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරුපං ගහපතිරතනං පාතුරහොසි.

1. මංගුසපිට්ඨණං - භා, මංගුසපිට්ඨණං (මජ්ඣ)
 2. අභිරුචී - ක

පරිනායකරතනං

12. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසස පරිනායකරතනං පාතුරහොසි පණ්ඩිතො වියකොනො මෙධාවි පට්ඨප්පො රාජානං මහාසුද්දසනං උපයාපෙතඛිං උපයාපෙතුං අපයාපෙතඛිං අපයාපෙතුං. සො රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඛිකමිතො ඵවමාහ; අපපාඤ්ඤකොකොකො ඤෙව හොති, අභමනුසාසිසසාමිති, රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුද්දසනසස ඵවරූපං පරිනායකරතනං පාතුරහොසි; රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමෙහි සත්තති රතනෙහි සමන්තාගතො අහොසි.

ඉද්ධිසමන්තාගමො

13. පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො චතුභි ඉද්ධිහි සමන්තාගතො අහොසි. කතමාහි චතුභි ඉද්ධිහි? ඉධ ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො අභිරූපො අහොසි දසකරියො පාසාදිකො පරමාය චණ්ණපොකකාරතාය සමන්තාගතො දුතීවිය අඤ්ඤෙහි මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය පඨමාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො දීඝායුකො අහොසි විරච්ඡිතිකො අභිවිය අඤ්ඤෙහි මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය දුතීයාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො අපපාඤ්ඤා අහොසි අපපාඤ්ඤකො සමචෙපාකිතියා ගහණ්ණො සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාවච්ඡිණ්ණාය අභිවිය අඤ්ඤෙහි මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය තතීයාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො මුහුණ්ණගහපතිකානං පියො අහොසි මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතා දුක්ඛානං පියො හොති. මනාපො, ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො මුහුණ්ණගහපතිකානං පියො අහොසි මනාපො රඤ්ඤෙ පි ආනන්ද මහාසුද්දසනසස මුහුණ්ණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු පුක්ඛා පියා හොනති මනාපො ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසස මුහුණ්ණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු පුක්ඛ පියා හොනති මනාපො ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසස මුහුණ්ණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපො. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො චතුරඛිනියා සෙනාය උය්‍යානභුමිං නිය්‍යාසි. අථ ඛො ආනන්ද මුහුණ්ණගහපතිකා රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඛිකමිතො ඵවමාහංසු 'අතරමානො ඤෙව යාහි යථා තං මයං විරතරං පසෙසය්‍යාමා'ති රාජා පි ආනන්ද මහාසුද්දසනො සාරථිං ආමනෙකසි අතරමානො සාරථි රථං පෙසෙහි යථානං මුහුණ්ණගහපතිකෙහි විරතර පසසි යය්‍යන්ති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය චතුසීයා¹ ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාහි චතුභි ඉද්ධිහි සමන්තාගතො අහොසි.

1. චතුසාඨ (සා)

පොකඛරණිමාපනං

14. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි: යනුනුනාහං ඉමාසු තාලනනරිකාසු ධනුසනෙ ධනුසනෙ පොකඛරණියො මාපෙ-
 ය්‍යන්ති. මාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසු තාලනන-
 රිකාසු ධනුසනෙ ධනුසනෙ පොකඛරණියො. තා ඛො පනානන්ද-
 පොකඛරණියො වතුන්තං වණණානං ඉට්ඨකාහි වීතා අභෙසුං, ඵකා
 ඉට්ඨකා සොවණණමයා, ඵකා රුපියමයා, ඵකා වෙඵරියමයා, ඵකා
 ඵලිකමයා' තාසු ඛො පනානන්ද පොකඛරණියු වනතාරි වනතාරි ව
 සොපාණානි අභෙසු වතුන්තං වණණානං. ඵකං සොපාණං සොවණණ-
 මයං ඵකං රුපියමයං ඵකං වෙඵරියමයං ඵකං ඵලිකමයං. සොවණණ-
 මයසං සොපාණසං සොවණණමයා ඵමහා අභෙසුං රුපියමයා සුචි-
 යො ව උණතීසඤ්ඤා රුපියමයසං සොපාණසං රුපියමයා ඵමහා
 අභෙසු, සොවණණමයා සුචියො ව උණතීසඤ්ඤා වෙඵරියමයසං
 සොපාණසං වෙඵරියමයා ඵමහා අභෙසුං, ඵලිකමයා සුචියො
 ව උණතීසඤ්ඤා. ඵලිකමයසං සොපාණසං ඵලිකමයා ඵමහා අභෙසුං,
 වෙඵරියමයා සුචියො ව උණතීසඤ්ඤා. තා ඛො පනානන්ද පොකඛරණියො
 ද්වීහි වෙදිකාහි පරිකඛිත්තා අභෙසුං ඵකා වෙදිකා සොවණණමයා ඵකා
 රුපියමයා. සොවණණමයාය වෙදිකාය සොවණණමයා ඵමහා අභෙසුං
 රුපියමයා සුචියො ව උණතීසඤ්ඤා රුපියමයාය වෙදිකාය රුපියමයා
 ඵමහා අභෙසුං සොවණණමයා සුචියො ව උණතීසඤ්ඤා. අප්ඵ ඛො
 ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි "යනුනුනාහං ඉමාසු
 පොකඛරණියු ඵවරුපං මාලං රොපාපෙය්‍යා: උප්පලං පදුමං කුමුදං
 පුණ්ඤරිකං සබ්බොකුකං සබ්බජනසං අනාවචනති රොපාපෙසි
 ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසු පොකඛරණියු ඵවරුපං
 මාලං උප්පලං පදුමං කුමුදං පුණ්ඤරිකං සබ්බොකුකං සබ්බජනසං
 අනාවචං.

15. අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි:
 "යනුනුනාහං ඉමාසං පොකඛරණීනං තීරෙ නභාපමෙ පුරිපෙ යපෙය්‍යං
 යෙ ආගතාගතං ජනං නභාපෙසන්ති"ති. යපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා
 මහාසුද්දසනො තාසං පොකඛරණීනං තීරෙ නභාපමෙ පුරිපෙ යෙ
 ආගතාගතං ජනං නභාපෙසුං.

අප්ඵ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං ඵතදභොසි: යනුනුනාහං
 ඉමාසං පොකඛරණීනං තීරෙ ඵවරුපං දනං පට්ඨපෙය්‍යාං අනනං
 අනනත්ථිකසං පානං පානත්ථිකසං උසං වත්ථිකසං යානං යානත්ථි-
 කසං සයනං සයනත්ථිකසං ඉත්ථිං ඉත්ථිකසං හිරිඤ්ඤං හිරිඤ්ඤත්ථි-
 කසං සුචිණ්ණං සුචිණ්ණත්ථිකසාති. පට්ඨපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා
 මහාසුද්දසනො තාසං පොකඛරණීනං තීරෙ ඵවරුපං දනං: අනනං
 අනනත්ථිකසං පානං පානත්ථිකසං වත්ථිං වත්ථිකසං යානං යානත්ථිකසං
 සයනං සයනත්ථිකසං ඉත්ථිං ඉත්ථිකසං හිරිඤ්ඤං හිරිඤ්ඤත්ථිකසං
 සුචිණ්ණං සුචිණ්ණත්ථිකසාති.

1. අනනත්ථිකසං (ගා, කා. 175)

16. අථ ඛො ආනන්ද ඩ්වයමණ්ණපතිකා පහුතං සාපතෙයාං ආදය රාජානං මහාසුද්දසනං උපසංඛිකම්භිවා එවමාහංසු; ඉදං දෙව පහුතං සාපතෙයාං දෙවකෙදෙව උද්දිසස ආහතං, තං දෙවො පටිඤ්ඤා-තුති. “අලං ගො, මමපිදං පහුතං සාපතෙයාං ධම්මකෙන ඛලිතා අභිසංඛිතං තං වො හොතු, ඉතො ව භියොහො හරථා”ති. තෙ රඤ්ඤ පටිකම්භතො එකමතං අපකකමම එවං සමචිතොසු: ‘න ඛො එතං අමහාකං පතිරුපං, යං මයං ඉමාති සාපතෙයාති පුනදෙව සකාති සරාති පටිහරෙයාමාති, යනතුත මයං රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසන නිවෙසනං මාපෙයාමා”ති. තෙ රාජානං මහාසුද්දසනං උපසංඛිකම්භිවා එවමාහංසු ‘නිවෙසනකෙන දෙව මාපෙසාමා’ති. අධිවාසෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො ආනන්ද සකෙකා දෙවොනම්ඤ්ඤ රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසන වෙනසා වෙතො පරිචිතකකමඤ්ඤය විසකමමං¹ දෙවපුතනං ආමනෙතසි, එහි නිං සමම විසකමම රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසන නිවෙසනං මාපෙහි ධමමං නාම පාසාදන්ති.

‘එවං හදනෙත’ති ඛො ආනන්ද විසකමමා දෙවපුතනො සකකසස දෙවොනම්ඤ්ඤ පටිසුත්තා, සෙයාපාපි නාම ඛලවා පුරිසො සම්ඤ්ඤතං වා බාහං පසාරෙයා පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ඤයා, එවං මෙවං දෙවෙසු තාවතිංසෙසු අනතරහිතො, රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසන පුරතො පාතුරහොසි. අථ ඛො ආනන්ද විසකමමා දෙවපුතනො රාජානං මහාසුද්දසනං එතදෙවොව, නිවෙසනකෙන දෙව මාපෙසාමි ධමමං නාම පාසාදන්ති. අධිවාසෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තුණ්හිභාවෙන. මාපෙසි ඛො ආනන්ද විසකමමා දෙවපුතනො රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසන නිවෙසනං ධමමං නාම පාසාදං.

17. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ පුරස්මෙන ව පච්ඡමෙන ව යොජනං ආයාමෙන අහොසි, උතතරෙන ව දකඛිණෙන ව අභිසොජනං වින්දා-රෙන, ධම්මසස ආනන්ද පාසාදසස තිපොරිසං උච්චතෙන වක්ඛු විතං අහොසි චතුත්තං වණ්ණානං ඉච්චකාහි, එකා ඉච්චකා සොචණ්ණ-මයා එකා රුපියමයා එකා වෙච්චියමයා එකා එළිකමයා.

ධම්මසස ආනන්ද පාසාදසස චතුරාසීති එමහසහසසාති අහෙසු චතුත්තං වණ්ණානං, එකො ජමෙහා සොචණ්ණමයො, එකො රුපියමයො, එකො වෙච්චියමයො, එකො එළිකමයො. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ චතුත්තං වණ්ණානං එලකෙහි සඤ්ඤො අහොසි’

1. චතුත්තං - PMS
 1. විසකමමං - (කා)

එකං එලකං සොවණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙච්චියමයං එකං එළිකමයං. ධම්මසස ආනන්ද පාසාදසස චතුර්විතී සොපාණානී අහෙසුං චතුත්තං චණ්ණොනං, එකං සොපාණං සොවණ්ණමයං එකා රුපියමයං, එකං වෙච්චියමයං, එකං එළිකමයං-පෙ-එළිකමයසස සොපාණසස එළිකමයා ඵමහා අහෙසුං වෙච්චියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්චි.

ධම්මෙ ආනන්ද පාසාදෙ චතුරාසීතිකුටාගාරසහසසානී අහෙසුං චතුත්තං චණ්ණොනං: එකං කුටාගාරං සොවණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙච්චියමයං, එකං එළිකමයං, සොවණ්ණමයෙ කුටාගාරෙ රුපියමයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසී රුපියමයෙ කුටාගාරෙ සොවණ්ණමයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසී, වෙච්චියමයෙ කුටාගාරෙ දත්තමයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසී, එළිකමයෙ කුටාගාරෙ මසාරගලල-මයො පලලඳෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසී, සොවණ්ණමයසස කුටාගාරසස ආරෙ රුපියමයො තාලො ධීතො අහොසී තසස රුපියමයො ඛන්ධො. සොවණ්ණමයානී පත්තානී ච එලානී ච. රුපියම-යසස කුටාගාරසස ආරෙ සොවණ්ණමයො තාලො ධීතො අහොසී, තසස සොවණ්ණමයො ඛන්ධො, රුපියමයානී පත්තානී ච එලානී ච, වෙච්චිය-මයසස කුටාගාරසස ආරෙ එළිකමයො තාලො ධීතො අහොසී, තසස එළිකමයො ඛන්ධො, වෙච්චියමයානී පත්තානී ච, එලානී ච. එළිකමයසස කුටාගාරසස ආරෙ වෙච්චියමයො තාලො ධීතො අහොසී, තසස වෙච්-රියමයො ඛන්ධො, එළිකමයානී පත්තානී ච එලානී ච.

18. අඵධො ආනන්දරඤ්ඤො මහාසුද්දසනසස එතදහොසී: යනුත්තාහං මහාච්ඡුහසස කුටාගාරසස ආරෙ සඛඛසොවණ්ණමයං තාලවනං මාපෙයාං යත්ථ දිවාචිහාරං නිසීදිසසාමීති. මාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො මහාච්ඡුහසස කුටාගාරසස ආරෙ සඛඛසොවණ්ණමයං තාලවනං යත්ථ දිවා-චිහාරං නිසීදී. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ දච්චි වෙදිකාහි පරිකඛිතො අහොසී. එකා වෙදිකා සොවණ්ණමයා එකා රුපියමයා. සොවණ්ණමයාය වෙදිකාය සොවණ්ණමයා ඵමහා අහෙසුං, රුපියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්චි. රුපියමයාය වෙදිකාය රුපියමයා ඵමහා අහෙසුං, සොවණ්ණමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්චි.

19 ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ දච්චි කිංකිණිකජාලෙහි¹ පරිකඛිතො අහොසී, එකං ජාලං සොවණ්ණමයං එකං රුපියමයං සොවණ්ණමයසස ජාලසස රුපියමයා කිංකිණියො අහෙසුං, රුපියමයසස ජාලසස සොව-ණ්ණමයා කිංකිණියො අහෙසුං.

1. කිංකිණිකජාලෙහි (සා, කා)

තෙසං ඛො පනානාදු කිංකිණිකජාලානං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි වග්ගු ව රජනීයො ව කමනීයො ව මදනීයො ව සෙය්‍යා-
ථාපි ආනාදු පඤ්චබ්බිකස්ස තුරියස්ස සුච්චිතස්ස සුපභවිතාළිතස්ස
සුකුසලෙහි¹ සමන්තාහතස්ස සද්දො හොති වග්ගු ව රජනීයො ව කමනී-
යො ව මදනීයො ව එවමෙව ඛො ආනාදු තෙසං කිංකිණිකජාලානං
වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි වග්ගු ව රජනීයො ව කමනීයො ව මදනී-
යො ව. යෙ ඛො පනානාදු තෙන සමයෙන කුසාවතීයා රාජධානියා
ධුක්ඛා අහෙසුං සොණධා පිපාසා. තෙ තෙසං කිංකිණිකජාලානං
වාතෙරිතානං සද්දෙන පරිවාරෙසුං

තිට්ඨිතො ඛො පනානාදු ධම්මො පාසාදෙ දුද්දිකෙඛො අහොසි මුසති
වකඛුති. සෙය්‍යාථාපි ආනාදු වසසානං පච්ඡිමෙ මාසෙ සරදසමයෙ
වීදො වීගතවලාහකෙ දෙවෙ ආදිවෙවා නහං අබ්බුග්ගමමානො² දුද්දිකෙඛො³
හොති, මුසති වකඛුති, එවමෙව ඛො ආනාදු ධම්මො පාසාදෙ දුද්දිකෙඛො
අහොසි මුසති වකඛුති.

20. අථ ඛො ආනාදු රඤ්ඤො මහාසුදසසනස්ස එතදහොසි: යනසු-
නාහං ධම්මස්ස පාසාදස්ස පුරතො ධම්මං නාම පොකඛරණිං මාපෙය්‍යන්ති.
මාපෙසි ඛො ආනාදු රාජා මහාසුදසසනො ධම්මස්ස පාසාදස්ස පුරතො
ධම්මං නාම පොකඛරණිං. ධම්මො ආනාදු පොකඛරණි පුරත්ථිමෙන ව
පච්ඡිමෙන ව යොජනං ආයාමෙන අහොසි, උත්තරෙන ව දකඛිණෙන
ව අදධියොජනං විජාරෙන. ධම්මො ආනාදු පොකඛරණි වතුන්තං වණ්ණානං
ඉට්ඨකාහි විතා අහොසි, එකා ඉට්ඨකා සොච ණ්ණමයා එකා රූපියමයා,
එකා වෙචරියමයා එකා එළිකමයා,

ධම්මො ආනාදු පොකඛරණියා වතු වීසතිසොපාණානි අහෙසුං
වතුන්තං ව ණ්ණානං, එකං සොපාණං සොච ණ්ණමයං, එකං වෙචරියමයං,
එකං එළිකමයං. සොච ණ්ණමයස්ස සොපාණස්ස සොච ණ්ණමයා එමහා
අහෙසුං රූපියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ච, රූපියමයස්ස සොපාණස්ස
රූපියමයා එමහා අහෙසුං සොච ණ්ණමයා සුචියො ව උණ්ඨි-
සඤ්ච, වෙචරියමයස්ස සොපාණස්ස වෙචරියමයා එමහා අහෙසු එළිකමයා
සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ච, එළිකමයස්ස සොපාණස්ස එළිකමයා එමහා අහෙසුං
වෙචරියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ච.

ධම්මො ආනාදු පොකඛරණි දව්හි වෙදිකාහි පරිකඛිත්තා අහොසි, එකා
වෙදිකා සොච ණ්ණමයා, එකා රූපියමයා. සොච ණ්ණමයාය වෙදිකාය
සොච ණ්ණමයා එමහා අහෙසුං රූපියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ච, රූපිය-
මයාය වෙදිකාය රූපියමයා එමහා අහෙසුං සොච ණ්ණමයා සුචියො ව
උණ්ඨිසඤ්ච.

1. කුසලෙහි. (සීඝ්‍ර, ස්‍යා කා, PTS) 2 අබ්බුසංකමානො (මජ්ඣං)
3. දුද්දිකෙඛො. PTS.

ධම්මා ආනන්ද පොකඛරණී සත්තභි තාලපනතීභි පාරිකඛිත්තා අහොසි, එකා තාලපනතී සොවණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙඵරියමයා, එකා එළිකමයා, එකා ලොභිතඛිමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සඛරතනමයා. සොවණ්ණමයස තාලස තාලස සොවණ්ණමයො ඛන්ධො අහොසි රුපියමයානි පත්තානි ච එලානි ච. රුපියමයස තාලස රුපියමයො ඛන්ධො අහොසි සොවණ්ණමයානි පත්තානි ච එලානි ච. වෙඵරියමයස තාලස වෙඵරියමයො ඛන්ධො අහොසි එළිකමයානි පත්තානි ච එලානි ච. එළිකමයස තාලස එළිකමයො ඛන්ධො අහොසි වෙඵරියමයානි පත්තානි ච එලානි ච. ලොභිතඛිමයස තාලස ලොභිතඛිමයො ඛන්ධො අහොසි මසාරගලලමයානි පත්තානි ච එලානි ච. මසාරගලලමයස තාලස මසාරගලලමයො ඛන්ධො අහොසි ලොභිතඛිමයානි පත්තානි ච එලානි ච. සඛරතනමයස තාලස සඛරතනමයො ඛන්ධො අහොසි සඛරතනමයානි පත්තානි ච එලානි ච. තාසං ඛො පන ආනන්ද තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි චග්ග ච රජනීයො ච කමනීයො ච මදනීයො ච. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පඤ්චබ්බි-කස තුරියස සුවිනිතස සුපට්ඨාපිතස කුසලෙභි සමනතාහතස සද්දො හොති චග්ග ච රජනීයො ච කමනීයො ච මදනීයො ච, එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි චග්ග ච රජනීයො ච කමනීයො ච මදනීයො ච. යෙ ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා චුත්තා අහෙසු-සොණ්ඩා පිපාසා, තෙ තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දෙසු පරිචාරෙසු.

නිබ්බිතෙ ඛො පනානන්ද ධම්මෙ ච පාසාදෙ ධම්මාය ච පොකඛර-ණියා රාජා මහාසුද්දසනො. යෙ තෙන සමයෙන සමණෙසු වා සමණ-සමමතා චුභමණෙසු වා චුභමණසමමතා තෙ සඛකාමෙභි සත්ත-පෙත්වා ධම්මං පාසාදං අභිරුභි.

පට්මහාණවාරො.

1. යෙ ඛො පනානන්ද. (සා, කා.)

සමානසමාපත්තිපටිලාභො

21. අප්ඵ බො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදසනසන ඵතදභොසි: කිසස නු බො මෙ ඉදං කම්මසන ඵලං, කිසස කම්මසන විපාකො, යෙනාහං ඵතරහි ඵවං මහිද්ධිකො ඵවං. මහානුභාවො තී: අප්ඵ බො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදසනසන ඵතදභොසි: තිණ්ණං බො මෙ ඉදං කම්මානං ඵලං තිණ්ණං කම්මානං විපාකො, යෙනාහං ඵතරහි ඵවං මහිද්ධිකො ඵවං මහානුභාවො, සෙය්‍යථීදං: දනසන දම්සන. සංයමසනාති. අප්ඵ බො ආනන්ද රාජා මහාසුදසනනො යෙන මහාවිදුහං කුටාගාරං තෙනුප්පසම්මතී. උපසධකම්භවා මහාවිදුහසන කුටාගාරසන ද්වාරෙ ධීතො උදනං උදනෙයි. 'තිට්ඨ කාමචිතකක, තිට්ඨ ආපාදචිතකක, තිට්ඨ විහිංසාචිතකක, ඵතතාවතා කාමචිතකක, ඵතතාවතා බ්‍යාපාදචිතකක, ඵතතාවතා විහිංසාචිතකක'ති.

22. අප්ඵ බො ආනන්ද රාජා මහාසුදසනනො මහාවිදුහං කුටාගාරං පච්ඡිත්තා සොචණ්ණමයෙ පලලභෙක නිසිභෙතා විච්චෙව භාමෙහි විච්චෙව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකකං සච්චාරං විචෙකප්පං පිතිසුඛං පයමං සමානං උපසම්පජ්ජ විහාසී. චිතකකච්චාරානං චූපසමා අජ්ඣන්තං සම්පජ්ජාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අචිතකකං අච්චාරං සමාධිප්පං පිතිසුඛං දුතියං සමානං උපසම්පජ්ජ විහාසී. පිතියා ච විරාගා උපෙකකං කො ච විහාසී. සතො ච සම්පජ්ජානො සුඛඤ්ච කායෙන පච්ඡංචෙදෙසී. යනතං අරියා ආචිකක්ඛන්ති උපෙකකා සනිමා සුඛච්චාරිති තං තතියං සමානං උපසම්පජ්ජ විහාසී, සුඛසන ච පහානා දුකඛසන ච පහානා පුඛෙඛව සොමනසසදෙමනසසානං අසම්ඛනමා අදුකඛමසුඛං උපෙකකා සනිපාරිසුඛී චතුසං සමානං උපසම්පජ්ජ විහාසී.

23. අප්ඵ බො ආනන්ද රාජා මහාසුදසනනො මහාවිදුහා කුටාගාරං නිකම්භිත්තා සොචණ්ණමයං කුටාගාරං පච්ඡිත්තා රුපියමයෙ පලලභෙක නිසිභෙතා මෙතතාසහගතෙන චෙතසා ඵකං දීසං ඵරිත්තා විහාසී. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුසං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙතතාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජන ඵරිත්තා විහාසී, කරුණාසහගතෙන චෙතසා, -පෙ- මුදිතාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙකකාසහගතෙන චෙතසා ඵකං දීසං ඵරිත්තා විහාසී. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුසං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙකකාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජන ඵරිත්තා විහාසී.

භගරාදීති

24. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුද්දසනසක චතුරාසීතිනගරසහසානි අහෙසුං කුසාවතීරජධානිපමුඛානි, චතුරාසීතිපාසාදසහසානි අහෙසුං ධම්මපාසාදපමුඛානි, චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානි අහෙසුං මහාවිඤ්ඤාකුටාගාරපමුඛානි.

චතුරාසීතිපලලඛකසහසානි අහෙසුං සොවණණමයානි රුපියමයානි දත්තමයානි සාරමයානි ගොණකඤ්ඤානි පටිකඤ්ඤානි පටලිකඤ්ඤානි කාදලිමිභවරපච්ච සුරණානි සලඤ්ඤානි උභතොලොභිතකුපධානානි. චතුරාසීතිනාගසහසානි අහෙසුං සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්චන්තානි උපොසථනාගරාජපමුඛානි, චතුරාසීතිඅසාසහසානි අහෙසුං සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්චන්තානි වලාහකඅසරාජපමුඛානි, චතුරාසීතිරථසහසානි අහෙසුං සීහවම්මපරිවාරානි බාග්ගවම්මපරිවාරානි දීපිවම්මපරිවාරානි පණ්ඩුකම්මලපරිවාරානි සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්චන්තානි වෙජයනතරථපමුඛානි, චතුරාසීතිමණිසහසානි අහෙසුං මණිරතනපමුඛානි, චතුරාසීතිඉඤ්ඤාසහසානි අහෙසුං සුභඤ්ඤාදෙවිපමුඛානි, චතුරාසීතිගහපතිසහසානි අහෙසුං ගහපතිරතනපමුඛානි, චතුරාසීතිබන්ධිසහසානි අහෙසුං අනුයන්තානි පරිනායකරතනපමුඛානි, චතුරාසීතිධෙත්තුසහසානි අහෙසුං ධුට්ඨපඤ්ඤානි¹ කංසුපධාරණානි, චතුරාසීතිවජ්ජකොට්ඨසහසානි අහෙසුං බොම්සුමුමානං කප්පාසිකසුමුමානං කොසෙයාසුමුමානං කම්මලසුමුමානං. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුද්දසනසක චතුරාසීතිචාලිපාකසහසානි සායං පාතං හත්තාභිභාරො අභිභරීධිස්.

25. තෙන ඛො පනානන්ද සමයෙන රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක චතුරාසීති නාගසහසානි සායං පාතං උපට්ඨානං ගච්ඡන්ති. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක එතදභොසි: ඉමානි ඛො මෙ චතුරාසීති නාගසහසානි සායං පාතං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. යන්තූන චසසතසක වසසතසක අච්චයෙන දෙවකාරීසං නාගසහසානි දෙවකාරීසං නාගසහසානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනසක පරිනායකරතනං ආමනෙහි, ‘ඉමානි ඛො මෙ සමම පරිනායකරතන චතුරාසීතිනාගසහසානි සායං පාතං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. තෙන හි සමම පරිනායකරතන චසසතසක වසසතසක අච්චයෙන දෙවකාරීසං නාගසහසානි දෙවකාරීසං නාගසහසානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. ‘එවං දෙවා,ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක පච්චසොසි. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක අපරෙන සමයෙන චසසතසක වසසතසක අච්චයෙන දෙවකාරීසං නාගසහසානි දෙවකාරීසං නාගසහසානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගමංසු.

1. සුභඤ්ඤානි - මජ්ඣං ඤාලසුද්දනානි PTS.

සුභද්ද සුපසඬකමනං

26. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා බහුතනං වසානං බහුතනං වසසහසානං අච්චයෙන එතදහොසි: වීරදීට්ඨො ඛො මෙ රාජා මහාසුදස්සනො. යනනුනාහං රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසඬකමෙයානති. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී ඉක්ඛාමාරං ආමනෙහසි, “එථ තුමෙහ සීසානි නහායථ, පීතානි වක්ඛානි පාරුපථ, වීරදීට්ඨො නො රාජා මහාසුදස්සනො. රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසඬකමීසාමා”ති. එවං අයොති ඛො ආනන්ද ඉක්ඛාමාරං සුභද්දය දෙවියා පටිසසුතො සීසානි නහාසීතො පීතානි වක්ඛානි පාරුපීතො යෙන සුභද්ද දෙවී තෙනුපසඬකමී. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී පරිනායකරතනං ආමනෙහසි: “කපෙපභි සමම පරිණායකරතන වතුරඬගිනිං සෙනං, වීරදීට්ඨො නො රාජා මහාසුදස්සනො, රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසඬකමීසාමා”ති. ‘එවං දෙවී’ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං සුභද්දය දෙවියා පටිසසුතො වතුරඬගිනිං සෙනං කප්පාපෙතො, සුභද්දය දෙවියා පටිවෙදෙසි. ‘කප්පිතා ඛො දෙවී වතුරඬගිනී සෙනා, යසස්දනී කාලං මඤ්ඤසී’ති. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී වතුරඬගිනියා සෙනාය සද්ධිං ඉක්ඛාමාරොන යෙන ධමමො පාසාදෙ තෙනුපසඬකමී, උපසඬකමීතො ධමමං පාසාදං අභිරුහිතො යෙන මහාවීයුහං කුටාගාරං තෙනුපසඬකමී, උපසඬකමීතො මහාවීයුහසා කුටාගාරසා ආරාධානං ආලම්බිතො අට්ඨාසි.

අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො සද්ධං සුතො කීනත්ථ ඛො මහතො වීය ජනකායසස සද්දෙති, මහාවීයුහකුටාගාරා නිකමනෙහා අද්දස සුභද්ධං දෙවීං ආරාධානං ආලම්බිතො සීතං, දිස්ථාන සුභද්ධං දෙවීං එතදවොච: ‘එසෙව දෙවී තිට්ඨ මා පාවිසී’ති. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො අඤ්ඤකරං පුරියං ආමනෙහසි: ‘එහි තං අමෙහා පුරිය, මහාවීයුහා කුටාගාරා යොවණණමයං පලලඬකං නීහරිතො සඬබ්බොවණණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙතී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො ආනන්ද සො පුරියො රඤ්ඤ මහාසුදස්සනසා පටිසසුතො මහාවීයුහා කුටාගාරා යොවණණමයං පලලඬකං නීහරිතො සඬබ්බොවණණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙසී. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො දක්ඛිණෙන පසෙසන සීහසෙයාහං කපෙපභි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමපජානො.

අථ ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා එතදහොසි: වීපසනතානි ඛො රඤ්ඤ මහාසුදස්සනසා ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධා ජච්චණ්ණං පරියොදනො, මා හෙව ඛො රාජා මහාසුදස්සනො කාලමකාසීති. රාජානං මහාසුදස්සනං එතදවොච: ඉමානි ඛො තෙ දෙව වතුරාසීතිනගරසහසානි කුසාවතීරාජධානි-පමුඛානි. එසු දෙව ජන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙකඛං කරොහි ඉමානි තෙ දෙව වතුරාසීතිපාසාදසහසානි ධමමපාසාදපමුඛානි, එසු ජන්දං ජනෙහි

ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානි මහාවිඤ්ඤාකුටාගාරසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලඛකසහසානි සොවණ්ණමයානි රූපියමයානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකස්තානි පටිකස්තානි පටලිකස්තානි කාදලිමිගපවරපවච්චස්ථරණානි සඋකාරවජ්ජනිඋභතොලොහිතකුපධානානි. එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනාගසහසානි සොවණ්ණලඛකාරාණි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිවජ්ජනානි උපොසථනාගාරපසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅසසහසානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිවජ්ජනානි වලාහකඅසසරාජපමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරථසහසානි සීභවමපරිවාරානි බ්‍යංගවමපරිවාරානි දීපිවමපරිවාරානි පණ්ඩුකමලපරිවාරානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිවජ්ජනානි වෙජයකරථපමුධානි,¹ එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-මණිසහසානි මණිරතනපමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉජ්ඣිසහසානි ඉජ්ඣිතනපමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිගහපතිසහසානි ගහපතිරතනපමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිබන්ධියසහසානි අනුයන්තානි පරිනායකරතනපමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙත්‍රුසහසානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවස්කොට්ඨසහසානි බොමසුචුමානං කප්පාසිකසුචුමානං කොසෙය්‍යසුචුමානං කමලසුචුමානං, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිචාලිපාකසහසානි සායං පාතං හක්ඛාභිභාරො අභිහරියති, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ඒවිනෙ අපෙකඛං කරොහි''ති

1. වෙජයකරථපමුධානි (බහුසු) අඤ්ඤසු ඊදිසෙසු ධානෙසු පකාරසස දමිතං දිසසෙං.

27. එවං වුත්තෙ ආනන්ද රාජා මහාසුදසකනො සුභද්දං දෙවිං එතදවොච: දීඝරක්කං බො මං තුං දෙවී ඉවෙසිභි කතෙතභි පියෙභි මනාපෙභි සමුදුවරිසු, අථ ව පන මං තුං පච්ඡෙමෙ කාලෙ අනිවෙසිභි අකතෙතභි අපටියෙභි අමනාපෙභි සමුදුවරයි” ති. “කථංකුච්ඡෙතං තං දෙව සමුදුවරාමී” ති. “එවං බො මං තුං දෙවී, සමුදුවර: සබ්බෙහෙව දෙව පියෙභි මනාපෙභි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො. මා බො තුං දෙව යාපෙසෙක්ඛා කාලමකාසී, දුක්ඛා යාපෙසෙක්ඛා කාලකිරියා, ගරභිතා ව යාපෙසෙක්ඛා කාලකිරියා. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනගරසහසකානි කුසාවතීරාජධානිපමුඛානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-පාසාදසහසකානි ධම්මපාසාදපමුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසකානි මහා-විසුභකුටාගාරපමුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලච්චකසහසකානි සොවණණමයානි රුපියම-යානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකස්තානි පටිකස්තානි පටලිකස්තානි කාදලිමිගපවරපවචසුරණානි සඋකාරවජ්ජනී උභතොලොභිතකුපධානානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසී-තිනාගසහසකානි සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාල පටිච්ඡන්තානි උපොසථනාගරාජපමුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅක්ඛසහසකානි සොවණණා-ලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි චලාභකඅක්ඛරා-ජපමුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරථසහසකානි සීභවම්මපරිවාරානි බාග්ගවම්මපරිවාරානි දීප්චම්මපරිවාරානි පණ්ඩුකම්මපරිවාරානි සොවණණාලඛකාරානි සො-වණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි, චෙජයත්තරථපමුඛානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-මණ්ණසහසකානි මණ්ණනනපමුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉඤ්ඤසහසකානි සුභද්ද දෙවීපමුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිභ්ගපතිසහසකානි භ්ගපතිරනනපමුඛානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරා-සීතිබ්බතියසහසකානි අකුයන්තානි පරිනායකරනනපමුඛානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙකුසහසකානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවස්කොට්ඨසහසකානි බොමසුචුමානං කප්පාසිකසුචුමානං කොසෙයාසුචුමානං කම්මලසුචුමානං, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපාලිපාක-සහසකානි සායං පාතං හත්ඨාභිහාරො අභිහරියති එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛං මාකාසී ති.

28. එවං වුඤ්ඤා ආනන්ද සුභස්ස දෙවී පරොදි අස්සුනි පවිභෙතයි. අථ ඛො ආනන්ද සුභස්සදෙවී අස්සුනි පමජ්ඣා රාජානං මහාසුද්ධානං එතදවොච:

සබ්බෙහෙව දෙව පියෙති මනාපෙති නානාභාවො විනාභාවො අක්ඛඤ්ඤා භාවො, මා ඛො ඤං දෙව සාපෙකක්ඛා කාලමකාසී, දුක්ඛා සාපෙකක්ඛස්ස කාලකිරියා, ගර්භිකා ච සාපෙකක්ඛස්ස කාලකිරියා, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනගරසහස්සානි කුසාවතීරාජධානිපච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපාසාදස- හස්සානි ධම්මපාසාදපච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහස්සානි මහාවිදුහකුටාගාර- පච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලඤ්ඤාසහස්සානි යොවණ්ණොමයානි රුපියමයානි දක්ඛමයානි සාරමයානි ගොණකුසුත්තානි පටිකසුත්තානි පටලිකසුත්තානි කාදලිමීගපවරපවච්චසුත්තානි සඋඤ්ඤාච්ඡදනි උභතොලොභිතකුපධානානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනාගසහස්සානි යොවණ්ණොලඤ්ඤාරානි යොවණ්ණොධජානි හෙමජාල පටිච්ඡන්තානි උපොසථනාගරාජපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅසසහස්සානි යොවණ්ණොලඤ්ඤාරානි යොවණ්ණොධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි චලාහකඅසරාජපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරථසහස්සානි සිභවමමපරිවාරානි බාගසවමමපරිවාරානි දීපිවමමපරිවාරානි පණ්ඩකමාලපරිවාරානි යොවණ්ණොලඤ්ඤාරානි යොවණ්ණොධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි චෙජයන්තරථපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිමණිසහස්සානි මණිරත- නපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉක්ඛිසහස්සානි ඉක්ඛිරතනපච්චානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති- ගහපතිසහස්සානි ගහපතිරතනපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඛන්තිසහස්සානි අනුයන්තානි පරිනායකරතනපච්චානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙතුසහස්සානි ධුවසන්තානි කංසුපධාරණානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවසුකොට්ඨසහස්සානි ඛොමසුච්චානං කපාසිකසුච්චානං කොසෙයාසුච්චානං කම්බලසුච්චානං. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරාලිපාක- සහස්සානි සායං පානං හත්තාභිභාරො අභිහරියති. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙකක්ඛං මාකාසීති.

1. සුඤ්ඤා - මජ්ඣං

බ්‍රහ්මලොකුපගමනං

29. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො න විරසෙව කාලමකාසී. සෙයාරාපි ආනන්ද ගහපතීසස වා ගහපතීසුත්තසස වා මනුඤ්ඤං භොජනං භුක්තාවීසස හත්තසම්මදෙ භොති, එවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසස මාරණනතීකා වෙදනා අභොසී. කාලකතො වානන්ද රාජා මහාසුද්දසනො සුගතීං බ්‍රහ්මලොකං උපපජජී. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො චතුරාසීතිවසසහසසාති කුමාරකීළීතං¹ කීළී. චතුරාසීතිවසසහසසාති ඔපරජ්ජං කාරොසී. චතුරාසීතිවසසහසසාති රජ්ජං කාරොසී. චතුරාසීතිවසසහසසාති ගිහීභුතො² ධම්මෙ පාසාදෙ බ්‍රහ්මචරියං වරී.³ සො වත්තාරො බ්‍රහ්මචරිභාරෙ භාවෙඤ්ඤා කායසස හෙද පරමමරණා බ්‍රහ්මලොකුපගො අභොසී.

30. සීයා ඛො පනානන්ද ජචමසස අඤ්ඤා නුන තෙන සමයෙන රාජා මහාසුද්දසනො අභොසීති. න ඛො පනෙතං ආනන්ද ජචං දට්ඨඛං, අහං තෙන සමයෙන රාජා මහාසුද්දසනො අභොසීං. මම තාති චතුරාසීතිනගරසහසසාති කුසාවතීරාජධානිපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිපාසාදසහසසාති ධම්මපාසාදපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිකුචාගාරසහසසාති මහාවීජුහකුචාගාරපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිපලලඬකසහසසාති සොචණ්ණොමයාති රූපියමයාති දන්තමයාති සාරමයාති ගොණකස්තාති පටිකස්තාති පටලිකස්තාති කාදලිමීගපචරපචචස්චරණාති සඋඤ්ඤරචජ්ජති උහතොලොභිතකුපධානාති, මම තාති චතුරාසීතිනාගසහසසාති සොචණ්ණොලඬකාරාති සොචණ්ණොධජාති හෙමජාලපට්චජනනාති උපොසථනාගරාජපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිඅස්සසහසසාති සොචණ්ණොලඬකාරාති සොචණ්ණොධජාති හෙමජාලපට්චජනනාති වලාහකඅඤ්ඤරාජපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිරථසහසසාති සීහවම්මපට්චාරාති බාහෙවම්මපට්චාරාති දීපිවම්මපට්චාරාති පණ්ඩකඛෙලපට්චාරාති සොචණ්ණොලඬකාරාති සොචණ්ණොධජාති හෙමජාලපට්චජනනාති වෙජ්ජනකරථපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිමණ්ණසහසසාති මණ්ණතනපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිඉස්සසහසසාති සුභද්දෙට්චපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිගහපතීසහසසාති ගහපතීරතනපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිබන්තියසහසසාති අනුයනනාති පරිනායකරතනපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිධෙත්‍රසහසසාති ධුවසන්දනාති කංසුපධාරණාති මම තාති චතුරාසීතිවස්ථකොට්චසහසසාති ඛොමසුබ්බමානං කප්පාසිකසුබ්බමානං කොසෙයාසුබ්බමානං කඛෙලසුබ්බමානං මම තාති චතුරාසීතිපාලිපාකසහසසාති සායං පානං හත්තාභිභාරො අභිහරීසීසු.

1. කුමාරකීළී - මජ්ඣං
2. ගිහිභුතා - මජ්ඣං

3. බ්‍රහ්මචරියමට්ටි - කං

31. තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිනගරසහසානං එකඤ්ඤච තං නගරං හොති යං තෙන සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යද්දං කුසාවතී රාජධානී.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිපාසාදසහසානං එකොයෙව සො පාසාදෙ හොති යනෙන න සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යද්දං ධම්මො පාසාදෙ.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානං එකඤ්ඤච තං කුටාගාරං හොති, යනෙන න සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යද්දං මහාවිදුහං කුටාගාරං.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිපලලඛකසහසානං, එකො යෙව සො පලලඛකො හොති යනෙන න සමයෙන පරිභුඤ්ජාමී යද්දං සොව ඡුඡුමයො වා රුපියමයො වා දන්තමයො වා සාරමයො වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිනාගසහසානං එකො යෙව සො නාගො හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යද්දං උපොසපො නාගරාජා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිඅසසහසානං එකො යෙව සො අසසා හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යද්දං වලාහකො අසසරාජා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිරජසහසානං එකො යෙව සො රජො හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යද්දං වෙජ්ජනතරජො.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිඉත්ථිසහසානං එකො යෙව සා ඉත්ථි හොති, යං තෙන සමයෙන පච්චුපවිධාග්ගි, ධතතිධිනී¹ වා වෙසසිනී වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිවසථකොට්ඨසහසානං එකං යෙව තං දුසසුගං හොති යනෙන න සමයෙන පරිදහාමී ඛොමසුමුමං වා කපපාසිකසුමුමං වා කොසෙය්‍යසුමුමං වා කම්බලසුමුමං වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිථාලිපාකසහසානං එකො යෙව සො ථාලිපාකො හොති යනො නාලිකොදනපරමං භුඤ්ජාමී තදුපියඤ්ඤි සුපෙය්‍යං.

1. ඛතියානී - මජ්ඣ-
විඤ්ඤාසිනී - සා. 2. වෙසසිනී - සා.

32. පසසානඤ්ඤා සංඛාරා අනිතා ගිරුඤ්ඤා විපරිණතා. එවං අනිච්චා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා, එවං අඤ්ඤා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා. එවං අනසාපිකා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා, යාවඤ්ඤා ආනඤ්ඤා අලමෙව සංඛාරොසු නිබ්බිද්දිතං, අලං විරජ්ජිතං, අලං විමුච්චිතං. ජකඛිතං ඛො පනාහං ආනඤ්ඤා අභිජානාමි ඉමස්මීං පදෙසෙ සරීරං නිකඛිපිතා, තඤ්ඤා ඛො රාජා'ව සමානො වකඛවතී ධම්මෙකො ධම්මරාජා වාතුරනො විජිතාචී ජනපදාචාරියසංඝෙකො සඤ්ඤාතනසමනාගතො. අයං සඤ්ඤාමො සරීරනිකඛිතො, න ඛො පනාහං ආනඤ්ඤා තං පදෙසං සමනුපසාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ සසමභව්වාහමං ඡියා පජාය සදෙවමනුසාය යජ්ඣ පජාගතො අධ්ධමං සරීරං නිකඛිපෙය්‍යාති.

ඉදමචොච හගවා. ඉදං වජා සුගතො අපාපරං එතදචොච සජා:

අනිච්චා වත සංඛාරා උපපාදවයධම්මිතො,
උපපජ්ජිතා නිරුජ්ඣිතා නෙසං වූපසමො සුඛො ති.

මහාසුද්දසනසුත්තං නිවර්තං වතුසං.

5.

ජනවසහසුඛතං

1. එවං මෙ සුතං; එකං සමයං හඟවා නාතිකෙ¹ විහරති ගිඤ්ජකාවසං-
 ථෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හඟවා පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාර-
 රකෙ අඛතනීතෙ කාලකතෙ උපපතනීසු බ්‍යාකරොති, කාසිකොසලෙසු
 වජ්ජිමලෙසු චෙතිවංසෙසු² කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු අසු අමුත්‍ර
 උපපතෙතො අසු අමුත්‍ර උපපතෙතො ති. පරොප ඤ්ඤාසං නාතිකියා පරිවාරකා
 අඛතනීතා කාලකතා පඤ්චනනං ඔරමහාගියානං සෙ ඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා
 ඔපපාතිකා තස් පරිනිබ්බාධිතො අනාවතතිධම්මා තඤ්ඤා ලොකා. සාධිකා
 නච්ඡිති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතනීතා කාලකතා තිණ්ණං සෙ ඤ්ඤාජනානං
 පරික්ඛයා රාගදෙසමොභානං තනුතො සකදගාමීතො සකිදෙව³ ඉමං ලොකං
 ආගන්තො දුක්ඛස්සනනං කරිස්සන්ති, සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛතනීතා කාලකතා, තිණ්ණං සෙ ඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාප-
 පනතො අවිනිපානධම්මා නියතො සමමාධිපරායණා ති.

2. අසෙසාසුං ඛො නාතිකියා පරිවාරකා; හඟවා කීර පරිතො පරිතො
 ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අඛතනීතෙ කාලකතෙ උපපතනීසු බ්‍යාකරොති කාසි-
 කොසලෙසු වජ්ජිමලෙසු චෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු
 අසු අමුත්‍ර උපපතෙතො අසු අමුත්‍ර උපපතෙතො⁴ ති. පරොප ඤ්ඤාසං නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛතනීතා කාලකතා පඤ්චනනං ඔරමහාගියානං සෙ ඤ්ඤාජ-
 නානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තස් පරිනිබ්බාධිතො අනාවතතිධම්මා
 තඤ්ඤා ලොකා. සාධිකා නච්ඡිති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතනීතා කාල-
 කතා තිණ්ණං සෙ ඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගදෙසමොභානං තනුතො
 සකදගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛස්සනනං කරි-
 ස්සන්ති. සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛතනීතා
 කාලකතා තිණ්ණං සෙ ඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපනතො අවිනි-
 පානධම්මා නියතො සමමාධිපරායණා⁴ ති. තෙන ච නාතිකියා පරිවාර-
 කා අනතමනා අහසුං පමුදිතා පීතිසොමනස්සජාතා හඟවතො
 පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං⁴ සුඤ්ඤා.

1. නාදිකෙ පිඬු. සා. PTS.
 2. චෙතිවංසෙසු - මජ්ඣ.
 3. සකිදෙවං (කා.)
 4. පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං (සා. කා.)

3. අපෙසාසි ඛො ආයසමා ආනන්දො: හගවා කිර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උපපතතීසු බ්‍යාකරොති. කාසිකොසලෙසු වජ්ජිමලෙසු වෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරංසෙනෙසු අසු අමුත්‍ර උපපතොනා අසු අමුත්‍ර උපපතොනා තී, පරොපඤ්ඤසනාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා පඤ්චනතං ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤප්පනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත් පරිතිබ්බාසිතො අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. සාධිකා නවුති නාතිකියො පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා තිණණං. සඤ්ඤප්පනානං පරික්ඛයා රාගද්වේශමොහානං තනුනතා සකද්ගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තවා දුක්ඛසහනං කරිසසනතී, සාතිරෙකානි පඤ්ඤප්පනානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා තිණණං සඤ්ඤප්පනානං පරික්ඛයා සොතාපනතා අවිනිපාතධම්මො නියතා සමෙධාධිපරායණා තී. තෙන ව නාතිකියා පරිවාරකා අනමනා අහෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනසසජාතා හගවතො පඤ්ඤවේය්‍යාකරණං සුඤ්චා 'ති.

ආනන්ද පරිකථා

4. අථ ඛො ආයසමතො ආනන්දසක එතදභොසි: ඉමෙ ඛො ජනාපි¹ අහෙසුං මාගධිකා පරිවාරකා බහු වෙව රත්තඤ්ඤා ව අඛතතීතා කාලකතා. සුඤ්ඤ මඤ්ඤ අඛතමගධා අඛතමාගධිකෙහි² පරිවාරකෙහි අඛතතීතෙහි කාලකතෙහි. තෙ ඛො ජනාපි අහෙසුං බුද්ධෙ පසනතා ධම්මෙ පසනතා සඛෙත පසනතා සීලෙසු පරිපුරකාරිතො තෙ අඛතතීතා කාලකතා හගවතා අබ්‍යාකතා. තෙසමපසු³ සාධු වේය්‍යාකරණං. බහුජනො පසිදෙය්‍ය තතො ගවේජය්‍ය සුගතිං. අයං ඛො ජනාපි අභොසි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො ධම්මිකො ධම්මරාජා හිතො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං තෙගමානඤ්චි ජානපදනඤ්චි. අපිසසුදං මනුසසා කිත්තයමානරුජා විහරන්ති 'එවං තො සො ධම්මිකො ධම්මරාජා සුඛාපෙඤ්චා කාලකතො, එවං මයං තසස ධම්මිකසස ධම්මරඤ්ඤෙසු විජිතෙ එසු⁴ විහරිමහා'ති. සො ඛො ජනාපි අභොසි බුද්ධෙ පසනතො ධම්මෙ පසනතො සඛෙත පසනතො සීලෙසු පරිපුරකාරී. අපිසසුදං මනුසසා එවමාහංසු 'යාව මරණකාලාපි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො හගවතා කිත්තයමානරුපො කාලකතො'ති.

1. ජනපි - PMS
 2. අධ්‍යමාගධිකෙහි - සා
 3. සෙසම්බසා - මජ්ඣ
 4. එසුක්කා - සා

සො අඛතනීතො කාලකතො භගවතා අබ්බාසකතො. තස්ස ජස්ස සාධු-
වෙය්‍යාකරණං. ඛුඤ්ඤා පටිදෙය්‍යා, තතො ගච්ඡෙය්‍යා සුභතීං. භග-
වතො ඛො ජන සමොධි මගධෙසු. යත් ඛො භගවතො සමොධි
මගධෙසු, කථං තත් භගවා මාගධකෙ පරිවාරකෙ අඛතනීතෙ කාල-
කතෙ උපජන්තිසු න බ්බාසකරෙය්‍යා? භගවා වෙච ඛො ජන මාගධකෙ
පරිවාරකෙ අඛතනීතෙ කාලකතෙ උපජන්තිසු න බ්බාසකරෙය්‍යා දීන-
මනා තෙනසු මාගධකා පරිවාරකා. යෙන ඛො ජනසු දීනමනා
මාගධකා පරිවාරකා කථං තෙ භගවා න බ්බාසකරෙය්‍යාති.

5. ඉදමායංකො ආනන්දො මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරඛ්භ ඵකො රහො
අනුච්චිත්තෙත්වා රත්තියා පච්චුසසමයං පච්චුචධාය යෙන භගවා තෙනුප-
සඬකම්. උපසඬකම්ත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා ඵකමන්තං නිසීදී.
ඵකමන්තං නිසීනෙතො ඛො ආයංකො ආනන්දො භගවන්තං ඵතදවොච:

සුතමේමතං භනෙත භගවා කීර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ
අඛතනීතෙ කාලකතෙ උපජන්තිසු බ්බාසකරොති කාසිකොසලෙසු වජ්ජිම-
ලෙලසු වෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්ඤාලෙසු මච්ඡුරසෙනෙසු. අසු අමුත්ත
උපජනෙතො අසු අමුත්ත උපජනෙතො තී. පරොපඤ්ඤාසං නාතිකියා පරි-
වාරකා අඛතනීතා කාලකතා පඤ්ඤාතං ඔරමහාගියානං සංඤ්ඤාප-
නානං පරිකඛයා ඔපජාතිකා තත් පරිනිබ්බාසිතො අනාවත්තිධම්මො
තස්මා ලොකා. සාධිකා නචුත්තී නාතිකියා පරිවාරකා අඛතනීතා කාල-
කතා තිණ්ණං සංඤ්ඤාපනානං පරිකඛයා රාගද්වේශමොහානං තත්තා
සකදගාමීතො සකිදෙච ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛසසන්තං කරි-
සාන්ති. සාතිරෙකාති පඤ්ඤාපනානී නාතිකියා පරිවාරකා අඛතනීතා
කාලකතා තිණ්ණං සංඤ්ඤාපනානං පරිකඛයා සොතාපනතො අච්චි-
ජාතධම්මො නියතා සමොධිපරායණාති. තෙන ච නාතිකියා පරිවාර-
කො අත්තමනා අභෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනසජාතා භගවතො
පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං සුචාති. ඉමෙ ඛො ජනාපි භනෙත අභෙසුං මාග-
ධකා පරිවාරකා ඛුඤ්ඤා වෙච රත්තෙඤ්ඤා ච අඛතනීතා කාලකතා සුඤ්ඤා
මංඤ්ඤා අඛතමගධා අඛතමාගධකෙති පරිවාරකෙති අඛතනීතෙති කාල-
කතෙති. තෙ ඛො ජනාපි භනෙත අභෙසුං බුද්ධි පසන්තා ධම්මෙ
පසන්තා සමෙත්ත පසන්තා සිලෙසු පරිපුරකාරිතො. තෙ අඛතනීතා
කාලකතා භගවතා අබ්බාසකතා.

තෙසමපස සාධු වෙය්‍යාකරණං ඛුජ්ජනො පසීදෙය්‍ය තතො ගචේජය්‍ය සුගතිං අයං ටො පනාපි හතෙන අභොසි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො ධම්මිකො ධම්මරාජා භිතො ට්‍රාහණ්- ගභපතීකානං තෙගමානකෙඤ්ච ජානපද්‍යනකඤ්ච අපිස්සුදං මනුස්සා කිත්තයමානරූපා වීභරන්ති. 'එවං නො සො ධම්මිකො ධම්මරාජා සුඛාපෙඨා කාලකතො, එවං මයං තස්ස ධම්මිකස්ස ධම්ම- රඥෙඤ්ඤ වීජිතෙ එසු වීභරිමා'ති. සො ටො පනාපි හතෙන අභොසි බුච්චි පස්කො ධම්මෙ පස්කො සඛෙඤ්ඤ පස්කො සීලෙසු පරිපුර්- කාරී. අපිස්සුදං මනුස්සා එවමාහංසු 'යාව මරණකාලා පි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො හගවන්තං කිත්තයමානරූපො කාලකතො'ති. සො අඛතතීතො කාලකතො හගවතා අබ්‍යාකතො, තස්ස පස සාධු වෙය්‍යාකරණං ඛුජ්ජනො පසීදෙය්‍ය තතො ගචේජය්‍ය සුගතිං, හගවතො ටො පන හතෙන සමොධි මගධෙසු. යත් ටො පන හතෙන හගවතො සමොධි මගධෙසු කථං තත් හගවා මාගධතෙ පරිචාර- රතෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උප්පත්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය. හගවා ටෙ ටො පන හතෙන මාගධතෙ පරිචාරතෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උප- පත්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය, දීනමනා¹ තෙනසසු මාගධකා පරිචාරකා. යෙන ටො පනසසු හතෙන දීනමනා මාගධකා පරිචාරකා, කථං තෙ හගවා න බ්‍යාකරෙය්‍යා''ති.

ඉදමායසමා ආනන්දො මාගධතෙ පරිචාරතෙ ආරඛ්‍ය හගවතො සම්මුඛා පරිකථං කඨා උට්ඨායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙඨා පදකබ්ඤං කඨා පකකාමී.

6. අථ ටො හගවා අචිරපකකතෙඤ්ඤ ආයස්මිතෙඤ්ඤ ආනන්දෙ පුබ්බන්ත- සමයං නිවාසෙඨා පක්ඛවීරමාදය නාතිකං පිණ්ඩාය පාවිසී. නාතිකෙ පිණ්ඩාය වරිඨා පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපාතපටීකකතො ජාදෙ පසාලෙඨා ගිඤ්ඤකාවසථං පවිසිඨා මාගධතෙ පරිචාරතෙ ආරඛ්‍ය අධිකඨා මනසි කඨා සබ්බං චේතසො සමන්තාහරිඨා පඤ්ඤාතෙඤ්ඤ ආසනෙ නිසීදි "ගතිං තෙසං ජාතිසාමී අභිසමපරායං යංගතීකා තෙ හවන්තො යංඅභිසමපරා- යා''ති. අද්දයා ටො හගවා මාගධතෙ පරිචාරතෙ යංගතීකා තෙ හවන්තො යංඅභිසමපරායාති. අථ ටො හගවා සායන්හසමයං පටිසලානා වුඨිතො ගිඤ්ඤකාවසථා කිකඛිඨා වීභාරපච්ඡායායං පඤ්ඤාතෙඤ්ඤ ආසනෙ නිසීදි.

1. නිත්තමනා. ස්‍යා.
දීනමානා PTS.

7. අථ ඛො ආසඤ්චා ආනන්දො යෙන හගවා තෙනුපසඤ්චී. උපසඤ්චීචා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්චා ඵකමන්තං නිසීදී. ඵකමන්තං නිසීනෙතා ඛො ආසඤ්චා ආනන්දො හගවන්තං ඵතදවොච. “උපසන්න-පදීසෙසා¹ හනෙත හගවා, භාතිරිච හගවතො මුඛවණ්ණො වීසසන්නතතො ඉන්ද්‍රියානං. සනෙතන නුනඡ්ඡ හනෙත හගවා වීභාරෙන වීභාසී” ති. “යදෙච ඛො මෙ ඤං ආනන්ද මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරභ්භ සම්මුඛො පරිකථං කඤ්චා උඨ්ඛායාසනා පකකතො, තදෙවාහං නාතීකෙ පිණ්ඩාය වරිඤ්චා පච්ඡා-හත්තං පිණ්ඩපාතපටිකකතො පාදෙ පකඛාලොඤ්චා ගිඤ්ඤ්චාචසථං පටිසීඤ්චා මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරභ්භ අච්චිකඤ්චා² මනසී කඤ්චා සඛං චෙතසො සමන්තාහරිඤ්චා පඤ්ඤනෙත ආසනෙ නිසීදී. ‘ගතීං තෙස්-ජානීඤ්චා අභිසම්පරායං, යංගතීකා තෙ හවනො යංඅභිසම්පරායා’ ති. අද්දසං ඛො අහං ආනන්ද මාගධකෙ පරිචාරකෙ යංගතීකා තෙ හවනො යංඅභිසම්පරායාති.

ජනවසභාගමනං

8. අථ ඛො ආනන්ද අනතරභීතො යකෙඛා සද්දමනුසාවෙසී: “ජනවසභො අහං හගවා, ජනවසභො අහං සුගතා” ති. “අභිජානාසී තො ඤං ආනන්ද ඉතො පුඛෙඛ ඵචරුපං නාමධෙයාං සුතං යදීදං ජනවස-භො” ති “න ඛො අහං හනෙත අභිජානාමී ඉතො පුඛෙඛ ඵචරුපං නාම-ධෙයාං සුතං යදීදං ජනවසභො” ති. අපි ච මෙ හනෙත ලොමානී හඬානී ජනවසභො තී නාමධෙයාං සුඤ්චා. තස්ස මයහං හනෙත ඵතද-භොසී: න හී නුන සො ඔරතො යකෙඛා හවීසසති යසඤ්චා³ ඵචරුපං නාමධෙයාං සුපඤ්ඤතං යදීදං ජනවසභො” ති. “අනතරො ඛො ආනන්ද සද්දපාතුභාවා උළාරවණ්ණො මෙ යකෙඛා සම්මුඛෙ පාතු-රභොසී. දුතියමපි සද්දමනුසාවෙසී: ‘බිමබ්බසාරො අහං හගවා බිමබ්-සාරො අහං සුගතා’ ති. ඉදං සත්තමං ඛො අහං හනෙත චෙසවණ්ණ මහාරාජස්ස සහබ්බාතං උපපජ්ජාමී. සො තතො වුතො මනුසරාජා හවීතුං පභොමී.”⁴

ඉතො සත්ත තතො සත්ත සංසාරානී චතුද්දස,
නීවාසමභිජානාමී යඤ් මෙ වුසිතං පුරෙ.

දීඝරත්තං ඛො අහං හනෙත අච්චිජාතො අච්චිජාතං සඤ්ඤානාමී.
ආසා ච පන මෙ සත්තීච්චතී සකදගාමිතායා ති.

1. උපසන්නපච්චිසො - කං
2. අච්චි-කඤ්චා - මචසං
3. යදීදං - මචසං
4. මනුසරාජා පි භොමී - PTS

අප් පච්ඡා අමභාකං ආසනං භොති. යෙ තෙ භනෙන දෙවා භගවති ඉභමචරියං. චරිඤා අධුනුපපතතා තාවතිංසකායං, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචනති චණ්ණෙන වෙච යසසා ච. තෙනසසුදං භනෙන දෙවා තාවතිංසා අත්තමනා භොතති පමුදිතා පිතිසොමනසජාතා, “දිඛා චත භො කායා පරිපුරනති භායනති අසුරා කායා”ති. අප් ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානමිදෙදු දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිඤා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

මොදනති චත භො දෙවා තාවතිංසා සහිදකා¹
තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුධම්මතං. ²

නචෙ දෙවෙ ච පසසතතා චණ්ණවනෙන යසසසිනෙ,²
සුගතසමී. ඉභමචරියං චරිඤාන ඉධාගතෙ.

තෙ අඤ්ඤා අතිරොචනති චණ්ණෙන යසසායුතා
සාවකා හුරිපඤ්ඤාසස විසෙසුපගතා ඉධ.

ඉදං දිඤාන නඤ්ඤති තාවතිංසා සහිදකා,
තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුධම්මතනති.

11. තෙන සුදං භනෙන දෙවා තාවතිංසා භියොයොසොමනතාය අත්තමනා භොනති පමුදිතා පිතිසොමනසජාතා. ‘දිඛා චත භො කායා පරිපුරනති භායනති අසුරා කායා’ති.

අප් ඛො භනෙන යෙනඤ්ඤා දෙවා තාවතිංසා සුධම්මායං සභායං සනතිසිතතා භොනති සනතිපතිතා, තං අඤ්ඤං චිතතසිඤ්ඤා තං අඤ්ඤං මතතසිඤ්ඤා වුත්තචචනාපි තං³ චත්තරො මහාරාජානො තසමී. අඤ්ඤං භොනති, පචචනුසිඤ්ඤචචනාපි⁴ තං චත්තරො මහාරාජානො තසමී. අඤ්ඤං භොනති, සකෙසු සකෙසු ආසනෙසු ඤීතා අචිපකකතතා.⁵

“තෙ වුත්තචාකායා රාජානො පටිග්ගඤ්ඤානුසායනීං
විපපසකකමනා සතතා අඤ්ඤා සමග්ගි ආසනෙ”ති.

1. සඤ්ඤා - පිඤ්ඤා
2. යසසසිනෙ - සතා
3. වුත්තචචනා නාමිදං - තං
4. පචචනුසිඤ්ඤචචනා පි තං - මජ්ඣං
5. අචිපකකතතා - තං
6. මොදනති භො පුත්තරදෙවො: ප්‍රසසමිංග සග්ගකං තථාගතං නමසසතතා ධම්මසස සුධම්මතං - මහාවග්ග

13. අථ ඛො භනෙත උත්තරාය දීඝාය උළාරො ආලොකො සඤ්ජායී, ඔභාසො පාතුරහොයී, අතිකකමෙමච දෙවානං දෙවානුභාවං. අථ ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානමිඤ්ඤ දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙකයී. යථා ඛො මාරිසා නිමිත්තානි දීඝනනි උළාරො ආලොකො සඤ්ජායතී. ඔභාසො පාතුරහවතී, බ්‍රහ්මා පාතුරහවිසසතී, බ්‍රහ්මුනො හෙතං පුබ්බනිමිත්තං පාතුරහාවාය යද්දං ආලොකො සඤ්ජායතී ඔභාසො පාතුරහවතී තී.

“යථා නිමිත්තා දීඝනනි බ්‍රහ්මා පාතුරහවිසසතී,
බ්‍රහ්මුනො හෙතං නිමිත්තං ඔභාසො විපුලො මහතී.”

සනඛකුමාරකථා

14. අථ ඛො භනෙත දෙවා තාවතිංසා යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදිංසු ‘ඔභාසමෙතං ඤ්ඤාම යංචිපාකො හවිසසතී සච්ඡිකතවා’ව නං ගම්ඤ්ජාමා තී. වත්තාරො පි මහාරාජානො යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදිංසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ඤාම යංචිපාකො හවිසසතී, සච්ඡිකතවා’ව නං ගම්ඤ්ජාමා තී. ඉදං සුඤ්ඤා දෙවා තාවතිංසා එකග්ගා සමාපජ්ජංසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ඤාම, යංචිපාකො හවිසසතී, සච්ඡිකතවා’ව නං ගම්ඤ්ජාමා’තී.

යද භනෙත බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී මළාරිකං අත්තභාවං අතිනිමිතිතවා පාතුරහවතී. යො ඛො පන භනෙත බ්‍රහ්මුනො පකතිවචෙණ්ණො, අනභිසම්භවනීයො සො දෙවානං තාවතිංසානං වකුඤ්ජපථංඤී. යද භනෙත බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වචෙණ්ණන වෙච යසසා ව. සෙය්‍යරාපි භනෙත සොචචෙණ්ණො විග්ගහො මානුසං විග්ගහං අතිරොචති, එවමෙච ඛො භනෙත යද බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී, සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වචෙණ්ණන වෙච යසසා ව. යද භනෙත බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී, න තසං පරිසායං කොච දෙවො අභිවාදෙති වා පච්චුවෙධිති වා ආසනෙන වා තිමනෙති. සබ්බෙච කුණ්භීභුතා පඤ්ඤාපට්ඨකා පලලභෙකන නිසීදනති ‘යසසද’ති දෙවසස ඉච්ඡිසසති බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො තසස දෙවසස පලලභෙක නිසීදිසසති තී. යසස ඛො පන භනෙත දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලභෙක නිසීදති, උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ඨාහං උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසසපට්ඨාහං. සෙය්‍යරාපි භනෙත රාජා ඛතනීයො වුඛාවසිකො අධුනාභිසිකො රජේජන, උළාරං සො ලහති වෙදපට්ඨාහං, උළාරං සො ලහති සොමනසසපට්ඨාහං, එවමෙච ඛො භනෙත යසස දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලභෙක නිසීදති උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ඨාහං. උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසසපට්ඨාහං.

15. අප්ඵ භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො ඔලාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිණිඤ්ඤා කුමාරවණ්ණි හුඤ්ඤා පඤ්ඤාසිට්ඨො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහොසි. සො වෙහාසං අබ්‍රහ්මණනඤ්ඤා ආකාසෙ අනතළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදි. සෙය්‍යථාපි භනෙන ඛලවා පුරිසො සුපච්චිඤ්ඤා වා පලලඛෙක සමෙ වා භූමිභාගෙ පලලඛෙකන නිසීදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො වෙහාසං අබ්‍රහ්මණනඤ්ඤා ආකාසෙ අනතළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදිඤ්ඤා දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිඤ්ඤා ඉමාභි භාථාභි අනුමොදි:

“මොදන්ති වත භො දෙවා තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
තථාගතං නමසානනා ධම්මසංච සුධම්මතං.
නවෙ දෙවෙ ව පසසනනා ව ඤ්ඤාචනෙන යසසසිනෙ,
සුගතසමී බ්‍රහ්මචරියං චරිඤ්ඤාන ඉධාගතෙ.
තෙ අඤ්ඤා අතිරොචන්ති ව ඤ්ඤාන යසසායුතා,
සාවකා භූරිපඤ්ඤාසං විසෙසුපගතා ඉධ.
ඉදං දිස්වාන නඤ්ඤානී තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
තථාගතං නමසානනා ධම්මසංච සුධම්මතන්ති.”

16. ඉදමඤ්ඤා භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිඤ්ඤා. ඉදමඤ්ඤා භනෙන බ්‍රහ්මුතො සනංකුමාරසංභාසනො අධ්වංසසමන්තාගතො සරො භොති: විසංචොඤ්ඤා ව විඤ්ඤායොඤ්ඤා ව මඤ්ඤා ව සචනියො ව ඛිඤ්ඤා ව අච්ඤ්ඤා ව ගම්මිරො ව නිත්තාදී ව. යථාපරිසං ඛො පන භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො සරෙන විඤ්ඤාපෙති. න වසංචොඤ්ඤා පරිසාය සොසො නිච්ඤ්ඤා. යසංචොඤ්ඤා පන භනෙන එවං අධ්වංසසමන්තාගතො සරො භොති, සො චුඤ්ඤාති ‘බ්‍රහ්මසංචොඤ්ඤා’ති. අප්ඵ ඛො භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො තෙතනිංස අත්තභාවෙ අභිනිමිණිඤ්ඤා දෙවානං තාවතිංසානං පච්චෙකපලලඛෙකසු පච්චෙකපලලඛෙකන නිසීදිඤ්ඤා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙතයි: “තං කිම්මඤ්ඤානී භොතො දෙවා තාවතිංසා. යාවඤ්ඤා සො භගවා බ්‍රහ්මජනනිකාය පටිපනෙකා බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්වාය නිකාය සුඛාය දෙවමනුසානං. යෙ භි කෙච්ඤ්ඤා භො චුඤ්ඤා සරණං ගතා ධම්මං සරණං ගතා සං සරණං ගතා සීලෙසු පරිපුරකාරිනො, තෙ කායසංචොඤ්ඤා පරමමරණා අපෙසකච්ඤ්ඤා පරනිමිතච්ඤ්ඤා දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති අපෙසකච්ඤ්ඤා නිමොනරතිනං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්ඤ්ඤා කුසිත්තානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්ඤ්ඤා යාමානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්ඤ්ඤා තාවතිංසානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්ඤ්ඤා වාකුම්මභාරාජිකානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, යෙ සබ්බනිභිනං කායං පරිපුරෙන්නී තෙ ගඤ්ඤාකායං පරිපුරෙන්නී තී.

ඉදමඤ්ඤා භතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිඤ්ඤා. ඉදමඤ්ඤා භතෙන බ්‍රහ්මුත්තො සනංකුමාරස්ස භාසතො සොසො යෙව. දෙවා මඤ්ඤානති යවායං මම පලලඛෙක, සවායං එකො'ව භාසති'ති.

“එකස්මිං භාසමානස්මිං සබ්බෙ භාසනති නිමිත්තා,^අ
එකස්මිං කුණ්භිමාසිනො සබ්බෙ කුණ්භීහවන්ති තෙ.
තද සු දෙවා මඤ්ඤානති තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
යවායං මම පලලඛකස්මිං සවායං එකො'ව භාසති ති.”

17. අඵ ඛො භතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො එකභෙතන අක්ඛානං උපසංභාසි. එකභෙතන අක්ඛානං උපසංභරිඤ්ඤා සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤා පලලඛෙක පලලඛෙකන නිසිද්ඤ්ඤා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙතසි:

ඉද්ධිපාද භාවනා.

18. තං කිමමඤ්ඤානති භොතෙතො දෙවා තාවතිංසා යාවසුපඤ්ඤාතො වීමෙ තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො චක්ඛ රො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤාතො ඉද්ධිපහුතාය ඉද්ධිවිසච්චිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බනතාය. කතමෙ චක්ඛාරො? ඉධ භො භික්ඛු ජඤ්ඤාමාසිපධානසඤ්ඤාරසමනතාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීරියසමාසිපධානසඤ්ඤාරසමනතාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වික්ඛාසමාසිපධානසඤ්ඤාරසමනතාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීමංසාසමාසිපධානසඤ්ඤාරසමනතාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. ඉමෙ ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤාතො ඉද්ධිපහුතාය ඉද්ධිවිසච්චිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බනතාය. යෙ භි කෙවි භො අතිත චර්ඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොසුං, සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතො බහුලිකතතො. යෙ පි භි කෙවි භො අනාගතචර්ඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොසසන්ති, සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතො බහුලිකතතො. යෙ පි භි කෙවි භො එතර්භි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොනති සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතො බහුලිකතතො. පසසන්ති නො භොතෙතො දෙවා තාවතිංසා මම පි මං එවරුපං ඉද්ධානුභාවන්ති.

අ. එකසා භාසමානාස සචේ භාසන්ති නිර්මිතා; එකසා කුණ්භීභගුත්තාස සචේ කුණ්භීභවන්ති තෙ. (ද්විතාවදාන)

‘එවං මහාබ්‍රහ්මේ’ති,

‘අභමපි ඛො භො ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදන්තං භාවිතත්තා ඛහුලීතත්තා එවං මනිද්ධිකො එවං මහානුභාවො’ති.

ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො භාසිත්ථ. ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙත්ථි.

ඔක්කාසාධිගමා

19. තං කිමමඤ්ඤන්තී භොනෙතා දෙවා තාවතිංසා යාවඤ්ඤීදං තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො න යො ඔක්කාසාධිගමා අනුබ්බුද්ධා සුඛස්ස අධිගමාය. කතමෙ තයො? ඉධ භො එකච්චො සංසට්ඨො චිහරති කාමෙහි, සංසට්ඨො අකුසලෙහි ධම්මෙහි. සො අපරෙන සමයෙන අරියධම්මං සුඤ්ඤාති, යොනිසො මනසි කරොති, ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. සො අරියධම්මසචනං ආගමම යොනිසො මනසිකාරං ධම්මානුධම්මපටිපක්ඛං අසංසට්ඨො චිහරති කාමෙහි, අසංසට්ඨො අකුසලෙහි ධම්මෙහි. තස්ස අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධම්මෙහි උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං, සෙය්‍යථාපි භො මුදු පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙව ඛො භො අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධම්මෙහි උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. අයං ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො පයමො ඔක්කාසාධිගමො අනුබ්බුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය,

සුන්චපරං භො ඉධෙකච්චිස්ස ඔළාරිකා කායසඛ්ඛාරා අපට්ඨපසඤ්ඤා භොන්තී. ඔළාරිකා වච්චිසඛ්ඛාරා අපට්ඨපසඤ්ඤා භොන්තී, සො අපරෙන සමයෙන අරියධම්මං සුඤ්ඤාති යොනිසො මනසි කරොති ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. තස්ස අරියධම්මසචනං ආගමම යොනිසො මනසිකාරං ධම්මානුධම්මපටිපක්ඛං ඔළාරිකා කායසඛ්ඛාරා පට්ඨපසඤ්ඤාති, ඔළාරිකා වච්චිසඛ්ඛාරා පට්ඨපසඤ්ඤාති, ඔළාරිකා විත්තසඛ්ඛාරා පට්ඨපසඤ්ඤාති. තස්ස ඔළාරිකානං කායසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං වච්චිසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං විත්තසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. සෙය්‍යථාපි භො මුදු පාමොජ්ජං ජායෙථ. එවමෙව ඛො ඔළාරිකානං කායසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං වච්චිසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා ඔළාරිකානං විත්තසඛ්ඛාරානං පට්ඨපසඤ්ඤායා උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. අයං ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො දුත්ථියො ඔක්කාසාධිගමො අනුබ්බුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

සුනාවපරං හො ඉධෙකච්චො ඉදං කුසලනති යථාභූතං නපඤ්ඤානාති. ඉදං අකුසලනති යථාභූතං නපඤ්ඤානාති, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං නසෙවිතඛං ඉදං භීතං ඉදං පඤ්ඤානං ඉදං කණ්ණසුඤ්ඤාසප්පට්ඨාගනති යථාභූතං නපඤ්ඤානාති. සො අපරෙත සමයෙන අරියධම්මං සුඤ්ඤාති යොනිසො මනසි කරොති ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. සො අරියධම්මසවනං ආගම්මං යොනිසොමනසිකාරං ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. ඉදං කුසලනති යථාභූතං පඤ්ඤානාති, ඉදං අකුසලනති යථාභූතං පඤ්ඤානාති, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං නසෙවිතඛං ඉදං භීතං ඉදං පඤ්ඤානං ඉදං කණ්ණසුඤ්ඤාසප්පට්ඨාගනති යථාභූතං පඤ්ඤානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සතො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ජති. තස්ස අවිජ්ජාවීරාගා විජ්ජප්පාද උපපජ්ජති සුඛං, සුඛා භියොයා සොමනස්සං, සෙය්‍යථාපි හො මුද පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙව ඛො හො අවිජ්ජාවීරාගා විජ්ජප්පාද උපපජ්ජති සුඛං සුඛා භියොයා සොමනස්සං අයං ඛො හො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දේධන තතියො ඕකාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

ඉමෙ ඛො හො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දේධන තයො ඕකාසාධිගමා අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමායාති. ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිත්ථ. ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙතසි:

සතිපට්ඨානා

20. තං කිම්මඤ්ඤානති භොතොතො දෙවා තාවතීංසා යාව සුපඤ්ඤානාවිමෙ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දේධන. වත්තාරො සතිපට්ඨානා කුසලස්සාධිගමාය. කතමෙ වත්තාරො? ඉධ හො භික්ඛු අරඤ්ඤානං කායෙ කායානුපසස්සී විහරති ආතාපි සම්පජානො සත්ථො විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිරක්ඛාදෙමනස්සං. අරඤ්ඤානං කායෙ කායානුපසස්සී විහරණො තත්ථ සම්මා සමාධියති සම්මා විපසීදති. සො තත්ථ සම්මාසමාහිතො සම්මාවිපසනො ඛහිද්ධා පරකායෙ ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බනෙතති.

අරඤ්ඤානං වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සී විහරති, -පෙ-ඛහිද්ධා පරවෙදනාසු... ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බනෙතති.

අරඤ්ඤානං විනෙත විනානුපසස්සී විහරති-පෙ-ඛහිද්ධා පරවිනෙත ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බනෙතති.

1. පාමුජ්ජං - කං

අජඤ්ඤාං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සමට්ථානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, අජඤ්ඤාං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරනො තස්ස සමා සමාධියති සමා විපසයිදති. සො තස්ස සමා සමාහිතො සමා විපසසනො ඛණ්ඩා පරධම්මෙසු ඤාණදස්සනං අභිනි- ඛිකෙත්ති. ඉමෙ ඛො භො තෙන හගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමාසමබුද්ධන වක්ඛාරො සතිපට්ඨානා පඤ්ඤානා කුසලස්ස අධිගමායාති.

ඉදමස්සං හතො ඉභමා සනංකුමාරො භාසිස්සං. ඉදමස්සං හතො ඉභමා සනංකුමාරො භාසිස්සා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙත්ති.

සමාධිපරික්ඛාරා

21. තං කිම්මඤ්ඤානති භොතො දෙවා තාවතීංසා යාවසුපඤ්ඤානා- විමෙ තෙන හගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමාසමබුද්ධන සත්ත සමාසමාධිපරික්ඛාරා සමාසමාධිස්ස භාවනාය සමාසමාධිස්ස පාරි- සුරියා. කතමෙ සත්ත? සමාදිට්ඨී සමාසංකප්පො සමාචාරා සමා- කමනො සමාආජීවො සමාචාරායාමො සමාසති.

යා ඛො භො ඉමෙහි සත්තති අඛෙහි විත්තස්ස එකග්ගා පරික්ඛාතා, අයං වුච්ඡති භො අරියො සමාසමාධි සඋපනිසො ඉතිපි සපරික්ඛාරො ඉතිපි. සමාදිට්ඨීස්ස භො සමාසඛික්ඛපො පහොති, සමාසඛික්ඛපස්ස සමාචාරා පහොති, සමාචාරවස්ස සමාකමනො පහොති, සමාකම- ත්තස්ස සමාආජීවො පහොති. සමාආජීවස්ස සමාචාරායාමො පහොති, සමාචාරායාමස්ස සමාසති පහොති, සමාසතිස්ස සමාසමාධි පහොති. සමාසමාධිස්ස සමාඤ්ඤාණං පහොති, සමාඤ්ඤාණස්ස සමා- විමුක්ඛි පහොති. යං හි තං භො සමා වදමානො වදෙය්‍ය, සචික්ඛානො හගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො පච්චත්තං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤුහි අපාරුතා අමතස්ස ආරා ති, ඉද මෙතං සමා වදමානො වදෙය්‍ය සචාක්ඛානො හි භො හගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො¹ පච්චත්තං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤුහි. අපාරුතා අමතස්ස ආරා ති.

1. ඔපනොකො - මජ්ඣං.

යෙ හි කෙවි හො බුබ්බෙ අවෙච්චපසසාදෙන සමන්තාගතා, ධම්මෙ අවෙච්චපසසාදෙන සමන්තාගතා සචේත අවෙච්චපසසාදෙන සමන්තාගතා, අරියකතෙතභි සීලෙභි සමන්තාගතා. යෙ විමෙ ඔපපාතිකා ධම්මචිතීතා සාතිරෙකානි චතුච්ඡතිසතසභසසානි මාගධිකා පරිචාරකා අඛන්තීතා කාලකතා තිණණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොනාපනතා අච්චි-පාතධම්මා නියතා සම්මොඨිපරායණා. අපී වෙච්ච සු සකදගාමීනො.

අස්ථායං¹ ඉතරා පජා පුඤ්ඤභාගා ති මෙ මනො,
සඛ්ඛාතුං නො පි සකෙකාමී මුසාවාදසං ඔක්ඛපනතී.²

22. ඉදමසං හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො භාසිසු. ඉදමසං හතෙන බ්‍රහ්මුනො සනංකුමාරසං භාසතො වෙසසවණසං මහාරාජසං එවං වෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි. ‘අච්ඡරියං චත හො. අඛගුතං චත හො, එචරුපොපි නාම උළාරො සස්ථා හවිසසති, එචරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එචරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිසසතතී’ති. අච්ච හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො වෙසසවණසං මහාරාජසං වෙතසා වෙතො පරිචිතකකමඤ්ඤය වෙසසවණං මහාරාජානං එතදවොච: “තං කිම්මඤ්ඤති හවං වෙසසවණො මහාරාජා. අතීතමපි අදා නං එචරුපො උළාරො සස්ථා අහොසි, එචරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එචරුපා උළාරා විසෙ සාධිගමා පඤ්ඤාධිංසු. අනාගතමපි අදානං එචරුපො උළාරො සස්ථා හවිසසති. එචරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එචරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිසසතතී”ති.

23. ඉදමසං හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙචානං තාවතීංසානං අභාසි. ඉදමසං වෙසසවණො මහාරාජා බ්‍රහ්මුනො සනංකුමාරසං දෙචානං තාවතීංසානං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පචිග්ගහිතං සයං පරිසායං ආරොචෙසි. ඉදමසං ජනවසභො යකෙඛා වෙසසවණසං මහාරාජසං සයං පරිසායං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පචිග්ගහිතං හගචතො ආරොචෙසි. ඉදමසං හගචා ජනවසභසං යකෙඛසං සමමුඛා සුචා සමමුඛා පචිග්ගහෙචා සාමඤ්ච අභිඤ්ඤය ආයසමතො ආනන්දසං ආරොචෙසි. ඉදමසං ආයසමා ආනන්දෙ හගචතො සමමුඛා සුචා සමමුඛා පචිග්ගහෙචා ආරොචෙසි භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ‘තඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං ඉදාංඤ්ච චිතඤ්ච විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං යාව දෙචමතුසෙසභි සුසාකාසිතතතී.

ජනවසභසුත්තං පඤ්චමං.

1. අරායං - සතා
2. ඔක්ඛපනතී - මජ්ඣං

6.

මහාගොවිජයසූතය

1. එවං මෙ සුතං. එකං. සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගීජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගඤ්ඤාපුකො අභිකකන්තාය රතනියා අභිකකන්තවණ්ණො කෙවලකපං ගීජ්ඣකුටං. පබ්බතං ඔභාසෙඤ්ඤායෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමී. උපසඤ්ඤාමීඤ්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අධ්දාසි. එකමන්තං ධීතො ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගඤ්ඤාපුකො හගවන්තං එතදවොච: යං ඛො මෙ හනෙන දෙවානං තාවතීංසානං සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහිතං, ආරොචෙමෙතං හගවතො' ති. 'ආරොචෙහි මෙ ඤා පඤ්ඤාසිඛා'ති හගවා අවොච.

දෙවසභා

2. "පුරිමානි හනෙන දිවසානි පුරිමතරානි තද්දුපොසපෙ පණ්ණරසෙ පචාරණාය පුණ්ණොය පුණ්ණමාය රතනියා කෙවලකපපා ච දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සනනිසින්නා භොනනී සනනිපතීතා මහතී ච දිඤ්ඤාපරිසා සමන්තතො සනනිසින්නා භොනනී සනනිපතීතා. වක්ඛාරො ච මහාරාජානො වාතුදදියා සනනිසින්නා භොනනී පුරුජ්ඣමාය දියාය ධනරට්ඨො මහාරාජා පච්ඡාහිමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරකඤ්ඤා. දකඛිණාය දියාය වීරුජ්ඣකො මහාරාජා උක්ඛාරාහිමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරකඤ්ඤා. පච්ඡිමාය දියාය වීරුජ්ඣකො මහාරාජා පුරුජ්ඣමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරකඤ්ඤා. උක්ඛාරාය දියාය වෙසඤ්ඤා මහාරාජා දකඛිණාහිමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරකඤ්ඤා. යද් හනෙන කෙවලකපපා ච දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සනනිසින්නා භොනනී සනනිපතීතා මහතී ච දිඤ්ඤාපරිසා සමන්තතො සනනිසින්නා භොනනී සනනිපතීතා වක්ඛාරො ච මහාරාජානො වාතුදදියා නිසින්නා භොනනී ඉදං තෙසං භොති ආසනාසම්. අථ පච්ඡා අභ්භාකං ආසනං භොති. යෙ තෙ හනෙන දෙවා හගවති මුඛමච්චියං චරිතො අධුනුපපන්නා තාවතීංසකායං, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචන්තී වණ්ණෙන වෙච යසසා ච. තෙනසුදං හනෙන දෙවා තාවතීංසා අත්තමනා භොනනී පමුදිතා පිතිසොමනාසපානා 'දිඤ්ඤා වත භො කායා පරිපුරන්තී භායන්තී අසුරා කායා'ති.

3. අප් ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිඤ්වා ඉමාහි භාජාහි අනුමොදි:

“මොදනති වත භො දෙවා තාවතිංසා සහිඤ්ඤා,
තජාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුඛමමතං.
නචෙ දෙවෙ ව පසසතතා ව ඡුණ්ණවනෙත යසසසිනෙ.
සුගතසමී ඉභමචරියං වරිඤ්ඤාන ඉධාගතෙ.
තෙ අඤ්ඤා අතිරොචනති වඤ්ණඡුණ්ණා යසසාසුනා,
සාවකා හිරිපඤ්ඤාසස වීසෙසුපගතා ඉධ,
ඉධං දීඤ්ඤාන නඤ්ඤානි තාවතිංසා සහිඤ්ඤා,
තජාගතං නමසසතතා ධම්මසස ව සුඛමමතනති”.

තෙන සුදං භනෙත දෙවා තාවතිංසා භියොරාසොමකතාය අකතමනා භොනති පමුදිතා පිතිසොමනසසරාතා ‘දිඛ්ඛා වත භො කායා පරිසුරනති භායනති අසුරා කායා’ ති.

අට්ඨ යජාභුච්චඡුණ්ණා

4. අප් ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිඤ්වා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙතසි ‘ඉචෙජයරාජ ඡො තුචෙභ මාරිසා තසස භගවතො අට්ඨ යජාභුච්ච වඤ්ණඡුණ්ණ සොතුනති’. ‘ඉච්ඡාම’ මයං මාරිසා තසස භගවතො අට්ඨ යජාභුච්ච වඤ්ණඡුණ්ණ සොතුනති’.

අප් ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං භගවතො අට්ඨ යජාභුච්ච වඤ්ණඡුණ්ණ පසිරුද්භාසි:

තං කිමපඤ්ඤානති භොනෙතා දෙවා තාවතිංසා යාවඤ්ඤා³ සො භගවා ඛහුජනහිතාය පටිපනෙතා ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, ඵචං ඛහුජනහිතාය පටිපනං ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං ඉමීනාපඛෙතන සමකතාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාමන පනෙතරහි අඤ්ඤාපු තෙන භගවතා.

1. අසුරකායා - මජ්ඣං
2. ඉචෙජයරාම - PTS
3. යාව වසස - PTS

2. ඤාණිකායො ඛො පන තෙන හගවතා ධම්මො සන්දිව්සිකො අකාලිකො එභිපසයිකො ඔපනයිකො පච්චිකං චෙදිතධෙධා විඤ්ඤාභි. එවං ඔපනයිකස්ස¹ ධම්මස්ස ඉද්දෙසතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤානු තෙන හගවතා.

3. ඉදං කුසලභ්වි ඛො පන තෙන හගවතා* සුපපඤ්ඤාත්තං. ඉදං අකුසලභ්වි සුපපඤ්ඤාත්තං. ඉදං සාවච්ඡං-පෙ-ඉදං අනවච්ඡං-පෙ-ඉදං සෙවිතධං-පෙ-ඉදං න සෙවිතධං-පෙ-ඉදං භීතං-පෙ-ඉදං පඤ්ඤං-පෙ-ඉදං කණ්ණසුක්කසප්පිභාගභ්වි සුපපඤ්ඤාත්තං. එවං කුසලාකුසල-සාවච්ඡානවච්ඡංසෙවිතධංසෙවිතධංභීතපඤ්ඤාත්තං සප්පිභාගානං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤානු තෙන හගවතා.

4. සුපපඤ්ඤාත්තා ඛො පන තෙන හගවතා සාවකානං නිධ්ධානගාමීනී පටිපදා. සංසන්ධි නිධ්ධානඤ්ඤා පටිපදා ච සෙය්‍යාථාපි නාම ගඤ්ඤාදකං යමුනොදකෙන සංසන්ධි සමෙති එවමෙව සුපපඤ්ඤාත්තා තෙන හගවතා සාවකානං නිධ්ධානගාමීනීපටිපදා සංසන්ධි නිධ්ධානඤ්ඤා පටිපදා ච. එවං නිධ්ධානගාමීනීයා පටිපදා පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න ච පනෙතරභි, අඤ්ඤානු තෙන හගවතා.

5. අභිනිපථනෙතා ඛො පන තස්ස හගවතො ලාභො අභිනිපථනෙතා සිලොකො යාව මඤ්ඤා ඛන්ධියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන සො හගවා ආභාරං ආභාරෙති එවං විගතමදං ආභාරං ආභාරයමානං² ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤානු තෙන හගවතා.

6. ලද්ධසභායො ඛො පන සො හගවා සෙධානඤ්ඤාච පටිපක්කානං ධීණාසවානඤ්ඤා දුසිතවතං. තෙ හගවා අපනුජ්ඡ එකාරාමතං අනුයුතො පි විහරන්ති. එවං එකාරාමතං අනුයුත්තං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤානු තෙන හගවතා,

1. ඔපනෙයයිකස්ස - මරණං
2. අභවිමානං - සි.දු.

7. යථාචාදී ඛො පන සො හගවා තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, ඉති යථාචාදී තථාකාරී යථාකාරී තථාචාදී. එවං ධම්මානුධම්මපටිපන්නං ඉමිනාපඥෙතන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසංසාම න පනෙතරහි, අඤ්ඤානු තෙන හගවතා.

8. තිණණ්චිචිකිච්චො ඛො පන සො හගවා විගතකථංකථො පරියොසිතසංකප්පො අඤ්ඤාසයං ආදි ඩුභමචරියං එවං තිණණ්චිචිකිච්චං විගතකථංකථං පරියොසිතසංකප්පො අඤ්ඤාසයං ආදිඩුභමචරියං. ඉමිනා- පඥෙතන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසංසාම. න පනෙතරහි, අඤ්ඤානු තෙන හගවතා ති.

5. ඉමෙ ඛො හනෙත සමෙකකා දෙවානථීඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං හගවතො අට්ඨ යථාභූචෙව විචෙණ්ණ පඨිරුද්දහාසි. තෙන සුදං හනෙත දෙවා තාවතිංසා භියොඤ්ඤාසොමකතාය අකමනා හොහති පමුදිතා පිතිසොමනසඤ්ඤා හගවතො අට්ඨ යථාභූචෙව විචෙණ්ණ සුඤ්ඤා. තනු හනෙත එකචෙව දෙවා එවමාහංසු:

අහො වත මාරිසා වක්ඛාරො සම්මාසමඤ්ඤා ලොකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථරිච්ච හගවා, තදසං ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසංසානන්ති.

එකචෙව දෙවා එවමාහංසු: තිච්චන්තූ මාරිසා වක්ඛාරො සම්මා- සමඤ්ඤා, අහො වත මාරිසා තයො සම්මාසමඤ්ඤා ලොකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථරිච්ච හගවා, තදසං ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසංසානන්ති.

එකචෙව දෙවා එවමාහංසු: තිච්චන්තූ මාරිසා තයො සම්මාසමඤ්ඤා, අහො වත මාරිසා ඤෙ සම්මාසමඤ්ඤා ලොකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථරිච්ච හගවා, තදසං ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානු- කම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසංසානන්ති.

6. එවං වුතෙත භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤෙදු දෙවෙ තාවතීංසෙ එතදවොච: අට්ඨානං ඛො එතං මාරිසා අනවකාසො යං එකිසසා ලොකධාතුයා ඤෙ අරභනෙතා සමමාසමබුද්ධා අප්පබ්බං අචරිමං උපපජේ-යප්පං. තෙතං යානං විජජති. අහො වත මාරිසා සො භගවා අපසාධාධො අපසාතඛෙකා චිරං දීඝමධානං තිට්ඨෙයා. තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අප්ඨාය භිතාය සුඛාය දෙවමනු ස්සානන්ති.

අට ඛො භනෙත යෙනජේත දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා භොන්ති සනනිපඤ්ඤා, තං අප්ඨං වින්තධිත්වා තං අප්ඨං මන්තධිත්වා වුත්තවචනා නාමිදං වත්තාරො මහාරාජානො තස්මිං අජේ භොන්ති. පච්චානුසිට්ඨවචනා නාමිදං වත්තාරො මහාරාජානො තස්මිං අජේ භොන්ති. සකෙසු සකෙසු ආසනෙසු ධීතා අච්චකකන්තා.

“තෙ වුත්තවාකාසා රාජානො පටිග්ගයභානුසාසනිං විපසන්තමනා සන්තා අට්ඨංසු සමිති ආසනො”ති.

7. අට ඛො භනෙත උත්තරාය දීඝාය උළාරො ආලොකො සඤ්ජායි ඔභාසො පාතුරභොසි අභිකකමමච දෙවානං දෙවානුභාවං අට්ඨො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤෙදු දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙකධි:

යථා ඛො මාරිසා නිමිත්තානි දීඝන්ති උළාරො ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුරභවති බ්‍රහ්මා පාතුරභවිසසති බ්‍රහ්මුතො භෙතං පුබ්බනිමිත්තං පාතුරභාවාය යදිදං ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුරභවති තී.

“යථා නිමිත්තා දීඝන්ති බ්‍රහ්මා පාතුරභවිසසති, බ්‍රහ්මුතො භෙතං නිමිත්තං ඔභාසො චීචුලො මහා”ති

සනඩකුමාරකථා

8. අට ඛො භනෙත දෙවා තාවතීංසා යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදිංසු “ඔභාසමෙතං ඤෙසසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡි කන්ධා’ව නං ගම්සසාමා”ති. වත්තාරො’පි මහාරාජානො යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදිංසු, “ඔභාසමෙතං ඤෙසසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡි කන්ධා’ව නං ගම්සසාමා”ති. ඉදං සුත්තං දෙවා තාවතීංසා එකග්ගා සමාපජ්ජංසු ඔභාසමෙතං ඤෙසසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡිකන්ධා’ව නං ගම්සසාමාති.

යද හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතු හවති ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිනිත්වා පාතුහවති. යො ඛො පන හතෙන බ්‍රහ්මිනො පකතිවණේණ අනභිසම්භවනියො යො දෙවානං තාවතිංසානං චකමුපට්ඨං. යද හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුහවති යො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණේණ වෙච යසසා ව. සෙය්‍යථාපි හතෙන යොවණේණ විඤ්ඤා මාත්‍රසං විඤ්ඤා අතිරොචති, එවමෙච ඛො හතෙන යද බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුහවති, සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණේණ වෙච යසසා ව. යද හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුහවති න තසසං පරියායං කොචි දෙවො අභිවාදෙති වා පච්චිට්ඨෙති වා ආසනෙන වා භිමනෙති. සබ්බෙච තුණ්හිභූතා පඤ්ඤා පලලබ්භිතා නිසීදන්ති 'යසස'දන්ති දෙවසස පලලබ්භං ඉවඡිසසති බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො තසස දෙවසස පලලබ්භිතා නිසීදිසසති'ති. යසස ඛො පන හතෙන දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලබ්භිතා නිසීදති උළාරං යො ලහති දෙවො වෙදපට්ඨාහං. උළාරං යො ලහති දෙවො සොමනසසපට්ඨාහං. සෙය්‍යථාපි හතෙන රාජා ඛත්තියො මුද්ධාවසිනො අධුනාභිසිනො රජෙජන, උළාරං යො ලහති වෙදපට්ඨාහං. උළාරං යො ලහති සොමනසසපට්ඨාහං, එවමෙච ඛො හතෙන යසස දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලබ්භිතා නිසීදති උළාරං යො ලහති දෙවො වෙදපට්ඨාහං. උළාරං යො ලහති දෙවො සොමනසස පට්ඨාහං.

9. අථ හතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං සම්පසාදං වීදිධා අත්තරහිතො ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදී:

“මොදන්ති වත හො දෙවා තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
 තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසස ව සුධම්මතං.
 නවෙ දෙවෙ ව පසසත්තා වණේණවනෙන යසසසිනො,
 සුගතසම්මි බ්‍රහ්මවරියං වරිත්වාන ඉධාගතෙ
 තෙ අඤ්ඤා අතිරොචන්ති වණේණ යසසායුතා,
 සාවකා හූරිපඤ්ඤාසං විසෙසුපගතා ඉධ.
 ඉදං දිස්වාන නන්දන්ති තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
 තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසස ව සුධම්මතන්ති.

10. ඉමමස්. හනෙක බ්‍රහමා සනංකුමාරො අභාසිස්. ඉමමස්. හනෙක බ්‍රහවුතො සනංකුමාරස්ස භාසතො අට්ඨබ්භසමන්තාගතො සරො හොති විසසට්ඨො ච විඤ්ඤයොභා ච මඤ්ඤ ච සචතීයො ච ඛිත්ථු ච අච්චාරී ච ගමභීරො ච නිත්තාදී ච. යථාපරිසං ඛො පන හනෙක බ්‍රහමා සනංකුමාරො සරෙන විඤ්ඤපෙති, න චස්ස බ්‍රහ්මා පරිසාය සොසො නිච්ඡරති. යස්ස ඛො පන හනෙක එවං අට්ඨබ්භසමන්තාගතො සරො හොති සො වුවච්ඡි බ්‍රහමස්සරොති.

11. අථ ඛො හනෙක දෙවා තාවනිංසා බ්‍රහමානං සනංකුමාරං එතදවොචුං: “සාධු මහාබ්‍රහෙමි එතදෙව මයං සඛියාය මොදමි. අතී ච සමකකන දෙවානම්ඤෙන තස්ස හගවතො අට්ඨ යථාභුවො චණ්ණො භාසිතා, තෙ ච මයං සඛියාය මොදමා”ති. අථ ඛො හනෙක බ්‍රහමා සනංකුමාරො සකකං දෙවානම්ඤං එතදවොච: “සාධු දෙවානම්ඤ මයඤ්චි තස්ස හගවතො අට්ඨ යථාභුවො චණ්ණො සුඤ්ඤොභාමා”ති.

‘එවං මහාබ්‍රහෙමි’ති ඛො හනෙක සකකා දෙවානම්ඤෙ බ්‍රහවුතො සනංකුමාරස්ස හගවතො අට්ඨ යථාභුවො චණ්ණො පඨිරුද්භාසි.

තං කිම්මඤ්ඤති හවං මහාබ්‍රහමා යාවඤ්චි සො හගවා බ්‍රහ්මජනනියා පච්චනෙතා බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, එවං බ්‍රහ්මජනනියා පච්චනතං බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, ඉමීනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙච අතීතංසෙ සමනුපසාම, න පනෙතරභි අඤ්ඤෙත්‍ර තෙන හගවතා.

සචස්ඛාතො ඛො පන තෙන හගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එභිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චනතං චෙදිතඛො විඤ්ඤෙහි එවං ඔපනයිකස්ස ධම්මස්ස දෙසෙතාරං ඉමීනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙච අතීතංසෙ සමනුපසාම න පනෙතරභි අඤ්ඤෙත්‍ර තෙන හගවතා.

ඉදං කුසලන්ති ඛො පන තෙන භගවතා සුප්පඤ්ඤානං ඉදං අකුසලන්ති සුප්පඤ්ඤානං, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං න සෙවිතඛං ඉදං හීනං ඉදං පඤ්ඤං ඉදං කණ්ණසුක්කසප්පිභාගන්ති සුප්පඤ්ඤානං, එවං කුසලාකුසලසාවජ්ජානවජ්ජසෙවිතඛාසෙවිතඛං-හීනපඤ්ඤකණ්ණසුක්කසප්පිභාගානං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි. න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

සුප්පඤ්ඤානං ඛො පන තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනී පටිපදා සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදා ව. සෙය්‍යාථාපි නාම ගඛො-දකං යමුනොදකෙන සංසද්දති සමෙති. එවමෙව සුප්පඤ්ඤානං තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනී පටිපදා සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදා ව. එවං නිබ්බානගාමීනියා පටිපදා පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි. න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

අභිනිපථනෙතා ඛො පන කසස භගවතො ලාභො, අභිනිපථනෙතා සිලොකො යාව ඛන්තියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන මඤ්ඤා සො භගවා ආභාරං ආභාරෙති, එවං විගතමදං ආභාරං ආභාරයමානං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

ලඛිසභායො ඛො පන සො භගවා සෙබානඤ්ඤාව පටිපන්නානං බිණ්ණසවානඤ්ඤා වුසිතවතං, සො භගවා අපනුජ්ජ ඵකාරාමතං අනුසුඤ්ඤා විහරති, එවං ඵකාරාමතං අනුසුඤ්ඤා ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

යථාචාදී ඛො පන සො භගවා තථාකාරී. යථාකාරී තථාචාදී, ඉති යථාචාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, එවං ධම්මානුධම්මපටිපන්නං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි, න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

තිණ්ණවිච්චිකිලෙජා ඛො පන සො භගවා විගතකථංකථො පරියොසිතසංකප්පො අර්කාසයං ආදිට්ඨවරියං, එවං තිණ්ණවිච්චිකිලෙජං විගතකථංකථං පරියොසිතසංකප්පො අර්කාසයං ආදිට්ඨවරියං ඉමිනා-පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා ති.

10. ඉමෙ ඛො භනෙත සමෙකා දෙවානම්ඤ්ඤෙ චුහවුතො සනංකුමාරස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුච්ච වණේණ පසිරුද්භාසි. තෙන සුදං භනෙත චුහමා සනංකුමාරො අත්තමනො හොති පමුදිතො පීතිසොමනස්සජාතො භගවතො අට්ඨ යථාභුච්ච වණේණ සුඤ්ඤා. අථ භනෙත චුහමා සනංකුමාරො ඔළාරිකං අත්තභාවං අහිනිමේනිඤ්ඤා කුමාරවණේණ භුඤ්ඤා පඤ්ඤාසිඛො දෙවානං තාවනිංසානං පාතුරහොසි සො වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ඤ්ඤා ආකාසෙ අත්තළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදි. සෙසාරාපි භනෙත බලවා පුරිසො සුපච්චස්තෙ වා පලලඛෙක සමෙ වා භුමිභාගෙ පලලඛෙකන නිසීදෙයා, එවමෙව ඛො භනෙත චුහමා සනංකුමාරො වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ඤ්ඤා ආකාසෙ අත්තළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීද්ධා දෙවෙ තාවනිංසෙ ආමනෙකසි:

ගොව්ඤ්ඤානමණවතපු

11. තං කිම්මඤ්ඤන්තී භොනෙතා දෙවා තාවනිංසා. යාව දීඝරක්ඛං මහාපඤ්ඤාච සො භගවා අහොසි. භුතපුබ්බං භො රාජා දිසම්පති නාම අහොසි, දිසම්පතිස්ස රඤ්ඤා ගොව්ඤ්ඤා නාම බ්‍රාහ්මණො පුරොභිතො අහොසි. දිසම්පතිස්ස රඤ්ඤා රෙණු නාම කුමාරො පුත්තො අහොසි. ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණස්ස ජොතිපාලො නාම මාණවො පුත්තො අහොසි. ඉති රෙණු ව රාජපුත්තො ජොතිපාලො ව මාණවො අඤ්ඤා ව ජබ්බතියා ඉච්චෙතෙ අට්ඨ සභායා අහෙසුං.

අථ ඛො භො අභොරක්ඛානං අච්චයෙන ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලමකාසි. ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලකතෙ රාජා දිසම්පති පරිදෙවෙසි "යස්මිං වත භො මයං සමයෙ ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො සබ්බකිච්චානි සමමා වොසසජ්ජන්තා පඤ්ඤාති කාමගුණෙහි සමපටිතා සමධගිභුතා පරිවාරෙම තස්මිං නො සමයෙ ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලකතො"ති. එවං චුත්තො භො රෙණු රාජපුත්තො රාජානං දිසම්පතිං එතදවොච: "මා ඛො ඤං දෙව ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලකතෙ අතිබාලං පරිදෙවෙසි. අස්මිං දෙව ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො ජොතිපාලො නාම මාණවො පුත්තො පණ්ඩිතතරො වෙච පිතරා අලමස්සදස්සතරො වෙච පිතරා. යෙ'පි'ස්ස පිතා අස්මෙ අනුසාසි. තෙ'පි ජොතිපාලසෙඤ්ඤා මාණවස්ස අනුසාසනියා"ති. 'එවං කුමාරා'ති. 'එවං දෙවා'ති.

12. අථ ඛො භො රාජා දිසම්පති අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙහි,
 'එහි ත්වං අමොහො පුරිසං, යෙන ජොතිපාලො නාම මාණවො
 තෙත්ථපසඛකම. උපසඛකමීතො ජොතිපාලං මාණවං එවං වදෙහි:
 හවමත්ථු හවත්තං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දිසම්පති හවත්තං
 ජොතිපාලං මාණවං ආමත්තයති, රාජා දිසම්පති භොතො ජොතිපාලසං
 මාණවසං දසනකාමො'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භො සො පුරිසො
 දිසම්පතිසං රඤ්ඤ පටිසසුතො යෙන ජොතිපාලො මාණවො
 තෙත්ථපසඛකමී. උපසඛකමීතො ජොතිපාලං මාණවං එතදවොච:
 "හවමත්ථු හවත්තං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දිසම්පති හවත්තං
 ජොතිපාලං මාණවං ආමත්තයති, රාජා දිසම්පති භොතො ජොතිපාලසං
 මාණවසං දසනකාමො'ති. 'එවං භො'ති ඛො සො ජොතිපාලො
 මාණවො තසං පුරිසසං පටිසසුතො යෙන රාජා දිසම්පති තෙත්ථපසඛකමී,
 උපසඛකමීතො දිසම්පතිතා රඤ්ඤ සඤ්ඤිං සමමොදි, සමමොදනීයං කථං
 සාරානීයං වීතිසාරෙතො එකමත්තං නිසීදි. එකමත්තං නිසීත්තං ඛො
 භො ජොතිපාලං මාණවං රාජා දිසම්පති එතදවොච: "අනුසාසතු තො
 හවං ජොතිපාලො, මා තො හවං ජොතිපාලො අනුසාසනීයා පච්චබ්‍යාහාසී,
 පෙත්තිකෙ තං ඤානෙ ඤාපෙසසාමී, ගොව්ඤ්ඤො අභිසිඤ්ඤීසසාමී'ති.
 'එවං භො'ති ඛො සො ජොතිපාලො මාණවො දිසම්පතිසං රඤ්ඤ
 පච්චසෙසාසී.

13. අථ ඛො භො රාජා දිසම්පති ජොතිපාලං මාණවං ගොව්ඤ්ඤො
 අභිසිඤ්ඤී, පෙත්තිකෙ ඤානෙ ඤාපෙසී. අභිසිඤ්ඤො ජොතිපාලො මාණවො
 ගොව්ඤ්ඤො, පෙත්තිකෙ ඤානෙ ඤාපිතො, යෙ'පි'සං පිතා අඤ්ඤ අනුසාසී
 තෙ පි අඤ්ඤ අනුසාසති, යෙ'පි'සං පිතා අඤ්ඤ නානුසාසී තෙ'පි අඤ්ඤ
 අනුසාසති, යෙ'පි'සං පිතා කමමනෙක අභිසමෙහාසී, තෙ'පි කමමනෙක
 අභිසමෙහාති, යෙ'පි'සං පිතා කමමනෙක නාභිසමෙහාසී තෙ'පි
 කමමනෙක අභිසමෙහාති. තමෙනං මනුසො එවමාහංසු: "ගොව්ඤ්ඤ
 වත භො බ්‍රාහ්මණො, මහාගොව්ඤ්ඤ වත භො බ්‍රාහ්මණො"ති. ඉමිනා
 ඛො එවං භො පරියායෙන ජොතිපාලසං මාණවසං ගොව්ඤ්ඤ
 මහාගොව්ඤ්ඤ'ඤච සමඤ්ඤ උදපාදි.

රජසංවිභාගො

14. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤ ඩ්වාභමණො යෙන තෙ ඡ ඛත්තියා තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිතවා තෙ ඡ ඛත්තියෙ එතදවොච: දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පනෙතො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජජති යං දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො රෙණුං රාජපුත්තං රජෙජ අභිසිකෙඤ්ඤියුං, ආයනතු භොනෙතො යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසඬකමථ. උපසඬකමිතවා රෙණුං රාජපුත්තං එවං වදෙථ: "මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අප්පට්ඨකුලා, යංසුඛො භවං තංසුඛා මයං, යංදුකෙඛා භවං තංදුකෙඛා මයං. දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පනෙතො. කො න ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජජති යං දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො භවිත්තං රෙණුං රජෙජ අභිසිකෙඤ්ඤියුං. සවෙ භවං රෙණු රජං ලභෙථ, සංවිභජෙථ නො රජෙජනා"ති. 'එවං භො'ති ඛො භො තෙ ඡ ඛත්තියා මහාගොව්ඤ්ඤානං ඩ්වාභමණසස පටිසසුඤ්ඤා යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසඬකමිංසු. උපසඬකමිතවා රෙණුං රාජපුත්තං එතදවොචු: "මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අප්පට්ඨකුලා, යංසුඛො භවං තංසුඛා මයං, යංදුකෙඛා භවං තංදුකෙඛා මයං. දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පනෙතො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජජති යං දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො භවිත්තං රෙණුං රජෙජ අභිසිකෙඤ්ඤියුං. සවෙ භවං රෙණු රජං ලභෙථ, සංවිභජෙථ නො රජෙජනා"ති "කො නු ඛො භො අණ්ණෙ මම විජිතෙ සුඛමෙධෙථ" අණ්ණෙ භවිත්තෙහි. සවාහං භො රජං ලභිසාමි සංවිභජිසාමි වො රජෙජනා"ති.

15. අථ ඛො භො අභොරත්තානං අවචයෙන රාජා දිසමපති කාලමකාසි. දිසමපතිමහි රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො රෙණුං රාජපුත්තං රජෙජ අභිසිකෙඤ්ඤියුං. අභිසිකෙඤ්ඤ රෙණු රජෙජන පඤ්ඤිති කාමගුණෙහි සමපපිතො සමඛිතිභූතො පරිචාරෙති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤ ඩ්වාභමණො යෙන තෙ ඡ ඛත්තියා තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිතවා තෙ ඡ ඛත්තියෙ එතදවොච: දිසමපති ඛො භො රාජා කාලකතො අභිසිකෙඤ්ඤ රෙණු රජෙජන, පඤ්ඤිති කාමගුණෙහි සමපපිතො සමඛිතිභූතො පරිචාරෙති. කො නු ඛො පන භො ජානාති. මදනියා කාමා. ආයනතු භොනෙතො යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඬකමථ, උපසඬකමිතවා රෙණුං රාජානං එවං වදෙථ: දිසමපති ඛො භො රාජා කාලකතො. අභිසිකෙඤ්ඤ භවං රෙණු රජෙජන. සරති භවං තං වචනනති.

1. සුඛො භවෙථ - මජ්ඣං
 සුඛං භවෙය්‍යාරං - සතා
 සුඛමෙධෙය්‍යාරං - PTS
 සුඛා භවෙය්‍යාරං - කං

'එවං භො'ති ඛො භො තෙ ජ ඛක්ඛියා මහාගොව්ඤ්ඤාසං බ්‍රාහ්මණස්ස පටිසසුඤ්ඤා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා රෙණු රාජානං එතදවොච්චිං: දිසමිති ඛො භො රාජා කාලකතො, අභි- සිංහො හවං රෙණු රජේජනං. සරති හවං තං වචනනති.' 'සරාමහං භො තං වචනං කො නු ඛො භො පහොති ඉමං මහාපච්චිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිමං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්ඣති.' 'කො නු ඛො භො අඤ්ඤා පහොති අඤ්ඤා මහා- ගොව්ඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණො'ති.

16. අච ඛො භො රෙණු රාජා අඤ්ඤානං පුරිසං ආමනෙධයි: එහි කං අමොහා පුරිසං, යෙන මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො තෙනුප- සඤ්ඤාම, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණං එවං වදෙහි: 'රාජා තං හනෙත රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භො සො පුරිසො රෙණුසං රඤ්ඤා පටිසසුඤ්ඤා යෙන මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණං එතදවොච්චි: 'රාජා තං හනෙත රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං භො'ති ඛො සො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො තස්ස පුරිසස්ස පටිසසුඤ්ඤා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා රෙණුනා රඤ්ඤා සද්ධිං සමමොද්දි, සමමොද්දතියං කථං සාරාතියං විතිසාරෙතො එකමනං නිසීද්දි, එකමනං නිසීතං ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණං රෙණු රාජා එතදවොච්චි: එතු හවං ගොව්ඤ්ඤා, ඉමං මහාපච්චිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිමං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්ඣති.' 'එවං භො'ති ඛො සො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො රෙණුසං රඤ්ඤා පටිසසුඤ්ඤා ඉමං මහාපච්චිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිමං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්ඣ සබ්බානි සකට්ඨිඛානි පච්චපෙසි තත්‍ර සුදං මජ්ඣෙකං රෙණුසං රඤ්ඤා ජනපදෙ භොති.

"දත්තපුරං කලිඞගානං¹ අසසකානඤ්ඤා පොතනං
මාභිසකති අචන්තීනං සොචිරානඤ්ඤා රොරුකං
මිට්ඨො ව විදෙහානං වමපා අඛෙධසු මාපිතා,
බොරාණසි ව කාසීනං එතෙ ගොව්ඤ්ඤාමාපිතා"²ති.

17. අච ඛො භො තෙ ජ ඛක්ඛියා යථාසකෙත ලාභෙන අත්තමනා අභෙසුං පරිපු ණණ්ණසඤ්ඤාපා "යං වත නො අපොසි ඉච්ඡිතං යං ආක- ඞ්චිතං යං අධිපෙපතං යං අධිපජ්ඣිතං. තං නො ලඤ්ඤානි."

"සත්තභු බ්‍රහ්මදකො ව වෙසභු හරතො සභා
රෙණු දෙච ව ධතරච්චා² තදසුං සත්තභාරතා"²ති.

පඨමහාණවාරං නිට්ඨිතං.

1. කාලිඞගානං භාෂා කං - PTS
2. රෙණුදෙව ධතරච්චා ව මජ්ඣ.

කීතනිසද්දබ්බගගමනං

18. අථ ඛො භො තෙ ඡ ඛතනියා යෙන මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො තෙනුපසඨකමීංසු උපසඨකමීඤ්ඤා මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණං එතදවොචුං: “යථා ඛො හවං ගොව්ඤ්ඤා රෙණුසස රඤ්ඤා සභායො පියො මනාපො අසථිකකුලො, එවමෙව ඛො හවං ගොව්ඤ්ඤා අමහාකමපි සභායො පියො මනාපො අසථිකකුලො. අනුසාසතු නො හවං ගොව්ඤ්ඤා, මා නො හවං ගොව්ඤ්ඤා අනුසාසනියා පච්චාඤ්ඤාසාසි’ති. “එවං භො”ති ඛො සො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො තෙසං ඡතනං ඛතනියානං පච්ච-සෙසාසි. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො සත්ත ව රාජානො ඛතනියෙ චුද්ධාවසිනෙත රඤ්ඤා අනුසාසි, සත්ත ව ඩ්වාභමිණමහාසාලෙ, සත්ත ව නභාතකසතානි මනෙත වාවෙසි.

19. අථ ඛො භො මහා ගොව්ඤ්ඤාස ඩ්වාභමිණස අපරෙන සමයෙන එවං කල්‍යාණො කීතනිසද්දො අබ්බුග්ගඤ්ඤා’ සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො ඩ්වාභමානං පසසති, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති’ති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤාස ඩ්වාභමිණස එතද-භොසි: මය්‍යං ඛො එවං කල්‍යාණො කීතනිසද්දො අබ්බුග්ගතො.¹ සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො ඩ්වාභමානං පසසති සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති’ති. න ඛො පනාහං ඩ්වාභමානං පසසාමී න ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡමී, න ඩ්වාභමුනා සලලපාමී න ඩ්වාභමුනා මනෙතමී, සුතං ඛො පන මෙතං ඩ්වාභමිණානං චුද්ධානං මහලල-කානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: “යො වසසිකෙ චතතාරො මාසෙ පටිසලලියති කරුණං කුමානං කුමාසති, සො ඩ්වාභමානං පසසති ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති ඩ්වාභමුනා සලලපති ඩ්වාභමුනා මනෙතති’ති යනතු-නාහං වසසිකෙ චතතාරො මාසෙ පටිසලලියෙය්‍යාං කරුණං කුමානං කුමාසෙය්‍යානති.’”

20. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො යෙන රෙණු රාජා තෙනුපස ඩකමී, උපසඨකමීඤ්ඤා රෙණුං රාජානං එතදවොච මය්‍යං ඛො භො එවං කල්‍යාණො කීතනිසද්දො අබ්බුග්ගතො, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො ඩ්වාභමානං පසසති, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමිණො ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති’ති. න ඛො පනාහං භො ඩ්වාභමානං පසසාමී, න ඩ්වාභමුනා සාකච්ඡමී න ඩ්වාභමුනා සලලපාමී න ඩ්වාභමුනා මනෙතමී,

1. අබ්බුග්ගඤ්ඤා - මජ්ඣං

සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතීති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩකම්මතඛෙඛා අඤ්ඤත්‍ර ඵකෙත භත්තාභිභාරොනා'ති. "යසස්දනි හවං ගොච්ඡෙදු කාලං මඤ්ඤති"ති,

21. අථ ඛො සො මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ඡ ඛත්තියා තෙනුපසඩකම්, උපසඩකම්චා තෙ ඡ ඛත්තියෙ ඵතදවොච: මයං ඛො හො ඵචං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුඤ්ඤො සකඛී මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසති සකඛී මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතී ති, න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසසුමී න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මනා සලලපමී න බ්‍රහ්මනා මනෙතමී. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතීති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩකම්මතඛෙඛා අඤ්ඤත්‍ර ඵකෙන භත්තාභිභාරොනා'ති. 'යසස්දනි හවං ගොච්ඡෙදු කාලං මඤ්ඤති'ති.

22. අථ ඛො හො මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො යෙන සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහා සාලා සත්ත ව නභාතකසත්තාති තෙනුපසඩකම්. උපසඩකම්චා සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලෙ සත්ත ව නභාතකසත්තාති ඵතදවොච: 'මයං ඛො හො ඵචං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුඤ්ඤො සකඛී මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසති සකඛී මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතී ති. න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසසුමී න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මනා සලලපමී න බ්‍රහ්මනා මනෙතමී. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති සො බ්‍රහ්මානං පසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතීති. තෙනහි 'මො යථා සුතෙ යථාපරියතෙ මනෙත විජාරෙන සඤ්ඤායං කරොථ, අඤ්ඤං මඤ්ඤං ච මනෙත වාචෙථ. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩකම්මතඛෙඛා අඤ්ඤත්‍ර ඵකෙන භත්තාභිභාරොනා'ති. "යසස්දනි හවං ගොච්ඡෙදු කාලං මඤ්ඤති"ති.

23. අථ ඛො භො මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො යෙන චක්කාරිසා හරියා සාදිසියො තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්චා චක්කාරිසා හරියා සාදිසියො එතදවොච: 'මයහං ඛො භොති එචං කල්‍යාණො කීතති-සදෙදු අබ්භුග්ගතො; සකඛී මහා ගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසාති, සකඛී මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති ති. න ඛො පනාහං භොති බ්‍රහ්මානං පසාමී න බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මුතා සලලපාමී න බ්‍රහ්මුතා මනෙමී. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසාති බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මුතා සලලපති බ්‍රහ්මුතා මනෙතති ති. ඉච්චාමහං භොති වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයතිතුං, කරුණං කුමානං කුමායතිතුං. නාමිති කෙනච උපසඛකම්තඛො අඤ්ඤත්‍ර එකෙන භක්ඛාභිභාරෙනා'ති. 'යසක'ද්නි හටං ගොච්ඡෙදු කාලං මඤ්ඤති'ති.

24. අථ ඛො භො මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො පුරස්මිමෙන නගරස්ස නචං සචාගාරං කාරාපෙචා වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති. නාසුඤ්ඤා කොච්ච උපසඛකමති' අඤ්ඤත්‍ර එකෙන භක්ඛාභිභාරෙන. අථ ඛො භො මහාගොච්ඡස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස චතුස්සං මාසානං අචචයෙන අහු දෙව උක්කණ්ඨනා අහු පරිතසනා: සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආචරිය පාචරියානං භාසමානානං: යො වසයිකෙ චක්කාරො මාසෙ පටිසලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසාති බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මුතා සලලපති බ්‍රහ්මුතා මනෙතති. න ඛො පනාහං බ්‍රහ්මානං පසාමී, න බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡමී, න බ්‍රහ්මුතා සලලපාමී, න බ්‍රහ්මුතා මනෙමී ති.

බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡා

25. අථ ඛො භො බ්‍රහ්මුතා සනංකුමාරො මහාගොච්ඡස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස වෙනසා වෙනෙපරිචිතකකමඤ්ඤය, සෙයාරාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤය්‍ය, එචමෙච බ්‍රහ්මලොකෙ අත්තරභිතො මහාගොච්ඡස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස සමුච්චෙ පාතුරහොයි. අථ ඛො භො මහාගොච්ඡස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස අහුදෙව හයං, අහු ජමිතිකතා, අහු ලොමහංසො, යරා තං අදිඨපුබ්බං රූපං දිස්වා. අථ ඛො භො මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො භිතො සංචිග්ගො ලොමහච්ඡාපාතො බ්‍රහ්මානං සනංකුමාරං භාථාය අඤ්ඤාසි:

1. උපසඛකම් - ෦෭෦

“චණ්ණවා යසවා සිරිමා කො නු නිමසි මාරිය,
අජානනනා තං පුච්ඡාම කථං ජානෙමු තං මයනති.”

“මං චෙ කුමාරං ජානනී බ්‍රහ්මලොකෙ සනතනනං
සඛෙඛ ජානනති මං දෙවා එවං ගොව්ඤ්ඤ ජානති.”

“ආසනං උදකං පඡ්ඡං මධුපාකඤ්ඤ¹ බ්‍රහ්මුනො,
අගෙඝ භවනනං පුච්ඡාම අගඝං කුරුකු නො භවං”^a

“පට්ඨගණ්ඨාම තෙ අගඝං යං නිං ගොව්ඤ්ඤ භාසයි,
දිට්ඨධම්මභිතඤ්ඤාය සම්පරාය සුඛාය ච.
කතාවකාසො පුච්ඡසසු යං කිඤ්ඤ්ඤිමභිපඤ්ඤනනති.”

28. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤාන ඩ්‍රාහමණසා ඵතදහොයි:
“කතාවකාසො ඛො”මභි බ්‍රහ්මුනා සනඤ්ඤාමාරෙන. කිනඤ්ඤ ඛො අභං
බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤාමාරං පුච්ඡයාං, දිට්ඨධම්මිකං වා අඤ්ඤං සම්පරායීකං
වා”ති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤාන ඩ්‍රාහමණසා ඵතදහොයි:
“කුසලො ඛො අභං දිට්ඨධම්මිකානං අඤ්ඤානං, අඤ්ඤාපි මං දිට්ඨධම්මිකං
අඤ්ඤං පුච්ඡනති, යනඤ්ඤානං බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤාමාරං සම්පරායීකඤ්ඤාපි
අඤ්ඤං පුච්ඡයානති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤාන ඩ්‍රාහමණො බ්‍රහ්මානං
සනඤ්ඤාමාරං ගාරාය අඤ්ඤානයි:

“පුච්ඡාමි බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤාමාරං
කඤ්ඤි අකඤ්ඤිං පරචෙදියෙසු,
කඤ්ඤිතො කිමභි ච සිකඛමානො
පචෙසාති මචෙචා අමතං බ්‍රහ්මලොකනනි.”^c

භිඤ්ඤා මමනං මනුජෙසු බ්‍රහ්මෙ
එකොදිගුතො කරුණාධිමුනෙතා,²
තිරාමගනෙධා විරතො මෙථුනමො
එඤ්ඤා සිතො එඤ්ඤා ච සිකඛමානො
පචෙසාති මචෙචා අමතං බ්‍රහ්මලොකනනි.”^d

1. මධුපාකඤ්ඤ - මජ්ඣං
2. කරුණාධිමුනෙතා - මජ්ඣං
a. ආසනමුදකං පාදාං මධුපාකං ව පාදසම ප්‍රතිභාසණෙහි බ්‍රහ්ම අභ්‍රමභිතරා මිතෙ ආසනමුදකා
පාදාං මධුපාකං ව පාදසම ප්‍රතිභාසණෙහි ගොව්ඤ්ඤ අභ්‍රමභිතරාහි චෙ - මහාවග්ග උදකං
පට්ඨගණ්ඨානු නො භවං අගඝං භවනනං පුච්ඡාම අගඝං කුරුකු නො භවං - ජාතක 809 දූචෙච
ධිමෙ භිතරා වා සමපරායෙඤ්ඤා වා කාතාවකා සො පාචෙඡයං යං මෙ මනසි ප්‍රාචරිකම්
(මහාවග්ග)
b. පච්ඡාමි බ්‍රහ්මණං සනඤ්ඤාමාරං කාංකඤ්ඤි අකාංකඤ්ඤි පච්චාරියෙසු කථංකරො ඤ්ඤානිකරො
කිමාචරං ප්‍රාච්ඤොති මනුජෙචා මාතං බ්‍රහ්මලොකම් - මහාවග්ග
d. භිඤ්ඤා මමනං මනුජෙසු බ්‍රහ්මෙ එකොදිගුතො කරුණා විචිකිතා තිරාමගනෙධා විරතො
මෙච්ඤ්ඤාතො ප්‍රාච්ඤොති මනුජෙචා මාතං බ්‍රහ්මලොකම් (මහාවග්ග)

27. 'හිඤා මමහතතති' අභං භොතො ආජානාමි, ඉධෙකච්චො අභං වා භොගඤ්ඤිං පභාය මහතතං වා භොගඤ්ඤිං පභාය අභං වා ඤාතිපරිච්චං. පභාය මහතතං වා ඤාතිපරිච්චං පභාය කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායානී වඤ්ඤානී අච්ඡාදෙඤා අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජති. ඉති හිඤා මමහතං තභං භොතො ආජානාමි. 'එකොදිභු-තො'ති අභං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකච්චො විවික්ඛං සෙනාසනං හජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අධිභාකාසං පලාලපුඤ්ඤං. ඉති 'එකොදිභුතො'ති අභං භොතො ආජානාමි. 'කරුණාධිමුක්ඛො'ති අභං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකච්චො කරුණාසහගතෙන චෙතසා එකං දීඝං එරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තරීයං, තථා වතුඤ්ඤං, ඉති උඛමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බභතතාය සබ්බාවතතං ලොකං කරුණාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අභමාණෙන අචෙරෙන අබ්බාපච්ඡෙන එරිඤා විහරති. ඉති කරුණාධි-මුක්ඛොති. අභං භොතො ආජානාමි. ආමගඤ්ඤි ව ඛො අභං භොතො භාසමානසං න ආජානාමි.

“කෙ ආමගඤ්ඤි මනුජෙසු මුහම
 එතෙ අච්ඡා ඉධ මුඛි ධීර,
 කෙනාච්ඡා වාතී පජා කුරුරා'
 ආපාධිකා හිච්චිමුහමලොකා”ති.e

කොධො මොසවඤ්ඤං නිකති ව දෙඤ්ඤා'
 කදරියතා අතිමානො උසුය්ඤා,
 ඉච්ඡා විච්ච්ඡා පරභෙදනා ව
 ලොභො ව දෙසො ව මදෙ ව මොහො.

එතෙසු යුක්ඛා අනිරාමගඤ්ඤි
 ආපාධිකා හිච්චිමුහමලොකාති.f

28. 'යථා ඛො අභං භොතො ආමගඤ්ඤි භාසමානසං ආජානාමි තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාචසකා. පබ්බජිසකාමහං හො අගාරසමා අනගාරියනති.' 'යසං' දුති හවං ගොච්ඡෙඤ්ඤි කාලං මඤ්ඤති'ති.

1. කුරුඤා - මජ්ඣං, කුරුරු - ස්ථා කුරුච්ඡරු - PTS
 2. දුඤ්ඤා - මජ්ඣං, දෙඤ්ඤා - PTS
 3. කතෙත - මජ්ඣං
 4. කෙ ආමගඤ්ඤි මනුජෙසු මුහම එතං න චිඤ්ඤි තද්ධීර මුඛි යෙනාවාතා වාචිච්ඡා කුකුලා අපාධිකා නිරව්ඤා මුහමලොකම - මහාවංසක
 5. කොධො මාභවද කථංකථාව . . . අතිමානො . . . ඉච්ඡා හිංසා පරවාදරොණණ . . . මහාවංසක

රෙණුරාජා මනත්තා

අට බො හො මහාගොච්ඡෙදු චුභමණො යෙන රෙණු රාජා තෙනු-
පසඛකම්. උපසඛකම්ඤා රෙණු රාජානං එතදවොච: අඤ්ඤං'දනී භවං
පුරොහිතං පරියෙසතු යො හොතො රජං අනුසාසිසසති. ඉච්ඡාමහං
හො අඤාරඝ්ඨා අනාගරියං පබ්බජිතුං යථා බො පන මෙ සුතං චුභමුනො
ආමගඤ්ඤි භාසමානසස තෙ න සුනිමමදයා අඤාරං අඤ්ඤාවසතා.
පබ්බජිසාමහං හො අඤාරඝ්ඨා අනගාරියනති."

"ආමත්තයාමී රාජානං රෙණුං භූමිපතිං අහං,
ඤාං පජානසුඤ්ඤ රජේජන නාහං පොරොහිවෙච රමෙ" g

"සවෙ තෙ උනං කාමෙහි අහං පරිපුරයාමී තෙ,
යො තං භිංසති වාරෙමී භූමි සෙනාපතී අහං."

තුවං පිතා අහං පුතො මා නො ගොච්ඡු පාජති" h

"න මජ්ඣී උනං කාමෙහි භිංසිතා මෙ න ච්ජති.

අමනුසවචො සුඤ්ඤා තඝ්ඨා'හං න ගහෙ රමෙ,
අමනුසො කථංවණ්ණො කං තෙ අඤාං අභාසථ. i

යං ව සුඤ්ඤා ජහාසී නො ගෙහෙ අමෙත ව කෙවලෙ" j

"උපවුඤ්ඤා මෙ පුබ්බෙ යච්ඡුකාමසා මෙ සතො.

අභි පජ්ජිතො ආසි කුසපඤ්ඤාපරිඤ්ඤා
තතො මෙ චුභමා පාතුරුඤ්ඤ චුභමාලොකා සනත්තනො.

සො මෙ පඤ්ඤාං වීයාකාසී තං සුඤ්ඤා න ගහෙ රමෙ" ;

"සද්දහාමී අහං හොතො යං ඤාං ගොච්ඡු භාසසී.

අමනුසවචො සුඤ්ඤා කථං වනොථ අඤ්ඤාථ"'

තෙ තං අනුචතඤ්ඤාම සඤ්ඤා ගොච්ඡු නො භවං.

මඤ්ඤා යථා වෙච්චියො අකාවො විමලො සුභො,

එවං සුඤ්ඤා වරිසසාම ගොච්ඡුසානුසාසනෙ" ති.

g. අමනෙත්ථ මහාරජ රෙණු භූමිපතෙ තච පුට්ඨමී පුජනීඤා රාජාං පොරොහිතං ව මෙ - මහාවග්ග
h. ස වෙදසී උනං කාමෙහි වයං තෙ පුරයාමී තං කො වා භවතං භෙදෙහි . . . භවාන් පිතා වයං පුත්‍රො මා හොච්ඡු පුට්ඨාහි - මහාවග්ග
i. න අඤ්ඤා උනං කාමෙහි භෙදෙහි තා විදහති අමනුසාවචනං ශ්‍රාඤා . . . - මහාවග්ග
j. අමනුසො කථංවණ්ණො කිං වං අරිමහාසෙ යසා වාචං ශ්‍රාඤා ජහාසී අඤ්ඤාං ගාහං ව කෙවලෙ - මහාවග්ග
k. සරිතො ය යච්ඡුකාමසා උපවුඤ්ඤා මෙ සතං අඤ්ඤා පුජනීඤා ආසි කුසපරිඤ්ඤා - මහාවග්ග
l. තතො භමමී පුරුද්ද චුභම ලොකෙ සනාතනො සඤ්ඤාං වචනං ශ්‍රාඤා ජහාමී සුභමාකං ගාහං ව කෙවලෙ - මහාවග්ග
m. ශ්‍රද්ධාමී වයං භවතො යථා ගොච්ඡු භාසසී අමනුසාවචනං ශ්‍රාඤා කථං වනොථ අනාථං මහාවග්ග

“සචෙ භවං ගොච්ඤ්ඤ අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසසති, මයමපි අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසසාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවීසසති” ති.

ජකඛතිසාමනනනා

28. අථ ඛො භො මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණො යෙන තෙ ජ ඛතතියා තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා තෙ ජ ඛතතියෙ එතදවොච: “අඤ්ඤං’ දුති භවතො පුරොහිතං පඨියෙසනතු, යො භවතොනං රජෙජ අනුසාසිසසති. ඉච්ඡාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිතුං යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානසස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාවසතා. පබ්බජිසසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනති.” අථ ඛො භො තෙ ජ ඛතතියා එකමනනං අපකකමම එවං සමච්චෙනෙසුං. “ඉමෙ ඛො ඩ්‍රාහමණා නාම ධනලුඬා, යනනුත මයං මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං ධනොන සිකෙඛයාමා” ති. තෙ මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං උපසඬකම්ඤා එවමාහංසු, “සංචිජ්ජති ඛො භො ඉමෙසු යතතසු රජෙජසු පහුතං සාපතෙයාං, තතො භොතො යාවතකෙන අජොා තාවතකං ආහරියතනති.”

“අලං භො මමපිදං පහුතං සාපතෙයාං භවතොනං යෙව වාහසා තමහං සබ්බං පහාය අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසසාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානසස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාවසතා. පබ්බජිසසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනති.

අථ ඛො භො තෙ ජ ඛතතියා එකමනනං අපකකමම එවං සමච්චෙනෙසුං: ඉමෙ ඛො ඩ්‍රාහමණා නාම ඉජ්ජිලුඬා. යනනුත මයං මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං ඉජ්ජි සිකෙඛයාමා ති. තෙ මහාගොච්ඤ්ඤ ඩ්‍රාහමණං උපසඬකම්ඤා එවමාහංසු: සංචිජ්ජනති ඛො භො ඉමෙසු යතතසු රජෙජසු පහුතා ඉජ්ජියො. තතො භොතො යාවතිකාහි අජොා, තාවතිකා අනියානනනති.

“අලං භො, මමපි තා වතතාරියා හරියා තාදිසියො තා’පාහං සබ්බා පහාය අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසසාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානසස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාවසතා. පබ්බජිසසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනති.”

“අති වීරං ඛො භො සත්ත මාසානි. නාහං සකෙකාමී හවනෙන සත්ත මාසානි ආගමෙතුං. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතානං? ගමනීයො සමපරායො, මන්නාය ඛොඛිඛිං කත්තඛිං කුසලං වරිතඛිං බ්‍රහ්මචරියං. නස්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියත්ති.”

“තෙන හි හවං ගොච්ඡෙදු ජ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- පඤ්ඤා මාසානි ආගමෙතු -පෙ- වත්තාරි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- තිණි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- වෙ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- එකං මාසං ආගමෙතු -පෙ- අඛිමාසං ආගමෙතු. අඛිමාසස්ස අවචයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

අතිවීරං ඛො භො අඛිමාසො. නාහං සකෙකාමී හවනෙන අඛිමාසං ආගමෙතුං කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතානං. ගමනීයො සමපරායො, මන්නාය ඛොඛිඛිං කත්තඛිං කුසලං වරිතඛිං බ්‍රහ්මචරියං. නස්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා. පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියත්ති.”

තෙන හි හවං ගොච්ඡෙදු සත්තං ආගමෙතු, යාව මයං සකෙ පුත්තභාතරො රජේන¹ අනුසායිස්සාම. සත්තාහස්ස අවචයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

“න වීරං ඛො භො සත්තං, ආගමෙස්සාමහං හවනෙන සත්තාහනති”

බ්‍රාහ්මණමහාසාලාදීනං ආමනතතා

30. අථ ඛො භො මහාගොච්ඡෙදු බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලා සත්ත ව නභාතකස්සතානි තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීඤ්ඤා සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලෙ සත්ත ව නභාතකස්සතානි එතදවොච: අඤ්ඤාද්දති හවනෙතො ආචරියං පරියෙසනතු යො හවනතානං මනෙත වාචෙස්සති. ඉච්ඡාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතුං යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාවසතා. පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියත්ති.”

1. රජේ (සා)

“මා හවං ගොව්ඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජ්ජා හො අපපසකං ව අපපලාභා ව බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකංකං මහාලාභඤ්ඤාති. “මා හවනො ඵං අවච්ඡන්තං “පබ්බජ්ජා අපපසකං ව අපපලාභා ව, බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකංකං මහාලාභඤ්ඤා”ති. කො නු ඛො හො අඤ්ඤාත්‍ර මයා මහෙසකංකං වා මහාලාභංකං වා? අහං හි හො එතරං රාජා’ව රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රහ්මානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං. තමහං සබ්බං පතාය අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙ භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාචස්සතා. පබ්බජීස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති. “සචෙ හවං ගොව්ඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සති, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

හරියානං ආමනතනා

31. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො යෙන වත්තාරියා ව හරියා සාදිසියො තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිත්වා වත්තාරියා හරියා සාදිසියො එතදචොච: යා හොතිනං ඉච්ඡති සකානි වා ඤ්ඤාති ලාභානි ගච්ඡන්තං, අඤ්ඤං වා හත්තාරං පරියෙසන්තං. ඉච්ඡාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීන්තං. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙ භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාචස්සතා. පබ්බජීස්සාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

“ඤ්ඤාති නො ඤ්ඤති ඤ්ඤතිකාමානං, ඤ්ඤං පන හත්තා හත්තකාමානං. සචෙ හවං ගොව්ඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සති, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

මහාගොව්ඤ්ඤාපබ්බජ්ජා

32. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො තස්ස සත්තාහස්ස අච්චියෙන කෙසමස්සං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්තානි අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජීතං පන මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං සත්තං ව රාජානො ඛන්තියා මුඛාවසික්ඛා, සත්තං ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලා සත්තං ව නහාතකසත්තාති, වත්තාරියා ව හරියා සාදිසියො, අනෙකානි ව ඛන්තිසහසසානි, අනෙකානි ව බ්‍රාහ්මණසහසසානි, අනෙකානි ව ගහපතිසහසසානි, අනෙකෙහි ව ඉත්තාගාරෙහි ඉත්තකායො කෙසමස්සං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්තානි අච්ඡාදෙත්වා මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීතං අනුපබ්බජීස්සං. තාය සුදං හො පරියාය පරිවුතො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො ගාමනීගමරාජධානීස්ස වාරිකං වරති. යං ඛො පන හො තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො ගාමං වා නිගමං වා උපසඬකමති තත් රාජා’ව හොති රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රාහ්මණානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං.

තෙන ඛො පන සමයෙන මනුස්සා ඛිපනති වා උපකම්පනති වා, තෙ එවමාහංසු: 'නමඤ්ඤ මහාගොව්ඤ්ඤස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස, නමඤ්ඤ සන්ත-පුරොහිතස්සා'ති.

33. මහාගොව්ඤ්ඤ හො බ්‍රාහ්මණො මෙත්තාසහගතෙන වේතසා, එකං දීසං එරිතවා වීභාසි, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං, ඉති උඬමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තා-සහගන්තන වේතසා විපුලෙන මහඤ්ඤතෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේන්ත එරිතවා වීභාසි. කරුණාසහගතෙන වේතසා -පෙ-ච්චදිතාසහගතෙන වේතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන වේතසා එකං දීසං එරිතවා වීභාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං, ඉති උඬමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන වේතසා විපුලෙන මහඤ්ඤතෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේන්ත එරිතවා වීභාසි. සාවකානඤ්ඤ චූභමලොක-සහබ්‍යතාය මඤ්ඤං දෙසෙසි.

34. යෙ ඛො පන මහා තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤස්ස බ්‍රාහ්ම-ණස්ස සාවකා සබ්බන්ත සබ්බං සාසනං ආරාතිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං චූභමලොකං උපපජ්ජිංසු. යෙ න සබ්බන්ත සබ්බං සාසනං ආරාතිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අප්පෙකවේච්ච පරනිමිතවසවක්ඛනං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු. අප්පෙකවේච්ච නිමොණරතීනං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකවේච්ච කුසිකානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු. අප්පෙකවේච්ච යාමානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකවේච්ච තාවතීංසානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකවේච්ච වාතුමමහාරාජීකානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු යෙ සබ්බනිභීනං කායං පරිපුරෙසුං තෙ ගන්ධිබ්බකායං පරිපුරෙසුං.

ඉති ඛො පන සබ්බස්ස යෙව තෙසං කුලපුත්තානං අමොසා පබ්බජ්ජා අහොසි අවඤ්ඤාසා සඵලා සඋද්‍රයා'ති.

35. "සරති තං හගවා"ති.

“සරාමභං පඤ්ඤිධි, අභං තෙන සමයෙන මහාගොච්ඡෙදු ඩ්‍රාභමණො අභොසිං අභං තෙසං සාවකානං බ්‍රහ්මලොකසභඛ්‍යාතාය මග්ගං දෙසෙසිං. තං ඛො පන මෙ පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං න නිබ්බිද්‍ය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමොධායා න හිබ්බානාය සංවත්තති, යාවදෙව බ්‍රහ්ම ලොකුපපත්තියා.

ඉදං ඛො පන මෙ පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං එකන්තනිබ්බිද්‍ය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති, තී කතමඤ්ඤි තං පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං එකන්ත නිබ්බිද්‍ය විරාගාය හිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති? අයමෙව අරියො අට්ඨඛිතිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං? සමමාදිට්ඨි සමමා-සඛිකපෙජ්‍ය සමමාවාවා සමමාකමමනෙතා සමමාආජ්චො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාධි. ඉදං ඛො තං පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං එකන්ත-නිබ්බිද්‍ය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය හිබ්බානාය සංවත්තති.

36. යෙ ඛො පන මෙ පඤ්ඤිධි සාවකා සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී, තෙ ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොච්චුත්තිං පඤ්ඤ-ච්චුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචජීකත්වා උපසමපජ්ජ විහරන්ති යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී, තෙ පඤ්ඤිතං ඔරමභාගීයානං සඤ්ඤෙඤ්ජර්නානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා භොන්තී, තස්‍ය පරිතිබ්බාසිනො අනාවත්ඨිධම්මා තස්මා ලොකා. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී, අපෙපකචෙව තිණ්ණං සඤ්ඤෙඤ්ජර්නානං පරික්ඛයා තනුක්ඛා සකදගාමීනො භොන්තී, සක්ඛදෙව ඉමං ලොකං රාගදෙසමොභානං ආගන්ත්වා දුක්ඛතඤ්ඤා කරිස්සන්ති. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්තී අපෙපකචෙව තිණ්ණං සඤ්ඤෙඤ්ජර්නානං පරික්ඛයා සොතාපන්තා භොන්තී අවිනිපාතධම්මා නියතා සමොධාපිරායණා. ඉති ඛො පඤ්ඤිධි, සබ්බෙසං යෙව ඉමෙසං කුලපුත්තානං අමොඝා පබ්බජ්ජා අවිඤ්ඤා සඵලා සඋද්‍රයා''ති.

ඉදමචො ව හගවා, අක්ඛමනො පඤ්ඤිධිමො ගන්ධිබ්බපුක්ඛො හගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා තස්‍යෙවන්තරධාසී තී.

මහාගොච්ඡුසුත්තං ඡට්ඨං.

8.

මහාසමයසූත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථිසම්. මහාවනෙ මහතා භික්ඛුසඛෙසන සඨිං පඤ්චමතෙහි භික්ඛුසතෙහි සබ්බෙහෙව අරභතෙකති. දසති ව ලොකධාතුහි දෙවතා යෙභුයොන සනුඨිපතිතා භොනති භගවතං දසකනාය භික්ඛුසඛිකඤ්ඤා. අප ටො චතුතකං සුද්ධාවාසකායිකානං දෙවතානං¹ එතදභොසී:

“අයං ටො භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථිසම්. මහාවනෙ මහතා භික්ඛුසඛෙසන සඨිං පඤ්චමතෙහි භික්ඛුසතෙහි සබ්බෙහෙව අරභතෙකති. දසති ව ලොකධාතුහි දෙවතා යෙභුයොන සනුඨිපතිතා භොනති භගවතං දසකනාය භික්ඛුසඛිකඤ්ඤා, යනනුන මයම්පි යෙන භගවා තෙනුපසඛකමෙය්‍යාම. උපසඛකම්ඤ්ඤා භගවතො සනුඨිකෙ පච්චකං ගාථං² භාසෙය්‍යාමා”ති.

2. අප ටො තා දෙවතා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ජිතං³ වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ජෙය්‍ය,⁴ එවමෙව සුද්ධාවාසෙසු දෙවෙසු අනකරතිතා භගවතො පුරතො පාතුරභෙසු,⁵ අප ටො තා දෙවතා භගවතං අභිවාදෙත්වා එකමනං අවසිංසු, එකමනං ඨිතා ටො එකා දෙවතා භගවතො සනුඨිකෙ ඉමං ගාථං අභාසී:

“මහාසමයො පවනසම් දෙවකායා සමාගතා,
ආගතමභ ඉමං ධම්මසමයං දකඛිතායෙ අපරාජිතසඛිකතති,”

අප ටො අපරා දෙවතා භගවතො සනුඨිකෙ ඉමං ගාථං අභාසී;

1. දෙවතා - PTS සා
2. පච්චකං - PTS සා
3. සම්.ජිතං, (සීඉ)
4. සම්.පෙය්‍ය (සීඉ)
5. පාතුරංඤ PTS

“නත්‍ර භික්ඛවො සමාදහංසු වික්ඛමක්ඛනො උජ්ජකමකංසු,
සාරථීව නොක්ඛාති ගහෙතො ඉන්ද්‍රියාති රක්ඛතති පණ්ඩිතා”ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“ජෙතො ඛීලං ජෙතො පලිසං ඉන්ද්‍රඛීලං උභවව¹ මනෙජා,
තෙ වරන්ති සුඤ්ඤා විමලා වක්ඛුමතා සුදත්තා සුසු නාගා’ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“යෙ කෙවි බුඬං සරණං ගතාසෙ න තෙ ගම්ඝන්ති අපායභූමි²
පහාය මානුසං දෙහං දෙවකායං පටිපුරෙසසන්ති’ති.

3. අථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි, “යෙභුයොන භික්ඛවෙ දසසු
ලොකධාතුසු දෙවතා සන්තිපතිතා භොන්ති, තථාගතං දසසනාය
භික්ඛුසම්ඤ්ඤා, යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ අහෙසුං, අතීතමඤ්ඤානං අරහනෙතා
සමොසමබුඤ්ඤා, තෙසමපි හගවත්තානං එතංපරමා³ යෙව දෙවතා
සන්තිපතිතා අහෙසුං සෙය්‍යථාපි මග්ගං එතරගි. යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ
භවිස්සන්තිඅනාගතමඤ්ඤානං අරහනෙතාසමොසමබුඤ්ඤා, තෙසමපි හගවත්තානං
එතංපරමා යෙව දෙවතා සන්තිපතිතා භවිස්සන්ති සෙය්‍යථාපි මග්ගං එතරගි.
ආචික්ඛිස්සාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමාති, කික්ඛතිස්සාමි භික්ඛවෙ
දෙවකායානං නාමාති, දෙසිස්සාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමාති. තං
සුඤ්ඤං සාධුකං මනසි කරොථ භාසිස්සාමි’ති. “එවමහනෙත්ත’ති ඛො තෙ
භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසු හගවා එතදවොච:

4. සිලොකමනුකස්සාමි යත් භුමො තදසසිතා,
යෙ සීතා ගිරිගඹරං⁴ පභිතත්තා සමාභිතා.

පුථු සිභා’ව සලජීනා ලොමභංසාභිසමභුතො,
ඔදන්මනසා සුඤ්ඤා විප්පසන්තා මනාවීලා.⁵

භියො පඤ්ඤාසතෙ ඤ්ඤා වනෙ කාපිලවත්ථවෙ,
තනො ආමක්ඛසී සත්ථා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ.

දෙවකායා අභික්ඛන්තා තෙ වීජානාථ භික්ඛවො.
තෙ ච ආතප්පමකරුං සුඤ්ඤා බුඬස්ස සාසනං.

1. උභව්‍ය (කම)
2. අපායං (සිච්ච.)
3. එතපරමා (සි.)
4. ගඹරං (සිච්ච.)
5. විප්පසන්තමනාවීලා (මජ්ඣ. ෩)

තෙසං පාතුරහු සුඤ්ඤං අමනුසසානදසසනං,
අපෙපකෙ සතමද්දකඛුං සහසං අථ සකතරිං.
සතං එකෙ සහසසානං අමනුසසානමද්දසුං,
අපෙපකෙ'නතතමද්දකඛුං දීසා සබ්බා ඵුට්ඨා අහු.¹

5. තඤ්ඤා සබ්බං අභිඤ්ඤාය වචන්තීතීනා² චකඛුමා,
තනො ආමනකඨි සඤ්ඤා සාවකෙ සාසනො රතෙ.

“දෙවකායා අභිකකනතා තෙ විජානාථ භිකඛවො,
යෙ වො'හං කීතකඨිසසාමි ගිරාභි අනුපුබ්බසො.

සතතසහසසා තෙ යසබ්බා භුමමා කාදීලවඤ්චා,
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණ්ණවනෙතා යසසධිනො.
මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං,

ජ සහසසා හෙමවතා යසබ්බා නානතතවණ්ණිනො.
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණ්ණවනෙතා යසසධිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං

6. සාතාගිරා කීසහසසා යසබ්බා නානතතවණ්ණිනො
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණ්ණවනෙතා යසසධිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං

ඉට්ඨවතෙ සොළසසහසසා යසබ්බා නානතතවණ්ණිනො
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණ්ණවනෙතා යසසධිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං.

වෙසසාමිතතා පඤ්ඤාසතා යසබ්බා නානතතවණ්ණිනො
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා වණ්ණවනෙතා යසසධිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිකඛුනං සමීතිං වනං

කුමභීරො රාජගභිකො වෙපුලලසස නිවෙසනං
භියොයා නං සතසහසසං යසබ්බානං පඨිරුපාසති
කුමභීරො රාජගභිකො සොපාග සමීතිං වනං.

7. පුරිමඤ්ඤා දීසං රාජා ධතරවෙධා තං පසාසති. b
ගඤ්ඤානං ආධිපති මහාරාජා යසසධි සො.

a. කුමභීර යනෙතා රාජගභෙ විපුලෙ' සමීත් නෙතවාසිතා;
භුයා ගත සහසුරාණි සකසා: පටිසුපාසාතෙ (මහාමාඤ්චි විදායා)
b. පුරිමං ධතරාමවු සතු දකඹිණෙන විරුචිතා;
පඨිරමිත විරුපාසා: කුචෙරස්වොඤ්ඤාදීසා (මහාවංසක)
1. අහුං (මජ්ඣං)
2. අවෙකභිකීන (වීතා)

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

දකඛිණඤ්ඤා දිසං රාජා විරුලෙඝා තං පසාසති
කුමභණ්ඩානං අධිපති මහාරාජා යසසසි සො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

පච්ඡිමඤ්ඤා දිසං රාජා විරුපසෙඛා පසාසති
නාගාණඤ්ඤා අධිපති මහාරාජා යසසසි සො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

උත්තරඤ්ඤා දිසං රාජා කුචෙරො තං පසාසති
යක්ඛානඤ්ඤා අධිපති මහාරාජා යසසසි සො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ව ණ්ණවනෙතා යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

8. පුරිමං දිසං ධනරලෙඝා දකඛිණෙන විරුලුතකො,
පච්ඡිමෙන විරුපසෙඛා කුචෙරො උත්තරං දිසං.

විත්තාරො තෙ මහාරාජා සමනතා චතුරො දිසා
දුලලමානා අට්ඨංසු වනෙ කාපිලව්ඤ්චෙ.

තෙසං මායාවිනො දුසා ආගුං වඤ්ඤාතිකා සඨා
මායා කුටෙණඬු වෙටෙණඬු විටුවච විටුවො සහ

වඤ්ජනො කාමසෙට්ඨා ව කිත්තිසණ්ඬු නිසණ්ඬු ව,
පනාදෙ ඔපමෙඤ්ඤා ව දෙවසුතො ව මාතලී,
වික්ඛසෙතො ව ගඤ්ඤා නළො රාජා ජනෙසහො¹

ආගුං පඤ්ඤාසිට්ඨො වෙච තිඛිරු පුරියවච්චසා
එතෙ වඤ්ඤා ව රාජානො ගඤ්ඤා සහ රාජුභි,
මොදමානා අභිකකාමුං භිතඛුනං සමීතිං වනං.

1: ජනොසහො (සහ)

අපාඥා¹ නාහසා නාගා වෙසාලා සහ තච්ඡකා
කම්බලසසකරා ආඥා² පායාගා සහ ඤාතිභි.

යාමුනා ධකරවෙධා ව ආඥා³ නාගා යසසසිනො
ඵරාවණො මහානාගො සොපාග සමීතිං වනං.

10. යෙ නාගරාජෙ සහසා හරන්තී
දිඛා දිජා පකඛි විසුඤ්චකඤ්ඤා,
වෙහාසයා⁴ තෙ වනමජ්ඣපත්තා
විත්තා සුප ණණො ඉති තෙසං නාමානී⁵.

අහයං තද නාගරාජානමාසි
සුප ණණොතො ඛෙමමකාසි බුද්ධො,
සණ්ඨාභි වාවාභි උපවහයන්තා
නාගා සුප ණණො සරණමගංසු⁶ බුද්ධං.

11. ජිතා වජිරහතෙඨන සමුද්දං අසුරා සිතා
හාතරො වාසවසෙසතෙ ඉද්ධිමනො යසසසිනො.

කාලකඤ්ජා මහාභිඝ්ඛා⁷ අසුරා දනවෙසසා
වෙපච්ඡති සුචිත්ති ව පහාරාදෙ නමුච්චි සහ.

සතඤ්ච ඛලිපුත්තානං සඛෙඛ වෙරොවනාමකා
සන්තයභිත්වා ඛලිං සෙනං⁸ රාහුහද්දමුපාගමුං,
'සමයො' දනි හද්දනෙහි තිත්තූනං සමීතිං වනං⁹.

12. ආපො ව දෙවා පඨවී ව තෙජො වායො තදගමුං
වරුණා වාරුණා¹⁰ දෙවා සොමො ව යසසා සහ.
මෙත්තාකරුණාකාසිකා ආඥා දෙවා යසසසිනො

දසෙතෙ දසධා කායා සඛෙඛ නානත්තවණණිනො.
ඉද්ධිමනො ඤ්ඛිමනො ව ණණවනො යසසසිනො
මොදමානා අභිකකාමුං හිත්තූනං සමීතිං වනං.

13. වෙණු ව දෙවා¹⁰ සහලී ව අසමා ව දුචෙ යමා
වන්දසසුපනිසා දෙවා වන්දමාඥං පුරකඛත්වා.

1. අපාඥ. (සිඞු)
2. ආඥ. (සි)
3. ආඥ (මජ්ඣං)
4. වෙහාසසා (මජ්ඣං)
5. නාමං (මජ්ඣං)

6. සරණමකංසු (මජ්ඣං)
7. මහාභිංසං (PTS)
8. ඛලිසෙනං. (මජ්ඣං), ඛලිසෙනං (සතා)
9. වාරුණා (මජ්ඣං)
10. වෙණු දෙවා ව. (මජ්ඣං)

සුරියසසුපනිසා¹ දෙවා සුරියමාගුං² පුරකඛිත්වා
නකඛනනානි පුරකඛිත්වා ආගුං මඤ්චලාභකා
වසුන්තං වාසවො සෙවෙධා සකෙකාපාගං³ පුරිඤ්ඤෙ,
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 14. අපාගුං සහභු දෙවා ජලමග්ගි සිධාරිව
අරිට්ඨකා ව රොජො ව උම්මාපුපච්චිභාසිනො.
වරුණා සහ ධම්මා ව අච්චුතා ව අනෙජකා
සුලෙය්‍ය රුචිරා ආගුං ආගුං වාසවනෙසිනො.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 15. සමානා මහාසමානා⁴ මානුසා මානුසුක්කමා
ට්ඨිධ්වපද්ධිකා ආගුං ආගුං මනොපද්ධිකා.
අපාගුං හරයො දෙවා යෙ ව ලොභිත්වාවසිනො
පාරගා මහාපාරගා ආගුං දෙවා යසසයිනො.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 16. සුකකා කරමහා⁵ අරුණා ආගුං වෙධනසා⁶ සහ
ඔදනගයහා පාමොක්ඛා ආගුං දෙවා විවකඛණා.
සදුමක්ඛා භාරගජා මිසකා ව යසසයිනො
ඵනායං ආග පජ්ජනෙතා⁷ යො දිසා අභිවසති.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

- 17. ධෙමියා කුසිනා යාමා කච්ඡිකා ව යසසයිනො
ලම්බිතකා ළාමසෙට්ඨා ජොතින්තමා ව ආසවා,
භිමොණරතිනො ආගුං අපාගුං පරනිමිතා.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමිතිං වනං.

1. සුරියසසුපනිසා - මජ්ඣ.	5. කරුමහා - සීඝ්‍ර, ස්‍යා PTS
2. සුරියමාගුං - මජ්ඣ.	6. වෙසනසා - මජ්ඣ.
3. සකෙකාපාගා - මජ්ඣ.	7. පජ්ජනෙතා - මජ්ඣ., සීඝ්‍ර, PTS.
4. මහාසමානා - මජ්ඣ.	

18. සචෙධිතෙ දෙවනිකායා සචෙධි නානවත්තවණ්ණිතො,
නාමචයෙන ආගඤ්ඤං¹ යෙ වඤ්ඤා සද්දිසා සහ.

පවුස්ථාතිමබ්බිලං² ඔසති ණණ්ණමනාසවං,
දඤ්ඤමොසතරං නාගං වඤ්ඤං අසිතාතිගං

සුබ්බසමා පරමනො³ ව සුත්තා ඉභිමනො සහ,
සනඛකුමාරො තිසෙසා ව සොපාග සමීතිං වනං,

සහසං බ්‍රහ්මලොකානං මහාබ්‍රහ්මාභිතිවධ්ධති,
උපපනෙකා ජුතිමනො භිසමාකායො යසසධි සො.

දසෙස් ඉසසරා ආගං පචෙවකචසචත්තිතො,
තෙසඤ්ඤි මඤ්ඤිතො ආග භාරිතො පරිවාරිතො.

19. තෙ ව සචෙධි අභිකකනෙ සඉඤ්ඤං⁴ දෙවෙ සබ්බමකෙ,
මාරසෙනා අභිකකාමුං⁵ පසස කණ්ණසස මඤ්ඤියං

'එථ ගණ්ණථ ඛන්ධථ රාගෙන ඛන්ධමඤ්ඤි වො,
සමනනා පරිවාරෙථ මා වො මුඤ්ඤීස් කොචි නං'.

ඉති තස් මහාසෙතො කණ්ණසෙනං අපෙසධි,
පාණිනා ථලමාහවච සරං කතාන හෙරවං.

20. යථා පාචුසසකො මෙසො ථනායනො සචිඤ්ඤකො,
තද සො පචචුද්දවත්ති සඛකුඤ්ඤො අසයංවසී.

තඤ්ඤි සචෙධිං අභි ඤ්ඤාය වචස්ථිතාන වත්ඤ්ඤමා
තතො ආමනනධි සස්ථා සාවතෙ සාසනෙ රතෙ
මාරසෙනා අභිකකනො තෙ විජානාථ භිකඤ්ඤො.

තෙව ආතපමකරුං සුස්ථා බුද්ධිසස සාසනං
වීතරාගෙහපකකාමුං නෙසං ලොමමි ඉඤ්ඤස්සං

සචෙධි විජිතසඛිතාමා හයාතිතා යසසධිතො
මොදනති සහ භුතෙහි සාවකා තෙ ජනෙසුත්තා''ති.

මහාසමයසුත්තං සමත්තං.

1. ආගඤ්ඤං. සීචු, සා. ෦෦෦	3. පරමනො - කා
2. පවුස්ථාතිමබ්බිලං - මඡසං	4. සිඤ්ඤා - සා
පවුස්ථාතිං අබ්බිලං - සීචු, ෦෦෦	5. අභිකකාමි - මඡසං

9.

සකකපඤ්ඤා සුභතං

එවං මෙ සුභතං එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති, පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම ප්‍රාභමණ්ඨාගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. තෙන ඛො පන සමයෙන සකකසක දෙවනාමීන්ද්‍රසක උසසුකකං උදපාදි භගවන්තා දසකනාය. අථ ඛො සකකසක දෙවනාමීන්ද්‍රසක එතදභොසි: කභං නු ඛො භගවා එතරහි විහරති අරභං සමමාසමිඛුඛොති. අඤ්ඤා ඛො සකකකා දෙවනාමීන්ද්‍ර භගවන්තා මගධෙසු විහරන්තා, පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම ප්‍රාභමණ්ඨාගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. දිස්වාන දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙහසි: අයං මාරිසා භගවා මගධෙසු විහරති පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම ප්‍රාභමණ්ඨාගාමො තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන මාරිසා මයං තං භගවන්තා දසකනාය උපසඬකමෙය්‍යාම අරභන්තා සමමාසමිඛුඛොති. එවං භඤ්ඤාවාති ඛො දෙවනාමීන්ද්‍රසක සකකසක දෙවනාමීන්ද්‍රසක පච්චසෙසාසු.

2. අථ ඛො සකකකා දෙවනාමීන්ද්‍ර පඤ්ඤාසිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තා¹ ආමනෙහසි: අයංතාත පඤ්ඤාසිඛ භගවා මගධෙසු විහරති, පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම ප්‍රාභමණ්ඨාගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන තාත පඤ්ඤාසිඛ මයං තං භගවන්තා දසකනාය උපසඬකමෙය්‍යාම අරභන්තා සමමාසමිඛුඛොති". "එවං භඤ්ඤාවාති ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකසක දෙවනාමීන්ද්‍රසක පච්චසුඤ්ඤා ඛෙච්චපණ්ඩුං වීණං ආදය සකකසක දෙවනාමීන්ද්‍රසක දනුවරියං උපාගමී. අථ ඛො සකකකා දෙවනාමීන්ද්‍ර දෙවෙහි තාවතිංසෙහි පරිවුතො පඤ්ඤාසිඛෙන ගන්ධබ්බදෙවපුත්තෙනා පුරකකිතො. සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසෙ, සමීඤ්ඤං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමීඤ්ඤප්පයා, එවමෙව දෙවෙසු තාවතිංසෙසු අන්තරහිතො මගධෙසු පාචීනතො රාජගහසක අමබසණ්ඩා නාම ප්‍රාභමණ්ඨාගාමො, තසසුභතරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ පච්චධාසි.

1. ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං - නාම

3. තෙන ඛො පන සමයෙන චෙදියොකො පඛට්ඨො අතිරිච්ච ඔභාස-
 ජාතො ඉහාති අඛෙසණ්ඛා ච බ්‍රාහ්මණගාමො, යථා තං දෙවානං
 දෙවානුභාවෙන. අපිසසුදං පරිතො ගාමෙසු මනුසා ඵච්චාභංසු: ආදි-
 ක්කසසු නාමජ්ච චෙදියොකො පඛට්ඨො ක්කියතිසසු¹ නාමජ්ච චෙදිය-
 කො පඛට්ඨො, ජලතිසසු² නාමජ්ච චෙදියොකො පඛට්ඨො, කිංසු
 නාමජ්ච චෙදියොකො පඛට්ඨො අතිරිච්ච ඔභාසජාතො අඛෙසණ්ඛා ච
 බ්‍රාහ්මණගාමො''ති සංචිග්ගා ලොමභට්ඨජාතා අහෙසුං. අථ ඛො
 සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්චසිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙහසි:
 දුරුපසඛකමා ඛො තාත පඤ්චසිඛ තථාගතා මාදිසෙන, ක්කියති ක්කින-
 රතා, තදන්තරං පටිසලීතා³. යදි පන කං තාත පඤ්චසිඛ භගවන්තං
 පයංමං පසාදෙය්‍යාසි, තයා තාත පයංමං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං
 භගවන්තං දසනාය උපසඛකමෙය්‍යාම අරහන්තං සමමාසමබ්බහති.'' ⁴
 ''ඵචං හද්දන්තවා''ති ඛො පඤ්චසිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකසස
 දෙවානම්ඤ්ඤ පටිසසුකා ඛෙලුච්චඤ්ඤවීණං⁵ ආදය යෙන ඉන්ද්‍රසාලඉභා
 තෙතූපසඛකම්. උපසඛකම්කා ඵන්තාවතා මෙ භගවා නෙව අතිදුරෙ
 භවිසති න අච්චාසනෙන සද්දඤ්ච මෙ සොසති''ති ඵකමන්තං අච්චාසි
 ඵකමන්තං ඨිතො ඛො පඤ්චසිඛො ගන්ධබ්බදෙව පුත්තො ඛෙලුච්චඤ්ඤවීණං
 අසාංචෙසි. ඉමා ච ගාථා අභාසි බුද්ධපසංභිතා ධම්මුපසංභිතා සධ්දුප-
 සංභිතා අරහන්තූපසංභිතා කාමුපසංභිතා:

4. චන්දො ඉඤ්ඤ පිතරං හද්දෙ තිඛිරුං සුරියච්චවසෙ,
 යෙන ජානා'සි කලාණි ආනන්දජනති මම.

චාතො'ච ඉසද්ධං⁵ කන්තො පානියං'ච පිපාසතො,
 අඛිභිරසි පියාමො'සි ධම්මො අරහතාමිච.

ආතුරසෙසච භෙසජ්ජං භොජනං'ච ජීසච්ඡතො,
 පරිනිබ්බාපය මං හද්දෙ ජලන්තම්ච චාරිතා.

1. ක්කියතිසසු (මජ්ඣං), ක්කියතිසසු (සංඝ)
 2. ජලතිසසු (මජ්ඣං), ජලතිසසු (සංඝ) ජලතිසසු (PTS)
 3. තදන්තරං පටිසලීතා (මජ්ඣං), තදන්තරං (සංඝ, කා, PTS)
 4. චෙලුච්චඤ්ඤවීණං - (සංඝ)
 5. ඉසද්ධං, PTS

පිනොදකං¹ පොකඛරණං යුක්තං² කිඤ්ජකඛරොඤ්ජනා,
නාගො සමමාහිතනෙතො³ව ඔගාගෙ තෙ ඵසුදරං.

අවච්චකුසොච නාගො⁴ව ජිතමේච තුක්තනොමරං,
කාරණං නපපජානාමී සමමනෙතො උකඤ්ජරුයා.

තධි ගෙධිතවිනෙතො⁵සමී වික්තං විපරිණාමීතං,
පට්ඨනතුං න සකෙකාමී වඛකසකො⁶ව අමබ්බුජො.

වාමුරු සජ මං භද්දෙ සජ මං මඤ්ජොචනො,
පලිසසජ මං කල්යාණං ඵතමේච අභිපජ්ඣං.

අසපකො වත මෙ සනෙතො කාමො වෙලලිතකෙසියා,
අනෙකභාවො⁷ සමපාදි⁸ අරභනෙතො⁹ව දකඛිණං.

යමෙම අජ්ඣි කතං පුඤ්ඤං අරභනෙතස්ස තාදිසු,
තමෙම සබ්බඛ්‍යකල්යාණං තයා සඬං විපච්චතං.

යමෙම අජ්ඣි කතං පුඤ්ඤං අසමී පඨවීමණ්ඩලො,
තමෙම සබ්බඛ්‍යකල්යාණං තයා සඬං විපච්චතං.

සකාපුනෙතො¹⁰ව කොනෙන ඵකොදී නිපකො සනො,
අමතං මුත්ති ජිහිංසානො තමභං සුරියචචවසෙ.

යථාපි මුත්ති නඤ්ජයා පඤ්චා සමොධිමුක්තමං
ඵචං නඤ්ජයාං කල්යාණං මීසසිභාවඛ්‍යතො තයා.

සකෙකා වෙ මෙ වරං දජ්ජා තාවතීංසානමීසකරො,¹¹
තාභං භද්දෙ වරෙයාගෙ ඵචං කාමො දලොකා මච

සාලං¹²ව න වීරං ජුලො පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
වඤ්ජමානො නමසා¹³මී යසසාසෙතාදිසී පජා තී.

1. පිනොදකං-පිච්ච, PTS,

3. අනෙකභාවො, PTS

2. යුක්තං-පිච්ච, PTS,

4. සමපාද, PTS

8 ගභ්‍රහව මෙ වරං දජාත් ප්‍රසන්නිංශංඝාමීභවරො (මහාවජ්ඣ)

5. එවං වුද්ධො භගවා පඤ්ඤාසිධං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං එතදවොච: 'සංසද්දති ඛො තෙ පඤ්ඤාසිධං තත්තීසසරො ගීතසසරොන ගීතසසරො ච තත්තීසසරොන. න ච පන තෙ පඤ්ඤාසිධං තත්තීසසරො ගීතසසරං අතීවත්තති. ගීතසසරො ච තත්තීසසරං. කද සංයුළ්භා පන තෙ පඤ්ඤාසිධං ඉමා ශාථා බුච්චපසංභිතා ධම්මච්චපසංභිතා, සච්චපසංභිතා අර්හතතු-පසංභිතා කාමුච්චපසංභිතා'ති.

එකමිද්දහං භනෙත සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනිග්‍රොධමුලෙ පඨමාභිසමබ්බො. තෙන ඛො පනාහං භනෙත සමයෙන භද්දනාම සුරියවච්චසා තිඛිරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤාසු දිතා තමභිකඛිබ්බාමී, සා ඛො පන භනෙත භගිනී පරකාමීනී භොති. සිඛණ්ඩී නාම මාතලීසස සඛ්‍යාභකසස පුද්ධො තමභිකඛිබ්බති. යතො ඛො අහං භනෙත තං භගිනිං නාලඤ්චං කෙනවී පරියායෙන, අථාහං ඛෙලුච්චපඤ්ඤවීණං ආදය යෙන තිඛිරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤාසු නිවෙසනං තේනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීඤ්චා ඛෙලුච්චපඤ්ඤවීණං අසසාවෙසිං, ඉමා ච ශාථායො අභාසිං බුච්චපසංභිතා ධම්මච්චපසංභිතා සච්චපසංභිතා අර්හතතු-පසංභිතා කාමුච්චපසංභිතා.

විද්දෙ තෙ පිතරං භද්දෙ තිඛිරුං සුරියවච්චසෙ,
යෙන ජාතාසි කල්‍යාණි ආනද්ද ජනනී මම. -ප-

සාලංච න වීරං චුලලං පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
විද්දමානො නමසසාමී යසසා සෙතාදිසී පජාති.

6. එවං වුද්ධො භනෙත භද්ද සුරියවච්චසා මං එතදවොච: න ඛො මෙ මාරීස සො භගවා සමමුඛා දිවෙයා. අපි ච සුතො යෙව මෙ සො භගවා දෙවානං තාවතීසානං සුධම්මායං සභායං උපනච්චනතියා, යතො ඛො ඤාමං මාරීස තං භගවන්තං කිඤ්ඤෙසී භොතු නො අජ්ජ සමාගමොති. 'සො යෙව නො භනෙත තසසා භගිනියා සඛිං සමාගමො අභොසී, න ච ද්‍රුති තතො පචජා'ති.

අථ ඛො සකකස ධෙවානමීඤ්ඤස එතදභොසී: පටිසමෙමාදති ඛො පඤ්ඤාසිධො ගන්ධබ්බදෙවපුද්ධො භගවතා, භගවා ච පඤ්ඤාසිධොනා'ති.

7. අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙකසී: අභිවාදෙභි මේඤ්ඤං තාත පඤ්ඤිඛං භගවත්තා: සකෙකා භනෙත දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිඡනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දතී'ති:

'එවං හද්දන්තවා'ති ඛො පඤ්ඤිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකසස දෙවානම්ඤ්ඤ සස පටිසසුඤ්ඤා භගවත්තං අභිවාදෙසී: 'සකෙකා භනෙත දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිඡනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දතී'ති.

'එවං සුඛි භොතු පඤ්ඤිඛං සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිඡනො, සුඛකාමා හි දෙවා මනුසසා අසුරා නාභා ගන්ධබ්බා, යෙ වඤ්ඤා සන්ති පුට්ඨකායා'ති.

එවඤ්ඤා පන තරාගතා එවරුපෙ මහෙසකෙඛි යකෙඛි අභිවදන්තී.

8. අභිවදිතො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පච්ඤිඤා භගවත්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසී. දෙවා පි තාවතීංසා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පච්ඤිඤා භගවත්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසු. පඤ්ඤිඛොපි ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො ඉන්ද්‍රසාලගුහං පච්ඤිඤා භගවත්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසී.

තෙන ඛො පන සමයෙන ඉන්ද්‍රසාලගුහා විසමා සන්ති සමා සමපාදී සමොධා සන්ති උරුන්ද්‍රසමපාදී. අන්ධකාරො ගුහායං අන්තරධාසී, ආලොකො උදපාදි යරා තං දෙවානං දෙවානුභාවෙන.

අථ ඛො භගවා සකකං දෙවානම්ඤ්ඤ එතදචොච: 'අච්ඡරියම්ඤ්ඤ ආයසම්ඤ්ඤා කොසියසස අභිගුතම්ඤ්ඤ ආයසම්ඤ්ඤා කොසියසස තාව බහු-කිච්චසස බහුකරණියසස යදිදං ඉධං ගමනන්තී.'

චිරපාතිකාහං භනෙත භගවත්තං දසසනාය උපසඛකම්ඤ්ඤාමො. අපි ව දෙවානං තාවතීංසානං කෙභිච්චි කෙභිච්චි කිච්චකරණියෙභි බ්‍රහ්මචොචො එවාහං නාසකඛිං භගවත්තං දසසනාය උපසඛකම්ඤ්ඤා. එත මිදං භනෙත සමයං භගවා සාවන්තීයං විහරතී සලලාභාරකෙ. අථබ්බාහං භනෙත සාවන්තී අගමාසීං භගවත්තං දසසනාය. තෙන ඛො පන භනෙත සමයෙන භගවා අඤ්ඤාතරෙත සමාධිනා නිසිනෙකා භොති.

භුඤ්ජති නාම වෙසවණසක මහාරාජසක පරිවාරිකා හගවනකං පච්චුපට්ඨිතා හොති පඤ්ජලිකා නමසකමානා අථඛවාහං හනෙන භුඤ්ජතිං එතදවොචො: “අභිවාදෙභි මෙ ඤං හගිති හගවනකං, සකෙකා හනෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො හගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ජති”ති. එවං චුකෙන හනෙන සා භුඤ්ජති මං එතදවොචො: ‘අකාලො ඛො මාරිස හගවනකං දසකනාය, පටිසලලිතො හගවා’ති. “තෙන භි හගිති යද හගවා තමා සමාධිමහා චුට්ඨිතො හොති අථ මම වචනෙන හගවනකං අභිවාදෙභි. සකෙකා හනෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො හගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ජති”ති.

“කච්චි මෙ සා හනෙන හගිති හගවනකං අභිවාදෙසි, සරති හගවා තසා හගිතියා වචනනති?” “අභිවාදෙසි මං සා දෙවානම්ඤ්ඤ හගිති, සරාමගං තසා හගිතියා වචනං. අපි වාහං ආයසමිතො ව නෙමි-සදෙදන තමහා සමාධිමහා චුට්ඨිතො”ති.

“යෙ තෙ හනෙන දෙවා අමෙභගි පයමතරං තාවතිංසකායං උපපනනා, තෙසං මෙ සමච්චො සුතං සමච්චො පටිග්ගහිතං: “යද තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහනෙනා සමමාසමබ්බො, දිබ්බා කායා පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරකායා’ති, තං මෙ ඉදං හනෙන සකඛිදිට්ඨං යතො තථාගතො ලොකෙ උපපනෙනා අරහං සමමා සමබ්බො, දිබ්බා කායා පරිපුරන්ති, භායන්ති අසුරකායා ති. ඉධෙව හනෙන කපිලවස්සුසමිං ගොපිකා නාම සකාධිතා අහොසි බුච්චෙ පසනනා ධමමෙ පසනනා සඛෙඤ්ඤ පසනනා සීලෙසු පරිපුරකාරිති. යා ඉඤ්ඤං විරාජෙඤ්ඤා පුරිසනනං භාවෙඤ්ඤා කායසක හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනනා දෙවානං තාවතිංසානං සහබ්බානං අමහාකං පුඤ්ඤානං අජ්ඣුපගතා. තත්ථ පි නං එවං ජානන්ති ‘ගොපකො දෙවපුඤ්ඤා ගොපකො දෙවපුඤ්ඤා’ති.

9. අඤ්ඤා පි හනෙන තයො භික්ඛු හගවති බුභමවරියං වරිඤ්ඤා භීතං ගඤ්ඤිකායං උපපනනා. තෙ පඤ්ඤිති කාමගුණෙහි සමපට්ඨිතා සමඛිතිභූතා පරිවාරයමානා අමහාකං උපද්ධානමාගච්ඡන්ති අමහාකං පාරිවරියං. තෙ අමහාකං උපද්ධානමාගතෙ අමහාකං පාරිවාරියං ගොපකො නාම දෙවපුඤ්ඤා පටිවොදෙසි: “කුතොච්චො නාම කුමෙභ මාරියා තසා හගවතො ධමමං. අසසුඤ්ඤා අහං භි නාම ඉඤ්ඤා සමාන බුච්චෙ පසනනා ධමමෙ පසනනා සඛෙඤ්ඤ පසනනා සීලෙසු පරිපුරකාරිති ඉඤ්ඤං විරාජෙඤ්ඤා පුරිසනනං භාවෙඤ්ඤා කායසක හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනනා දෙවානං තාවතිංසානං සහබ්බානං. සකකසක දෙවානම්ඤ්ඤ සුඤ්ඤානං අජ්ඣුපගතා.

ඉධාපි මං ඵටං ජානන්තී ගොපකො දෙවපුතො ගොපකො දෙව-
පුතොති. කුමෙහ පන මාරියා හගවති බ්‍රහ්මවරියං චරිතො භිනං-
ගන්ධබ්බකායං උපපන්නා දුද්දිට්ඨරූපං චත හො අද්දසාම යෙ මයං අද්දසාම
සහධම්මිකෙ භිනං ගන්ධබ්බකායං උපපන්නෙති". තෙසං හතෙත ගොපකෙන
දෙවපුතෙන පච්චොදිතානං වෙ දෙවා දිවෙඨව ධම්මෙ සතිං
පච්චිත්තං කායං බ්‍රහ්මපුරොභිතං, ඵකො පන දෙවො කාමෙ අඤ්ඤාවසී.

10. "උපාසිකා චක්ඛුමතො අභොසිං නාමමපි මයං අහු ගොපිකා තී,
බුද්ධො ච ධම්මෙ ච අභිප්පසන්නා සඛ්ඤ්ඤාපච්චාසිං පසන්නවිතො.

තසෙඨ බුද්ධාස සුඛම්මතාය සකකස පුතොමහි මහානුභාවො,
මහාජ්ඣිකො තිදිච්චපතො ජානන්ති මං ඉධාපි ගොපකො තී.

අප්දසං භික්ඛවො දිට්ඨපුඤ්ඤ ගන්ධබ්බකායුපගතෙ' වහීතො.
ඉමෙහි තෙ ගොතමසාවකා සෙ යෙ ච මයං පුඤ්ඤ මනුස්සතුතා.

අනෙතන පානෙන උපච්චිතො පාදුපසංගයහ සකෙ නිවෙසනො,
කුතොවුඛො නාම ඉමෙ හවතෙතො බුඛස්ස ධම්මාති පච්ඤ්ඤාසුඤ්ඤා.

පච්චන්තං වෙදිතඤ්ඤාහි ධම්මො සුදෙසිතො චක්ඛුමතානුබුද්ධො,
අහං හි කුමෙහව උපාසමානො සුචා අරියානං සුභාසිතාති

සකකස පුතො'මහි මහානුභාවො මහාජ්ඣිකො තිදිච්චපතො,
කුමෙහ පන සෙච්චිපාසමානා අනුකරං බ්‍රහ්මවරියං චරිතො.

භිනං කායං උපපන්නා හවතෙතො අනානුලොමා හවතොපපන්ති,
දුද්දිට්ඨරූපං චත අද්දසාම සහධම්මිකෙ භිතකායුපතො.

ගන්ධබ්බකායුපගතා හවතෙතො දෙවානමාගච්ඡරං පාරිවරියං,
අභාරෙ වසන්තො මයහං ඉමං පස්ඤ්ඤා වීසෙසතං.

ඉතී හුඤා සවඤ්ඤා පුමා'මහි දෙවො දිබ්බෙහි කාමෙහි සමධිගිභුතො,
තෙ වොදිතා ගොතමසාවකෙන සංවෙගමාපාදුං සමෙචච ගොපකං,

“හඤ්ඤා බ්‍රහ්මායමාම වියායමාම මා නො මයං පරපෙසසා අනුමහ,”
තෙසං දුට්ඨෙ වීරියං ආරභිංසු අනුසාරං ගොතමසාසනානි,

ඉධෙ ව චිත්තානි වීරාජයිතා කාමෙසු ආදීනවමඤ්ඤාසංසු,
තෙ කාමසංයොජනබන්ධනානි පාපිමයොගානි දුරවට්ඨයානි

නාගොච සඤ්ඤාගුණානි ඡෙත්වා දෙවෙ තාවතීංසෙ අතිකකම්මෙසු,
සඉඤ්ඤා දෙවො සපජාපතිකා සබ්බෙ සුධම්මාය සභායුපට්ටයා-

. තෙ සංනිසිත්තනාං අතිකකම්මෙසු වීරා වීරාගා වීරජං කරොත්තා,
තෙ දිඤ්ඤා සංවෙගමකාසි වාසවො දෙවාහිභු දෙවගණ්ඤා මරෙකි.

ඉමෙ හි තෙ භීතකායුපපත්තා දෙවෙතාවතීංසෙ අතිකකමනති,
සංවෙගජාතසා වචො නිසමම සො ගොපකො වාසවමඤ්ඤාසි.

“බුද්ධො ජනිතූතී මනුසසලොකෙ කාමාහිභු සකාමුතීති ඤ්ඤායති,
තසෙසතෙ පුත්තා සතියා වීචීතා වොදිතා මයා තෙ සතිමරකඤ්ඤාසුට්ඨං.

තිණ්ණං තෙසං වසීනෙත්ථ එකො ගන්ධබ්බකායුපගතො ‘වචීනො
චෙ චෙච සබ්බොධිපථානුසාරිනො දෙවෙපි භීලෙතති සමාහිත්තතා.

එතාදිසි ධම්මපපකාසනෙත්ථ න තත්ථ කිං කඛති කොචි සාවකො,
නිත්ථිණ්ණභිසං වීචිකිචජාජිත්තං බුද්ධං නමසාම ජිනං ජනිතූං.

යනෙත ධම්මං ඉධිඤ්ඤාය වීසෙසං අඤ්ඤාසංසු තෙ,
කායං බුභමපුරොහිතං දුට්ඨෙ තෙසං වීසෙසගු.

තසා ධම්මසා පත්තියා ආගතමහාසි මාරිස,
කතාවකාසා භගවතා පඤ්ඤා පුට්ඨෙමු මාරිසාහි.

11. අථ ඛො භගවතො එතදභොසී: දීඝරත්තං විසුඛො ඛො අයං සකකො යං කිඤ්චි මං පඤ්ඤං පුච්ඡිස්සති, සබ්බං තං අත්ථසංභිතං යෙව පුච්ඡිස්සති, නො අනත්ථසංභිතං. යං වසසාහං පුච්චො ඛොක-
රිස්සාමි. තං ඛිප්පමෙව ආඡානිස්සති''ති. අථ ඛො භගවා සකකං දෙවා-
නම්ඤ්ඤං ගාථාය අථකඛොසී:

“පුච්ඡ වාසව මං පඤ්ඤං යං කිඤ්චි මනසිච්ඡසී,
තස්ස තසෙඤ්ච පඤ්ඤස්ස අහං අත්තං කරොමි තෙ''ති.

පට්මහාණවාරං නිට්ඨිතං.

12. කතාවකාසො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ හගචතා ඉමං හගචතං පඨමං පඤ්ඤං අපුච්ඡද: කිංසඤ්ඤාසුත්තා නු ඛො මාරිස දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා යෙ වඤ්ඤා සන්ති පුට්ඨකායා තෙ 'අවෙරා අදණ්ඛා අසප්පකා අබ්බාපජ්ජා' විහරෙමු අවෙරිතො'ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අථ ච පන සවෙරා සදණ්ඛා සසප්පකා සබ්බාපජ්ජා විහරන්ති සවෙරිතො'ති ඉදං සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ හගචතං පඤ්ඤං අපුච්ඡ.

තස්ස හගචා පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි:

"ඉසාමච්ඡරියසඤ්ඤාසුත්තා ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා, යෙ වඤ්ඤා සන්ති පුට්ඨකායා, තෙ 'අවෙරා අදණ්ඛා අසප්පකා අබ්බාපජ්ජා විහරෙමු අවෙරිතො'ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අථ ච පන සවෙරා සදණ්ඛා සසප්පකා සබ්බාපජ්ජා විහරන්ති සවෙරිතො ති. ඉදං හගචා සකකස දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි. අත්තමනො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ හගචතො භාසිතං අභිනන්දි අනුමොදි: එවමෙතං හගචා, එවමෙතං සුගත, තිණ්ණං මො'ජ්ඣ කභිං විගතා කථංකථා හගචතො පඤ්ඤාසු වෙය්‍යාකරණං සුචා'ති.

13. ඉතිහ සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ හගචතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො හගචතං උත්තරිං පඤ්ඤමපුච්ඡ:

"ඉසාමච්ඡරියං පන මාරිස කිංනිදනං කිංසමුදයං කිංජාතිකං කිංපභවං, කිංසමිං සති ඉසාමච්ඡරියං හොති, කිංසමිං අසති ඉසාමච්ඡරියං න හොති?"ති.

1. අව්‍යාපජ්ඣ, PTS

උපෙකම්මපාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨො ච දුට්ඨි සෙවිතඛබ්බො
 අසෙවිතඛබ්බො ති ඉති ඛො පනෙතං වුඤ්ඤං කිංකොඤ්ඤං පටිච්ච වුඤ්ඤං
 තස්ස යං ජඤ්ඤාඋපෙකං ඉමං ඛො මෙ උපෙකං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා
 අභිවඩ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති එවරුපා උපෙකං න
 සෙවිතඛබ්බා. තස්ස යං ජඤ්ඤා උපෙකං ඉමං ඛො මෙ උපෙකං
 සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති
 එවරුපා උපෙකං සෙවිතඛබ්බා. තස්ස යංකොඤ්ඤ සවිතකකං සවිචාරං
 යංකොඤ්ඤ අවිතකකං අවිචාරං යෙ අවිතකකඅවිචාරෙ තෙ පඤ්ඤාතරෙ.
 උපෙකම්මපාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨො ච දුට්ඨි සෙවිතඛබ්බො අසෙවි-
 තඛබ්බො ති. ඉති යනං වුඤ්ඤං ඉදමෙතං පටිච්ච වුඤ්ඤං.

එවං පටිපනෙතා ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ භික්ඛු පපඤ්ඤසඤ්ඤාසඤ්ඤාභිචාරොධ
 සාරුප්පගාමීනිපටිපදං පටිපනෙතා හොතිති. ඉස්සං භගවා සකකසා
 දෙවානම්ඤ්ඤාසා පඤ්ඤං පුට්ඨො ඛායාකාසි. අත්තමනො සකෙකා දෙවා
 නම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤි අනුමොදි. එවමෙතං “භගවා
 එවමෙතං සුගත තිණ්ණා මෙ’ස්ස කඛවා විගතා කථංකථා භගවතො
 පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා”ති.

18. ඉතිහ සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤි
 අනුමොදිතා භගවතං උඤ්ඤං පඤ්ඤං අපුච්ඡි: “කථං පටිපනෙතා
 පන මාරිස භික්ඛු පාතීමොඤ්ඤසංචාරාය පටිපනෙතා හොති?ති”.

කායසමාචාරම්මපාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨො ච දුට්ඨි සෙවිතඛබ්බො අසෙවි-
 තඛබ්බො ති. වච්ඡමාචාරම්මපාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨො ච දුට්ඨි සෙවිතඛබ්බො
 අසෙවිතඛබ්බො ති. පරියෙසනම්මපාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨො ච දුට්ඨි සෙවිතඛබ්බො
 අසෙවිතඛබ්බො ති. කායසමාචාරම්මපාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨො ච දුට්ඨි.
 සෙවිතඛබ්බො අසෙවිතඛබ්බො ති. ඉති ඛො පනෙතං වුඤ්ඤං කිංකොඤ්ඤං
 පටිච්ච වුඤ්ඤං. තස්ස යං ජඤ්ඤා කායසමාචාරං ඉමං ඛො මෙ
 කායසමාචාරං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා
 පරිභායන්ති ති, එවරුපො කායසමාචාරො න සෙවිතඛබ්බා. තස්ස යං
 ජඤ්ඤා කායසමාචාරං ඉමං ඛො මෙ කායසමාචාරං සෙවිතො අකුසලා
 ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති ති, එවරුපො කායසමා-
 චාරො සෙවිතඛබ්බා. කායසමාචාරම්මපාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුට්ඨො ච දුට්ඨි.
 සෙවිතඛබ්බො අසෙවිතඛබ්බො ති. ඉති යනං වුඤ්ඤං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුඤ්ඤං,

වච්ඡමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති. ඉති ඛො පනෙනං චුක්ඛං. කිංකෙඤ්ඤං පට්ඨව චුක්ඛං. තස්ස යං ජඤ්ඤා වච්ඡමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරුපො වච්ඡමාචාරො න සෙව්තඛබ්බො. තස්ස යං ජඤ්ඤා වච්ඡමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති ති, එවරුපො වච්ඡමාචාරො සෙව්තඛබ්බො. වච්ඡමාචාරමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම්. සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති ඉති යනං චුක්ඛං, ඉදමෙතං පට්ඨව චුක්ඛං.

පරියෙසනමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති ති. ඉති ඛො පනෙනං චුක්ඛං. කිංකෙඤ්ඤං පට්ඨව චුක්ඛං. තස්ස යං ජඤ්ඤා පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරුපො පරියෙසනො න සෙව්තඛබ්බො. තස්ස යං ජඤ්ඤා පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති ති. එවරුපො පරියෙසනො සෙව්තඛබ්බො. පරියෙසනමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති ති ඉති යනං චුක්ඛං. ඉදමෙතං පට්ඨව චුක්ඛං. එවං පට්ඨවෙතො ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ භික්ඛු පාතිමොසඛසංචරාය පට්ඨවෙතො භොති ති.

ඉත්ථං භගවා සකකසා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤාං චුච්ඡා ඛායාකාසි අත්තමනො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනද්දි අනුමොදී: "එවමෙතං භගවා එවමෙතං සුගත. තිණ්ණො මෙ'ත්ථ කඛ්ඛා වීගතා කථංකථා භගවතො පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා" ති.

19. ඉතිහ සසෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනද්දි අනුමොදිතො භගවතං උක්ඛරිං පඤ්ඤාං අපුච්ඡි: "කථං පට්ඨවෙතො පන මාරිස භික්ඛු ඉන්ද්‍රියසංචරාය පට්ඨවෙතො භොති?" ති.

"චක්ඛුච්ඡෙඤ්ඤායං රූපමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති. සොතච්ඡෙඤ්ඤායං සඤ්ඤාමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති. සානච්ඡෙඤ්ඤායං ගන්ධමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති ති. ජිව්හාව්ච්ඡෙඤ්ඤායං රසමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති ති. කායච්ඡෙඤ්ඤායං ඵොඨබ්බමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති ති. මනොච්ඡෙඤ්ඤායං ධම්මමාහං දෙවානම්ඤ්ඤ දුච්ඡධෙන වදුම් සෙව්තඛබ්බෙති අසෙව්තඛබ්බෙති" ති.

එවං වුක්ඛෙ සකෙකා දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ හගවනනං එතදවොච: ඉම සස ඛො අභං භනෙන හගවතා සඬබ්බෙතන භාසිතසස එවං විජාරෙන අඤ්ඤ ආජානාමි, යථාරූපං භනෙන චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධස්සන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරූපං චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං න සෙවිතඛං, යථාරූපඤ්ඤ ඛො භනෙන චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධස්සන්ති ති එවරූපං චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවිතඛං, යථාරූපඤ්ඤ ඛො භනෙන සොතච්ඤ්ඤායාං සඤ්ඤාසෙවතො-පෙ-සානච්ඤ්ඤායාං ගඤ්ඤාසෙවතො -පෙ- ජීවහාච්ඤ්ඤායාං රසං සෙවතො -පෙ- කායච්ඤ්ඤායාං ඵොඨධංඛං සෙවතො -පෙ- මනෝච්ඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධස්සන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති එවරූපො මනෝච්ඤ්ඤායො ධම්මො න සෙවිතඛං, යථාරූපඤ්ඤ ඛො භනෙන මනෝච්ඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධස්සන්ති ති එවරූපො මනෝච්ඤ්ඤායො ධම්මො සෙවිතඛං, ඉම සස ඛො මෙ භනෙන හගවතා සඬබ්බෙතන භාසිතසස එවං විජාරෙන අඤ්ඤ ආජානතො තිණ්ණා මෙ'ස්ස කඛිඛා විගතා කථංකථා හගවතො පඤ්ඤවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා'ති.

20. ඉතිහ සකකා දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ හගවතො භාසිතං අභිනන්දිඤ්ඤ අනුමොදිඤ්ඤ හගවනනං උත්තරිං පඤ්ඤාං අපුච්ඡි: "සඛෙඛව නු ඛො මාරිස සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා එකතතජ්ඤ ඵකතත-අරෙඤ්ඤාසානා"ති.

" න ඛො දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ සඛෙඛ සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා එකතතජ්ඤ ඵකතතඅරෙඤ්ඤාසානා"ති.

"කසමා පන මාරිස න සඛෙඛ සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා එකතතජ්ඤ ඵකතතඅරෙඤ්ඤාසානා?"ති.

“අනෙකධාතුනානාධාතු ටො දෙව්‍යනම්ඤ්ඤ ලොකො. තස්මිං අනෙක-
ධාතුනානාධාතුස්මිං ලොකෙ යං යදෙව සත්ඤා ධාතුං අභිනිවිසන්ති තං
තදෙව උමසා පරාමසස අභිනිවිසස වොහරන්ති ‘ඉදමෙව සචං
මොඝමඤ්ඤන්ති.’ තස්මා න සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණො එකතභවාද එකතභසීලා
එකතභඡ්ඤ එකතභඅරේඛාසානා”ති.

“සබ්බෙව ඤු ටො මාරිස සමණ්‍යාභමණො අවචනනිට්ඨා අවචනන-
යොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරී අවචනනපරියොසානා?”ති.

“න ටො දෙව්‍යනම්ඤ්ඤ සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණො අවචනනිට්ඨා
අවචනනයොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරී අවචනනපරියොසානා”ති.

“තස්මා පන මාරිස න සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණො අවචනනිට්ඨා
අවචනනයොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරී අවචනනපරියොසානා”ති.

“යෙ ටො දෙව්‍යනම්ඤ්ඤ භික්ඛු තණ්හාසංඛියවිමුක්ඛා තෙ අවචනනිට්ඨා
අවචනනයොගසෙකම් අවචනනමුභමචාරී අවචනනපරියොසානා. තස්මා න
සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණො අවචනනිට්ඨා අවචනනයොගසෙකම් අවචනන-
මුභමචාරී අවචනනපරියොසානා”ති.

ඉඤ්ඤං භගවා සකකසස දෙව්‍යනම්ඤ්ඤසස පඤ්ඤං පුට්ඨො ඛ්‍යාකාසී.
අත්තමනො සකෙකා දෙව්‍යනම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනන්දී අනුමොදී.
එව මෙතං භගවා එවමෙතං සුගත තිණ්ණො මොඤ්ඤ කඛ්ඛා වීගතා කථං-
කථා භගවතො පඤ්ඤවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා”ති.

21. ඉතිහ සකෙකා දෙව්නම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනාදිඤ්ඤා අනුමොදිඤ්ඤා භගවතො එතදවොච: එජා භනෙන රොගො එජා ගණේඛා එජා සලලං එජා ඉමං පුරිසං පරිකඨඨති තසස තසෙසව භවසස අභිනිබ්බභතියා. තසමා අයං පුරිසො උච්චාවචමාපජ්ජති. යෙසවාහං භනෙන පඤ්ඤානං ඉතො බ්බිධා අඤ්ඤාසු සමණව්‍යාභමණෙසු ඕකායකමමච්චි නාලුඤ්ඤා. තෙ මෙ භගවතා බ්‍යාකතා දීඝරක්ඛානුසයිතඤ්ඤා පන මෙ විචිතිවජා-කථංකථාසලලං, තඤ්ඤා භගවතා අබ්බුලොනති.

22. අභිජානාසී. නො ඤ්ඤා දෙව්නම්ඤ්ඤ ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණව්‍යාභමණෙ පුච්ඡතා''ති.

''අභිජානාමහං භනෙන ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණව්‍යාභමණෙ පුච්ඡතා''ති.

''යථාකථං පන තෙ දෙව්නම්ඤ්ඤ බ්‍යාකංසු, සචෙ තෙ අගරු භාසසු''ති.

''න ඛො මෙ භනෙන ගරු යඤ්ඤා භගවා නිසිනෙතො භගවතො රුපො වා''ති.

''තෙන හි දෙව්නම්ඤ්ඤ භාසසු''ති.

''යෙ සවාහං භනෙන මඤ්ඤාමි සමණව්‍යාභමණා ආරඤ්ඤාකා පනත සෙනාසනා''ති. ත්‍යාහං උපසඛිකම්ඤ්ඤා. ඉමෙ පඤ්ඤා පුච්ඡාමි. තෙ මයා පුච්ඡා න සමපායනති, අසමපායනතා මම. යෙව පටිපුච්ඡනති' කො නාමො ආයඤ්ඤා?''ති. තෙසාහං පුච්ඡො බ්‍යාකරොමි: ''අහං ඛො මාරිස, සකෙකා දෙව්නම්ඤ්ඤ''ති. තෙ මම. යෙව උතතරිං පුට්ඨච්ඡනති 'කිං පනායසමා දෙව්නම්ඤ්ඤ කමම. කඤ්ඤා ඉමං ධානං පනෙතා''ති. තෙසාහං යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං දෙසෙමි. තෙ තාවතකෙනෙව අත්තමනා භොනති 'සකෙකා ච නො දෙව්නම්ඤ්ඤ දිට්ඨො යඤ්ඤා නො අපුට්ඨමහ තඤ්ඤා නො බ්‍යාකාසී''ති. තෙ අඤ්ඤාදපුට්ඨ මම යෙව සාවකා සමපජ්ජනති, න වාහං තෙසං. අහං ඛො පන භනෙන භගවතො සාවකො සොතා-පනෙතො අච්චිතිපාතධම්මො නියතො සමෙඛාධිපරායඤ්ඤා''ති.

1. යෙසවාහං (සීඉ)

23. “අභිජානායි නො කං දෙවානම්ඤ්ඤ ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙද පටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති?”

“අභිජානාමභං භනෙත ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති.”

“යථාකථං පන කං දෙවානම්ඤ්ඤ අභිජානායි ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති?”

“භුතපුබ්බං භනෙත දෙවාසුරසඛනාමො සමුපබ්බුලොභා අහොයි, තස්මිං ඛො පන භනෙත සඛනාමෙ දෙවා ජිනිංසු, අසුරා පරාජිංසු. තස්මිං මඤ්ඤං භනෙත තං සඛනාමං අභිච්ඡන්තවා විජිතසඛනාමස්ස එතදහොයි: ‘යා වෙව දුති දිබ්බා ඔජා යා ච අසුරා ඔජා උභයමෙඤ්ඤ දෙවා පරිභුඤ්ඤාසනනන්ති ති. ඛො ඛො මෙ භනෙත වෙදපටිලාභො සොමනස්සපටිලාභො සදණ්ඩාවචරො සසඤ්ඤාවචරො න නිබ්බිදය න වීරුභය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤය න සමෙධාධාය න නිබ්බානාය සංවත්තති. යො ඛො පන මෙ අයං භනෙත භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා වෙදපටිලාභො සොමනස්සපටිලාභො, සො අදණ්ඩාවචරො අසඤ්ඤාවචරො එකත්තනිබ්බිදය වීරුභය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤය සමෙධාධාය භිබ්බානාය සංවත්තති’ ති.

24. “කිං පන කං දෙවානම්ඤ්ඤ අඤ්ඤාසං සමපසමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්ස පටිලාභං පවෙදෙසී?” ති.

“ඡ ඛො අභං භනෙත අඤ්ඤාසං සමපසමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභං පවෙදෙසී” ති.

“ඉධෙව තිබ්බමානස්ස දෙවභුතස්ස මෙ සතො,
සුන්දරායු ච මෙ ලඛො එවං ජානාහි මාරිසා” ති.

ඉමං ඛො අභං භනෙත පට්ඨං අඤ්ඤාසං සමපසමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභං පවෙදෙසී.

චුතො‘භං දිවියා කායා ආයුං භික්ඛා අමානුසං,
අමුලොභා ගබ්භමෙසසාමී යඤ්ඤා මෙ රමනී මනො.

ඉමං ඛො අහං හනෙන දුතියං අස්ඵවසං සමපසසමානො ඵවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙථී.

සොහං අමුල්ලපඤ්ඤාසු වීහරං සාසනෙ රතො,
ඤ්ඤොන වීහරිසසාමී සමපජානො පතිසසතො.

ඉමං ඛො අහං හනෙන තතියං අස්ඵවසං සමපසසමානො ඵවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙථී.

ඤ්ඤොන මෙ වරතො ච සමොධාධි වෙ හවිසසති,
අඤ්ඤානා වීහරිසසාමී සෙවච මනෙහා හවිසසති.

ඉමං ඛො අහං හනෙන වතුස්ඵං අස්ඵවසං සමපසසමානො ඵවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙථී.

චුතො'හං මානුසා කායා ආයුං භික්ඛාන මානුසං,
සුන දෙව හවිසසාමී දෙවලොකමහි උත්තවො.

ඉමං ඛො අහං හනෙන පඤ්චමං අස්ඵවසං සමපසසමානො ඵවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙථී.

තෙ පණ්ඩිතතරා දෙවා අකනිට්ඨා යසසසිනො,
අතතීමෙ වත්තමානමහි සො නිවාසො හවිසසති.

ඉමං ඛො අහං හනෙන ජට්ඨං අස්ඵවසං සමපසසමානො ඵවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙථී.

ඉමෙ ඛො අහං හනෙන ජ අස්ඵවසෙ සමපසසමානො ඵවරුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙථී.

25. “අපරියොසිතසඛකපෙසා විචිතිවතී කථංකථී,
විචරිං¹ දීඝමධානං අභෙසනෙහා තථාගතං.

යඤ්ඤා මඤ්ඤාමී සමභෙණ පච්චිත්තවීහාරිතො,
සමබ්බුධා² ඉති මඤ්ඤානො ගච්ඡාමී තෙ උපාසිතුං.

කථං ආරාධනා හොති කථං හොති විරාධනා,
ඉති සුච්ඡා න සමෙහාසතී³ මග්ගෙ පටිපදස්ස ච.

1. විචරි පෑ
2. සමබ්බුධා පෑ
3. සමපායනති සිච්ච

තාසසසු යද මං ජානන්ති සකෙකා දෙව්නාමාගතො.
තාසසසු මමෙව පුච්ඡන්ති කිං කතා පාපුණී ඉදං.

තෙසං යථා සුතං ධම්මං දෙසයාමී ජනෙසුත,
තෙන අත්තමනා භොන්ති¹ දීට්ඨො නො වාසවො'ති ව.

යද ව බුද්ධමඤ්ඤකං විචිකිච්ඡාවිතාරණං,
සො'මහි විතභයො අජ්ජ සමබ්බං පටිරුපාසිය.²

තණ්ඛාසලලසස හනකාරං බුඞ්ඞමපච්ඡුග්ගලං
අභං වජ්ඤ මභාවිරං බුඞ්ඞමාදිවච්ඡිනං.³

යං කරොමසි⁴ බ්‍රහ්මුනො සමං දෙවෙහි මාරිස,
තදජ්ජ තුග්ගං කසසාම හන්ද සාමං කරොම තෙ.

ත්වමෙව අසී සමබ්බො තුවං සත්ථා අනුත්තරො,
සදෙවකසමී ලොකසමී නත්ථී තෙ පච්ඡුග්ගලො'ති.

26. අථ ඛො සකෙකා දෙව්නාමීන්ද්‍ර පඤ්ඤසිඛං ගන්ධබ්බපුත්තං ආමනෙකසී. බහුපකාරො ඛො මෙ'සී තුං තාත පඤ්ඤසිඛං යං තුං භගවන්තං පදමං පසාදෙසී තයා තාත පදමං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං භගවන්තං දසකනාය උපසඛකමිමභ අරභන්තං සමමාසමබ්බං. පෙත්තිකෙ ව යානෙ යපයිසසාමි, ගන්ධබ්බරාජා භවීසසසී, හද්දඤ්ඤ තෙ සුරියවච්චසං දම්මි, සා හි තෙ අභිපත්තී'ති. අථ ඛො සකෙකා දෙව්නාමීන්ද්‍ර පාණිනා පදවිං පරාමසීත්ථා තිකකිතතුං උදනං උදනෙසී: “නමො තසස භගවතො අරභතො සමමාසමබ්බද්ධසස නමො තසස භගවතො අරභතො සමමාසමබ්බද්ධසස, නමො තසස භගවතො අරභතො සමමාසමබ්බද්ධසසා”ති.

ඉමසමීඤ්ඤ පන වෙය්‍යාකරණසමී හඤ්ඤමානෙ සකකසස දෙව්නාමීන්ද්‍රසස වීරජං විතමලං ධම්මවන්ඞුං උදපාදි “යං කිඤ්ඤී සමුදයධම්මං සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති,” අඤ්ඤඤසඤ්ඤ අසීත්ථියා දෙවතාසභස්සානං. ඉති යෙ සකෙකන දෙව්නාමීන්ද්‍රන අජ්ඣන්ධපඤ්ඤා පුට්ඨො, තෙ, භගවතා බ්‍යාකතා, තඤ්ඤා ඉමසස වෙය්‍යාකරණසස සකකපඤ්ඤභා'න්දෙව අධිවචනන්ති.

සකකපඤ්ඤසුත්තං නිට්ඨිතං අට්ඨමං.

1. තෙ නයසතමභා PTS
2. පටිරු පාසසී මජ්ඣ.
3. වජ්ඤමාදිවච්ඡිනං PTS
4. යං කරොමසො PTS

මහාසතිපට්ඨානසූතං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුරුසු විහරති කමමාස-
දම්මං නාම කුරුනං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි
'භික්ඛවො'ති. 'භදනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසු. භගවා
එතදවොච:

2. එකායතො අයං භික්ඛවෙ මග්ගො සත්තානං විසුඛියා
සොකපරිද්දවානං සමතිකකමාය දුක්ඛදෙමනසඤානං අසුඛගමාය
ඤායසඤ අධිගමාය නිබ්බානසඤ සමුඡ්ඡිට්ඨියාය, යදිදං චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා.
කතමෙ චක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති
ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

වෙදනාසු වෙදනානුපසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

විකෙත වික්ඛානුපසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

ධම්මෙසු ධම්මානුපසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

උදෙසො නිට්ඨිතො.

3. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමුලගතො වා සුඤ්ඤගාරගතො වා නිසීදති පලලඛකං ආභුජීතො උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙතො. සො සතො'ව අසසසති, සතො'ව පසසසති. දීඝං වා අසස-සතො දීඝං අසසසාමීති පජානාති, දීඝං වා පසසසතො දීඝං පසසසාමීති පජානාති. රසං වා අසසසතො රසං අසසසාමීති පජානාති, රසං වා පසසසතො රසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපච්ඡංවෙදී අසසසසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපච්ඡංවෙදී පසසසසාමීති සික්ඛති. පසසමභයං කායසඛ්ඛාරං අසසසසාමීති සික්ඛති, පසසමභයං කායසඛ්ඛාරං පසසසසාමීති සික්ඛති.

4. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දංකො භමකාරො වා භමකාරතොවාසී වා දීඝං වා අඤ්ජතො දීඝං අඤ්ජාමීති පජානාති, රසං වා අඤ්ජතො රසං අඤ්ජාමීති පජානාති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු දීඝං වා අසසසතො දීඝං අසසසාමීති පජානාති, දීඝං වා පසසසතො දීඝං පසසසාමීති පජානාති. රසං වා අසසසතො රසං අසසසාමීති පජානාති, රසං වා පසසසතො රසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපච්ඡංවෙදී අසසසසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපච්ඡංවෙදී පසසසසාමීති සික්ඛති. පසසමභයං කායසඛ්ඛාරං අසසසසාමීති සික්ඛති, පසසමභයං කායසඛ්ඛාරං පසසසසාමීති සික්ඛති.

ඉති අජ්ඣකතංවා කායෙ කායානුපසයි විහරති, බහිදධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣකතබ්බිධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති.

සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති. සමුදය වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති.

අඤ්ඤා කායො'ති වා පනසක සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමඤ්ඤාය පතිසසතිමඤ්ඤාය. අනිසසිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

ආනාපානපබ්බං නිට්ඨිතං.

5. පුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ගච්ඡාමිති පජානාති, ධීතො වා ධීතොමභීති පජානාති, නිසීතො වා නිසීතොමභීති පජානාති, සයාතො වා සයාතොමභීති පජානාති. යථා යථා වා පනසක කායො පඤ්ඤිතො හොති, තථා තථා නං පජානාති.

ඉති අජඤ්ඤානං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛේමිඛා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජඤ්ඤාතඛේමිඛා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති.

ආයී කායොති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසති. මත්තාය අතිඤ්ඤො ව විහරති න ව කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති. එවමයි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

ඉරියාපථපබ්බං නිවර්තං.

6. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිකකතෙන පටිකකතොන සමපජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ වීලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සමීඤ්ජතෙ පසාරීතෙ සමපජානකාරී හොති. සඛිකාවපත්තච්චිරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ ඛායිතෙ සායිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපසසාවකමම සමපජානකාරී හොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිතොන සුකොත ජාගරිතෙ භායිතෙ තුණ්භිභාවෙ සමපජානකාරී හොති.

දීඝනිකායෙ මහාවග්ගො

මහාසතිපට්ඨානසුත්තං

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසී විහරති, බහිධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, අජ්ඣත්තබහිධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, සමුදයධම්මානුපසී වා කායසම් විහරති, වයධම්මානුපසී වා කායසම් විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසී වා කායසම් විහරති.

‘අපී කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිපතතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති න ච කිඤචී ලොකෙ උපාදියති.

එවලී ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති.

සමපජ්ඣඤාපබ්බං නිට්ඨිතං.

7. පුනාවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඛං පාදතලා අධො කෙසමත්තා තවපරියන්තා පුරං නානපපකාරසා අසුචිනො පච්චවෙකකිති.

“අපී ඉමසම් කායෙ කෙසා ලොමා නධා දන්තා තවො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා චකකං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පපථාසං අත්තා අන්තගුණං උදරියං කර්සං පිත්තං සෙමහං පුබ්බො ලොභිතං සෙදො මෙදො අසසු වසා බෙළො සිඛකාණිකා ලසිකා මුත්තනති”.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උභතො මුඛා පුටොළී' සුරා නානාවිභික්ඛසං
 ධක්ඛන්දසං, සෙය්‍යථිදං සාලීනං විභීනං මුත්තානං මායානං තිලානං තණ්ඩු-
 ලානං. තමෙන චන්ඩුමා පුරිසො මුක්ඛිනා පච්චවෙකෙඛයා: “ඉමෙ සාලී,
 ඉමෙ විභී, ඉමෙ මුත්තා, ඉමෙ මායා, ඉමෙ තිලා, ඉමෙ තණ්ඩුලා ති
 එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඛං පාදකලා
 අධො කෙසමඤ්ඤා තචපරියනං සුරං නානාපකාරසං අසුචිතො
 පච්චවෙකති: අත්ථ ඉමසම්. කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තවො
 මංසං නාහරු අට්ඨී අට්ඨීමිඤ්ඤං චක්ඛං, හදයං යක්ඛං කිලොමකං පිභකං
 පපථාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කර්ඨං, පිත්තං සෙමභං පුඛෙඛා
 ලොභිතං සෙදෙ මෙදෙ, අසසු වසා ඛෙලො සිඛ්ඛානිකා ලපිකා
 මුත්තන්ති.

ඉති අර්ඛිත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛෙඛිඛා
 වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අර්ඛිත්තඛෙඛිඛා වා කායෙ
 කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසම්. විහරති,
 වයධම්මානුපසයි වා කායසම්. විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායසම්.
 විහරති. අත්ථ කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව
 ඤ්ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිස්සිතො ච විහරති න ච කිඤ්චී
 ලොකෙ උපාදියති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි
 විහරති.

පථිකතුලමනසිකාරපඛඛං නිවඝිතං.

8. පුනචපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කාය යථායිතං යථාපණ්ඨිතං
 ධාතුසො පච්චවෙකති: අත්ථ ඉමසම්. කායෙ පඨවිධාතු ආපො ධාතු
 තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

1. සුතොලී (ම 8 සං)

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දුකෙඛා ගොසාතකො වා ගොසාතකතෙතවාසී වා ගාථිං වධිත්වා වාතුමමභාපථෙ ඛිලසො විහරිත්වා නිසිනෙතා අසඤ්චං ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාධීතං යථාපඤ්චිතං ධාතුසො පච්චවෙකඛති: අත්ථ ඉමස්මිං කායෙ පච්චිධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

ඉති අරුඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, ඛෙඛිඛා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, අරුඤ්ඤාඛෙඛිඛා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති. සමුදයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, වයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති.

අත්ථ කායො ති වා පනසඤ්ඤා සති පමුච්චපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණ-මඤ්ඤාය පතිසඤ්ඤාය අනිසයිතො ඵ විහරති න ඵ කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති.

ධාතුමනසිකාරපඛඛං නිට්ඨිතං.

9. සුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකයා සරීරං සිවරී-කාය ඡඤ්චිතං ඵකාභමතං වා දවිභමතං වා තිභමතං වා උච්චුමා-තකං විනිලකං විපුඛකජාතං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමෙ ඛො කායො ඵවංධමො ඵවංභාවී ඵතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣන්තඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති.

අප්පි කායො'ති වා පනසං සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤ්ඤාමත්තාය පතිසත්තිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(පයමං සිවථිකං)

10. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙයාරථාපි පසෙසයා සරීරං සිවථිකාය ජඩ්ඨිතං කාකෙභි වා ඛජ්ජමානං කුලලෙභි වා ඛජ්ජමානං ගිජෙඤ්චි වා ඛජ්ජමානං සුනාඛෙභි වා ඛජ්ජමානං සිභාලෙභි වා ඛජ්ජමානං විවිධෙභි වා පාණ්කජානෙභි ඛජ්ජමානං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමපි ඛො කායො එවංධමෙමා එවංභාවී එතං අනාතීතො ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣන්තඛේධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායඤ්චං විහරති. අප්පි කායො ති වා පනසං සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤ්ඤා මත්තාය පතිසත්තිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති. න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(දුතියං සිවථිකං)

11. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකය්‍ය සරීරං සීචතිකාය ඡධධිතං අට්ඨිකඛලිකං සමංසලොභිතං නහාරුසමඛද්ධං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො ඵට්ඨමමො ඵවමහාචී ඵතං අනතීතො'ති.

ඉති අරුඛන්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති ඛහිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති අරුඛන්තඛහිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, සමුදයධමමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති වයධමමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති සමුදයවයධමමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති.

'අපී කායො'ති වා පනසක සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමන්‍යාය පතිසකතිමන්‍යාය අතිසසීතො ච විහරති. න ච කිංචි ලොකෙ උපාදියති.

ඵවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(තතියං සීචටීකං)

12. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකය්‍ය සරීරං සීචටීකාය ඡධධිතං අට්ඨිසඛලිකං නිමමංසං ලොභිතමකඛිතං නහාරුසමඛද්ධං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො ඵට්ඨමමො ඵවමහාචී ඵතං අනතීතො'ති.

ඉති අජඤ්ඤාතං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජඤ්ඤාතබ්හිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති.

‘අඤ්ඤාතායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති න ච කිංඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(වතුඤ්ඤං සිවටීකං)

13. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යාථාපි පසෙධෙය්‍ය සරීරං සිවටීකාය ජඩ්ධිතං අට්ඨිසංඛලිකං අපගතමංසලොභිතං නාභාරුසම්බද්ධං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති ‘අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවමභාවී එතං අනතීතො’ති.

ඉති අජඤ්ඤාතං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජඤ්ඤාතබ්හිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති.

‘අඤ්ඤාතායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති, න ච කිංචි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(පඤ්ඤමං සිවටීකං)

14. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙය්‍ය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡධම්තං අට්ඨිකානි අපගතසමඛන්ධානි දිසාවිදිසාසු විකඛිතතානි අඤ්ඤන හස්ථට්ඨිකං අඤ්ඤන පාදට්ඨිකං අඤ්ඤන ගොපථට්ඨිකං අඤ්ඤන ජඛතට්ඨිකං අඤ්ඤන උෞරට්ඨිකං අඤ්ඤන පිට්ඨිට්ඨිකං අඤ්ඤන කටට්ඨිකං අඤ්ඤන ඛන්ධට්ඨිකං අඤ්ඤන ගීවට්ඨිකං අඤ්ඤන දන්තට්ඨිකං අඤ්ඤන සීසකථාහං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො එවංධමෙමො එවමහාවී එතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣත්තං. වා කායෙ කායානුපසයි විහරති ඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. අජ්ඣත්තඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමමානුපසයි වා කායසම්. විහරති වයධමමානුපසයි වා කායසම්. විහරති සමුදයවයධමමානුපසයි වා කායසම්. විහරති.

අඤ්ඤන කායො ති වා පනසං සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමහතාය පතිසසතිමහතාය. අභිසසීතො ච විහරති, න ච කීඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(ඡට්ඨං සිවථිකං)

15. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙය්‍ය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡධම්තං අට්ඨිකානි සෙතානි සඛඛවණ්ණපනිහානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො එවංධමෙමො එවමහාවී එතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣත්තං. වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති අජ්ඣත්තඛභිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමමානුපසයි වා කායසම්. විහරති, වයධමමානුපසයි වා කායසම්. විහරති, සමුදයවයධමමානුපසයි වා කායසම්. විහරති.

දීඝනිකායේ මහාවග්ගො

මහාසතිපට්ඨාන සුත්තං.

'අඤ්ඤා කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති එවමි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති.

(සත්තමං සිවථිකං)

16. පුන ච පරං භික්ඛුවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙස්‍ය්‍ය සරිරං සිවථිකාය ඡඩ්ඛිතං අට්ඨිකානි පුඤ්ජිකතානි තෙරොවසීකානි. යො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමි ඛො කායො එවංධමො එවමාචී එතං අනතිතො'ති.

ඉති අඤ්ඤානං වා කායෙ කායානුපසී විහරති, ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති අඤ්ඤානඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, සමුදයධමොනුපසී වා කායසම්මං විහරති වයධමොනුපසී වා කායසම්මං විහරති සමුදයවයධමොනුපසී වා කායසම්මං විහරති.

'අඤ්ඤා කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිස්සිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති

(අට්ඨමං සිවථිකං)

17. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡධධිතං අට්ඨිකානි සුතීනි වුණ්ණකජාතානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො ඵට්ඨමෙමො ඵවමහාවි ඵතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣකං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛගිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣකඛගිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමොනුපසයි වා කායසම්. විහරති, වයධමොනුපසයි වා කායසම්. විහරති, සමුදයවයධමොනුපසයි වා කායසම්. විහරති.

'අපී කායො ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසසිතො ව විහරති, න ව කිඤ්ච ලොකෙ උපාදියති. ඵවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(නවමං සිවථිකං)

වුද්දස කායානුපසානා නිට්ඨිතා.

වෙදනානුපසසනා

18. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති, දුක්ඛ වා වෙදනං වෙදියමානො දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වා වෙදනං වෙදියමානො අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති.

සාමීසං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං සුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. නිරාමීසං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං සුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. සාමීසං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. නිරාමීසං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. සාමීසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. නිරාමීසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති.

ඉති අජකිත්තං වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති, බහිධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති, අජකිත්තබ්බිධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති. සමුදයධම්මානුපස්සී වා වෙදනාසු විහරති, වයධම්මානුපස්සී වා වෙදනාසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා වෙදනාසු විහරති.

අස්ථි වෙදනා ති වා පනසස සති පමිචුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පටිසසතිමත්තාය. අනිසීතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානු පස්සී විහරති.

වෙදනානුපස්සනා නිට්ඨිතා.

විතතානුපසයනා

19. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු වීතෙන විතතානුපසයි විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සරාගං වා විතතං සරාගං විතතනඤ්ඤි පජානාති, විතරාගං වා විතතං විතරාගං විතතනඤ්ඤි පජානාති, සද්දෙසං වා විතතං සද්දෙස විතතනඤ්ඤි පජානාති, විතද්දෙසං වා විතතං විතද්දෙසං විතතනඤ්ඤි පජානාති, සමොහං වා විතතං සමොහං විතතනඤ්ඤි පජානාති, විතමොහං වා විතතං විතමොහං විතතනඤ්ඤි පජානාති, සධ්ධික්ඛං විතතං සධ්ධික්ඛ විතතනඤ්ඤි පජානාති, විකඛික්ඛං වා විතතං විකඛික්ඛං විතතනඤ්ඤි පජානාති. මහඤ්ඤං වා විතතං මහඤ්ඤං විතතනඤ්ඤි පජානාති, අමහඤ්ඤං වා විතතං අමහඤ්ඤං විතතනඤ්ඤි පජානාති, සඋක්ඛරං වා විතතං සඋක්ඛරං විතතනඤ්ඤි පජානාති, අනුක්ඛරං වා විතතං අනුක්ඛරං විතතනඤ්ඤි පජානාති, සමාහිතං වා විතතං සමාහිතං විතතනඤ්ඤි පජානාති, අසමාහිතං වා විතතං අසමාහිතං විතතනඤ්ඤි පජානාති, විච්චුක්ඛං වා විතතං විච්චුක්ඛං විතතනඤ්ඤි පජානාති, අවිච්චුක්ඛං වා විතතං අවිච්චුක්ඛං විතතනඤ්ඤි පජානාති.

ඉති අජඛික්ඛං වා වීතෙන විතතානුපසයි විහරති, ඛෙඛිඛා වා වීතෙන විතතානුපසයි විහරති, අජඛික්ඛඛෙඛිඛා වා වීතෙන විතතානුපසයි විහරති. සමුද්දෙසධම්මානුපසයි වා විතතංඤ්ඤි විහරති, වයධම්මානුපසයි වා විතතංඤ්ඤි විහරති සමුද්දෙසවයධම්මානුපසයි වා විතතංඤ්ඤි විහරති.

අපී විත්තන්ති වා පනසස සති පච්චුපච්චිතා හොති, යාවදෙව සැණ-
මත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති. න ච කිඤ්චී ලොකෙ
උපාදියති. එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු විතෙත විත්තානුපසයි විහරති.

විත්තානුපසසනා නිට්ඨිතා.

ධම්මානුපසසනා

20. කභිඤ්ච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්චසු නීචිරණෙසු.
කථංඤ්ච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්චසු
නීචිරණෙසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සන්තා වා අජ්ඣිකං කාමච්ඡන්දං ‘අපී
මෙ අජ්ඣිකං කාමච්ඡන්දෙ’ති පජානාති අසන්තා වා අජ්ඣිකං කාමච්ඡන්දං
‘නපී මෙ අජ්ඣිකං කාමච්ඡන්දෙ’ති පජානාති. යථා ච අනුපපන්නස්ස
කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස
කාමච්ඡන්දස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති. යථා ච පභීනස්ස
කාමච්ඡන්දස්ස අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති.

සන්තා වා අජ්ඣිකං බ්‍යාපාදං ‘අපී මෙ අජ්ඣිකං බ්‍යාපාදෙ’ති
පජානාති, අසන්තා වා අජ්ඣිකං බ්‍යාපාදං ‘නපී මෙ අජ්ඣිකං බ්‍යා-
පාදෙ’ති. පජානාති. යථා ච අනුපපන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදෙ හොති
තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස පහානං හොති තඤ්ච
පජානාති, යථා ච පභීනස්ස බ්‍යාපාදස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති
තඤ්ච පජානාති.

සත්තං වා අජඤ්ඤාං ටීනමීධං අස්සී මෙ අජඤ්ඤාං ටීනමීධන්ති පජානාති, අසත්තං වා අජඤ්ඤාං ටීනමීධං 'නස්සී මෙ අජඤ්ඤාං ටීනමී-
ඤ්ඤානී' පජානාති, යථා ච අනුප්පනනසස ටීනමීඤ්ඤාස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පනනස ටීනමීඤ්ඤාස පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච පභීනසස ටීනමීඤ්ඤාස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අජඤ්ඤාං උඛවචකුකකුචචං 'අස්සී මෙ අජඤ්ඤාං උඛවච-
කුකකුචචන්ති පජානාති, අසත්තං වා අජඤ්ඤාං උඛවචකුකකුචචං 'නස්සී
මෙ අජඤ්ඤාං උඛකුකකුචචන්ති' පජානාති. යථා ච අනුප්පනනසස උඛවචකුකකුචචස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පනනසස උඛවචකුකකුචචස පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච පභීනසස උඛවචකුකකුචචස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අජඤ්ඤාං විචිකිච්ඡං 'අස්සී මෙ අජඤ්ඤාං විචිකිච්ඡා'ති පජානාති, අසත්තං වා අජඤ්ඤාං විචිකිච්ඡං 'නස්සී මෙ අජඤ්ඤාං විචි-
කිච්ඡා'ති පජානාති. යථා ච අනුප්පනනාය විචිකිච්ඡාය උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච උප්පනනාය විචිකිච්ඡාය පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච පභීනාය විචිකිච්ඡාය ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ඤා පජානාති.

ඉති අජඤ්ඤාං වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, ඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, අජඤ්ඤාඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, සමුදයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, අස්සී ධම්මාති වා පනසස සති පච්චුප්පට්ඨිතා හොති,

යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසසිතො ච විහරති න ච කිඤ්ඤී ලොකෙ උපාදියති. එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති පඤ්ඤානු නිවරණෙසු.

(නිවරණපබ්බං නිවසීතං)

21. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදානකඛ්ඤෙසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානු-පසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදානකඛ්ඤෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ‘ඉති රූපං, ඉති රූපස සමුදයො, ඉති රූපස අස්ඛගමො, ඉති වේදනා. ඉති වේදනාය සමුදයො, ඉති වේදනාය අස්ඛගමො, ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අස්ඛගමො, ඉති සඛ්ඛාරා, ඉති සඛ්ඛාරානං සමුදයො, ඉති සඛ්ඛාරානං අස්ඛගමො, ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස අස්ඛගමොති.

ඉති අර්ඤ්ඤානං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, ඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, අර්ඤ්ඤානඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. සමුදය ධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

‘අස්ථි ධම්මා’නි වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති. යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසති මත්තාය. අනිසීතො ච විහරති, න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති.

එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදානකඛ්ඤෙසු.

බඤ්ඤානං නිට්ඨිතං

22. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අර්ඤ්ඤානිකඛාහිරෙසු ආයතනෙසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අර්ඤ්ඤානිකඛාහිරෙසු ආයතනෙසු:

ඉති අරඤ්ඤානංවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, බහිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. අරඤ්ඤානබහිද්ධාවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

අස්ථි ධම්මානි වා පනාසාස සති පච්චිපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ-මඤ්ඤාස පතිසාසතිමඤ්ඤාස. අනිසසිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අරඤ්ඤානිකධාමිරොසු ආයතනොසු.

ආයතනපබ්බං නිට්ඨිතං.

22. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති සඤ්ඤා ඛොඤ්ඤාබ්බොසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානු-පසයි විහරති සඤ්ඤා ඛොඤ්ඤාබ්බොසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සන්තං වා අරඤ්ඤානං සති සමෙඛාරඤ්ඤානං අස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං සතිසමෙඛාරඤ්ඤානං'ති පජානාති. අසන්තං වා අරඤ්ඤානං සතිසමෙඛාරඤ්ඤානං නස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං සතිසමෙඛාරඤ්ඤානං'ති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නසාස සතිසමෙඛාරඤ්ඤානසාස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච උප්පන්නසාස සතිසමෙඛාරඤ්ඤානසාස භාවනාස පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සන්තං වා අරඤ්ඤානං ධම්මවිචයසමෙඛාරඤ්ඤානං අස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං ධම්මවිචය සමෙඛාරඤ්ඤානං'ති පජානාති. අසන්තං වා අරඤ්ඤානං ධම්මවිචයසමෙඛාරඤ්ඤානං නස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං ධම්ම-විචයසමෙඛාරඤ්ඤානං'ති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නසාස ධම්මවිචය-සමෙඛාරඤ්ඤානසාස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පන්නසාස ධම්මවිචයසමෙඛාරඤ්ඤානසාස භාවනාස පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං විරියසමෝඤ්ඤාං අපී මෙ අරුඤ්ඤාං විරියසමෝඤ්ඤාං පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං විරියසමෝඤ්ඤාං නපී මෙ අරුඤ්ඤාං විරියසමෝඤ්ඤාං පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස විරියසමෝඤ්ඤාං උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස විරියසමෝඤ්ඤාං භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝඤ්ඤාං 'අපී මෙ අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝඤ්ඤාං' ති පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝඤ්ඤාං 'නපී මෙ අරුඤ්ඤාං පීතිසමෝඤ්ඤාං' ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස පීතිසමෝඤ්ඤාං උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස පීතිසමෝඤ්ඤාං භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං පසඤ්ඤාං 'අපී මෙ අරුඤ්ඤාං පසඤ්ඤාං' ති පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං පසඤ්ඤාං 'නපී මෙ අරුඤ්ඤාං පසඤ්ඤාං' ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස පසඤ්ඤාං උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස පසඤ්ඤාං භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝඤ්ඤාං 'අපී මෙ අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝඤ්ඤාං' ති පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝඤ්ඤාං 'නපී මෙ අරුඤ්ඤාං සමාධිසමෝඤ්ඤාං' ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සමාධිසමෝඤ්ඤාං උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස සමාධිසමෝඤ්ඤාං භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝඤ්ඤාං 'අපී මෙ අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝඤ්ඤාං' ති පජානාති. අසත්තං වා අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝඤ්ඤාං 'නපී මෙ අරුඤ්ඤාං උපෙක්ඛාසමෝඤ්ඤාං' ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස උපෙක්ඛාසමෝඤ්ඤාං උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස උපෙක්ඛාසමෝඤ්ඤාං භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

ඉති අරුඤ්ඤාං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, ඛභිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, අරුඤ්ඤාං ඛභිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති.

සමුදයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

'අපී ධම්මා'ති වා පනසස සති පච්චුපඪිතා භොති, යාවදෙව් සුඤ්ඤාමහංස පතිසසතිමහංසාය. අතිසයිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති සත්තසු සමෙධාරකිඛෙහසු.

(බොර්කඛ්ඛපඛිං නිට්ඨිතං)

පයමකභාණවාරං නිට්ඨිතං

24. සුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති චතුසු අරියසච්චෙහසු. කථංඤ්ඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති චතුසු අරියසච්චෙහසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛස්සී යථා භුතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයො ති යථාභුතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධො ති යථාභුතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදු ති යථාභුතං පජානාති.

25. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චිං: ජාතී පි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, මරණමපි දුක්ඛා, සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසසුපායාසාපි දුක්ඛා, අපටියෙහි සමපයොගො දුක්ඛා, පියෙහි විප්පයොගො දුක්ඛා, යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛා, සධ්ධිංගෙනන පඤ්චුපාදනකඛ්ඪො පි දුක්ඛා.

කතමා ච භික්ඛවෙ ජාති: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භි තම්භි සත්තනිකායෙ ජාති සඤ්ජාති ඔක්කන්භි අභිනිබ්බන්භි බන්ධානං පාතුභාවො ආයතනානං පච්චාහො, අයං චූචචති භික්ඛවෙ ජාති.

කතමා ච භික්ඛවෙ ජරා: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භි තම්භි සත්තනිකායෙ ජරා ජීරණතා බන්ධිවචං පාලිචං වලික්ඛවතා ආයුනො සංභාති ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො, අයං චූචචති භික්ඛවෙ ජරා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මරණං: යං තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භා තම්භා සත්තනිකායා චූති වචනතා හෙදෙ අනතරධානං මචචුමරණං කාලකීරියා බන්ධානං හෙදෙ කළෙබරසස නික්ඛපො ජීවිතින්ද්‍රියසසුපචෙජදෙ, ඉදං චූචචති භික්ඛවෙ මරණං.

කතමො ච භික්ඛවෙ සොකො: යො චො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන බ්‍යසනොන සමන්තාගතසස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන දුක්ඛධම්මොන චූච්ඤ්ඤ සොකො සොචනා සොචිතතං අනෙතාසොකො අනෙතාපරිසොකො, අයං චූචචති භික්ඛවෙ සොකො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පරිදෙවො: යො චො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන බ්‍යසනොන සමන්තාගතසස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන දුක්ඛධම්මොන චූච්ඤ්ඤ ආදෙවො පරිදෙවො ආදෙචනා පරිදෙචනා ආදෙචිතතං පරිදෙචිතතං, අයං චූචචති භික්ඛවෙ පරිදෙවො.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛං: යං චො භික්ඛවෙ කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං කායසම්ඵසජං දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං චූචචති භික්ඛවෙ දුක්ඛං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දෙමනස්සං: යං ඛො භික්ඛවෙ චෙතසිකංදු කඛං චෙතසිකං අසාතං මනොසමඵසසජං දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං චූචවති භික්ඛවෙ දෙමනස්සං.

කතමො ච භික්ඛවෙ උපායාසො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤ- තරෙත ඛ්‍යසනෙත සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙත දුක්ඛධම්මෙන ණුට්ඨස්ස ආයාසො උපායාසො ආයාසිතතං උපායාසිතතං, අයං චූචවති භික්ඛවෙ උපායාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ අප්පියෙහි සමපයොගො දුක්ඛො: ඉධ යස්ස තෙ භොතති අනිට්ඨා අකතතා අමනාපා රූපා සඤ්ඤ ගන්ධා රසා ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොතති අනාදුකාමා අභිතකාමා අඵාසුකකාමා අයොගකෙඛමකාමා, යා තෙහි සඬිං සඬතති සමාගමො සමොධානං මිසසී- භාවො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ අප්පියෙහි සමපයොගො දුක්ඛො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුක්ඛො: ඉධ යස්ස තෙ භොතති ඉදා කතතා මනාපා රූපා සඤ්ඤ ගන්ධා රසා ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොතති අසුකාමා භිතකාමා ඵාසුකකාමා යොගකෙඛම- කාමා මාතා වා පිතා වා භාතා වා හගිනි වා ජෙට්ඨා වා කනිඨා වා මිත්තා වා අමච්චා වා ඤ්ඤා සාලොභිතා වා, යා තෙහි සඬිං අසඬතති අසමාගමො අසමොධානං අමිසසීභාවො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුක්ඛො.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛං: ජාතිධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං ඵවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති: අභො වත මයං න ජාති ධම්මො අසසාම, න ච වත නො ජාති ආගචෙජය්‍යා ති. න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදමපි යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛං.

ජරා ධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං ඵවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති: අභො වත මයං න ජරාධම්මො අසසාම, න ච වත නො ජරා ආගචෙජය්‍යා ති, න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදමපි යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛං.

බ්‍යාධිධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ඣති: අහො වත මයං න බ්‍යාධිධම්මා අසසාම, න ච වත නො බ්‍යාධි ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

මරණධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ඣති: අහො වත මයං න මරණධම්මා අසසාම, න ච වත නො මරණං ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

සොකධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ඣති: අහො වත මයං න සොකධම්මා අසසාම, න ච වත නො සොකො ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

පරිදෙවධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ඣති: අහො වත මයං න පරිදෙවධම්මා අසසාම, න ච වත නො පරිදෙවො ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

දුක්ඛධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ඣති: අහො වත මයං න දුක්ඛධම්මා අසසාම, න ච වත නො දුක්ඛං ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

දෙමනසසධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ඣති: අහො වත මයං න දෙමනසසධම්මා අසසාම, න ච වත නො දෙමනසං ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

උපායාසධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ඣති: අහො වත මයං න උපායාසධම්මා අසසාම, න ච වත නො උපායාසො ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ සඩ්ධිකෙතන පඤ්චුපාදනකඛන්ධා දුක්ඛා: සෙය්‍යා-
පීදං රුදුපාදනකඛන්ධො වෙදනුපාදනකඛන්ධො සඤ්ඤපාදනකඛන්ධො සඛ්ඛා-
රුපාදනකඛන්ධො වි ඤ්ඤනුපාදනකඛන්ධො. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ සඩ්ධි-
කෙතන පඤ්චුපාදනකඛන්ධාපි දුක්ඛා, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං.

26. කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසංච්චං: යායං තණ්හා
පොනොභවිකා නාදිරොගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනාදීනී, සෙය්‍යාපීදං: කාම-
තණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා.

සා ඛො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ඤ උපපජ්ජමානා උප-
ජ්ජති: කඤ්ඤ භිවිසමානා නිවිසති: යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං
ඵඤ්ඤො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඵඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති.
කිංඤ්ඤ ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං: චකුට්ඨං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
ඵඤ්ඤො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඵඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති.
සොඤ්ඤං ලොකෙ -පෙ- සාතං ලොකෙ -පෙ- ජීව්‍යා ලොකෙ -පෙ- කායො
ලොකෙ -පෙ- මනො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, ඵඤ්ඤො තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඵඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති.

රූපා ලොකෙ -පෙ- සද්දං ලොකෙ -පෙ- ගන්ධා ලොකෙ -පෙ- රසා
ලොකෙ -පෙ- ඵොඤ්ඤා ලොකෙ -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරූපං සාත-
රූපං, ඵඤ්ඤො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඵඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති.

චකුට්ඨවිඤ්ඤාණං ලොකෙ -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- සානවිඤ්ඤාණං
-පෙ- ජීව්‍යාවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං
ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං. ඵඤ්ඤො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති,
ඵඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති.

චකුට්ඨසම්මසෙසා -පෙ- සොතසම්මසෙසා -පෙ- සානසම්මසෙසා -පෙ-
ජීව්‍යාසම්මසෙසා -පෙ- කායසම්මසෙසා -පෙ- මනොසම්මසෙසා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං, ඵඤ්ඤො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඵඤ්ඤ
නිවිසමානා නිවිසති.

වක්ඛුසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- සොතසමඵසසජා වෙදනා -පෙ-
ඝානසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- ජීව්‍යාසමඵසසජා වෙදනා -පෙ-
කායසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- මනෝසමඵසසජා වෙදනා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපසඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රස සඤ්ඤා
-පෙ- ඵොභිබ්බසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපසංකෝචනා -පෙ- සඤ්ඤාසංකෝචනා -පෙ- ගන්ධසංකෝචනා -පෙ-
රසසංකෝචනා -පෙ- ඵොභිබ්බසංකෝචනා -පෙ- ධම්මසංකෝචනා
ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති,
එසු නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපතණ්හා -පෙ- සඤ්ඤාතණ්හා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා
ලොකෙ -පෙ- ඵොභිබ්බතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං
සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු නිව්ච්චමානා
නිව්ච්චති.

රූපචිතකෙකා -පෙ- සඤ්ඤාචිතකෙකා -පෙ- ගන්ධචිතකෙකා -පෙ-
රසචිතකෙකා -පෙ- ඵොභිබ්බචිතකෙකා -පෙ- ධම්මචිතකෙකා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපච්චාරො -පෙ- සඤ්ඤාච්චාරො -පෙ- ගන්ධච්චාරො -පෙ- රස-
ච්චාරො -පෙ- ඵොභිබ්බච්චාරො -පෙ- ධම්මච්චාරො ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එසු
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

ඉදං චූළචි භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසච්චං.

27. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධො අරියසච්චං? යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො වාගො පච්චික්ඛග්ගො මුක්ඛි අනාලයො, සා චො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ඤා පච්චියමානා පභීයති. කඤ්ඤා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි: යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

කිඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං? වනඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි. සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං. එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

රූපා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගඤ්ඤා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොච්චා -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

වනඤ්ඤා -පෙ- සොතච්චා -පෙ- සානච්චා -පෙ- ජීව්හච්චා -පෙ- කායච්චා -පෙ- මනොච්චා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

වනඤ්ඤා -පෙ- සොතච්චා -පෙ- සානච්චා -පෙ- ජීව්හච්චා -පෙ- කායච්චා -පෙ- මනොච්චා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

වනඤ්ඤා -පෙ- සොතච්චා -පෙ- සානච්චා -පෙ- ජීව්හච්චා -පෙ- කායච්චා -පෙ- මනොච්චා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකෙසා තණ්හා පච්චියමානා පභීයති, එකෙසා නිරුපකම්මානා නිරුපකම්මි.

රූපසඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ඵොට්ඨංඛසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං එසෝසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපසංකේතනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධ සංවේතනා -පෙ- රසසංවේතනා -පෙ- ධම්මසංකේතනා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එසෝසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපතණ්හා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා -පෙ- ඵොට්ඨංඛතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එසෝසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිතකේතා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධවිතකේතා -පෙ- රසවිතකේතා -පෙ- ඵොට්ඨංඛවිතකේතා -පෙ- ධම්මවිතකේතා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එසෝසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිචාරො -පෙ- සඤ්ඤාවිචාරො -පෙ- ගන්ධවිචාරො -පෙ- රසවිචාරො -පෙ- ඵොට්ඨංඛවිචාරො -පෙ- ධම්මවිචාරො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එසෝසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරෝධො අරියසච්චං.

28. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසච්චං: අයමෙව අරියො අට්ඨංඛිනිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි සමමාසධනාප්පො සමමාවාචා සමමාකමමනෙතො සමමාආච්චො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාධි.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාදිට්ඨි? යං චො භික්ඛවෙ දුක්ඛ ඤාණං දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං දුක්ඛනිරෝධෙ ඤාණං දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදා ඤාණං, අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමමාදිට්ඨි.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාසධනාප්පො? නොක්ඛමමසඛකප්පො අභියාපාදසඛකප්පො අභිභිංසාසඛකප්පො. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමමාසධනාප්පො.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාවාවා? මුසාවාද වෙරමණී, පිසුනාය වාවාය වෙරමණී, එරුසාය වාවාය වෙරමණී, සමඵපලාපා වෙරමණී. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමමාවාවා.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාකමමනෙතො? පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදිහ්තාදනා වෙරමණී, කාමෙසුඕච්ඡාවාරා වෙරමණී. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමමාකමමනෙතො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාආජීවො? ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො ටිච්ඡාආජීවං පහාය සමමාආජීවෙන ජීවිකං කපෙසති. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමමාආජීවො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාවායාමො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පකානාං පාපකානාං අකුසලානාං ධම්මානාං අනුප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විහතං පග්ගණකාති පදහති. උප්පකානාං පාපකානාං අකුසලානාං ධම්මානාං පහානාය ජන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති, විහතං පග්ගණකාති, පදහති. අනුප්පකානාං කුසලානාං ධම්මානාං උප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විහතං පග්ගණකාති පදහති. උප්පකානාං කුසලානාං ධම්මානාං ධීතියා අස-ලෙමාසාය භියෙහවාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ජන්දං ජනෙති, වායමති වීරියං ආරහති විහතං පග්ගණකාති පදහති. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමමාවායාමො.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාසති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුප්පසයි විහරති ආතාපි සමපඡානො සතිමා විනෙයාහ ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුප්පසයි විහරති ආතාපි සමප-ඡානො සතිමා විනෙයාහ ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, විහෙත විහ්තානු-පසයි විහරති ආතාපි සමපඡානො සතිමා විනෙයාහ ලොකෙ අභිජ්ඣා-දෙමනස්සං, ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසයි විහරති ආතාපි සමපඡානො සතිමා විනෙයාහ ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සමමාසති.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාසමාධි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙවච කාමෙහි විච්චච අකුසලෙහි ධමමෙහි සචිතකකං සචිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං ඝාතං උපසමපජ්ජ වීහරති, චිතකකච්චාරානං චූපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං වෙතසො එකොදිභාවං අචිතකකං අචිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඝාතං උපසමපජ්ජ වීහරති. පිතියා ච චිරාගා උපෙකකො ච වීහරති. සතො ච සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පචිසංවෙදෙති, යත්තං අරියං ආචිකකන්ති උපෙකකො සතිමා සුඛචිහාරිති, තං තතියං ඝාතං උපසමපජ්ජ වීහරති, සුඛසං ච පහානා දුකසං ච පහානා පුඛෙඛච සොමනසංදෙමනසානං අඤ්ඤාමා අදුකඛමසුඛං උපෙකකාසතිපාරිසුඛිං චතුස්සං ඝාතං උපසමපජ්ජ වීහරති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ සමමාසමාධි. ඉදං චූචචති භික්ඛවෙ දුකඛනිරොධංගාමීනිපච්චද අරියසචචං.

29. ඉති අජ්ඣන්තං වා ධමමෙසු ධම්මානුපසයි වීහරති, ඛෙඤ්ඤා වා ධමමෙසු ධම්මානුපසයි වීහරති, අජ්ඣන්ත ඛෙඤ්ඤාවා ධමමෙසු ධම්මානුපසයි වීහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා ධමමෙසු වීහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධමමෙසු වීහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධමමෙසු වීහරති.

අති ධම්මා'ති වා පනසං සති පච්චිපච්චිතා හොති යාවදෙච සැඤ්ඤා-
මනාස පතිසංකම්මනාස, අනිසංකො ච වීහරති, න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ
උපාදියති,

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධමමෙසු ධම්මානුපසයි වීහරති චතුසු
අරියසචචෙසු.

30. යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්තවස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ සත්ත වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතී ව්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ජ වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ ජ වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පඤ්ච වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ පඤ්ච වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වත්තාරී වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ වත්තාරී වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තීණි වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ තීණි වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වෙ වස්සානී, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තීට්ඨනතු භික්ඛවෙ වෙ වස්සානී, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතීපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය එකං වස්සං, තස්ස චිත්තං එලානං අඤ්ඤතරං එලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤ, සතී වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

31. තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ එකං වසසං. යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්‍ය මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ සත්‍ය මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ඡ මාසානි. තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ ඡ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පඤ්ඤ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ පඤ්ඤ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ. එවං භාවෙය්‍ය වත්තාරි මාසානි තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ වත්තාරි මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තීණි මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ තීණි මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වෙ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ වෙ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය එකං මාසං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

දීඝනිකායෙ මහාවග්ගො

මහාසතිපට්ඨානසුත්තං

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ මාඤ්ජා, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චක්ඛාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය අධිඨ්ඨාසං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා.

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ අධිඨ්ඨාසො, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චක්ඛාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්තාං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීතා'ති.

32. එකායනො අයං භික්ඛවෙ මග්ගො සත්තානං විසුඨියා සොක-පරිඤ්චානං සමතිකකමාය දුක්ඛදෙමනසතානං අසුඛමාය ඤායසස අධිගමාය නිබ්බානසස සච්ඡිකිරියාය යදිදං චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා'ති ඉති යත්තං චුත්තං ඉදමෙතං පටිට්ඨ චුත්තන්ති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනාසුන්ති.

මහාසතිපට්ඨානසුත්තං නිට්ඨිතං නවමං.

10

පායාසිසුතනං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ආයස්මා කුමාරකස්සපො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝොන සඬ්ඨිං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි යෙන සෙතඛ්‍යා නාම කොසලානං නගරං තදවසරි. තත්‍ර සුදං ආයස්මා කුමාරකස්සපො සෙතඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙතඛ්‍යාං සිංසපාවතො.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිරුප්ඤ්ඤා සෙතඛ්‍යා අජ්ඣාචසති සතකුසසදං සතිණ්කට්ඨොදකං සධ්ඤ්ඤං රාජභොග්ගං රඤ්ඤා පසෙසනදිනා කොසලෙන දිත්තං රාජදයං ඩ්‍රුහමදෙය්‍යං.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිසු රාජඤ්ඤාසු එවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපසන්නං භොති "ඉති පි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකවානං කම්මානං එලං විපාකො"ති.

2. අපසාසුං ඛො සෙතඛ්‍යාකා ඩ්‍රාහමණගහපතිකා: "සමණො ඛලු භො කුමාරකස්සපො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝොන සඬ්ඨිං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි සෙතඛ්‍යා අනුප්පතො සෙතඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙතඛ්‍යාං සිංසපාවතො. තං ඛො පන හවන්තං කුමාරකස්සපං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුග්ගතො: පණ්ඨිතො ඛ්‍යතො මෙධාවී ඛහුසසුතො විත්තකථී කල්‍යාණපථිභානො වුඛො වෙව අරහා ච. සාධු ඛො පන තථාරුපානං අරහතං දසනං භොති"ති.

3. අථ ඛො සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා සෙතබ්බාය නිකඛමීඪා සඛකසඩ්ඪි ගණිභ්‍යා උක්ඛරෙන මුඛා ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවනං. තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසි රාජඤ්ඤා උපරිපාසාදෙ දිවාසෙය්‍යාං උපගතො හොති. අද්දසා ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ සෙතබ්බාය නිකඛමීඪා සඛකසඩ්ඪි ගණිභ්‍යෙන උක්ඛරෙන මුඛෙ ගච්ඡන්තෙ යෙන සිංසපාවනං. දිස්වා ඛක්ඛං ආමනොතසි: කිංඤ්ඤ ඛො හො ඛක්ඛෙ සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා සෙතබ්බාය නිකඛමීඪා සඛකසඩ්ඪි ගණිභ්‍යා උක්ඛරෙන මුඛා ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවනන්ති?

“අඤ්ඤ ඛො හො සමණො කුමාරකසසපො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසඛෙසන සඬිං පඤ්ඤමක්ඛෙහි භික්ඛුසතෙහි සෙතබ්බං අනුපපක්ඛො, සෙතබ්බායං විහරති උක්ඛරෙන සෙතබ්බං සිංසපාවතෙ. තං ඛො පන හවන්තං කුමාරකසසපං එවං කල්‍යාණො කිංචතිසද්දෙ අබ්භුග්ගානා: පණ්ඨිතො බ්‍යක්ඛො මෙධාවි ඛුසුසුතො විත්තකථි කල්‍යාණපටිභානා වුද්ධො වෙව අරහා වාති. තමෙනං තෙ හවන්තං කුමාරකසසපං දසකතාය උපසඛකමන්ති”ති.

“තෙන භි හො ඛක්ඛෙ යෙන සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමීඪා සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ එවං වදෙහි: පායාසි හො රාජඤ්ඤා එවමාහ’ ආගමෙනතු කිර හවන්තො, පායාසි පි රාජඤ්ඤා සමණං කුමාරකසසපං දසකතාය උපසඛකමීස්සති පුරා සමණො කුමාරකසසපො සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ බාලෙ අබ්‍යක්ඛෙ සඤ්ඤාපෙති: ඉතිපි අඤ්ඤ පරො ලොකො, අඤ්ඤ සත්ථා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤකට්ඨකකවානං කමමානං එලං වීපාකො’ති. නඤ්ඤ භි හො ඛක්ඛෙ පරො ලොකො, නඤ්ඤ සත්ථා ඔපපාතිකා නඤ්ඤ කට්ඨකකවානං කමමානං එලං වීපාකො’ති. ‘එවං හො’ති ඛො සො ඛක්ඛා පායාසිස්ස රාජඤ්ඤස්ස පටිසුඤ්ඤා යෙන සෙතබ්බකා බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමීඪා සෙතබ්බකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ එතදවොච: පායාසි හො රාජඤ්ඤා එවමාහ: ආගමෙනතු කිර හවන්තො, පායාසි පි රාජඤ්ඤා සමණං කුමාරකසසපං දසකතාය උපසඛකමීස්සති”ති.

4. අථ ඛො පායාසි රාජඥෙඤ්ඤ සෙතඛාකෙහි ඩ්‍රාභ්‍රාණගහපතීකෙහි පරිවුතො යෙන සිංසපාවනං යෙන ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපො තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්චා ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපෙන සභිං සමමොද්දි, සමමොදනියං කථං සාරාණියං වීතීසාරෙඤ්ඤා එකමනං තිසිදි. සෙතඛාකාපි ඛො ඩ්‍රාභ්‍රාණගහපතීකා අපෙකච්චෙ ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං නිසිදිංසු, අපෙකච්චෙ ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපෙන සභිං සමමොදිංසු, සමමො නියං කථං සාරානියං වීතීසාරෙඤ්ඤා එකමනං නිසිදිංසු, අපෙකච්චෙ යෙනායඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපො තෙනඤ්ඤා පනාමෙඤ්ඤා එකමනං නිසිදි සු, අපෙකච්චෙ නාමගොතං සාවෙඤ්ඤා එකමනං නිසිදිංසු, අපෙකච්චෙ තුණ්ඤ්ඤා එකමනං නිසිදිංසු.

5. එකමනං නිසිතො ඛො පායාසි රාජඥෙඤ්ඤ ආයඤ්ඤා කුමාරකඤ්ඤපං එතදවොච: “අහං හි හො කඤ්ඤ පචංවාදි එවංදිසීං ‘ඉති පි නඤ්ඤ පරො ලොකො, නඤ්ඤ සඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤ සුකච්ඤ්ඤකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

“නාහං රාජඤ්ඤා එවංවාදිං එවංදිසීං අද්දසං වා අපෙකාසි වා. කථං හි නාම එවං වදෙයා: ‘ඉතිපි නඤ්ඤ පරො ලොකො, නඤ්ඤ සඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤ සුකච්ඤ්ඤකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති. තෙන හි රාජඤ්ඤා තඤ්ඤාචෙඤ්ඤා පටිපුච්ඤ්ඤාමි, යථා තෙ ඛමෙයා තථා නං ඛායාකරෙයාසි. තං කම්මඤ්ඤාසි රාජඤ්ඤා ඉමෙ වඤ්ඤිමසුරියා ඉමඤ්ඤා වා ලොකෙ පරඤ්ඤා වා, දෙවා වා තෙ මනුසා වා ති?’

“ඉමෙ හො කඤ්ඤ පචංවාදිමසුරියා පරඤ්ඤා ලොකෙ න ඉමඤ්ඤා, දෙවා තෙ න මනුසා”ති.

“ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤා පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අඤ්ඤා පරො ලොකො, අඤ්ඤා සඤ්ඤා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤා සුකච්ඤ්ඤකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

“කිඤ්ඤාපි හවං කඤ්ඤපො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එඤ්ඤා හොති: ඉතිපි නඤ්ඤ පරො ලොකො, නඤ්ඤ සඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤ සුකච්ඤ්ඤකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

6. අප්ඵ පන රාජඤ්ඤ පරියායො යෙන තෙ පරියායෙන එවං භොති: 'ඉතිපි නප්ඵ පරො ලොකො, නප්ඵ සත්තා ඔපපාතිකා නප්ඵ සුකටදුක්කටානං කම්මානං එලං වීපාකො'ති?

“අප්ඵ භො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: 'ඉතිපි නප්ඵ පරො ලොකො, නප්ඵ සත්තා ඔපපාතිකා, නප්ඵ සුකට-දුක්කටානං කම්මානං එලං වීපාකො'ති.

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤ?”ති.

“ඉධ මෙ භො කසප මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසාලොභිතා පාණාතිපාති අදිත්තාදුඨි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදී පිසුනවාවා එරුසවාවා සමථපලාපී අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපත්තවිත්තා මිච්ඡාදිසි. තෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිකා භොතඨි දුක්ඛිතා බාලාභිලානා. යදහං ජානාමි න දුතී මෙ ඉමමහා ආබාධා වුදභිසත්තනිති ත්‍යාහං උපසඛිකමීත්වා එවං වදුමි: සන්ති ඛො භො එකෙ සමණද්‍රාහමණා එවංවාදිතො එවංදිසිතො යෙ තෙ පාණාතිපාති අදිත්තාදුඨි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදී පිසුනවාවා එරුසවාවා සමථපලාපී අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපත්තවිත්තා මිච්ඡාදිසි. තෙ කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජිසත්තනි. භවනෙතා ඛො පන පාණාතිපාති අදිත්තාදුඨි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදී පිසුනවාවා එරුසවාවා සමථපලාපී අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපත්තවිත්තා මිච්ඡාදිසි. සචෙ තෙසං භවතං සමණද්‍රාහමණානං සචචං වචනං, භවනෙතා කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජිසත්තනි. සචෙ භො කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍යාථ, යෙන මෙ ආගන්තවා ආරොවෙය්‍යාථ: 'ඉති පි අප්ඵ පරො ලොකො, අප්ඵ සත්තා ඔපපාතිකා, අප්ඵ සුකටදුක්කටානං කම්මානං එලං වීපාකො'ති. භවනෙතා ඛො පන මෙ සඛාධිකා පච්චධිකා යං භවනෙතඨි දිසං, යථා සාමං දිසං එවමෙතං භවීසත්ති' ති. තෙ මෙ 'සාධු'ති පච්ඤ්ඤානො නෙව ආගන්තවා ආරොවෙත්ති, න පන දුතං පභිණත්ති. අයමපි ඛො භො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: 'ඉතිපි නප්ඵ පරො ලොකො, නප්ඵ සත්තා ඔපපාතිකා, නප්ඵ සුකටදුක්කටානං කම්මානං එලං වීපාකො'ති.'"

‘තෙන හි රාජඤ්ඤා තඤ්ඤාචෙත්ථ පටිපුච්ඡිසාමී, යථා තෙ ඛමෙයා, තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසී. තං කිමඤ්ඤාසී රාජඤ්ඤා? ඉධ තෙ පුරිසා චොරං ආගුචාරීං ගභෙත්වා දසෙසය්‍යුං ‘අයං තෙ හතෙන චොරො ආගුචාරී, ඉමස්ස යං ඉච්ඡසී, තං දණ්ඩං පණෙහී’ති, තෙ තං එවං වදෙය්‍යාසී තෙන හි භො ඉමං පුරිසං දලහාය රජස්‍රයා පච්ඡාබාහං ගාලුභඛන්දිතං ඛන්දිත්වා ධුරමුණ්ඩං කාරෙත්වා’ බරසසරෙන පණචෙන රථීයාය රථීයං සිඛ්ඤාචකෙන සිඛ්ඤාචකං පරිනෙත්වා දකඛිණෙන ආරෙන නිකඛාමෙත්වා දකඛිණෙනො නගරස්ස ආසාතනො? සීසං ඡීඤ්ඤා’ති. තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුත්වා තං පුරිසං දලහාය රජස්‍රයා පච්ඡාබාහං ගාලුභඛන්දිතං ඛන්දිත්වා ධුරමුණ්ඩං කාරෙත්වා බරසසරෙන පණචෙන රථීයාය රථීයං සිඛ්ඤාචකෙන සිඛ්ඤාචකං පරිනෙත්වා දකඛිණෙන ආරෙන නිකඛාමෙත්වා දකඛිණෙනො නගරස්ස ආසාතනො? නිසීදපෙය්‍යුං. ලභෙය්‍යා තු ඛො සො චොරො චොරසාතෙසු ‘ආගමෙනතු තාව හවනෙතා චොරසාතා අමුක්ඛමිං මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිඤ්ඤාමචවා ඤ්ඤාතිසාලොභිතා, යාවාහං තෙසං උඤ්ඤෙසත්වා ආගච්ඡාමී’ති? උද්භු චිපපලපනතසෙඨව චොරසාතා සීසං ඡීඤ්ඤාය්‍යහති?’

“ත හි සො භො කසප චොරො ලභෙය්‍යා චොරසාතෙසු: ආගමෙනතු තාව හවනෙතා චොරසාතා අමුක්ඛමිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිඤ්ඤාමචවා ඤ්ඤාතිසාලොභිතා, යාවාහං තෙසං උඤ්ඤෙසත්වා ආගච්ඡාමී’ති. අථ ඛො නං චිපපලපනතසෙඨව චොරසාතා සීසං ඡීඤ්ඤාය්‍යහති.

‘සො හි නාම රාජඤ්ඤා චොරො මතුසෙසා මතුසත්තෙසු චොරසාතෙසු න ලභිසත්ති: ආගමෙනතු තාව භොතෙතා චොරසාතා අමුක්ඛමිං මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිඤ්ඤාමචවා ඤ්ඤාතිසාලොභිතා, යාවාහං තෙසං උඤ්ඤෙසත්වා ආගච්ඡාමී’ති. කිං පන තෙ මිඤ්ඤාමචවා ඤ්ඤාතිසාලොභිතා පාණාතිපාති අදින්නාද්ධි කාමෙසු මිච්ඡාවාරී මුසාවාදී පිසුනාවාවා එරුසවාවා සමඵපලාපී අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපන්නචිත්තා මිච්ඡාදිඞ්ඞි, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපන්නා ලභිසත්තරී නිරයපාලෙසු: “ආගමෙනතු තාව හවනෙතා නිරයපාලා යාව මයං පායාසිසං රාජඤ්ඤාස්ස ගතඛී ආරොචෙම ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුක්ඛවදුක්ඛවානං කමමානං එලං චිපාකො?”’ති ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤා පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුක්ඛවදුක්ඛවානං කමමානං එලං චිපාකො තී.

1. කථිතා: PTS
 2. අභාවනෙ මජ්ඣං
 3. උඤ්ඤෙසත්වා: PTS උද්ධිසිච (සී.ඉ.)

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමං තෙ කරිසසාමි. උපමායපි ඉධෙකච්චෙව චීඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසස අත්ථං ආජානන්ති. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ පුරිසො ගුප්තපෙ සසිසකං නිමුග්ගො අසස, අථ නං පුරිසෙ ආණාපෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං තමහා ගුප්තපා උඛරථා’ති තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුන්තා තං පුරිසං තමහා ගුප්තපා උඛරෙය්‍යුං, තෙ නං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තසස පුරිසසස කායා වෙඵපෙසිකාහි ගුතං සුනිමමඤ්ඤං නිමමඤ්ඤං’ති, තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුන්තා තසස පුරිසසස කායා වෙඵපෙසිකාහි ගුප්තං සුනිමමඤ්ඤං නිමමඤ්ඤං, තෙ නං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තසස පුරිසසස කායං පණ්ඩුමන්තිකාය තිසකිතතුං සුඛබ්බට්ඨිතං උඛබ්බෙච්චා’ති. තෙ තසස පුරිසසස කායං පණ්ඩුමන්තිකාය තිසකිතතුං සුඛබ්බට්ඨිතං උඛබ්බෙච්චෙය්‍යුං, තෙ නං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං තෙලෙන අබහඤ්ඤිතා සුඛුමෙන වුග්ගෙණෙන තිසකිතතුං සුප්පධොතං කරොථා’ති, තෙ තං පුරිසං තෙලෙන අබහඤ්ඤිතා සුඛුමෙන වුග්ගෙණෙන තිසකිතතුං සුප්පධොතං කරෙය්‍යුං, තෙ නං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තසස පුරිසසස කෙසමසුං කප්පෙථා’ති, තෙ තසස පුරිසසස කෙසමසුං කප්පෙය්‍යුං, තෙ නං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තසස පුරිසසස මහගසඤ්ඤා මාලං මහගසඤ්ඤා විලෙපනං මහගසානි ව වන්තානි උපහරථා’ති, තෙ තසස පුරිසසස මහගසඤ්ඤා මාලං මහගසඤ්ඤා විලෙපනං මහගසානි ව වන්තානි උපහරෙය්‍යුං, තෙ නං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙත්වා පඤ්ඤා කාමගුණානි උපඵපෙථා’ති, තෙ තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙත්වා පඤ්ඤාකාමගුණානි උපඵපෙය්‍යුං, තං කිමමඤ්ඤාසි රාජඤ්ඤ? අපි නු තසස පුරිසසස සුනහාතසස සුවිලික්ඛසස සුකපපිතකෙසමසුසස ආමුක්ඛමාලාහරණසස ඔදනවත්ථවසනස උපරිපාසාදවරගතසස පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපටිතසස සමධගීභුතසස පරිවාරයමානසස පුනදෙව තසමි. ගුප්තපෙ නිමමුඤ්ඤං කමාතා’ අසසා’ති’ ?

“නො හිදං භො කසසප’.

“තං කිසස භෙතු?’

“අසුචි භො කසසප ගුප්තපො, අසුචි වෙච අසුචි සඛිංතො ව දුග්ගාපෙත්වා ව දුග්ගානිසඛිංතො ව ජෙගුචෙඡා ව ජෙගුච්ඡසඛිංතො ව පටිකතුලො ව පටිකතුලසඛිංතො වාති.

1. කාමතා (කෙමසු)

‘එවමෙව බො රාජකෘත මනුසසා දෙවනං අසුචි වෙච අසුචිසඛිතා ව දුග්ගාඤ්ඤා ව දුග්ගාඤ්ඤිතා ව ජෙතුවජා ව ජෙතුවජසඛිතා ව පටිකකුලා ව පටිකුලසඛිතා ව. යොජනසතං බො රාජකෘත මනුසසගජෙධා දෙවෙ උඛිතාධිති. කිම්පන තෙ මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පසුණාය වාචාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා සමච්චාලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපකතචිත්තා සමමාදිසි කායසස හෙද පරමමරණ සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපත්තා තෙ ආගන්තුචා ආරොචෙසසනති: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං ඵලං විපාකො’ති? ඉමිනාපි බො තෙ රාජකෘත පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං ඵලං විපාකො’ති.

කිඤ්චාපි හවං කසප පො එවමාහ, අථ බො එවං මෙ එත්ථ භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං ඵලං විපාකො’ති.

8. “අත්ථි පන භො රාජකෘත පරියො -පෙ-”

“අත්ථි භො කසප පරියොයො -පෙ-”

“යථාකථං චිය රාජකෘත?”ති

‘ඉධ මෙ භො කසප මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදඤ්ඤානා පටිච්චරතා. තෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිතා භොතති දුක්ඛිතා බාලාගිලානා. යදහං ජානාමි න දුති මෙ ඉමමා ආබාධා වුඤ්ඤානති ත්ඛාහං උපසච්චකමිචා එවංවදමි: සනති බො භො එකෙ සමණ්ණාභුමණො එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘යෙ තෙ පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදඤ්ඤානා පටිච්චරතා, තෙ කායසස හෙද පරමමරණ සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති දෙවනං තාවතිං-සානං සහමාතනති, හවතෙතා බො පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා සුරාමෙරය-මජ්ජපමාදඤ්ඤානා පටිච්චරතා.

සචෙ තෙසං භවිතං සමණත්වාභමණානං සච්චං වචිතං, භවිතො කායසස භෙද පරමමරණං සුභතිං සඤ්ඤං ලොකං උපපජ්ජිසසතති දෙව්‍යානං තාවතිංසානං සභබ්බාතං. සචෙ භො කායසස භෙද පරමමරණං සුභතිං සඤ්ඤං ලොකං උපපජ්ජේය්‍යාථ දෙව්‍යානං තාවතිංසානං සභබ්බාතං, යෙන මෙ ආගන්තො ආරොචෙය්‍යාථ ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො ති. භවිතො ඛො පන මෙ සධාධිකා පච්චධිකා, යං භවිතොති දීඝං, යථා සාමං දීඝං, ඵචමෙතං භවිසසති තෙ මෙ 'සාධුති' පටිසසුඤ්ඤා නෙච ආගන්තො ආරොචෙතති න පන දුතං පභිණ්ණති. අයමපි ඛො භො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵචං භොති: ඉතිප නත්ථි පරො ලොකො නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා කත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති.

“තෙන හි රාජඤ්ඤා තඤ්ඤාචෙඤ්ඤා පටිසුච්ඡිසසාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසි. යං ඛො පන රාජඤ්ඤා මානුසකං වසසතං, දෙව්‍යානං තාවතිංසානං ඵසො ඵකො රතතිද්දිවො. තාය රතතියා තිංස රතතියො මාසො, තෙන මාසෙන වාදස මාසියො සංචච්ඡරො, තෙන සංචච්ඡරෙන දිබ්බං වසසභසසං දෙව්‍යානං තාවතිංසානං ආයුපපමාණං. යෙ තෙ මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා ප්‍යාණාතිපාතා පටි- විරතා අදිනතාදුතා පටිවිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතා මුසාවාද පටිවිරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදේසානා පටිවිරතා, තෙ කායසස භෙද පරමමරණං සුභතිං සඤ්ඤං ලොකං උපපනනා දෙව්‍යානං තාවතිංසානං සභබ්බාතං, සචෙ පන තෙසං ඵචං භවිසසති: 'යච මයං චෙ වා තිණි වා රතතිද්දිවොති දිබ්බෙහි පඤ්ඤාති කාමගුණෙහි සමපපිතා සමඛිහිභුතා පටිචා- රෙම, අථ මයං පායාධිසස රාජඤ්ඤාස ගන්තො ආරොචෙය්‍යාම: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති, අපි භු තෙ ආගන්තො ආරොචෙය්‍යා: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති'?

“නො හෙතං භො කසප, අපි භි මයං භො කසප විරංකාලකතා පි භවෙය්‍යාම. කො පනෙනං භොතො කසපසස ආරොචෙති: අපී දෙවා තාවතීංසාති වා, එවං දීඝායුකා දෙවා තාවතීංසා ති වා. න මයං භොතො කසපසස සඤ්භාම අපී දෙවා තාවතීංසා ති වා එවං දීඝායුකො දෙවා තාවතීංසා ති වා”ති.

“සෙය්‍යරාපි රාජඤ්ඤ ජචචජෙධා පුරිසො න පසෙසය්‍ය කණ්ඞසුකකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය නීලකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය පිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය ලොභිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය මඤ්ඤච්ඡිකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය සමච්ඡමං න පසෙසය්‍ය තාරකරූපානි, න පසෙසය්‍ය වන්දිමසුරියො, සො එවං වදෙය්‍ය ‘නපී කණ්ඞසුකකානි රූපානි, නපී කණ්ඞසුකකානං රූපානං දසසාවී, නපී නීලකානි රූපානි, නපී නීලකානං රූපානං දසසාවී, නපී පිතකානි රූපානි, නපී පිතකානං රූපානං දසසාවී, නපී ලොභිතකානි රූපානි, නපී ලොභිතකානං රූපානං දසසාවී, නපී මඤ්ඤච්ඡිකානි රූපානි, නපී මඤ්ඤච්ඡිකානං රූපානං දසසාවී, නපී සමච්ඡමං, නපී සමච්ඡමසස දසසාවී, නපී තාරකරූපානි, නපී තාරකරූපානං දසසාවී, නපී වන්දිමසුරියා, නපී වන්දිමසුරියානං දසසාවී, අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසසාමි තසමා කං නසීති. සමමා භු ටො භො රාජඤ්ඤ වදමානො වදෙය්‍යා?’”ති.

“නො හෙතං භො කසප. අපී කණ්ඞසුකකානි රූපානි, අපී කණ්ඞසුකකානං රූපානං දසසාවී, අපී නීලකානි රූපානි, අපී නීලකානං රූපානං දසසාවී, අපී පිතකානි රූපානි, අපී පිතකානං රූපානං දසසාවී, අපී ලොභිතකානි රූපානි, අපී ලොභිතකානං රූපානං දසසාවී, අපී මඤ්ඤච්ඡිකානි රූපානි, අපී මඤ්ඤච්ඡිකානං රූපානං දසසාවී, අපී සමච්ඡමං අපී සමච්ඡමසස දසසාවී, අපී තාරකරූපානි, අපී තාරකරූපානං දසසාවී, අපී වන්දිමසුරියා, අපී වන්දිමසුරියානං දසසාවී. ‘අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසසාමි, තසමා තා නපී’ති න භි සො භො කසප සමමා වදමානො වදෙය්‍යා”ති.

“එවමෙව ඛො තං රාජඤ්ඤ ජච්චකුට්ඨපමො මඤ්ඤ පටිභාසි, යං මං තං එවං වදෙසී: කො පනතං භොතො කසපසස ආරොවෙති: අපී දෙවා තාවතිංසාති වා, එවං දීඝායුකා දෙවා තාවතිංසාති වා. න මයං භොතො කසපසස සද්දභාම අපී දෙවා තාවතිංසාති වා එවං දීඝායුකා දෙවා තාවතිංසාති වා’ති. න ඛො රාජඤ්ඤ එවං පරො ලොකො දඨබ්බො යථා තං මඤ්ඤසි ඉමීනා මංසවකඤ්ඤා. යෙ ඛො තෙ රාජඤ්ඤ සමඤ්ඤාභමඤ්ඤා අරඤ්ඤ වනපස්සානි පනකානි සෙනාසනානි පටිසෙවනති අපසසද්දානි අපසනිගෙසාසානි, තෙ තස්ස අපසමනො ආතාපිනො පභිතතො විභරනතා දීඛං වකඤ්ඤං විසොධෙතති, තෙ දීඛෙවන වකඤ්ඤා විසුඛෙන අතිකකතනමාත්‍රසකෙන ඉමඤ්ඤෙව ලොකං පසසනති පරඤ්ඤ, සතො ව ඔපපාතිකෙ. එවඤ්ඤ ඛො රාජඤ්ඤ පරො ලොකො දඨබ්බො. නඤ්ඤෙව යථා තං මඤ්ඤසි ඉමීනා මංසවකඤ්ඤා. ඉමීනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අපී පරො ලොකො. අපී සතො ඔපපාතිකා. අපී සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො ති.”

“කිඤ්ඤාපි භවං කසපො එවමාහ, අථ ඛො එවමෙම එස් භොති: ඉතිපි නපී පතො පරො ලොකො, නපී සතො ඔපපාතිකා, නපී සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො ති.

“අපී පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

9. “අපී භො කසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤති”?

1. ඉමෙභස් PTS

“ඉධාහං භො කසප පසාමී සමණ්ඩ්‍රාහමණේ සීලවනෙක කල්‍යාණධම්මෙ ජීවිතුකාමෙ අමරිතුකාමෙ සුඛකාමෙ දුක්ඛපටිකකුලෙ. තස ඔහං භො කසප “එවං භොති: සවෙ ඛො ඉමෙ භොනෙතා සමණ්ඩ්‍රාහමණා සීලවනෙතා කල්‍යාණධම්මා එවං ජානෙය්‍යුං: ඉතො නො මතානං සෙයො හවිසසනී’ති ඉදනී මෙ භොනෙතා සමණ්ඩ්‍රාහමණා සීලවනෙතා කල්‍යාණධම්මා වීසං වා ඛාදෙය්‍යුං, සඤ්ඤා වා ආහරෙය්‍යුං, උඛ්ඛිකා වා කාලං කරෙය්‍යුං, පපානෙ වා පපනෙය්‍යුං. යඤ්ඤා ව ඛො ඉමෙ භොනෙතා සමණ්ඩ්‍රාහමණා සීලවනෙක කල්‍යාණධම්මා න එවං ජානන්ති: ඉතො නො මතානං සෙයො හවිසසනී තී, තඤ්ඤා ඉමෙ භොනෙතා සමණ්ඩ්‍රාහමණා සීලවනෙක කල්‍යාණධම්මා ජීවිතුකාමා අමරිතුකාමා සුඛකාමා දුක්ඛපටිකුලා. අත්තානං න මාරෙත්තී’ති. අයමි භො කසප පරියොසා යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ඉතිපි නඤ්ඤා පරො ලොකො, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකට්ඨකඛානං කම්මානං එලං වීපාකොති”.

“තෙන හී රාජඤ්ඤා උපමනෙක කරිසාමී, උපමායපි ධෙකවෙව වීඤ්ඤා පුරිසා භාසිතසා අඤ්ඤා ආජානන්ති. භූතපුඛං රාජඤ්ඤා අඤ්ඤා-තරස ආහමණසංඝෙ වෙ පජාපතියො අහෙසුං. එකිසසා පුත්තො අභොසි දසවසසුද්දෙසිකො වා දොසවසසුද්දෙසිකො වා, එකා ගඛනී උපවිජ්ඣකු. අඵ ඛො සො ආහමණො කාලමකාසි. අඵ ඛො සො මාණවකො මානුසපතනී. එතදවොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජතං වා ජාතරූපං වා, සඛන්තා මහං, නඤ්ඤා කුසෙහසු කිඤ්චි, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහී’ති. එවං චුත්තෙ සා ආහමණී තං මාණවකං එතදවොච: ‘ආගමෙහි තාව තාත යාව වීජායාමී. සවෙ කුමාරකො හවිසසනී, තසපි එකදෙසො හවිසසනී, සවෙ කුමාරකා හවිසසනී සාපි තෙ ඔපහොග්ගා හවිසසනී. දුතියමි ඛො සො මාණවකො මානුසපතනී. එතදවොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජතං වා ජාතරූපං වා සඛන්තා මහං. නඤ්ඤා කුසෙහසු කිඤ්චි, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහී’ති. දුතියමි ඛො සා ආහමණී තං මාණවකං එතදවොච: ආගමෙහි තාව තාත යාව වීජායාමී. සවෙ කුමාරකො හවිසසනී. තසපි එකදෙසො හවිසසනී, සවෙ කුමාරකා හවිසසනී, සාපි තෙ ඔපහොග්ගා හවිසසනී’ති. තතියමි ඛො සො මාණවකො මානුසපතනී. එතදවොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජතං වා ජාතරූපං වා සඛන්තා මහං. නඤ්ඤා කුසෙහසු කිඤ්චි, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහී’ති. අඵ ඛො සා ආහමණී සඤ්ඤා ගහෙතො ඔවරකං පටිසිඤ්ඤා උදරං ඔපාටෙසි: යාව ජනාමී යදි වා කුමාරකො යදි වා කුමාරිකා’ති.

1. ඔසංඝෙ (සිච්ච)

සා අනන්තනෙකෙව ජීවිතඤ්ඤා ගබ්භඤ්ඤා සාපතෙයාඤ්ඤා විනාසෙසි. යථා තං බාලා අබ්‍යක්ඛා අන්‍යබ්‍යසනං ආපනතා, අයොනිසො දයජ්ජං ගවෙසනතී එවමෙව ඛො තං රාජඤ්ඤා බාලො අබ්‍යක්ඛො අන්‍යබ්‍යසනං ආපජ්ජස්සපි අයොනිසො පරලොකං ගවෙසනො, සෙයාථාපි සා බ්‍රාහ්මණී බාලා අබ්‍යක්ඛා අන්‍යබ්‍යසනං ආපනතා අයොනිසො දයජ්ජං ගවෙසනතී. න ඛො රාජඤ්ඤා සමණ-බ්‍රාහ්මණා සීලවනො කල්‍යාණධම්මා අපකකං පරිපාවෙනතී, අපි ච පරිපකකං ආගමෙනතී, පණ්ඩිතානං අපො හි රාජඤ්ඤා සමණබ්‍රාහ්මණානං සීලවනානං කල්‍යාණධම්මානං ජීවිතෙන. යථා යථා ඛො රාජඤ්ඤා සමණබ්‍රාහ්මණා සීලවනො කල්‍යාණධම්මා විරං දීඝමධාන-තිට්ඨනතී, තථා තථා බහුං පුඤ්ඤං පසවනතී. බහුජනහිතාය ච පටි-පජ්ජනති බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය හිතාය සුඛාය දෙව-මනුසානං, ඉමිනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤා පරියායෙන එවං හොතු “ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුඤ්ඤාක-ථානං කම්මානං එලං විපාකො”ති.

“කීඤ්ඤාපි හවං කසප පො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එත්ථ හොති-ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුඤ්ඤාක-ථානං කම්මානං එලං විපාකොති”.

10. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤා පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි හො කසප පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං වීය රාජඤ්ඤා?”ති

“ඉධ මෙහො කසප පුරිසා චොරං ආගුචාරීං ගහෙතො දංඝොනති: ‘අයං හනෙත චොරො ආගුචාරී, ඉමස්සං යං ඉච්ඡසි තං දණ්ඩං පණෙහී’ ති. ත්‍යාහං එවං වදමී: ‘නෙත හි හො ඉමං පුරිසං ජීවිතං යෙව කුමහියා පකඛිපිතො චුඛං පිදහිතො අලෙලන වමෙමන ඔනත්ථිතො අලලාය මත්තිකාය බහලාවලෙපනං කාරෙතො උඛනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙථා’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසුද්ධො තං පුරිසං ජීවිතං යෙව කුමහියා පකඛිපිතො චුඛං පිදහිතො අලෙලන වමෙමන ඔනත්ථිතො අලලාය මත්තිකාය බහලාවලෙපනං කාරෙතො. උඛනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙතති. යද මයං ජානාම ‘කාලකතො සො පුරිසො’ති අථ නං කුමහීං ඔරොපෙතො උඛතිඤ්ඤො චුඛං විවරිතො සනිකං නිලෙලාකෙම ‘අපෙචනාමස්ස ජීවං නිකඛමනං පසෙය්‍යාමා’ති. නෙව සුභ මයං ජීවං නිකඛමනං පසාම අයමපි ඛො හො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුඤ්ඤාකථානං කම්මානං එලං විපාකොති.’”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ තඤ්ඤවෙඤ්ඤ පටිට්ඨත්ඤ්ඤාමි. යථා තෙ ඛමෙයා තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසි. අභිජානාසි නො ඤං රාජඤ්ඤ දිවාසෙය්‍යං උපගතො සුපිනකං පසසිතා ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාම-ණෙය්‍යකං භුමිරාමණෙය්‍යකං පොඤ්ඤරණිරාමණෙය්‍යකන්ති?”

“අභිජානාමහං භො කසප දිවාසෙය්‍යං උපගතො සුපිනකං පසසිතා ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාමණෙය්‍යකං භුමිරාමණෙය්‍යකං පොඤ්ඤරණිරාමණෙය්‍යකන්ති.”

“රකඤ්ඤානි තං තමහි සමයෙ ධුජ්ජාපි වාමනකාපි කෙළාසිකාපි කොමාරිකාපි? ති.”

“එවං භො කසප රකඤ්ඤානි මං තඤ්ඤං සමයෙ ධුජ්ජාපි වාමනකාපි කෙළාසිකාපි කොමාරිකාපි”ති.

“අපි නු නා තුයහං ජීවං පසසන්ති පච්ඤන්තං වා නිකඛමන්තං වා? ති”

“නො භෙතං භො කසප”

“තා හි නාම රාජඤ්ඤ තුයහං ජීවන්තසං ජීවන්තියො ජීවං න පසසි-සන්ති පච්ඤන්තං වා නිකඛමන්තං වා. කිම්පන ඤං කාලකතසං ජීවං පසසිසංසි පච්ඤන්තං වා නිකඛමන්තං වා? ඉමිනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු; ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකච්ඡකකචානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.”

“කිඤ්ඤාපි භවං කසපො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එ ඤ්ඤා භොති; ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකච්ඡකකචානං කම්මානං එලං විපාකො’ති”

11. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි භොකසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං වීය රාජඤ්ඤ? ති”

“ඉධ මෙ භො කසප පුරිසා වොරං ආගුවාරිං ගහෙතො දසෙසන්ති. ඥායා තෙ හතෙන වොරො ආගුවාරි, ඉමසං යං ඉච්ඡිති තං දණ්ඛං පණෙහි’ති. තාහං එවං වදාමි: ‘තෙන හි භො ඉමං පුරිසං ජීවිතං යෙව තුලාය තුලෙතො ජීයාය අනස්සාසකං මාරෙතො පුනදෙව තුලාය තුලෙතො’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසසුතො තං පුරිසං ජීවිතං යෙව තුලාය තුලෙතො ජීයාය අනස්සාසකං මාරෙතො පුනදෙව තුලාය තුලෙතො. යද සො ජීවති, තද ලහුතරො ච භොති චුදුතරො ච කම්මඤ්ඤතරො ච. යද පන සො කාලකතො භොති, තද ගරුතරො ච භොති පඤ්ඤාතරො ච අකම්මඤ්ඤතරො ච. අයමපි ඛො භො කසප පරියාසො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ‘ඉතිපි නඤ්ඤි පරො ලොකො, නඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤි සුකච්ඡුකකචානං කම්මානං එලං වීපාකො’ති.’”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කපිසසාමී. උපමායමීධෙකචෙව වීඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. සෙය්‍යරාපි රාජඤ්ඤ පුරිසො දිවසං සත්තස්ස අයොගුලං ආදිත්තං සම්පජ්ජිතං සජොතිභුතං තුලාය තුලෙය්‍ය, තමෙනං අපරෙන සමයෙන සිතං නිබ්බුතං තුලාය තුලෙය්‍ය. කද නු ඛො සො අයොගුලො ලහුතරො වා භොති චුදුතරො වා කම්මඤ්ඤතරො වා? යද වා ආදිත්ත සම්පජ්ජිතො සජොතිභුතො, යද වා සීතො නිබ්බුතො? ති’”

“යද සො භො කසප අයොගුලො තෙජොසහගතො ච භොති වායොසහගතො ච ආදිත්තො සම්පජ්ජිතො සජොතිභුතො, තද ලහුතරො ච භොති චුදුතරො ච කම්මඤ්ඤතරො ච. යද ච පන සො අයොගුලො නෙව තෙජොසහගතො භොති න වායොසහගතො සීතො නිබ්බුතො, තද ගරුතරො ච භොති පඤ්ඤාතරො ච අකම්මඤ්ඤතරො වා ති.’”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යද’යං කායො ආයුසහගතො ච භොති උඤ්ඤාසහගතො ච වීඤ්ඤාසහගතො ච, තද ලහුතරො ච භොති චුදුතරො ච කම්මඤ්ඤතරො ච. යද පනායං කායො නෙව ආයුසහගතො භොති න උඤ්ඤාසහගතො න වීඤ්ඤාසහගතො, තා ගරුතරො ච භොති පඤ්ඤාතරො ච අකම්මඤ්ඤතරො ච. ඉමීතාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අඤ්ඤි පරො ලොකො, අඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤි සුකච්ඡුකකචානං කම්මානං එලං වීපාකො’ති.

“කිඤ්චාපි භවං කස්සපො ඵවමාහ, අථ ඛො ඵවං මෙ ඵසු භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකටදුකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො”ති.

12. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤා පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි භො කස්සප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤාති”?

“ඉධ මෙ භො කස්සප පුරිසා වොරං ආගුචාරිං ගහෙතො දසෙසනති; ‘අයනෙන භනෙන වොරො ආගුචාරි, ඉමස්ස යං ඉච්ඡයි තං දණ්ඩං පණෙති’ති. ත්‍යාහං ඵවං වදමි; තෙන හි භො ඉමං පුරිසං අනුපභවච ජවිඤ්ඤා චමෙඤ්ඤා මංසඤ්ඤා නභාරුඤ්ඤා අච්චිඤ්ඤා අච්චිමිඤ්ඤා ජීවිතා වොරොපෙථා’ති. තෙ මෙ සාධු ති පටිසසුඤා තං පුරිසං අනුපභවච ජවිඤ්ඤා චමෙඤ්ඤා මංසඤ්ඤා නභාරුඤ්ඤා අච්චිඤ්ඤා අච්චිමිඤ්ඤා ජීවිතා වොරොපෙනති. යද සො ආමතො භොති, ත්‍යාහං ඵවං වදමි: තෙන හි භො ඉමං පුරිසං උත්තානං නිපාතෙථ, අපෙචනාමස්ස ජීවං නිකම්මන්තං පසෙසය්‍යාමාති. තෙ තං පුරිසං උත්තානං නිපාතෙනති. නෙවස්ස මයං ජීවං නිකම්මන්තං පසසාම. ත්‍යාහං ඵවං වදමි; තෙන හි භො ඉමං පුරිසං අච්චකුඡං නිපාතෙථ, -පෙ- පසෙසන නිපාතෙථ -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙථ, -පෙ- උඛං ධපෙථ, -පෙ- ඔච්චුඤ්ඤං ධපෙථ -පෙ- පාණිනා ආකොටෙථ -පෙ- ලෙඛිඤ්ඤා ආකොටෙථ -පෙ- දණ්ඩන ආකොටෙථ -පෙ- සඤ්ඤා ආකොටෙථ -පෙ- ඔධුනාථ -පෙ- සනුනාථ -පෙ- නිඤ්ඤාථ, ‘අපෙචනාමස්ස ජීවං නිකම්මන්තං පසෙසය්‍යාමා’ති. තෙ තං පුරිසං අච්චකුඡ භිපාතෙතති -පෙ- පසෙසන නිපාතෙතති -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙතති -පෙ- උඛං ධපෙතති -පෙ- ඔච්චුඤ්ඤං ධපෙතති -පෙ- පාණිනා ආකොටෙතති -පෙ- ලෙඛිඤ්ඤා ආකොටෙතති -පෙ- දණ්ඩන ආකොටෙතති -පෙ- සඤ්ඤා ආකොටෙතති -පෙ- ඔධුනාතති -පෙ- සනුනාතති -පෙ- නිඤ්ඤාතති, නෙවස්ස මයං ජීවං නිකම්මන්තං පසසාම. තස්ස තදෙච චක්ඛු භොති තෙ රූපා තඤ්චායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, තදෙච සොතං භොති තෙ සද්ද තඤ්චායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, තදෙච සානං භොති තෙ ගඤ්චා තඤ්චායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, සායෙච ජීව්‍යා භොති තෙ රසා තඤ්චායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති, සෙචච කායො භොති තෙ ඵොඨබ්බා තඤ්චායතනං නප්පට්ඨංචෙදෙති. අයමි ඛො භො කස්සප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකටදුකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො ති”.

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙන කරිසසාමී. උපමායපිධෙකවෙව
 විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසස අඤ්ඤ ආජානනති. භුතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤනරො
 සඛිධිමො සඛිධි ආදය පව්වනතිමං ජනපදං අගමාසි. සො යෙනඤ්ඤ-
 තරො ගාමො තෙනුපසඛකමී, උපසඛකමීඤ්ඤා මජ්ඣෙකි ගාමසස ධීතො
 තිකකතතං සඛිධි උපලාපෙඤ්ඤා සඛිධි භුමියං නිකඛිපිඤ්ඤා එකමනන-
 තිසිදී. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තෙසං පව්වනනජානපදනං මනුසසානං
 එතදභොසි: අමෙභා කසස නු ඛො එසො සදෙදු එවංරජනීයො එවං-
 කමනීයො එවංමදනීයො එවංඛකුනීයො එවංචුච්ඡනීයො?ති සන්තිපතිඤ්ඤා
 තං සඛිධිමං එතදවොචු: අමෙභා කසස නු ඛො එසො සදෙදු එවං
 රජනීයො එවං කමනීයො එවං මදනීයො එවං ඛකුනීයො එවං
 චුච්ඡනීයො?ති. “එසො ඛො භො සඛිධි නාම යසෙසසො සදෙදු එවං
 රජනීයො එවං කමනීයො එවං මදනීයො එවං ඛකුනීයො එවං
 චුච්ඡනීයො’ති. තෙ තං සඛිධි උඤ්ඤානං නිපාතෙසු: ‘වදෙහි භො සඛිධි,
 වදෙහි භො සඛිධි’ති. නෙව සො සඛිධි සද්දමකාසි. තෙ තං සඛිධි
 අවකුඤ්ඤ නිපාතෙසු. -පෙ- පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- දුතියෙන
 පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- උඛං ධංපෙසු. -පෙ- ඔච්චුධිකං ධංපෙසු. -පෙ-
 පාණිනා ආකොටෙසු. -පෙ- ලෙඛිඤ්ඤා ආකොටෙසු. -පෙ- දණ්ණිනා
 ආකොටෙසු. -පෙ- සකෙඤ්ඤා ආකොටෙසු. -පෙ- ඔච්චුනිංසු. -පෙ-
 සනුච්ඡනිංසු. -පෙ- නිච්චුනිංසු: ‘වදෙහි භො සඛිධි, වදෙහි භො සඛිධි’ති.
 නෙව සො සඛිධි සද්දමකාසි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තෙසං සඛිධිමසස
 එතදභොසි: යාවබාලා ඉමෙ පව්වනනජානපද මනුසසා. කථං හි නාම
 අසොනීයො සඛිධිසද්දං ගවෙසිසසනති ති තෙසං පෙකම්මානානං සඛිධි
 ගහෙඤ්ඤා තිකකතතං සඛිධි උපලාපෙඤ්ඤා සඛිධි ආදය පකකාමී. අථ
 ඛො රාජඤ්ඤ තෙසං පව්වනනජානපදනං මනුසසානං එතදභොසි: යද
 කීර භො අයං සඛිධි නාම පුරිසසහගතො ව භොති, වායාමසහගතො ව
 වායුසහගතො ව, තදයං සඛිධි සද්දං කරොති. යද පනායං සඛිධි
 නෙව පුරිසසහගතො භොති න වායාමසහගතො න වායුසහගතො,
 නායං සඛිධි සද්දං කරොති’ති.

එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යද්දං කායො ආයුසභගතො ච භොති උසමාසභගතො ච විඤ්ඤණසභගතො ච, තද අභිකකමතිපි පටිකකමතිපි තිඝ්ඛිපි නිසීද්ධිපි සෙය්‍යමපි කපෙපති, වක්ඛුනාපි රූපං පසසති, සොතෙනපි සඤ්ඤං සුඡාති, ඝාතෙනපි ගන්ධං ඝායති, ජිව්හායපි රසං සායති, කායෙනපි ඵොඝබ්බං චුසති, මනසාපි ධම්මං විජානාති. යද් පනායං කායො නෙව ආයුසභගතො භොති, න උසමාසභගතො ච න විඤ්ඤණසභගතො ච, තද නෙව අභිකකමති න පටිකකමති න තිට්ඨති න නිසීද්ධි න සෙය්‍යං කපෙපති, වක්ඛුනාපි රූපං න පසසති, සොතෙනපි සඤ්ඤං න සුඡාති, ඝාතෙනපි ගන්ධං න ඝායති, ජිව්හායපි රසං න සායති, කායෙනපි ඵොඝබ්බං න චුසති, මනසාපි ධම්මං න විජානාති. ඉමීනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එව භොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති''.

“කිඤ්ඤාපි භවං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො එවමෙම එත්ථ භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති''.

13. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤ පරියායො -පෙ-”

“අත්ථි භො කසසන පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤති?”

“ඉධ මෙ භො කසසප පුරිසා වොරං ආගුචාරිං ගභෙත්වා දසෙසනති: අයං තෙ භතෙන වොරො ආගුචාරි, ඉමසස යං ඉච්ඡයි තං දඤ්ඤි පඤ්ඤෙහි'ති. ත්‍යාහං එවං වදමි: තෙන හි භො ඉමසස පුරිසසස ජට්ඨං ඡිඤ්ඤං, අපෙචනාමසස ජීවං පසෙසය්‍යාමා'ති. තෙ තසස පුරිසසස ජට්ඨං ඡිඤ්ඤති නෙවසස මයං ජීවං පසසාම. ත්‍යාහං එවං වදමි: තෙන හි භො ඉමසස පුරිසසස වම්මං ඡිඤ්ඤං -පෙ- මංසං ඡිඤ්ඤං -පෙ- නහාරුං ඡිඤ්ඤං -පෙ- අට්ඨිං ඡිඤ්ඤං -පෙ- අච්ඡිමිඤ්ඤං ඡිඤ්ඤං, අපෙචනාමසස ජීවං පසෙසය්‍යාමා'ති. තෙ තසස පුරිසසස වම්මං ඡිඤ්ඤති -පෙ- අට්ඨිමිඤ්ඤං ඡිඤ්ඤති නෙවසස මයං ජීවං පසසාම. අයමපි ඛො භො කසසප පරියායො යෙතා මෙ පරියායෙන එවං භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො'ති.'’

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙන කරිසාමි. උපමායපි ඉධෙකච්චෙව වීඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානංති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො අග්ගිකො ජට්ට්ලො අරඤ්ඤයතනෙ පණ්ණකුට්ඨියා වසති. අථ ඛො රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො ජනපදෙ සඤ්ඤා වුට්ඨාසි. අථ ඛො සො සඤ්ඤා තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ට්ලස්ස අසාමස්ස සාමන්තා එකරත්ති. වසිත්වා පක්කාමි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ට්ලස්ස එතදභොසි: ධනනුනාහං යෙන සො සඤ්ඤාවාහො තෙනුප-සඬකමෙය්‍යං, අපෙචනාමෙත්ථ කිඤ්චි උපකරණං අධිගච්චෙජ්ජයානති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ට්ලො කාලසෙසව වුට්ඨාය යෙන සො සඤ්ඤාවාහො තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිත්වා අද්දස තස්මිං සඤ්ඤාවාහෙ දහරං කුමාරං මඤ්ඤං උක්කානාපෙය්‍යාකං ජධිමිතං. දිඤ්ඤානස්ස එතදභොසි: න ඛො මෙතං පතීරුපං, යමෙථි පෙක්ඛමානස්ස මනුස්සභූතො කාල-කරෙය්‍යා. ධනනුනාහං ඉමං දුරකං අසාමං තෙත්වා ආපාදෙය්‍යාං පොසෙය්‍යාං වට්ඨෙය්‍යානති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ට්ලො තං දුරකං අසාමං තෙත්වා ආපාදෙසි පොසෙසි වට්ඨෙසි. යද සො දුරකො දසවස්සුදෙද්දසිකො වා හොති ආදසවස්සුදෙද්දසිකො වා, අථ ඛො තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ට්ලස්ස ජනපදෙ කිඤ්චිදෙව කරණීයං උපපජ්ජි. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ට්ලො තං දුරකං එතදචොච: ‘ඉච්ඤාමහං තාත ජනපදං ගන්තුං, අග්ගිං තාත පරිචරෙය්‍යාසි. මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බාසි-සචෙ ව තෙ අග්ගි නිබ්බාසෙය්‍යා, අයං වාසි, ඉමානි කඬ්ඤානි, ඉදං අරණීසතිතං. අග්ගිං නිබ්බන්තො අග්ගිං පරිචරෙය්‍යාසි’ති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ට්ලො තං දුරකං එවං අනුසාසිත්වා ජනපදං අගමාසි. තස්ස බිඬධාපසුතස්ස අග්ගි නිබ්බාසි. අථ ඛො තස්ස දුරකස්ස එතදභොසි: පිතා ඛො මං එවං අචච: ‘අග්ගිං තාත පරිචරෙය්‍යාසි, මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බාසි. සචෙ ව තෙ අග්ගි නිබ්බාසෙය්‍යා අයං වාසි ඉමානි කඬ්ඤානි. ඉදං අරණීසතිතං, අග්ගිං නිබ්බන්තො අග්ගිං පරිචරෙය්‍යාසි’ති. යනනුනාහං අග්ගිං නිබ්බන්තො අග්ගිං පරිචරෙය්‍යානති. අථ ඛො සො දුරකො අරණීසතිතං වාසියා තච්ඡ: අපෙච නාම අග්ගිං අධිගච්චෙජ්ජයානති. තෙව සො අග්ගිං අධිගච්ඡි. අරණීසතිතං විධා එලෙසි -පෙ- තිධා එලෙසි -පෙ- චතුධා එලෙසි -පෙ- පඤ්ඤාධා එලෙසි -පෙ- දසධා එලෙසි -පෙ- සතධා එලෙසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං කරිත්වා උදුක්ඛලෙ කොචොසි -පෙ- උදුක්ඛලෙ කොචොසි මගාවාතෙ ඔපුණි: අපෙචනාම අග්ගිං අධිගච්චෙජ්ජයානති. තෙව සො අග්ගිං අධිගච්ඡි.

1. සි. මු. ඉ. සචෙච
 2. සි. මු. ඉ. අරණී
 3. සි. මු. ඉ. අරණී

අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො ජනපදෙ තං කරණියං තිරොන්ධා, යෙන සකො අසසමො තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිනා තං දරකං එතදවොච: 'කච්චි තෙ තාත අග්ගි න නිබ්බුතො'ති. ඉධ මෙ තාත බිඬඬාපසුතසස අග්ගි නිබ්බාසි. තසස මෙ එතදභොසි: පිතා ඛො මං එවං අවච: අග්ගිං තාත පරිචරෙය්‍යාසි, මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බාසි. සචෙච තෙ අග්ගි නිබ්බායෙය්‍ය අයං වාසි ඉමානි කඬානි ඉදං අරණියහිතං, අග්ගිං නිබ්බභෙතන්ධා අග්ගිං පරිචරෙය්‍යාසි ති. යනනුනාහං අග්ගිං නිබ්බභෙතන්ධා අග්ගිං පරිචරෙය්‍යන්ති. අථ බවාහං තාත අරණියහිතං වාසියා තච්ඡං: අපෙපවනාම අග්ගිං අධිගචෙජය්‍යන්ති. නෙවාහං අග්ගිං අධිගච්ඡං. අරණියහිතං චිධා එංලෙසිං -පෙ- තිධා එංලෙසිං -පෙ- චතුධා එංලෙසිං -පෙ- පඤ්චධා එංලෙසිං -පෙ- දසධා එංලෙසිං -පෙ- සතධා එංලෙසිං -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසිං -පෙ- සකලිකං සකලිකං කර්ණා උදුකඬලෙ කොට්ටෙසිං -පෙ- උදුකඬලෙ කොට්ටිනි මහාවාතෙ ඔච්ඡිණිං අපෙපවනාම අග්ගිං අධිගචෙජය්‍යන්ති. නෙවාහං අග්ගිං අධිගච්ඡන්ති. අථ ඛො තසස අග්ගිකසස ජට්ටසස එතදභොසි: යාවබාලො අයං දරකො අබ්‍යභෙතා. කථං හි නාම අයොනිසො අග්ගිං ගචෙසිසසති ති තසස පෙකඬමානසස අරණියහිතං ගභන්ධා අග්ගිං නිබ්බභෙතන්ධා තං දරකං එතදවොච: එවං ඛො තාත අග්ගි නිබ්බභෙතන්ධො, නඤෙච යථා නිං බාලො අබ්‍යභෙතා අයොනිසො අග්ගිං ගචෙසිසසති ති,

එවමෙච ඛො නිං රාජඤ්ඤා බාලො අබ්‍යභෙතා අයොනිසො පරලොකං ගචෙසිසසති. පට්ඨිසසඤ්ඤං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඬිගතං. පට්ඨිසසඤ්ඤං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඬිගතං. මා තෙ අභොසි දීඝරතං අභිතාය දුකඬායා'ති.

“කීඤ්චාපි හචං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො නෙවාහං සභෙකාමී! ඉදං පාපකං දිඬිගතං පට්ඨිසසඤ්ඤං. රාජා පි මං පසෙනදි කොසලො ජානාති තිරොරාජානොපි: 'පායාසිරාජඤ්ඤා එවංවාදි එවංදිඬි: ඉතිපි නඤ්චි පරො ලොකො, නඤ්චි සඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්චි සුකච්ඡුකඬවානං කමමානං එලං වීපාකො ති. සවාහං භො කසසප ඉදං පාපකං දිඬිගතං පට්ඨිසසඤ්ඤාමි, හට්ඨසන්ති මෙ චඤ්ඤාරො; යාවබාලො පායාසි-රාජඤ්ඤා යාවඅබ්‍යභෙතා දුග්ගහිතභොහිති. කොපෙනපි නං හරිසසාමි, මඤ්ඤානපි නං හරිසසාමි, පලාපෙනපි නං හරිසසාමි ති.'"

1. සඤ්ඤාමි ජ්‍යා

යද අඤ්ඤාසි දුතියො සසුවාහො ඛුනුතීකඛනො ඛො හො දති සො සජෝති, ඛුනු තිණඤ්ඤ කඨඤ්ඤ උදකඤ්ඤ ආරොපෙඤා සසුං පයාපෙසි. දව්ගතීහං පයාතො ඛො පනෙසො සජෝ අද්දස පුරිසං කාළං ලොහිතකං සන්තඛකලාපං කුමුදමාලීං අලලවසුං අලලකෙසං කද්දමකඛිතෙහි වකෙකහි හද්දෙන රචෙන පටිපථං ආගච්ඡන්තං. දිසවා එතදවොච: කුතො හො ආගච්ඡසී? තී ‘අමුකමො ජනපද’ තී ‘කුහිං ගමීසාසී?’ තී ‘අමුකං නාම ජනපදනතී.’ ‘කචචී හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිපච්ච ධා?’ තී ‘එවං ඛො හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිපච්ච ධා, ආසිකොදකානි වටුමානි, ඛුනු තිණඤ්ඤ කඨඨඤ්ඤ උදකඤ්ඤ, ඡධෙඛිථ හො පුරාණානි තිණානි කඨඨානි උදකානි, ලහුහාරෙහි සකචෙහි සීසසීසං ගච්ඡථ, මා යොග්ගානි කිලමෙථාති. අථ ඛො සො සසුවාහො සජීකෙ ආමනෙතසී: අයං හො පුරිසො එවමාහ’ පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිපච්ච ධො, ආසිකොදකානි වටුමානි, ඛුනු තිණඤ්ඤ කඨඨඤ්ඤ උදකඤ්ඤ, ඡධෙඛිථ හො පුරාණානි තිණානි කඨඨානි උදකානි, ලහුහාරෙහි සකචෙහි සීසසීසං ගච්ඡථ, මා යොග්ගානි කිලමෙථා’ තී. අයං ඛො හො පුරිසො නෙව අමොකං මිකො න ඤ්ඤිසාලොහිතො. කථං මයං ඉමසස සඤ්ඤාය ගමීසා ම? න ඛො ඡධෙඛිතඛොනි පුරාණානි තිණානි කඨඨානි උදකානි යථාහතෙන හණ්ඨෙන සසුං පයාපෙථං. න නො පුරාණං ඡධෙඛිසාමා’ තී. ‘එවං හො තී ඛො තෙ සජීකා තසා සසුවාහසස පටිසුඤ්ඤා යථාහතෙන හණ්ඨෙන සසුං පයාපෙසුං. තෙ පඨමෙ පි සසුවාසෙ න අද්දසංසු තිණං වා කඨඨං වා උදකං වා, දුතියෙ පි සසුවාසෙ තතියෙ පි සසුවාසෙ වකුසෙ පි සසුවාසෙ පඤ්ඤමෙ පි සසුවාසෙ ඡධෙඛි පි සසුවාසෙ සකතමෙ පි සසුවාසෙ න අද්දසංසු තිණං වා කඨඨං වා උදකං වා තඤ්ඤ සසුං අද්දසංසු අනගබ්බසනං ආපනනං. යෙ ව තසමී සෙසු පි අහෙසුං මනුසො වා පසු වා, තෙසඤ්ඤ අඛිකානෙව අද්දසංසු තෙන යකෙකන අමනුසෙකන හකඛිතානං. අථ ඛො සො සසුවාහො සජීකෙ ආමනෙතසී: අයං ඛො හො සජෝ අනගබ්බසනං ආපනෙතො යථා භං තෙන බාලෙන සසුවාහෙන පරිණායකෙන. තෙනහි හො යානමොකං සජෝ අපසාරානි පඤ්ඤානි, තානි ඡධෙඛිඤා, යානි ඉමසමී සජෝ මහාසාරානි පඤ්ඤානි තානි ආදියථා’ තී. ‘එවං හො’ තී ඛො තෙ සජීකා තසා සසුවාහසස පටිසුඤ්ඤා යානි සකසමී සජෝ අපසාරානි පඤ්ඤානි තානි ඡධෙඛිඤා යානි තසමී සජෝ මහාසාරානි පඤ්ඤානි තානි ආදියඤ්ඤා, සොසජීනා තං කන්තාරං නිසාරිංසු යථා තං පඤ්ඤිතෙන සසුවාහෙන පරිණායකෙන.

1. අභිපච්ච ධො ආස
 2. යථාහතෙන මඡ්ඤ

එවමෙව ඛො ඤං රාජඤ්ඤා ඛාලො අබ්බාදෙත්වා අනායබ්බාසනං ආපජ්ජිසසං අයොනියො පරලොකං ගවෙසනො, සෙය්‍යථාපි සො පුරිමො සත්ථානො. යෙ පි තච සොතබ්බං සද්දහාතබ්බං මඤ්ඤිසන්ති, තෙ පි අනායබ්බාසනං ආපජ්ජිසන්ති, සෙය්‍යථාපි තෙ සත්ථිකා. පරිනිසංජේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිට්ඨිගතං, පටිනිසංජේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිට්ඨිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා''ති.

''කිඤ්චාපි භවං කසපො එවමාහ, අථ ඛො නෙවාහං සකෙකාථී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසංජේතං. රාජාපි මං පසෙසනදිකොසලො ජානාති තිරොරාජානො පි. පායාසිරාජඤ්ඤා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: 'ඉතිපි නත්ථී පරො ලොකො, නත්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථී සුකට්ඨකචානං කමමානං එලං විපාකො'ති. වාහං හො කසප ඉදං පාපකං දිට්ඨිගතං පටිනිසංජේසාමී, භවීසසන්ති මෙ චත්තාරො: යාව ඛාලො පායාසිරාජඤ්ඤා යාව අබ්බාදෙත්වා යාව දුක්ඛනිවහ්නාහීති, කොපෙනපි නං හරිසාමී මකෙඛනපි න හරිසාමී, පලාසෙනපි නං හරිසාමී'ති.

15. ''තෙනහි රාජඤ්ඤා උපමනෙත කරිසාමී. උපමායපිධෙකවෙච විඤ්ඤා පුරිසා භාසිතසස අත්ථං ආජානන්ති. භුතපුබ්බං රාජඤ්ඤා අඤ්ඤාතරො සුකරපොසකො පුරිසො සකමහා ගාමා අඤ්ඤං ගාමං අගමාසි. තත්ථ අද්දස පහුතං සුක්ඛං ගුථං ජඩ්ඨිතං. දිස්වානසං එතදහොසි: අයං ඛො ඛහුකො සුක්ඛගුථො ජඩ්ඨිතො, මමං ච සුකරභත්තා. යනතුනාහං ඉතො සුක්ඛගුථං හරෙය්‍යන්ති, සො උක්ඛරාසඛං පත්ථිත්වා පහුතං සුක්ඛගුථං ආකිරිත්වා භණ්ඨිකං ඛත්ථිත්වා සීසෙ උබ්බාහෙත්වා අගමාසි. තස අනන්තරාමග්ගෙ මහාඅකාලමෙසො පාවසාමි. සො උග්ගරන්තං පග්ගරන්තං යාව අග්ගනඛා ගුථෙන මකඛිතො ගුථභාරං ආදය අගමාසි. තමෙන මනුසා දිස්වා එවමාහංසු: කචචී තො ඤං භණෙ උමමනො, කචචී වීචෙනො? කථංහි නාම උග්ගරන්තං පග්ගරන්තං යාව අග්ගනඛා ගුථෙන මකඛිතො ගුථභාරං හරිසාමි?'ති. 'තුමෙහ ඛෙවත්ථ භණෙ උමමනො තුමෙහ වීචෙනා. තථා හි පන මෙ සුකරභත්තන්ති' එවමෙව ඛො ඤං රාජඤ්ඤා ගුථභාරිකුපමො මඤ්ඤා පටිහාසි. පටිනිසංජේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඝිගතං. පටිනිසංජේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඝිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා''ති.

“කිඤ්ඤාපි භවං කසසපො එවමාහ, අපං බො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජජිතුං. රාජාපි මං පසෙසනදිකොසලො ජානාති තිරොරාජානොපි: පායායි රාජඤ්ඤෙ, එවංවාදී එවංදිඝි: ‘ඉතිපි නත්ථී පරො ලොකො, නත්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථී සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං වීපාකො’ති. සවාහං හො කසසප ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජජිසාමී, භවිසසනති මෙ වත්තාරො: යාව බාලො පායායිරාජඤ්ඤෙ, අබ්බානො දුග්ගහිතයොහීති කොපෙනපි නං හරිසසාමී, මකෙබනපි නං හරිසසාමී, පලායෙනපි නං හරිසසාමී ති.’”

16. “තෙන හි රාජඤ්ඤෙ උපමනෙතකරිසසාමී. උපමායපි ඉධෙකචෙව විඤ්ඤා පුරියා භාසිතසස අඤ්ඤං ආජානන්ති. භුතපුබ්බං රාජඤ්ඤෙ වෙ අකබ්බුත්තා අකෙබ්බි දිබ්බිංසු. එකො අකබ්බුත්තො ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා බො දුතියො අකබ්බුත්තො තං අකබ්බුත්තං ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිසවා තං අකබ්බුත්තං එතදවොච: තුං බො සමම එකන්තිකෙන ජිනාසී’ දෙහි මෙ සමම අකෙබ්බ, පජජාහිසසාමී’ති.¹ ‘එවං සමමා’ති බො සො අකබ්බුත්තො තස අකබ්බුත්තස අකෙබ්බ පාදසී. අපං බො සො අකබ්බුත්තො අකෙබ්බ විසෙන පරිභාවෙත්වා තං අකබ්බුත්තං එතදවොච: එහි බො සමම අකෙබ්බි දිබ්බිසසාමාති. එවං සමමා’ති බො සො අකබ්බුත්තො තස අකබ්බුත්තස පච්චසෙසාසී. දුතියමපි බො තෙ අකබ්බුත්තො අකෙබ්බි දිබ්බිංසු, දුතියමපි බො සො අකබ්බුත්තො ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා බො දුතියො අකබ්බුත්තො තං අකබ්බුත්තං දුතියමපි ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිසවා තං අකබ්බුත්තං එතදවොච:-

“ලිත්තං පරමෙන තෙජසා ගිලමකබ්බං පුරියො න චුජ්ඣති,
ගිල රෙ ගිල පාපබ්බුත්තක පච්ඡා තෙ කට්ඨකං භවිසසති”ති.

එවමෙව බො තුං රාජඤ්ඤෙ අකබ්බුත්තොපමො මඤ්ඤෙ පටිභාසී. පටිනිසසජජනං රාජඤ්ඤෙ පාපකං දිට්ඨිගතං, පටිනිසසජජනං රාජඤ්ඤෙ පාපකං දිට්ඨිගතං. මා තෙ අභොසී දීඝරත්තං අහිතාය දුකබ්බායා’ති.

1. පජ්ඣසාමී ති - PTS

කිඤ්චාපි හවං ක සසපො ඵවමාහ, අථ ඛො නොවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දීඝිගතං පටිනිසසජජිතුං. රාජා පි මං පසෙකනදිකොසලො ජානාතී, තිරොරාජානො පි: පායායිරාජඤ්ඤ ඵවංවාදී ඵවංදීඝි 'ඉතිපි නතී පරො ලොකො, නතී සත්තා ඔපපාතීකා, නතී සුකච්ඡුකකවානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති. සවාහං හො ක ප ඉදං පාපකං දීඝිගතං පටිනිසසජජිසාමි, හවිසසන්ති මෙවත්තාරො: 'යාව ඛාලො පායායිරාජඤ්ඤ අඛාතො දුග්ගහිතග්ගාභී'ති. කොපෙන පි නං හරිසාමි, මකෙඛනපි නං හරිසාමි, පලාසෙනපි නං හරිසාමීති'.

17. තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිසාමි. උපමාය පි ඉධෙකචෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසස අත්ථං ආජානන්ති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො ජනපදෙ වුඨායි. අථ ඛො සභායකො සභායකං ආමනෙකයි: 'ආයාම සමම, යෙන සො ජනපදෙ තෙනුපසඛකමිසාම, අපෙචනාමෙත්ථ කිඤ්චි ධනං අධිගචෙජයාමා'ති. 'ඵවං සමමා'ති ඛො සභායකො සභායකසස පච්චෙසායි. තෙ යෙන සො ජනපදෙ යෙනඤ්ඤතරං ගාමපත්ථං තෙනුපසඛකමිංසු. තත්ථ අද්දසංසු පහුතං සාණං ජඩ්ඨිතං. දීඝවා සභායකො සභායකං ආමනෙකයි: 'ඉදං ඛො සමම පහුතං සාණං ජඩ්ඨිතං' තෙන හි සමම තිඤ්ඤ සාණභාරං ඛන්ධි, අහඤ්ඤ සාණභාරං ඛන්ධිසාමි. උහො සාණභාරං ආදය ගමිසාමා'ති. 'ඵවං සමමා'ති ඛො සභායකො සභායකසස පටිඤ්ඤවා සාණභාරං ඛන්ධිවා තෙ උහො පි සාණභාරං ආදය යෙනඤ්ඤතරං ගාමපත්ථං තෙනුපසඛකමිංසු. තත්ථ අද්දසංසු පහුතං සාණසුත්තං ජඩ්ඨිතං. දීඝවා සභායකො සභායකං ආමනෙකයි: යසස ඛො සමම අත්ථාය ඉචෙජයාම සාණං ඉදං පහුතං සාණසුත්තං ජඩ්ඨිතං. තෙන හි සමම තිඤ්ඤ සාණභාරං ජඩ්ඨිති, අහඤ්ඤ සාණභාරං ජඩ්ඨිසාමි, උහො සාණසුත්තභාරං ආදය ගමිසාමා'ති. 'අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාහතො ව සුසත්තඛො ව, අලං මෙ, තිං පජානාභී'ති.

අථ ඛො සො සභායකො සාණභාරං ඡදෙධිඤ්ඤා සාණසුත්තභාරං ආදිසි. තෙ යෙන ඤාණකරං ගාමපඤ්ඤා තෙනුපසඛකම්මිසු. තඤ්ඤා අද්දසංසු පහුතා සාණියො ඡදිඤ්ඤා. දිසවා සභායකො සභායකං අමනෙකසි: 'යසං ඛො සමම අඤ්ඤා ඉච්ඡායාම සාණං වා සාණසුත්තං වා, ඉමා පහුතා සාණියො ඡදිඤ්ඤා. තෙන හි සමම ඤාණි සාණභාරං ඡදෙධිඤ්ඤා, අභාණි සාණසුත්තභාරං ඡදෙධිඤ්ඤා, උභො සාණභාරං ආදය ගම්මසාමා'ති. 'අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරා-භතො ව සුසන්නඛො ව, අලං මෙ ඤා පඤ්ඤා'ති. අථ ඛො සො සභායකො සාණසුත්තභාරං ඡදෙධිඤ්ඤා සාණභාරං ආදිසි. තෙ යෙන ඤාණකරං ගාමපඤ්ඤා තෙනුපසඛකම්මිසු. තඤ්ඤා අද්දසංසු පහුතං ඛොමං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං ඛොමසුත්තං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං ඛොමදුසං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං කප්පාසං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං කප්පාසිකසුත්තං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං කප්පාසිකදුසං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං අයං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං ලොභං ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං තිදුං ඡදිඤ්ඤා පහුතං සීසං ඡදිඤ්ඤා. දිසවා -පෙ- පහුතං සඤ්ඤා ඡදිඤ්ඤා -පෙ- පහුතං සුවණ්ණං ඡදිඤ්ඤා. දිසවා සභායකො සභායකං අමනෙකසි: 'යසං ඛො සමම අඤ්ඤා ඉච්ඡායාම සාණං වා සාණසුත්තං වා සාණියො වා ඛොමං වා ඛොමසුත්තං වා ඛොමදුසං වා කප්පාසං වා කප්පාසිකසුත්තං වා කප්පාසිකදුසං වා අයං වා ලොභං වා තිදුං වා සීසං වා සඤ්ඤා වා, ඉදං පහුතං සුවණ්ණං ඡදිඤ්ඤා. තෙන හි සමම ඤාණි සාණභාරං ඡදෙධිඤ්ඤා, අභාණි සඤ්ඤාභාරං ඡදෙධිඤ්ඤා, උභො සුවණ්ණභාරං ආදය ගම්මසාමා'ති. 'අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාභතො ව සුසන්නඛො ව අලං මෙ, ඤා පඤ්ඤා'ති. අථ ඛො සො සභායකො සඤ්ඤාභාරං ඡදෙධිඤ්ඤා සුවණ්ණභාරං ආදිසි. තෙ යෙන සකො ගාමො තෙනුපසඛකම්මිසු. තඤ්ඤා යො සො සභායකො සාණභාරං ආදය අගමාසි. තසං නෙව මාතාපිතරො අභිනාදි සු, න පුත්තදුරා අභිනාදි සු, න මිත්තමච්චා අභිනාදි සු, න ව තතො නිදනං සුඛං සොමනසං අධිගච්ඡී. යො පන යො සභායකො සුවණ්ණභාරං ආදය අගමාසි, තසං මාතාපිතරො පි අභිනාදි සු, පුත්තදුරා පි අභිනාදි සු, මිත්තමච්චා පි අභිනාදි සු, තතො නිදනං සුඛං සොමනසං අධිගච්ඡී. එවමෙව ඛො ඤා රාජඤ්ඤා සාණභාරිකුපමො මඤ්ඤා පටිභාසි. පටිනිසංචේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිසිගතං, පටිනිසංචේතං රාජඤ්ඤා පාපකං දිසිගතං. මා තෙ අභොසි දීඝරත්තං අභිනාය දුක්ඛායා'ති.

18. “පුරිමෙනෙවාහං ඔපමෙත භොතො කසපසස අත්තමනො අභිරධො. අපිවාහං ඉමානි විවිත්‍රානි පඤ්ඤපටිභානානි සොතුකාමො එවාහං භවන්තං කසපං පච්චනිකං කාතඛං අමඤ්ඤිසං. අභිකකන්තං හො කසප, අභිකකන්තං හො කසප! සෙය්‍යථාපි හො කසප නිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මූල්ලහසස වා මග්ගං ආවිසෙඛය්‍ය, අන්ධකාරො වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය: වකචුමනෙතා රූපානි දක්ඛිත්තීති. එවමෙව භොතා කසපෙන අනෙකපරියායෙන ධමෙමො පකාසිතො. එසාහං හො කසප තං භගවන්තං ගොතමි සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ඤි භික්ඛුසඛිතඤ්ඤි, උපාසකං මං භවං කසපො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාඤ්ඤපෙතං සරණං ගතං. ඉච්ඡාමි වාහං හො කසප මහායඤ්ඤං යථිතුං. අනුසාසතු මං භවං කසපො යං මමසස දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා”ති.

“යථාරූපෙ ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤෙ භාවො වා භඤ්ඤන්ති, අජෙළකා වා භඤ්ඤන්ති, කුසකුටසුකරා වා භඤ්ඤන්ති, විවිධා වා පාණා සංසාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ව භොන්ති මිච්ඡාදිඝි මිච්ඡාසංකප්පා මිච්ඡාවාවා මිච්ඡාකම්මන්තා මිච්ඡාආර්ථිවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධී, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤෙකු න මහපඨලො භොති න මහානිසංසො න මහාජුක්කො න මහාවිප්පාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ කසපකො ඛේජනඛගලමාදය වනං පච්චෙය්‍ය. සො තස්ස දුකෙඛනෙ දුඛිභූමෙ අවිභතඛාඤ්ඤකඤ්ඤෙකෙ ඛේජානි පතිඨාපෙය්‍ය ඛණ්ඩානි පුතීනි වාතාතපභතානි අසාරාදනි අසුඛසඛිතානි, දෙවො ව න කාලෙන කාලං සමො ධාරං අනුප්පවෙච්ඡය්‍ය. අපි නු තානි ඛේජානි වුඬිං වෙරුළඝිං වෙපුලුඌ ආපජ්ජය්‍ය?, කසපකො වා විපුලං ඵලං අධිගච්ඡෙය්‍යා?”ති

“නොභිදං හො ක සසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යථාරූපෙ යඤ්ඤ ගාවො වා හඤ්ඤන්ති අපේළකා වා හඤ්ඤන්ති කුක්කුටසුක්කරා වා හඤ්ඤන්ති විවිධා වා පාණා සඛ්ඛාතං ආපජ්ජන්ති. පටිග්ගාහකා ච හොන්ති. මිච්ඡාදිඝි මිච්ඡාස කප්පා මිච්ඡාවාවා මිච්ඡාකමමන්තා මිච්ඡාආජීවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසති මිච්ඡා-සමාධි. එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ න මහපථලො හොති න මහානිසංසො න මහාඤ්ඤිකො න මහාවිපථාරො. යථාරූපෙ ච ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ නෙව ගාවො හඤ්ඤන්ති න අපේළකා හඤ්ඤන්ති න කුක්කුට-සුක්කරා හඤ්ඤන්ති න විවිධා වා පාණා සඛ්ඛාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ච හොන්ති සමමාදිඝි සමමාසංකප්පා සමමාවාවා සමමාකමමන්තා සමමාආජීවා සමමාවායාමා සමමාසති සමමාසමාධි, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ මහපථලො හොති මහානිසංසො මහාඤ්ඤිකො මහාවිපථාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ කසසකො ඛිජනඛගලං ආදය වනං පටිසෙය්‍ය, සො තථ සුඛෙතෙහ සුභුමෙ සුචිත්තධාණුකණ්ටකෙ ඛිජානි පනිඨාපෙය්‍ය අඛණ්ඩානි අසුතීනි අවාතාතපහතානි සාරාදනි සුඛසයිතානි, දෙවො ච කාලෙන කාලං සමො ධාරං අනුපච්චෙච්ඡය්‍ය, අපි නු තානි ඛිජානි වුඬිං වෙරුළුභිං වෙපුලුභිං ආපජේජය්‍යං, කසසකො වා විපුලං ඵලං අධිගච්චෙච්ඡය්‍යාති? ’.

“එවං හො ක සසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යථාරූපෙ යඤ්ඤ නෙව ගාවො හඤ්ඤන්ති න අපේළකා හඤ්ඤන්ති න කුක්කුටසුක්කරා හඤ්ඤන්ති න විවිධා වා පාණා සඛ්ඛාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ච හොන්ති සමමාදිඝි සමමාසඛිකප්පා සමමාවාවා සමමාකමමන්තා සමමාආජීව සමමාවායාමා සමමාසති සමමාසමාධි, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ මහපථලො හොති මහානිසංසො මහාඤ්ඤිකො මහාවිපථාරො”ති.

19. අථ ඛො පායාසී රාජඤ්ඤා දුතං පච්ඨපෙසි සමණව්‍යාභිමණ-
 කපණඛිකච්ඡිධධකයාවකානං. තස්මිං ඛො පන දුතෙ එවිරූපං
 භොජනං දියාති කණාජකං බිලඛගදුතීයං, ධොරකානී ව¹ ව්‍යානී
 ගුලභාලකානී. තස්මිං ඛො පන දුතෙ උත්තරො නාම මාණවො
 ඛ්‍යාවටො අභොසි. සො දුතං දධා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාභං
 දුතෙන පායාසී රාජඤ්ඤාමෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං
 මා පරස්මිනනී.’ අපෙසාසි ඛො පායාසී රාජඤ්ඤා ‘උත්තරො කීර
 මාණවො දුතං දධා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාභං දුතෙන පායාසී රාජඤ්ඤා-
 මෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනනී’ අථ ඛො පායාසී
 රාජඤ්ඤා උත්තරං මාණවං ආමනනාපෙඤ්ඤා එතදවොච; සච්චං කීර ඤං
 තාත උත්තර දුතං දධා එවමනුද්දිසසි. ‘ඉමිනාභං දුතෙන පායාසී රාජඤ්ඤා-
 මෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනනී’?

‘එවං භො’තී. “කිසස පන භො ඤං තාත උත්තර දුතං දධා එව-
 මනුද්දිසසි. ‘ඉමිනාභං දුතෙන පායාසී රාජඤ්ඤාමෙව ඉමස්මිං ලොකෙ
 සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනනී නත්‍ර මයං තාත උත්තර පුඤ්ඤාඤ්ඤා ඤානායෙධව
 එලං පාටිකඛබ්බිතො?”තී.

“භොතො ඛො පන දුතෙ එවිරූපං භොජනං දියාති කණාජකං
 බිලඛගදුතීයං. භවං පාදපි න ඉච්ඡියා පුඤ්ඤා, කුතො භුඤ්ඤා.
 ධොරකානී ව ව්‍යානී ගුලභාලකානී යානී භවං පාදපි න ඉච්ඡියා පුඤ්ඤා,
 කුතො පරිදහිතං. භවං ඛො පනමිභාකං පියො මනාපො. කථං මයං
 මනාපං අමනාපෙන සංයොජෙමා?”තී. “තෙන හි ඤං තාත උත්තර
 යාදිසාභං භොජනං භුඤ්ඤාමි තාදිසං භොජනං පච්ඨපෙහි, යාදිසානී වාභං
 ව්‍යානී පරිදහාමි තාදිසානී ව ව්‍යානී පච්ඨපෙහි”තී.

“එවං භො”තී ඛො උත්තරො මාණවො පායාසීරාජඤ්ඤාසස
 පටිසසුඤ්ඤා යාදිසං භොජනං පායාසී රාජඤ්ඤා භුඤ්ඤාමි තාදිසං භොජනං
 පච්ඨපෙහි, යාදිසානී ව ව්‍යානී පායාසී රාජඤ්ඤා පරිදහමි තාදිසානී ව
 ව්‍යානී පච්ඨපෙහි.

1. රෙරකානී PTS
 2. ඉල වාලකානී PTS

අප් ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා අසකකච්චං දනං දඤ්ඤා අසහජා දනං දඤ්ඤා අචිතනීකතං දනං දඤ්ඤා අපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා වාතුමභාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපජ්ජි සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්බාවචො අභොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දඤ්ඤා සහජා දනං දඤ්ඤා චිතනීකතං දනං දඤ්ඤා අනපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජි දෙවානං තාවති සානං සහබ්බතං.

තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා ගවමපති අභිකඛණං සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං දිවාචිභාරං ගච්ඡති. අප් ඛො පායාසි දෙවසුඝ්ඤා යෙනායසමා ගවමපති තෙනුපසඛනමි, උපසඛනමිඤ්ඤා ආයසමෙත්තං ගවමපති අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනතං අට්ඨාසි. එකමනතං යීතං ඛො පායාසි. දෙවසුඝ්ඤා ආයසමා ගවමපති එතදවොච; ‘කො’සි ඤ්ඤා ආචුසො?’ති. ‘අහං භනෙන පායාසි රාජඤ්ඤා’ති. ‘නනු ඤ්ඤා ආචුසො එවංදිට්ඨිකො අභොසි. ‘ඉතිපි නඤ්ඤා පරො ලොකො, නඤ්ඤා සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකට්ඨකකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති?’ ‘ඤ්ඤා භනෙන එවං දිට්ඨිකො අභොසි; ‘ඉතිපි නඤ්ඤා පරො ලොකො, නඤ්ඤා සත්තා ඔපපාතිකා නඤ්ඤා සුකට්ඨකකචානං කමමානං එලං විපාකො ති. අපි වාහං අයොනන කුමාරකසසපෙන එතසමා පාපකා දිට්ඨිගතා විවෙචිතො’ති.

‘යො පන තෙ ආචුසො දනෙ බ්බාවචො අභොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො කුභිං උපපනෙනා?’ති. ‘යො මෙ භනෙන දනෙ බ්බාවචො අභොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දඤ්ඤා සහජා දනං දඤ්ඤා චිතනීකතං දනං දඤ්ඤා අනපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනෙනා දෙවානං තාවති-සානං සහබ්බතං. අහං පන භනෙන අසකකච්චං දනං දඤ්ඤා අසහජා දනං දඤ්ඤා අචිතනීකතං දනං දඤ්ඤා අපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා වාතුමභාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙනා සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං. තෙන භි භනෙන ගවමපති මනුසසලොකං ගතාචු එවමාරොචෙහි: සකකච්චං දනං දෙඵ, සහජා දනං දෙඵ, චිතනීකතං දනං දෙඵ, අනපච්ඤා දනං දෙඵ, පායාසි රාජඤ්ඤා අසකකච්චං දනං දඤ්ඤා

අසභ්‍යා දනං දඤ්ඤා අවිතතිකතං දනං දඤ්ඤා අපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපනෙතා සුඤ්ඤං සෙරීසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්‍යාවටො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දඤ්ඤා සභ්‍යා දනං දඤ්ඤා විතතිකතං දනං දඤ්ඤා අනපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනෙතා දෙවානං තාවතීසානං සහබ්‍යතනති."

අථ ඛො ආයසමා ගවමපති මනුසසලොකං ආගන්තවා එවමාරො-
වෙසී: "සකකච්චං දනං දෙථ, සභ්‍යා දනං දෙථ, විතතිකතං දනං දෙථ,
අනපච්ඤා දනං දෙථ. පායාසි රාජකෙඤ්ඤා අසකකච්චං දනං දඤ්ඤා අසභ්‍යා
දනං දඤ්ඤා අවිතතිකතං දනං දඤ්ඤා අපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමම-
රණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපනෙතා සුඤ්ඤං
සෙරීසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්‍යාවටො අහොසි උත්තරො
නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දඤ්ඤා සභ්‍යා දනං දඤ්ඤා විතතිකතං
දනං දඤ්ඤා අනපච්ඤා දනං දඤ්ඤා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං
ලොකං උපපනෙතා දෙවානං තාවතීසානං සහබ්‍යතනති."

පායාසිරාජකෙඤ්ඤාසුතං නිට්ඨිතං දසමං.

අපදනඤ්ඤා නිදනඤ්ඤා නිබ්බානඤ්ඤා සුදසසනං,
ජනවසභඤ්ඤා ගොචීන්දුං සමයං සකකච්චං
සතිපට්ඨානපායාසි මහාවග්ගසස සබ්බගො,

මහාවග්ගො නිට්ඨිතො දුතියො.

මහාපාදනං නිදනං නිබ්බානඤ්ඤා සුදසසනං,
ජනවසභඤ්ඤා ගොචීන්දුං සමයං සකකච්චං
මහාසතිපට්ඨානඤ්ඤා පායාසි දසමං භවෙ. (කඤ්චි)

දීඝනිකාස - මහාවගගසෙහි

ගාථාදීපාද සුවි

අ		ඉ	
අග්ගි පජ්ජලිතො ආසි	368	ඉක්ඛි හුචා වජ්ජ	
අවච්චකුසො ව නාගොව	400	පුමාමභි දෙවො	410
අට්ඨ දෙණං වක්ඛුමතො සරිරං	264	ඉදං දිස්වාන නඤ්ඤනනි	318, 322
අත්ථායං ඉතරා පජා	332		336, 344
අඵද්දසං භික්ඛවො දිට්ඨපුබ්බ	408	ඉධෙව වික්ඛානි විරාජයිචා	410
අඵගු නාභසා නාගා	390	ඉධෙව තිට්ඨමානසා	430
අඵගු සහභු දෙවා	392	ඉමෙහි තෙ භිතකායුපපනකා	410
අඵගු භරයො දෙවා	392		
අනිච්චා වත සඛිඛාරා	246, 304		
අනුපවාදෙ අනුපසාතො	72		
අනෙතන පානෙන උපව්ඨතිමා	408		
අප්පමක්ඛා සතිමනෙතා	188		
අපාරුතා තෙසං අමතසසඤ්චාරා	58		
අප්පකො වත මෙ සනෙතා	400		
අභයං තද නාගරාජානමාසි	390		
අමනුසවචො සුඤ්චා	368		
අසලලිතෙන විනෙතන	246		
ආ		උ	
ආගුං පඤ්ඤිධො වෙව	388	උට්ඨෙහි වීර විජිත සඛකාම	58
ආතුරසෙව භෙසජ්ජං	398	උක්කරං ව දිසං රාජා	388
ආපො ව දෙවා පඨවී	390	උපාසිතා වක්ඛුමතො අහොසිං	408
ආමනකයාමී රාජානං	368		
ආමනකයි වුඤ්ඤං නාම-			
භිතඛුං	210		
ආසනං උදකං පජ්ජං	364		
ඉ		උ	
ඉච්චෙන සොළස සභසසා	386	උච්චෙහි වීර විජිත සඛකාම	58
ඉක්ඛි තස් මහාසෙතො	394	උක්කරං ව දිසං රාජා	388
ඉති බුද්ධො අභිඤ්ඤාය	190	උපාසිතා වක්ඛුමතො අහොසිං	408
ඉතො සක්ඛ තතො සක්ඛ	314		

ගාථාදිපාද සූචි

කො	
කොටො මොසවජ්ජං නිකායී ව	366
ඛ	
ඛනාතිපරමං තපො තිතිකඛා	72
ඛේ	
ඛේමියා තුසිතා යාමා	392
ග	
ගනාචානා බුද්ධො නදියං කකු කුං	210
ගනධබ්බකායුජගතා හවනො	408
ච	
චතුකතං අරියසච්චානං	142
චක්ඛා ලීසසමා දත්තා	264
චක්ඛාරො තෙ මහාරාජා	388
චන්දනො කාම සෙවෙයා ච	388
චු	
චුතොහං දිවියා කායා	430
චුතොහං මානුසා කායා	432
චුන්දසහ හක්ඛං භුඤ්ජ්චා	200
ජ	
ජ සහසා හෙමවතා	386
ජෙ	
ජෙචා බීලං ජෙචා පලීසං	384
ජී	
ජීතා වජිරහජෙචා	390
ඤා	
ඤායෙන මෙ වරතො ච	432
ත	
තඤ්ච සබ්බං අභිඤ්ඤාය	386, 394
තණ්හාසලලසස හනතාරං	434
තතො නං අනුකම්පනාති	140
තත්ථ භික්ඛිවො සමාදහංසු	384
තද්ධි යං භිංසනකං	248

ත	
තදුසු දෙවා මඤ්ඤානාති	324
තඨි ගෙධිතචිකොසඨි	400
තසස ධම්මසස පකත්තියා	410
තසෙසච තෙරෙන අයං චසුන්ධරා	264
තසෙසච බුද්ධිසස සුධම්මතාය	408
තා	
තානි එතානි දිට්ඨානි	144
තී	
තීණණං තෙසං චසිනොකු	410
තූ	
තූලමතූලඤ්ච සමභවං	166
තූචං පිතා අහං පුකොතො	368
තෙ	
තෙ අඤ්ඤා අතිරොචනාති	318, 322, 336, 344
තෙ ච ආතපමකරුං	394
තෙ ච සබ්බෙ අභිකකතො	394
තෙ පණිතතරා දෙවා	432
තෙ චුක්ඛවාකායා රාජානො	342
තෙසං නිසිනතානං අතිකකම්භු	410
තෙසං පාතුරහු ඤ්ඤං	386
තෙසං මායාවිනො දසා	388
තෙසං යථා සුතං ධම්මං	434
තා	
තායාසු යද මං ජානනාති	434
තච	
තචමෙව ආසි සම්බුද්ධො	434

ගාථාදිපාද සූචි

ද
දකඛිණඤ්ඤා දීපං රාජා 388
දදතො පුඤ්ඤං පවධන්ති 212
දන්තපුරං කලිඛිතානං 356
දසෙතෙ දසධා කායා 390,392
දසෙසු ඉසත්තා ආගු 394

දෙ
දෙවකායා අභිකක්ඛනා 384,386
දෙවීඤ්ඤාභිඤ්ඤා නරිඤ්ඤා පුච්චො 264

න
න වෙ දෙවෙ ව පසසත්තා 318,322,336,344

නා
නාගොව සඤ්ඤාගුණානි ඡෙත්වා 410
නාහු අසසාසපසසාසො 246

නභා
නභාත්වා ව පිත්වා වුදතාරි සත්වා 210

ප
පච්චික්ඛං වෙදිතධෙධා භි ධමමො 408
පච්චිමං ව දීපං රාජා 388
පටිගණිකාම තෙ අග්ගං 364
පටිසොකගාමීං නිපුණං 54,56
පටිපකෙකා වයො මග්ගං 188
පවුත්ථානිමබ්බලං 394

පු
පුච්ඡ වාසව මං පඤ්ඤං 412
පුච්ඡාමි බුභමානං සනංකුමාරං 364
පුත්තාපි තස්ස බහවො 388
පුච්ඡු පිභාව සලලීනා 384
පුරිමං ව දීපං රාජා 386
පුරිමං දීපං ධතරට්ඨා 388

බු
බුද්ධො ජනිඤ්ඤාමි මනුස්සං-- ලොකෙ 410

භී
භීයොසා පඤ්ඤාසතෙ ඤ්ඤා 384

භූ
භූක්ඛස්ස ව සුකරමඤ්ඤාවෙන 200

ම
මණි යථා වෙච්චියො 368
මහාසමයො පවනස්මිං 382
මං වෙ කුමාරං ජානනති 364

මි
මිට්ඨො ව විදෙහානං 356

මො
මොදනති වත හො දෙවො 318,322,336

ය
යථා නිමික්ඛා දීපසන්නි 320,342,344

යථා පාවුස්සතො මෙමසො 394
යථා පි මුනි නඤ්ඤො 400
යද ව බුද්ධිමඤ්ඤා 434
යස්මිං පදෙසෙ කපපති 140
යං කරොම භි බුභමුනො 434
යං ව සුත්වා ජභාසිනො 368
යං තෙ ධමමං ඉධඤ්ඤො 410
යං මෙ අත්ති කතං පුඤ්ඤං 400

යා
යා තස්ස දෙවතා ආසුං 140
යාමුනා ධතරට්ඨා ව 390

යෙ
යෙකෙවි බුද්ධං සරණං ගතාසෙ 384
යෙ තරනති අණ්ණං සරං 140
යෙ නාගරාඡෙ සහසා හරනති 390

ගාථාදීපාද සූචි

යො	
යො ඉමසමිං ධම්මවිනායෙ	188
යා	
යාසසු මඤ්ඤම් සමඤෙ	432
ලී	
ලීක්ඛං පරමෙන තෙජසා	550
ව	
වණණවා යසවා සිරිමා	364
වජෙදු තෙ පිතරං හදෙදු	398,402
වරුණා සහ ධම්මා ව	392
වා	
වාතොව යෙදසඛකතො	398
වාමුරු සජ මං හදෙදු	400
වෙ	
වෙණසු ව දෙවා සහලී ව	390
වෙසසාමික්ඛා පඤ්චසතා	386
ස	
සකකසස පුට්ඨොමභි	
මහානුභාවො	408
සකෙකා වෙ මෙ වරං දජජා	400
සකාපුත්තොව කුමානො	400
සචෙ තෙ උෂනං කාමෙභි	368
සචෙ ජභථ කාමානී	372
සට්ඨෙ තෙ දෙවනිකායා	394
සතං එතෙ සහසානාං	386
සතං ව බලිපුත්තානාං	390
සත්තභු ධුමදකො ව	356
සත්තසහසා යකඛා	386
සද මත්තා භාරගජා	392
සධ්ධපාපසස අකරණං	72
සධ්ධව නිකඛිපිසානනී	368
සධ්ධව ගොතො සහිතා	
සමග්ගා	262
සධ්ධ විජීතසඛිතාමා	394

ස	
සමානා මහාසමානා	392
සහසං ධුමමලොකානාං	394
සා	
සාතාගිරා තිසහසා	386
සාලං ව නවිරං ජුලලං	400,402
සී	
සීඛිභිවණණං යුගං වජ්ඣං	208
සීලොකමනුකසසාමි	384
සී	
සීතොදකං පොසඛිරණං	400
සීලං සමාධිපඤ්ඤා ව	190
සු	
සුකකා කරුමහා අරුණා	392
සුණනානු ගොතො මම	
එකවාකාං	262
සුමුභමා පරමජො ව	394
සුරියසසුපනිසා දෙවා	392
සෙ	
සෙලො යථා පඛිතමුඛ	
නිවසීතො	58
සො	
සො මෙ පඤ්ඤා විශාකාසී	368
සච	
සචාහං අමුලපඤ්ඤාසස	432
හ	
හජද බ්‍යායමාම විශායමාම	410
හි	
හිතා මමකං මනුජෙසු ධුමෙම	364
හී	
හීනං කායං උපපන්නා	
හවිතො	408

දීඝනිකාය මහාවග්ගිසෙහි

සාන-පුද්ගල සංඥ සුවි

අග්ගිදක්ඛ	අ	10	ආපොදෙව	ආ	390
අඛණ		356	ආලකමඤ		266
අච්චුත		392	ආලාරකාලාම		202
අජපාල නිග්‍රොධ		176	ආසව		392
අජාතසනතු	110, 258, 264				
අනාථපිණ්ඩික		2			
අනුරුද්ධ		246		ඉ	
අනෙජක		392	ඉන්ද්‍රසාල		396
අනොම		10	ඉසිගිලි		182
අභිභූ		6			
අඛණ්ඩ		192			
අඛණ්ඩ		152		උ	
අඛණ්ඩවන		150	උක්ඛර		6, 560
අඛණ්ඩවනිකා		126	උක්ඛරා		10
අඛණ්ඩවන		150	උදෙතවෙතිස		160, 184
අඛණ්ඩවන		396	උපවක්ඛන		214, 266
අච්චික		392	උපවාන		216
අරුණ	10, 392		උපසනක		8
අරුණවති		10	උරුවෙලා		176, 402
අලලකපා		264			
අලලකපාක		260		ඵ	
අච්චනි		356	ඵරාවණ		390
අසම		390			
අසොක		8		ඹ	
අසාක		356	ඹදනගයා		392
අසාකර		388	ඹපමඤ්ඤ		388
	ආ				
ආතුලා		204	කතු ජා		200
ආනඤ	10, 89, 112, 248		කතුධ		144
ආනඤවෙතිස		150	කතුසඤ්ඤ		4

සාන ප්‍රභල සංඥ සුචි

ක		කු	
කවිසභ	144	කුසිනාරා	214, 266
කටයක	392	කුටාගාරසාලා	186
කණක	394		
කපිලවස්ථු	10, 382	කො	
කමල	390	කොණාගමන	4
කමොසකධමම	80, 436	කොණඩකුඤ්ඤ	4
කරුණාකාසික	390	කොට්ඨාම	142
කරුම	392	කොලිය	260
කරෙරි (කුටිකා)	2, 12	කොසමි	228
කලඤ්ඤනිවාප	182	කොසල	300, 506
කසාප	4	කොසිනාරක	214
කලිංගා	356	කොසිය	298
		ඛ	
කා		ඛණ්ඩ	6, 60, 80
කාපිලවස්ථව	386		
කාමසෙට්ඨ	388	ඛි	
කාලක ඤා	390	ඛිඩ්ධාපදුසික	392
කාලිඛ	144		
කාසි	300, 356	ඛෙ	
කාලසිලා	182	ඛෙම	10, 60
		ඛෙමඛකර	8
කි		ඛෙමවකි	10
කිකි	10	ඛෙමිය	392
කිනිසිඤ්ඤ	388		
		ඟ	
කු		ඟඛසා	140
කුටෙඤ්ඤ	388	ඟනිපුර	356
කුමාරකසාප	506	ඟනිබබ	386
කුමනණ්ඩ	388	ඟවමාති	562
කුමනිර	386		
කුරු	80, 300, 486	ඟි	
කුවෙර	388	ඟිජකකුට	110, 126, 182, 334
කුසාවති	266	ඟිඤ්ඤකාවසථ	144, 300, 316

සාන-පුදගල සංඥ සුවි

ගො		ජො	
ගොතම	506	ජොති	392
ගොතමකවෙතිය	140, 150	ජොතිපාල	350
ගොතමතිස්	140		
ගොතමආර	140	ක	
ගොපක	406	තවජකනාග	390
ගොපිකා	406	තපොදුරාම	182
ගොවිඤ	350		
ච		කා	
චඤ	390	කාවතිය	138, 318, 520
චඤන	388		
චමසා	228, 356	කි	
		කිඛරු	388 398
		කිසස	6, 60, 394
චා		කු	
චාකුමභාරාජික	562		
චාපාලවෙතිය	160	කුටඨ	144
		කුසිත	392
		කෙරො	390
ච්			
ච්ඝසෙන	388		
ච්භු	390		
චු		ද	
චුඤ	196	දකනපුර	356
චුඤක	200		
		දනවෙසා	390
		දිසමපති	350
චො		දො	
චොරපපාක	182	දොණ	262
ජ		ධ	
ජනවසභ	314	ධකරඨ	334, 356, 386, 390
ජනෙසභ	388	ධනවතී	10
ජලුභාම	192	ධභ	392
ජ්වකඛවන	182	ධමපාසාද	282
ජෙතවන	2	ධමොපොකඛරණි	284

සාහිත්‍ය-පුද්ගල සංඥා සූචි

	න		පා
නකුත්ත	390	පාචාරිකමඛවන	128, 132
නඤ	144	පාචේයඝකා	262
නමුච්චි	390	පිසපලිච්චිනියා	262
නළ	388	පුකකුස	202
		පුරිඤ්ඤ	392
	නා		
නාග	388		පො
නාතිකා	144, 300	පොතන	356
නාලඤ	128, 132		බ
	නි	බඤ්චමනතු	10
නිකට	144	බඤ්චමච්චි	10, 60
නිසංඤ්ඤ	388	බඤ්චමා	28
නිමොඤ්චන	392	බලි	390
නෙර ජරා	176, 402	බලිපුකක	390
		බහුපුකකවේනිය	150
	ප	බාරාඤ්චි	10, 228, 356
පජ්ජනන	392		බි
පඤ්චසිඛ	322, 388, 396		
පඤ්චාල	300	බිභිසාර	308
පඨවි	390		බු
පනාද	388		
පභාවනී	10	බුඤ්චිජ	8
පරනිමමිත	392	බුලි	260
පරමසු	394		බෙ
පපෙතනදි	548		
පභාරාද	390	බෙලුච්චිගාමක	156
	පා		බු
පාටලිගාම	132	බුභම	390
පාමොකඛ	392	බුභමඤ්චක	10, 356
පායාග	390		භ
පායාසිරාජඤ්ච	506	භඤ්චගාම	190
පාරග	392	භඤ්ච	144
පාවා	194	භරත	356

සාන-සුදගල සංඥ සුවි

	භී		මො	
භීයා	6	මොගහලලාන		6
		මොරිය		262
			ය	
භූජනී	406	යකුකුකක		10
		යම		390
		යස		390
භෞගනගර	192	යසවනී		10
			යා	
		යාම		392
මකුටබනින	252	යාමුන		390
මගධ	396			
මවජ	300		රා	
මඳකුවනීමගදය	182	රාජගහ	110, 126, 228, 334,	396
මනොපද්ධික	392	රාජගාරක		126
මනුවලාහක	390	රාමගාම		234
මලල	262	රාමගාමකා		260
මහක සසප	254	රාහුහඳු		390
මහගොව්නු	358		රු	
මහසාරග	392	රුවීර		392
මහසමාන	392		රෙ	
මහසුදසන	228		රෙණු	354, 356
			රො	
			රොජ	392
මානලි	388		රොරුක	356
මානුස	392			
මානුසුකතම	392		ල	
මාහිසකනී	356		ලබිකක	392
			ලා	
			ලාමසෙට්ට	392
			ලි	
			ලිට්ට්ට්	154, 261, 264

සථාන-පුද්ගල සංඥා සූචි

ලො		වෙ	
ලොභිකවාසී	392	වෙදිසක	396
		වෙපවිකති	390
	ච	වෙපුලල	386
වජිරහසා	392	වෙහාර	182
වජ්ජි	112	වෙරොව	390
වරුණ	390	වෙසාල	390
වසු	392	වෙසාලි	150, 160, 264
වසසකාර	110,136	වෙසහු	356
		වෙසවණ	334
	චෘ	වෙසසාමිකත	386
වාමයා	390	වෙළවන	182
වාරුණ	390, 392		
වාසව	390, 392	ස	
වාසවනෙසී	392	සකක	246, 336, 392, 396
වාසෙට්ඨ	230	සකා	260
		සකාපුකත	400
	චී	සකුච්ච	6
චීවකකණ	392	සකහු	356
චීචුච	388	සකමබ්වෙතිය	150
චීචුඨ	388	සදමකත	392
චීදෙහ	356	සනංකුමාර	144 320, 344, 394,
චීචුර	6	සපපසොණකිකපබ්බාර	182
චීපසී	4	සබ්බමිකත	10
චීරුපසා	334, 388	සමාන	392
චීරුණ	388	සහහු	392
චීරුණක	334	සහලී	390
චීසාමා	10		
චීසකමම	280	සා	
		සාකෙත	228
	චේ	සාතාගිර	386
චේමනස	392	සාරඤ්ඤවෙතිය	150
චේටෙණ්ඩු	388	සාරිපුකත	6, 128
චේඨදීප	264	සාවසී	2, 228
චේඨදීපක	260	සාණ	144
චේණු	390		

සමාන-පුදගල සංඥ සුවි

සි	සි	සි	සි
සිංහල	402	සුලභයා	392
සිංහල	4	සුරසෙන	300
සිංහලාවත	504, 506		
සිංහල	182	සෙ තබා	504
		සෙරිසක විමාන	562
		සොණ	6
සුකක	392	සොනීය	10
සුවිකති	390	සොහ	10
සුරාන	144	සොහාවති	10
සුදකක	144	සොම	390
සුදොදන	10	සොවිර	356
සුධමො සහා	334		
සුනිධ	136		
සුපණණ	390	හළුගාම	192
සුපතීක	10	හරි	356, 392
සුමුහම	394		
සුහඳ	144, 232		
සුහඳ බුධිපබ්බත	256	හාරගජ	392
සුරිය	392	හාරිත	392
සුරියවචසා	398	හිරසුදවති	214

දීඝනිකායයේ මහවග්ගයෙහි

පදනුක්‍රමණිකාව

අ		අ	
අකමොසානි	126	අජෙකසනං	56
අකාචො	368	අජෙකාකිරන්ති	214
අකං	152	අජෙකාගාහෙතො	208
අකංඛුකෙතො	550	අජෙකාසානං	86, 88
අකංභතං	272	අඤ්ජනනා	438
අකෙකිහි	550	අඤ්ජනව ණණ්ණනි	26
අඛණ්ඩානි	126	අඤ්ඤාචාචො	226
අඛණ්ඩො	540	අඤ්ඤාදුට්ඨි	428
අගගුපට්ඨානො	76	අඤ්ඤාතානං	130
අග්ගං	364	අඤ්ඤාතාරො	70
අඝා	16, 22	අඤ්ඤාපෙකෙකිං	234
අඝාචිනො	232	අට්ඨසො	18
අචෙක	30	අට්ඨිකානි	456
අචෙකන	28	අට්ඨිසඛලිකං	452
අචගිරස	398	අණණ්ණවං	140
අචිත්තිකතං	562	අතකකාවචරො	54
අචච්චකුසො	400	අතථං	94
අචචන්තනිට්ඨා	426	අතරමානො	276
අචචන්තපරියොසානා	426	අතාරි	210
අචචන්තමුභමචාරි	426	අතුලං	166
අචචන්තයොගකෙකිථි	426	අතිබිපං	216
අචචාධාය	208	අතිත්තා	226
අච්ඡාදිතො	208	අතිරිච	398
අච්ඡිද්දනි	126	අතිචත්තති	402
අච්ච්ඡා	18	අතිතසප්ඵකං	242
අච්ච්ඡාදකං	210	අත්තවාදුපාදනං	84
අජකිකානං	172, 440	අත්තසමිහවං	166
අජකිකානභිද්ධා	440	අත්තසරණං	158
අජකිකාරතො	166	අත්තානං	94, 98
අජකිසංකො	390	අත්තකරණං	30
අජකිට්ඨපඤ්ඤා	434	අත්තකරණසමුච්චො	272

පදනුකකමණිකා

අ			අ
අස්වසං	430	අනුපලිකානි	58
අසෝ	30	අනුපාදිසෙසාස	208
අදණ්ඩ වවරො	430	අනුපුබ්බසො	386
අඤ්ඤා	386	අනුමුඛං	142
අඤ්ඤා	22	අනුයනනානි	290
අඤ්ඤාම	408	අනුයාගිඤ්ඤා	272
අධිපායො	252	අනුලොමං	108
අධිමුඛො	106	අනුලොමපටිලොමං	108
අධිවචනපථො	94, 102	අනුච්චොකෙතනි	22
අධිවචනසමථසො	90	අනුයාසනී	30
අධිවුඤ්ඤා	154	අනුසෙතී	94
අනච්ඡරියං	54	අනුභීරමානො	22
අනර්ඝ්ඤාපුඤ්ඤා	74	අනෙකධාතු	426
අනඤ්ඤා	22	අනෙජො	246
අනණ	58	අනොනමනො	26
අනනිකො	32	අනතරධායාමී	170
අනතකසඤ්ඤා	124	අනතරහිතං	170, 248
අනතං-අනතානං	94	අනතරාකථා	12
අනතභවනානුදිට්ඨි	94	අනතලීඤ්ඤා	20
අනතතරං	158	අනතචාසාගිසෙකෙන	240
අනගඛාසනං	110	අනතනිමුඛපොසිති	58
අනසාසකා	532	අනිකාරතිමිසා	16, 22
අනාවකතිධම්මො	146	අනිදෙව	270
අනිච්චසඤ්ඤා	124	අනිසනො	432
අනිමිසනො	30	අපගතකාලකං	60
අනිසිතො	440	අපගතසම්බන්ධානි	456
අනුකසාමී	384	අපනුඤ්ඤා	348
අනුකකමමානො	130	අපායාපෙතං	276
අනුට්ඨිකා	160, 180	අපරඤ්ඤා	182
අනුකතරං චිත්තං	466	අපරපච්චයා	62
අනුධම්මචාරිනියො	164	අපරාජිතසඛිතං	382
අනුපසානො	72	අපරිභානියා	116
අනුපචාදෙ	72	අපරියොසිතසම්බවසො	432
අනුපරියාසපථං	130	අපච්ඤා	562
		අපසාරෙති	216

පදනුකකමණිකා

අ			අ
අපිසුදං	398	අභිහාරභී	208
අපච්ඡග්ගලො	246	අමකඛිතො	20
අපච්චිහකතභොගී	124	අමඛකුභුතො	134
අපමාදුධිකරණං	134	අමානුසං	430
අපච්චිසංවේදනො	98	අමොකාය	152
අපරජකඛරාතිකා	54	අයං	554
අපසාරානි	546	අයොගුළො	532
අපපාතඛකං	110, 276	අරණිසභිතං	540
අපපාබාධං	110	අරියසච්චසු	472
අපපසාසුකකතාය	54	අරූපසකුඤ්ඤී	178
අබාගිරං	158	අරූපී	94, 98
අබ්භකුඤ්ඤිංසු	236	අලකුච්චං	64
අබ්භතතරානි	114	අලමසුදසතරො	350
අබ්භකකිරි	270	අලමච්ච	304
අබ්භතතමිච්චා	258	අලං	32, 94
අභයං	390	අලලොත	528
අභිකකතෙත	150	අචකුජ්ජ	534
අභිකකාමුං	386	අචසීඨං	198
අභිජ්ඣාදෙමනකං	150	අචසාරී	166
අභිජ්ඣාස නතිපාතා	118	අච්චරදනනා	26
අභිනිකමන	74	අච්චාරී	322
අභිනිපථනෙතා	338	අච්චකුඤ්ඤාලානො	156
අභිනිච්චනනි	426	අර්භතවාණුකණ්ඩකා	556
අභිනිච්චස	426	අසබලානි	126
අභිනීලනෙතෙතා	28	අසකුඤ්ඤසතතායතනං	106
අභිපසකිරනනි	214	අසප්ථාච්චරො	430
අභිභායතනානි	172	අසංචුතා	22
අභිභුයා	172	අසාතං	480
අභියාකුකාමො	110	අසාරාදනි	556
අභිවදිතො	404	අසිතෙ	100
අභිච්චිනාකු	270	අසුච්චා	20
අභිච්චිස	24	අසුභසකුඤ්ඤං	124
අභිසමයො	48	අසෙච්චිකඛං	418
අභියමොධි	74	අසොභථ	208
		අසොසාමී	438

පදනුකකමණිකා

අ		ආ	
අසන්ධිසස	6	ආයතපණ්ඨි	24
අසරතනං	24	ආයසාය	222
අසවණතා	56	ආයාගසෙටෙධ්ඨි	264
අසසාදං	106	ආයාමෙන	230
අසොවෙසි	420	ආයුසඛාරො	18
අසසාසපසසාසා	246	ආයුසමාණං (බුද්ධානං)	6
අසසාසමතතා	156	ආයුසහගතො	538
අසුසුසු	406	ආරකෙඛා	86
අහතෙන	220	ආරඤ්ඤකෙසු	120
අභිනිඤ්ඤා	18	ආරාධනා	432
		ආලයරතා	56
ආ		ආලයරාමා	56
ආකාරෙභි	90	ආලයසමමුදිතා	56
ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා	104	ආලිමෙපතුං	256
ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනුපගා	104	ආලොකිතෙ	150
ආකි ණණ්ණයකඛා	268	ආවසරාගාරං	132
ආකොටෙථ	534	ආවලං	200
ආගුවාරි	512	ආවුතා	54
ආගුං	388	ආවුසොවාදෙන	242
ආවරියකං	176	ආසභිංවාචං	22
ආජානිසසභි	60	ආසභිවාචා	128
ආජීවකො	254	ආසවෙභි	126
ආතපං	384	ආසිකොදකානි	544
ආතාපි	150	ආභවච	394
ආදීනවසඤ්ඤා	124	ආභිණ්ඩනතා	218
ආදීනවං	106		
ආධිපතෙයාසංවහනිකං	212	ඉ	
ආනඤ්ඤානති	398	ඉ ඤ්ඤා	394
ආනුකමපකො	224	ඉටඨකා	280
ආනුපුබ්බිකරං	60	ඉසරිතතාය	92
ආපාදා	410	ඉසරිසීකසස	278
ආපාදෙසසථි	110	ඉසීකා	20
ආමගඛා	366, 368	ඉසීරතනං	24
ආමුක්ඛමණිකුණ්ඩලා	516	ඉසීලුඛා	370
ආයතනෙසු	470	ඉසෙවචයතාපට්ඨවසමුප්පාදෙ	54

පදනුකකමණිකා

ක		ක	
කථංකථී	432	කීලනෙකා	200
කපං	180	කීලමරො	54
කපපාසපිටුනො	274	කුච්ඡිනා	20
කපපාසං	554	කුඬ්ඨනගරකං	228
කපපාසික දුසං	554	කුණ්ඩලාවකතානී	26
කපපාසික සුකතං	554	කුතොටුට්ඨා	406
කපපාසෙන	220	කුමාරවණණී	322
කමනියො	268	කුරුරා	366
කමමරතා	120	කුලපරිවකතෙසා	232
කමමව්චාකපං	30, 274	කුලලං	140
කමමාරාමා	120	කුසපකතපරිසුතො	368
කසිරතී	38	කෙළාසිකා	530
කරච්ඡිකභාණී	28	කොමාරිකා	530
කරච්ඡිකා	30	කොසොභිතවසුගුණං	26
කලහං	86		
කලිං	550	ඛ	
කවචං	166	ඛතකිසිනී	302
කසකාම	434	ඛතනිවාදෙ	262
කාකපෙය්‍යා	140	ඛාසිතෙ	150
කාදලිමිගපවරපව්චසුරණානී	290	ඛිපනනී	378
කාමුපාදනං	84	ඛීලං	384
කායසමාවාරං	420	චුද්දානු චුද්දකානී	242
කායං	472	චොමසුටුමානං	290
කායානුපසී	150, 436	චොම සුකතං	554
කාරුඤ්ඤතං	56	චොමං	554
කාසාවචසනං	42	ඟ	
කාසිකෙ	20	ගණිභුතා	506
කිචකතො	32	ගණෙකා	421
කිචකිණික ජාලානං	234	ගතයොඛඛනං	32
කිචකිණියො	282	ගතී	376
කිචෙජන	54	ගතියො	22
කිඤ්ඤරභි	130	ගතෙ	150
කිඤ්ඤකඛරෙඤ්ඤනා	400	ගතතානී	264
කිඤ්ඤයමානාරූපා	308	ගතඛඛකතාය	82
කිමබ්බපන	62	ගඛිතං	20

පදනුකකම්භිකා

ග		ච	
ගම්භිරාවාහසො	80	වාතුරනෙතා	22
ගම්භිරො	54	විතකං	222
ගලගලායනෙත	204	විතනතරංසො	26
ගහණියා	276	විතතානුපසී	150, 464
ගහපතිරතනං	24	වීරකාලකතා	522
ගාමසෙඛනෙත	262	වීරපතිකා	404
ගාමපසු	554	වීයති	212
ගාලකච්ඡන්තං	512	වූණණකජාතානි	456
ගිම්භිතං	30	වූණණකං	222
ගිරාභි	386	වෙනියවාරිකං	218
ගිරිගඛතරං	384	වෙනොපරියඤ්ඤං	130
ගීතසසරො	402	වෙනොවිච්චිති	108
ගුලගාලකානි	560		
ගුලාගුණධිකජාතා	80	ජ	
ගුරුකුපෙ	516	ජඤ්ඤාගො	86, 88
ගුරුභාරිකුපමො	548	ජච්චිචෙණණං	208
ගෙධිතවිකෙතා	400	ජාරිකා	258
ගොසාතකො	448	ජිනතාපපංචෙ	216
ගොණකප්පතාභි	290	ජිනතපාතං	216
ගොපච්චමො	28	ජිනතවට්ඨමෙ	10
ගොපානසිවඛිකං	32		
		ජ	
		ජච්චිනුච්චමො	524
		ජජජරසකචං	158
ඝ		ජට්ටො	540
ඝට්ඨ	220	ජනපදඤ්චරියපනෙතා	22, 28
		ජනෙති	76
ච		ජනෙසුතා	394
චකකචජිනතං	200	ජනනුමකෙතන	252
චකකරතනං	24	ජනනුකානි	26
චකකාති	24	ජරාධලෙමො	32
චතුපාදකතාය	82	ජලතතා	398
චතතාලීසදනෙතා	26	ජාගරො	202
චන්දනවූණණනි	214	ජාතිමා	18
චචති	46	ජාතිසංසාරං	188
චචෙට්	94	ජානුමණ්ඩලං	54
චාතුමච්චාපටෙ	22		

පද්‍යුක්තමණිකා

ජ		ඛ	
ජායති	46	තාදිනො	246
ජායෙථ	94	තාලනඞ්‍රිතාසු	278
ජාලභසුපාදෙ	24	තාලපනති	284
ජිහිං සානො	100	තිකඛ්‍රද්‍රියෙ	56
ජියති	46	තිණණවිවිකිච්ඡා	62
ජියෙථ	94	තිතිසඛා	72
ජීවං	534	තිඤ්ඤානං	226
ජීවිතසඛිඞ්‍රං	156	තිපු	554
ජීවිතඛං	32	තිපොරිසඛිඤා	268
ජුතිමනෙතා	386	තිපොරිසනිඛාතා	268
		තිරොකුච්ඡිගතං	18
ඤ		තිරොරාජානො	552
ඤාතානං	130	තූනනනොමරං	400
ඤාතිපරිවට්ඨං	366	තූඛචුපො	265
ඤායසස	238	තූඛසස	262
ඤායෙන	432	තූරියෙ	30
		තූලං	166
ය		තූලාය	532
යීතවිතනසස	246	තූවනතූවං	86
යීතනො	26	තූසිතාකායං	20
යීනො	150	තූලපිච්චිනො	274
		තෙජසා	550
ත		තෙජොසභගනො	532
තවපරියක්ඛං	444	තෙරොවසීකානී	456
තණ්‍හා	84, 486	තෙලදෙණියා	222
තණ්‍හානිරොධො	50		
තණ්‍හාපවට්ඨා	80	ථ	
තණ්‍හාසඛියවිමුක්ඛනා	426	ථනායනෙතා	394
තණ්‍හාසලලසස	434	ථාමසා	426
තථක්ඛාය	82	ථාලිපානො	302
තදනතරපටිසලලිනා	398	ථිනම්භං	468
තදසසීනා	384	ථූපාරභා	222
තදුපියං	302	ථූපො	222
තනතාකූලකජාතා	80	ථෙරතරො	242
තනතියසරො	402		
තමොසඛිනෙධින	54		

පදනුකකමණිකා

ද		ද	
දකම්ණතො	250	දෙවභ්‍යාය	82
දකම්ණාවඤ්ඤාකපාකානි	26	දෙවදුපුභියො	166
දකම්තායෙ	382	දෙවදුභ්‍යා	20
දකම්නනී	54	දෙවාසුරසධ්‍යාලො	430
දකම්සකම්	202	දෙවාරිකා	130
දකෙඛා	448	දොකාචෙ	56
දණ්ඩපරායණං	32	දොදසපොරිසා	268
දණ්ඩානං	86	දොරානි	268
දඤ්චලමානා	388		
දනකමයානි	290	ධ	
දමථං	272	ධනුපාකාරං	258
දසකනීයං	218	ධමෙ වකකපච්ඡානං	74
දඤ්ඤාකාරතොරණං	130	ධමෙවරියා	42
දළභුඤ්ඤා	130	ධමමනා	16, 18
දීපා	390	ධමෙධානු	12, 14
දීඨධමමො	62	ධමෙපරියායො	146
දීච්ඡාපදනං	84	ධමොදසො	148
දීඛවකචු	30, 274	ධමොනි	408
දීඛිංසු	550	ධමොනුපසී	466
දීඝභ්‍යුච්චි	24	ධමමකං ඛච්චිං	114
දීඝරභ්‍යානුසයිතං	428	ධානියො	28
දුකකචං	182	ධාරණීයං	206
දුකෙඛකෙත	556	ධාරෙ නනී	28
දුඤ්ඤො	54	ධිරඤ්චු	32
දුද්දිකෙඛ	284	ධුච්චසඤ්ඤානානි	290
දුද්දිච්චරූපං	408	ධොරකානි	560
දුඛධච්චකරණං	130		
දුඛභූමෙ	556	න	
දුරනුචොධො	54	නමනී	54
දුරභිසමභවතරං	204	නවකතරෙන	242
දුරූපසධකමා	398	නභාතකසකානි	374
දුච්චිඤ්ඤාපයෙ	56	නභාරූ සමඛද්ධං	452
දුසසානං	38	නානිකාච්චි	274
දුරාභතො	552	නානභ්‍යාකායා	
		ඵකභ්‍යාසඤ්ඤානො	102

පදනුකකමණිකා

න		න	
නානකකායා		නියාතෙහි	526
නානකසඤ්ඤිතො	102	නියානිකා	126
නානක වණ්ණිතො	394	නියාපි	110
නානක සඤ්ඤානං	126	නිරාමිසං සුඛං	462
නානාධාතු	426	නිරුත්ථිපථො	94, 102
නානාභාවො	226	නිරොධසඤ්ඤා	124
නානාරක්ඛානං	38	නිවාරෙතා	130
නානාවිභිත සස	446	නිසිතෙතා	150
නානුභොති	16	නිසරණං	46, 104
නාභසා	390	නිභනඛා	54
නාමකියෙන	394	නීලනිදසනානි	172
නාමරූපං	82	නීලනිභාසානි	172
නාමරූපනිරොධා	52	නෙතානි	384
නාලිතොදනපරමං	302	නෙමිතා	22
නිකඛතානි	72	නෙමිසද්දෙන	406
නිබ්නාහි	198	නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං	106
නිබ්බාතා	268		
නිග්‍රොධපරිමණ්ඩලො	26	ප	
නිග්‍රොධසප්පුලෙ	6	පකිරිය	216
නිව්ඡරනනිසු	204	පකඛිතාය	82
නිසාරිංසු	546	පච්චිකාසොදව	130
නිද්දරතා	120	පච්චනියාහි	32
නිද්දරාමා	120	පච්චනුසිට්ඨවචනා	318
නිඤ්ඤානාථ	534	පච්චනනිමං	130
නිධි	274	පච්චවෙකෙඛයා	18
නිතානදී	322	පච්චාසිංසති	158
නිපච්ඡං	210	පච්චුට්ඨාසි	140
නිපුණං	54	පච්චුභාරිකා	208
නිපුර්වෙහි	30	පච්චුදවකති	394
නිබ්බිද්දිකං	304	පච්චුපච්චිතා	440
නිමිකෙතහි	90	පච්චෙක සමච්චුද්ධා	222
නියතා	146	පච්චොරොහිකා	110
නියතනෙතා	32	පච්චානිපානිනි	274
නියතංසු	60, 152	පච්චිමකං	190, 242
		පච්චලි	258

පදනුකකමණිකා

ප			ප
පජ්ජලියසති	256	පණිනො	54
පජ්ජනසස	246	පණ්ඩිතවෙදනියො	54
පජ්ජායති	32	පණ්ඩුසුභත	18
පඤ්ඤාසති	92	පණ්ණරසෙ	270
පඤ්ඤාපනාය	94	පතිවට්ටපි	152
පඤ්ඤාපරිභාචිතං	126	පතිසලච්ඡිනසස	46
පඤ්ඤාවටරං	94	පතිසසතිමකතාය	442
පඤ්ඤාවිමුක්ඛි	108	පනතධමො	62
පඤ්ඤාවිමුක්ඛො	106	පනතපරියාපනතමකතපි	124
පඤ්ඤාපටිභානානි	556	පතතිකා	154
පට්ටිකසුභතානි	290	පසුර	210
පටිකසුභතානි	290	පඤ්ඤානරො	532
පටිකවෙච්ච	226	පදවිතිභාරෙ	22
පටිකුජ්ජා	222	පදුමානි	58
පටිකුජ්ජාසා	254	පදුමිනියං	58
පටිකුලා	518	පදෙසවතති	238
පටිකකනෙත	150	පධානං	74
පටිසසඤ්ඤානං	106, 174	පපඤ්ඤාසඤ්ඤාසඤ්ඤානිදුතං	416
පටිසසමථසෙසා	92	පපඤ්ඤාසඤ්ඤාසඤ්ඤානිරොධො	416
පටිචොදිතානං	408	පපච්චො	216
පටිච්චසමුප්පාදෙ	80	පබාලං	200
පටිපද්‍ය	242	පබ්බජිතො	42
පටිපනාමෙසා	156	පමුඤ්ඤානතු	58
පටිඛානාය	136	පරකාමිනී	402
පටිභංසු	54	පරපෙසසා	410
පටිරාජානො	270	පරලොකවජ්ජනසදසාචිනො	56
පටිලොමං	108	පරසෙනපමද්දනා	24
පටිච්චිධං	142	පරාමසස	426
පටිච්චදෙසි	292	පරිකඛිඨි	428
පටිච්චදෙසුං	22	පරිචිතා	160
පටිච්චෙසාතගාමිං	54	පරිභණ්ණානි	136
පට්ඨසඤ්ඤානියො	246	පරිග්ගහො	86
පණායති	30	පරිචාරකා	332
පණියානි	546	පරිචාරයමානසා	516

පදනුකකමණිකා

ප			ප
පරිවාරියලානෝ	30	පසයන	114
පරිවාරෙසු.	268	පසාදෙයායි	398
පරිණාම.	198	පසාරිනෙ	150
පරිතසකති	100	පසාසති	388
පරිතෝ	398	පසසාමි	438
පරිත්තකතානුදිට්ඨි	94,26	පහානසඤ්ඤ.	124
පරිත්තං	76,220	පහුතථිවෙහා	28
පරිත්තායකරතනා	24	පළිසං	384
පරිත්තායකෙන	546	පළිපතනං	34
පරිතිබ්බුතො	246	පළිසකථ	400
පරිපකෙකා	188	පාකාරච්චරං	130
පරිභාවේඤා	550	පාකාරසංඝිං	130
පරිමජ්ජති	26	පාචිනතො	396
පරිමසති	26	පාචලියා මුලෙ	6,16
පරිමුඛං	438	පාචිකඛ්ඛා	114
පරියාදිතකච්චි.	10	පාණකජාතෙහි	430
පරියායෙන	88	පාණිකලෙහි	26
පරියෙසනා	86,90,422	පාතරාසං	272
පරියොගාභාධාමමං	62	පාතිමොනබුද්දෙසාය	70
පරියොදනො	208	පාපමීඤා	122
පරිහරනති	28	පාපසමපච්චකා	122
පරිහරිඤා	20	පාපසහායා	122
පරිභාපෙතති	114	පාපිච්ජා	120
පරාපසාති	72	පායෙනති	28
පරොසහසං	24	පාරිමතිරං	214
පඤ්ජථි	248	පාවචනං	242
පලොකධමමං	248	පාචුසංකො	394
පචකතඤ	270	පිණ්ඩපාතපචිකකනො	160
පචකතා	210	පිපාසතො	398
පචනසමිං	382	පිපාසා	268
පචාගෙමි	206	පිපාසිතො	200
පච්චිකතච්චාරිතො	432	පියාපපියනිදනං	414
පචේධමානං	32	පියාපපියසමුදයං	414
පචේසෙසා	130	පිතනිදසකනාති	172

පදනුකකම ණිකා

ම		ර	
මුද්‍රිත එණිහසුපාදේ	24	රකතාවසෙසං	250
මුද්‍රිත ලසනනිහා	28	රසග්ගසග්ගි	26
මුසාවාද	86	රාගරකතා	54
මුසති	284	රුභිරෙන	20
මෙතං කායකමමං	124	රුපසඤ්ඤානං	174,106
මෙතනාකරුණා කායිකා	390	රුපසඤ්ඤී	172
		රුපියමයො	268
		රුපී	94,98
ය		උ	
යනු හි නාම	34	උඛ්‍යා	248
යනුවිජකං	108	උහුකං	76
යථාකාරිතථාවාදී	348	උහුච්ඡානං	110
යථාපඤ්ඤාතෙත	114	උචෙතෙහි	90
යථා පරිශතං	428	උත්තං	550
යථාභූවෙව	339	උලිතං	200
යථාභුතං	270	ලොකනතරිකා	22,16
යථාහතං	156	ලොමකුපෙසු	26
යථාවාදීතථාකාරී	348	ලොමභංසනං	248
යථාසඤ්ච්චං	156	ලොමභංසාහිසලභූතො	384
යථාසමානතං	156	ලොභං	554
යථාසුතං	428	ලොභිතකනිදසසනානි	174
යදිවිජකං	108	ලොභිතකනිහාසානි	174
යසසංවතනනිකං	212	ලොභිත ඛිකමයො	268
යානීකතා	160	ලොභිතපකඛිඤ්ඤා	198
යාවකීචං	114		
යාවගමහීරො	80	ච	
යාවදිවිජකං	108	චගගු	268
යුගං	152,206	චගගුසසරො	30
යුක්තානි	32	චඛිකසංකො	400
යොග්‍යානි	544	චචීසමාවාරා	422
		චජජ නනි	214
ර		චජජීවෙතියානි	114
රකතාවරණගුත්ති	116	චචුමානි	544
රජො	28	චච්චං	94
රජොජලිලං	29	චණ්ඨපථො	138
රකතනුකාරතිමීසායං	272		

පදනුකකමණිකා

ව		ව	
වණණසංවත්තනිකං	212	විකුණුකුණසංචාරායනනුපගො	104
වස්ත්‍රකතා	160	විකුණුකුණට්ඨිකියො	102
වස්ත්‍රනී	136	විකුණුකුණසහගතො	538
වනරාමණෙයාරං	530	විකුණරිකා	262
වයධමො	188	විකුණරෙන	230
වයධමොනුපසී	440	විදිතධමො	62
වයො	188	විනාභාවො	226
වවඤ්ඤාන	386	විනිච්ඡයො	86
වසුඤ්ඤා	264	විනිපාතිකා	102
වසීකං	30	විනෙතඛෙධා	210
වාතෙරිතානං	268	විනෙයා	150
වාමනකා	530	විපසකතා	12
වාමුරු	400	විපට්ඨාසාරො	210
වායොසහගතො	532	විපසනෙතා	18
වාරෙඨි	234	විමති	242
වාසියා	540	විමොකෙඛා	106,174,246
වාසුපගතසා	46	විරාගසකුණං	124
වාසෙනති	114	විරාජෙතා	74
වාහසා	370	විරාධනා	432
වාළභගතොටි නිකතුදන මකෙඨි	216	විරිකුමානො	200
විගතකරංකපා	62	විරුළුතිං	92
විගහ	86	විලාතං	38
විවිධවජ්	332	විලොකිතෙ	150
විවෙතො	548	විවක්ඛවජදෙ	24
විවෙයා	30	විවාද	86
විජායනති	20	විසදෙ	20
විජිතසඛාමං	58,430	විසාරදෙ	134
විජිතං	116	විසෙසාධිගමෙන	122,332
විජිතාවි	22	විගතෙන	220,254
විජ්ජකාසු	204	විගසති	188
විජ්ජපපාද	328	විගෙසාපෙකෙඛා	234
විකුණුකුණට්ඨො	94,102	විතච්චිකං	208
විකුණුකුණං		විතිනාමෙසුං	250
		විරඛරුපා	24

පදනුකකමණිකා

ච		ඍ	
චුට්ඨාපියමානාං	34	සංඛිතං	248
චුට්ඨාපි	540,552	සංඛිධමො	536
චුක්ඛවචනා	318	සංඛිවණ්ණපනිභානි	456
චුද්ධිං	92	සංඛියාය	346
චුපකට්ඨො	42	සංඛියාරා	188, 246
චෙකඛිමි සකමෙකන	158	සංඛගණිතරතා	120
චෙදනා	84,488	සංඛගණිකාරාමා	120
චෙදනානුපසසි	150	සංඛතාභක සස	402
චෙදනාපචචයා	82	සංඛිතානි	214
චෙදපට්ට්ලාභං	320,430	සංඛිකකරණියානි	118
චෙදයිතා	480	සංඛිසංඛිති	506
චෙදිකා	282	සංඛිසාට්ට්භත චිවරධාරණ	150
චෙපුලලං	92	සංඛිකාතං	556
චෙලලිතමෙයිසා	400	සංඛිකතපරියොදපනාං	72
චෙසාරජජ පානනා	62	සජ්ඣං	554
චෙසසිනී	302	සජ්ඣභාරං	554
චෙඵරියමයො	268	සඤ්ඤාමෙතො	140
චෙඵරියො	18	සඤ්ඤාමෙතො	212
චොකි ඉඤ්ඤා	100	සඤ්ඤා	488
චොකකමි සසර	92	සඤ්ඤාචෙදයිතනිරොධං	242
චොච්ඡජජි සසර	92	සඤ්ඤාදී	202
චොසානාං	122	සඤ්ඤාභ්‍යජනං	472
		සතිමා	150
		සත්තපාතිට්ඨො	272
		සත්තරතනානි	22
		සත්තිප ඤ්ඤරං	258
		සත්තාවාසො	74
		සත්තාභපරිනිබ්බුතො	256
		සත්තභසඤ්ඤ	26
		සත්ථවාසෙ	544
		සත්ථවාහො	58
		සත්ථා	242
		සත්ථාදනාං	86
		සත්ථො	540
		සත්ථිකෙ	544

පදනුකකමණිකා

ස			ස
සඤ්චාරවෙන	242	සමදනෙතා	26
සඤ්චසාසනං	192	සමනතාශෝචනං	30
සදණ්ඩාවචරො	403	සමචතතකඛනෙධා	26
සදනෙඤ්ච	220	සමචෙට්ඨාකිනියා	276
සනාභිකානි	24	සමාදහංසු	384
සනෙමිතානි	24	සමාධිපරිකඛාරා	330
සනතිකාවචරො	216	සමාධිපරිභාවිතො	126
සනතිං	246	සමාපජ්ජිතපුඛො	170
සනෙතා	54	සමාභිතං විතතං	466
සඤ්චතා	252	සමිඤ්ජිතං	74
සඤ්චරිඤ්චා	132	සමිඤ්ජෙය්‍ය	74
සඤ්ජෙසසතඛන්ධානි	192	සමුදයො	88
සඤ්ජනගුණානි	410	සමුදයධම්මොනුභසසී	440
සඤ්චාවිතං	142	සමුදයවයධම්මොනුභසසී	440
සඤ්චිසමලසංකට්ඨරා	252	සමුදවරිතඛෙධා	242
සනතයනිඤ්චා	390	සමුදුපරියතතා	272
සනතිපාතඛනුලා	118	සමුභබ්‍රුලොකා	430
සනතිපාතිතො	118	සමුභසයං	246
සනතිපානෙථ	254	සමෙචච	410
සප්පාටිභාරියං	176	සමෙභි පාදෙභි	22
සබ්බකායපට්ඨසංචෙදී	438	සමොදකං	58
සබ්බගනෙධාදකෙන	258	සමභකමානි	18
සබ්බඛතචචඛනිං	18	සමභජානාකාරී	150
සබ්බතතාය	288	සමභජානො	150
සබ්බථා	88	සප්පජ්ජනි	428
සබ්බනිභිතං	322	සමභතිජානො	22
සබ්බථාලි ජුලලා	211	සමභවෙධනි	18
සබ්බඛතතරිමං	258	සමභතාරො	262
සබ්බරතනමයො	268	සමභායනති	428
සබ්බසඤ්චරිසඤ්චතං	132	සමභුසී	200
සබ්බසඤ්චරි	132	සමොධිපරායණ	146
සබ්බාකාරවරුපෙන	248	සමභවං	166
සබ්බාකාරසමභනෙත	18	සමභවෙය්‍යං	86
සමචරියා	42	සමෙභානති	432
සමතිකිකා	140	සමොසමාධි	496

පදනුකකමණිකා

ස		ස	
සම්මිඤ්ඤ	150	සාරමයානී	290
සමමුලෝකා	134	සාරිරානී	258
සමභි ආසනෙ	318	සාරුපපට්ඨපදං	418
සයනාඤ්ඤසස	278	සාලසස	6
සරං	140	සාවකානංස නනීපාතා (බුඩානං)	8, 12
සරිංසපකතාය	82	සාහාරං	152
සරිරභාගෙ	262	සිඬගීව ණණං	206
සලොමභංසො	166	සිරිසසමුලෙ	6
සලලං	428	සිලොකං	384
සලලීනා	384	සීසසොතාය	206.
සසඤ්චවරො	430	සීලපරිභා වීතො	126
සසීසකං	516	සීලබ්බතුපාදානං	84
සහසකාරානී	24	සීලවීපකතියා	134
සභායකො	242	සීලවීපනෙතා	134
සලායතනං	48	සිවථිකාය	448
සංයොජෙම	560	සීසං	554
සංවදානී	58	සීහපුබ්බදාකායො	26
සංවෙජනීයං	218	සීහහනු	26
සංවෙසියමානං	34	සුකඛං	548
සංසාරානී	314	සුකපටිතකෙ සමසසුසස	516
සංසරිතං	142	සුබසංවකතනිකං	212
සංසිතං	142	සුබ්නී	18
සාකවෙජනී	358	සුබුමච්ඡථී	26
සාඛානගරකං	228	සුචියො	278
සාණභාරං	552	සුදං	28
සාණසුතනං	552	සුදාචාසකාසිකානං	382
සාණං	552	සුනිමඳයා	370, 372, 368
සාණියො	554	සුපරිකමකතො	18
සානොදකං	210	සුපරිදනෙතා	272
සාධාරණභෝගී	124	සුපට්ඨතාලීතසස	268
සාමනා	130	සුපතනිට්ඨිතෙසු	24
සාමීසංසුඛං	402	සුභං	106
සාධිතෙ	150	සුභුමෙ	558
සාරථී	32		

පදනුකකමණිකා

ස		ස	
සුභො	18	සෙලෙහන	20
සුලභ රූපො	74	සෙවිතබ්බං	418
සුව ණණ්ණහාරං	554	සොකපට්ඨද්වානං	436
සුවී ඤාඤාපයෙ	56	සොණ්ඩා	268
සුවීනීතසස	268	සොතවිනෙතා	58
සුවීලික්ඛසස	516	සොපාණානී	282
සුවීහතබාණුකණටකෙ	558	සොඛො	198
සුස කකතං	264	සොච ණණ්ණමයො	268
සුසනතද්ධා	552	සොමනසසට්ඨලාභං	430
සුසමාරද්ධා	160	සවාකාරෙ	56
සුසමාභිතස ඛකපපා	188		
සුසමච්චො	55		
සු සුකකද්දො	26	හ	
සු සු නාගා	384	හජීරතනං	24
සුකරපොසකො	548	හනතාරං	434
සුකරමඤ්චං	198	හරීතකප ණණ්ණං	544
සුරා	24	හෙට්ඨාපාදතලෙසු	24
සෙචො	224	හෙට්ඨාපාසාදං	30
සෙදතං	398	හෙමජාලපට්ඨජකතානී	290
සෙමානං	34	හෙමච්චෙ ණණ්ණං	208